STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 05171

DOS AYZ MEER

Jules Verne

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

— דאס —

איין מעער

אָדער

א רייזע צום נארד פאל.

אַן אינטערעסאַנטע רייזע בעשרייבונג,

איבערזעצט פון פראַנצויזישען דורך

א. טאַננענבוים.

1טעם קאַפּיטעל.

„מארגען אום 5 אוהר נאך־מיטאג געהט אָפּ דיא בריג (א קליינע שיף) „פאָרוואַרד"; קאַפּיטאן K. Z.; ערשטער אפיציער ריטשאַרד שאַנדאָן; וואוהין, ווייס מען ניט".

דיעזע קורצע נאכריכט איז געשטאנען אין דער גרויסער ליווערפּאָלער צייטונג „דהי ליווערפּול וואָירלד", דעם 5 טען אפּריל 1860.

פון ליווערפּול געהן אוועק טעגליך אלערליי שיפען אין אלע ימים פון דער וועלט. קיינער קוקט זיך ניט אום, ווען א שיף קומט, אדער א שיף געהט אוועק. עס איז דאָרט קיין נייעס ניט און קיינער אינטערעסירט זיך ניט צו זעהן אזא וואונדער, וואס קומט פאָר צוואַנציג מאָל אין טאָג.

עס איז דאהער געווען א גאַנץ אונגעוועהנליכע זאַך, וואס דעם 6 טען אפּריל אום 1 אוהר נאך מיטאג האט זיך פערזאמעלט א גרויסע מאסע מענשען אויפ'ן דאָק צו זעהן, וויא דיא קליינע שיף „פאָרוואַרד" וועט אוועק פאהרען, מען ווייס ניט וואוהין. ארום דעם דאָק, וואו דיא „פאָרוואַרד" איז געשטאנען, זיינען געשטאנען רעדליך מענשען און מען האט גערעדט פון דיעזעם קליינעם שיף.

— וויא געפעהלט דיר דיעזעס שיף? האט געפרעגט אן אלטער מאַטראָז, וועלכער איז שוין אויס געוועזן אויף אלע וואסערן און אויף אלע ימים פון דער וועלט, זיינעם א קאַמעראַד. דאס איז א דאַמפּף שיף און דאָך האט זיא א זעלבע גרויסע און ברייטע זעגעל,— בעטראַכט נור וויטער, פון פארנט געהט א שארפער שטאָלענער פאס אייזען, גלייך וויא דאס שיף וואלט געוואָלט שניידען דאס וואסער. צו וואס טויג אזא ברייטער שארפער, מעסער?

— עס איז דייטליך, אז דיעזעס שיף געהט אין אייז מעער, מיט'ן שארפען מעסער פון פארענט וויל מען שניידען דאס אייז, ווען עס וועט נייטיג זיין און אזוי וויא דער קאַפּיטאַן דענקט צו פארברענגען א לענגערע צייט אין אייז מעער און עס קען איהם אויספעהלען קוילען צו הייצען דיא מאשינעריע, האט ער זיך פארזארגט מיט גרויסע זעגעלן, ער זאל זיך קענען בעגעהן אהן דאַמפּף.

— איהר האט פאָלקאמען רעכט, האט זיך אנגערופען א דריטער, אן אָפיציער

פון א פּאסאזשיר שיף, וועלכעס געהט שטענדיג פון ליווערפּול קיין ניו יאָרק. איך קען איינעם פון דיא מאטראָזען פון דעם „פאָרוואַרד" מיט׳ן נאמען קליפּטאן; ער האט מיר געזאגט, אז אויפ׳ן שיף איז אנגעגרייט פּראָוויאנט אויף פינף יאהר און א גרויסע מאסע קוילען. אויף דעם גאנצען שיף איז ניטא קיין אנדערע סחורות און קיין אנדערע זאכען, אויסער פּראָוויאַנט, קוילען און ווארעמע קליידער.

— ווייס קליפּטאן וואוהין דאס שיף געהט? האט דער אלטער מאטראז געפרעגט.

— ניין, דאס ווייס ער ניט און קיינער פון דיא מאטראזען און פון דיא אפיציערען אויפ׳ן שיף ווייסען ניט, וואוהין דאס שיף וועט געהן. אויף אזא בעדינגונג האט מען זיי אויפגענומען.

— איך וואלט אויף קיין פאל ניט אריינגעטראָטען אויף א זעלכע בעדינגונגען, האט זיך אנגערופען א מאטראז. וואס הייסט, איך זאל פאהרען, איך ווייס אליין ניט וואוהין? איך זאל ניט וויסען, אויף וויא פיעל צייט איך האב מיך פארדונגען און וויא לאנג דיא רייזע וועט דויערן? ניין, דאס וואלט איך אויף קיין פאל ניט געוואלט.

— ווייסט דוא אבער, וויא פיעל געהאלט א מאטראז נעהמט אויפ׳ן „פּאָרוואַרד"? האט געפרעגט דער אָפיציער. — פינף מאל אזוי פיעל, וויא פיעל עס בעקומען דיא מאטראזען אויף אונזערע פּאסאזשיר שיפען. ווען איך זאל ניט האבען א קאָנטראַקט מיט מיין קאָמפּאניע אויף דריי יאהר, וואלט איך אליין איינגעטראָטען אויפ׳ן „פּאָרוואַרד". וואס געהט עס אונז אן, וואוהין מיר פאהרען, קיין ניו יאָרק, ליווערפּול, לאָנדאָן, אדער קאמטשאַטקא? מיר ווייסען איין זאך, אז מיר דארפען פאהרען אויפ׳ן וואסער.

— איך וואָלט אויך א בעלן געוועזן אריין צו טרעטען אויף אזא שיף, וואו מען צאהלט א גוטען פּרייז, האט געזאגט דער אלטער מאטראז.

— אבער דיך וועט מען ניט אויפנעהמען.

— פאר וואס ניט?

— וויל דוא האָסט א פרוי און קינדער. אויפ׳ן „פּאָרוואַרד" נעהמט מען אויף נור א זעלכע, וואס זיינען ניט פערהייראטהעט.

— א זאנדערבארע בעדינגונג, האט דער אלטער געזאגט. וועמען געהט עס אן, אויב איך בין פערהייראטהעט אדער ניט?

— זעהסט דאָך, אזוי וויל דער קאפּיטאן פון „פּאָרוואַרד".

— ווער איז דען דער קאפּיטאן פון דיעזען זאנדערבארען בריג?

— עס איז ניטא קיין קאפּיטאן.

— ניין, שאנדאן איז דער קאפּיטאן.

— דאס איז ניט וואהר. האט דער אפיציער געזאגט, איך ווייס פאר געוויס, אז שאנדאן איז נור דער ערשטער אפיציער; אבער ניט דער קאפּיטאן.

— איך ווייס, ווער דער קאפּיטאן איז! האט אויסגעשריען א יונגער מאטראז. מיסטער דשאנסאָן, איינער פון דיא אפיציערען האט מיר איהם אליין געוויזען.

— האסט דוא איהם אליין געזעהן? האבען אייניגע געפרעגט.

— געוויס האב איך איהם געזעהן. ער געהט אויף פיער פיס.

— אויף פיער פיס? האבען זיך אלע געוואונדערט. וואס איז דאס פאר א קאפיטאן?

— א הונד אויף פיער פיס, האט געזאגט דער מאטראז ענטשלאָסען.

אין אנאנדערע צייט וואלטען אלע ארויס געלאזען א געלעכטער ···יינט אבער האבען זיי זיך אנגעקוקט איינער דעם אנדערן מיט שטוינען. די „פאָרוואָרד" האט געהאט אין זיך אזוי פיעל געהיימניסע און איז געוועזען אזוי זאָנדערבאר, אז עס איז געוועזען אלעם צו גלויבען.

— האט דיר מיסטער דשאנסאָן אליין אנגעוויזען דיעזען נייען סאָרט קאפיטאן? האט דער אפיציער איבער געפרעגט.

— געוויס, איך האב אליין געזעהן, וויא דער הונד איז געשטאנען ביים ראָד און האט איהם געדרעהט מיט זיינע לאפּעס.

— נו, וואס זאגסט דוא דער צו? האט דער אפיציער געפרעגט דעם אלטען מאטראָז.

— וואס זאל איך אייך זאגען? ענטוועדער דאס איז דער רוח אליין, אדער אויפ'ן שיף זיינען אלע משוגעים, וועלכע מען דארף אנבינדען אויף קייטען.

אזוי האט מען גערעדט און געפלוידערט אין פארשיעדענע רעדליך. קיינער האט ניט געוואוסט, ווער דער קאפיטאן איז; קיינער האט ניט געוואסט, וואוהין דאס שיף געהט און צו וועלכען צוועק זיא געהט. אלע האבען זיא בעטראכט, אלע האבען זיא בעוואונדערט, אלע האבען געשטוינט אויף איהר שטארקייט און איהר שענהייט.

אונטערדעסען איז אויפ'ן „פאָרוואָרד" דיא ארבייט געגאנגען איהר וועג, קליינע שיפלעך און שלעפּ־דאמפּפער האבען צו געבראכט פעסער און קאסטענס דיא מאשין האט געארבייט, האט אויפגעהויבען דיא פעסער און דיא קאסטענס פון דיא שיפלעך און האט זיי אראָפּגעלאזט צו זיך אין אונטערסטען רוים. אויפ'ן שיף זיינען ניט געוועזען קיינע קאנאנען און דענאך האט מען צו געפיהרט פיעלע פעסלעך מיט פולווער.

בעזאנדערע אויפמערקזאמקייט האבען אויף זיך געצויגען דיא שיפלעך פון'ם „פאָרוואָרד"; עס זיינען געוועזען 2 גרויסע איבערצויגען מיט גוטאפּערטשא און זעהר פיעלע רובער מאנטעל. דאס איז א מין מאנטעל ווען מען בלאזט איהם אן ווערט פון איהם א לייכט שיפעלע.

דיא „פאָרוואָרד" איז ווירקליך געוועזען א מערקווירדיגע שיף. זיא איז געוועזען געבויט פון טיק האָלץ, דאס שטארקסטע און הארטעסטע האָלץ אין דער וועלט; געבויט האט זיא דיא בעסטע ענגלישע פירמא סקאט ענד קאָמפּ. אין באיקענהענד נאך א גענויען פּלאָן, וועלכען ריטשארד שאנדאָן האט איהר געגעבען; אלעם האט געמוזט געמאכט ווערן פינקטליך נאכ'ן פּלאָן נאך, קיין איבעריג ברעטעלע האט ניט געטארט זיין. דאס שיף איז פערטיג געווארען דען 5טען פעברואר, דעם אנדערן טאג איז אנגעקומען דיא מאשין פון ניו קעסל און באלד האט מען אריין געשטעלט דיא מאשין און בעפעסטיגט דיא ברעטער מיט פּאסען אייזען. דעם ערשטען מערץ איז דאס שיף געוועזען אין גאנצען פערטיג און מען האט געמאכט מיט איהר דיא ערשטע פּראָבע. זיא איז געגאנגען פּארטרעפליך, באלד האט מען זיא אוועק געפיהרט קיין ליווערפּול, וואו מען האט איהר

אנגעהויבען אנצולאדען מיט פראָוויאנט און מיט קוילען. דער פראָוויאנט פאר דיא „פאָרוואַרד״ האט אויך געוויזען, אז דאס שיף איז בעשטימט פאר א לאנגע רייזע אין אייז מעער,—דיא געפעהרליכסטע קראנקהייט אין דיא קאלטע לענדער אי דער סקאָרבוט (מיר וועלען שפּעטער האבען דיא געלעגענהייט צו בעשרייבען דיעזע קראנקהייט), דיא איינציגע מיטעל געגען סקאָרבוט זיינען לימינע זאפט, זענף און א מין גראָז טיט׳ן נאמען קאָכלעאריא,—אויפ׳ן „פאָרוואַרד״ האט מען אנגעלאדען גאנצע פעסער לימינע זאלץ, גאנצע זעק מיט זענף און דיא זריעה פון קאָכלעאריא.

2טעם קאפּיטעל.

דיא אָפיציערען און דער דאָקטאָר פון׳ם „פאָרוואַרד״.

מיט אכט מאָנאטען צוריק, איידער אונזערע ערצעהלונג הויבט זיך אן, האט ריטשארד שאנדאָן אין א שעהנעם מארגען ערהאלטען פאָלגענדען בריעף:

אבערדין, דען 2 טען אויגוסט 1859.

ווערטהער הער!

„איהר קענט מיר ניט. וואס מאכט עס אויס? — איך קען אייך. דאס איז גענוג פאר מיר. איך לעג אייך פאָר, איהר זאלט אריינטרעטען אלס ערשטער אפיציער אוּפ׳ן שיף „פאָרוואַרד״, וועלכע איז בעשטימט אויף א לאנגע און מעגליך געפעהרליכע רייזע. אויב איהר נעהמט ניט אן מיין פארשלאג, צו רייסט דעם בריעף. אויב איהר נעהמט איהם יא אן, זאלט איהר וויסען, אז אייער געהאלט וועט זיין פינף טויזענד פונד שטערלינג א יאהר. יעדעס יאהר ווערט אייער געהאלט מיט 10 פּראָצענט העכער.

זעכצעהן טויזענד פונד שטערלינג ליעגט אין דער באנק פון מארקארט ענד קאָמפּ. אין ליווערפּול. איך שיק אייך טשעקס אויף דיעזע באנק.

דיא „פאָרוואַרד״ איז נאך ניטא אויף דער וועלט; אבער ווען איהר נעהמט אן מיין פארשלאג, וועט איהר געפינען אין דער גענאנטער באנק א פאלשטענדיגען פּלאַן, וויא עס צו בויען ביי דער פירמא סקאט ענד קאָמפּ.

איהר וועט אויך אנגאזשירען דיא מאטראָזען און דיא אפיציערען פאר דיא „פאָרוואַרד״ איך וועל זיין דער קאפּיטאן, איהר — מיין ערשטער אפיציער, דיא איבעריגע צוויי אפיציערען און צוואנציג מאן מאטראזען, זאלט איהר אויסקלויבען. דיא מאטראזען מוזען זיין געזונדע קרעפטיגע מענער, אונפערהייראטהעט און זאלען קיין שטארקע געטרענק ניט טרינקען. אופ׳ן „פאָרוואַרד״ וועט ניט זיין קיין ביער, קיין שנאפּס, קיין וויין, אויסער דיא וויינען, וועלכע דער דאקטאר דארף האבען אין זיין אפּטהעק. איך האב אנגאזשירט דאקטאר פּולמאן פון ליווערפּול. ער וועט קומען צו אייך און וועט מיט אייך איבעררעדען איבער איינער זאכען, וואס געהערט צו זיין פאך.

דיא מאטראזען זאלט איהר צו זאגען א פינף מאל העכערן געהאלט, וויא זיי בעקומען אויף דיא בעסטע ענגלישע שיפען. ווען מיר וועלען צוריק קומען, וועט יעדער מאטראז בעקומען א בעלוינונג פון 5 הונדערט פונט סטערלינג און יעדער אפיציער טויזענד, איהר וועט בעקומען צוויי טויזענד פונד סטערלינג. דאס געלד ליעגט דעפּאנירט אין דער באנק מארקארט ענד קאָמפּ.

בריעף קענט איהר מיר שרייבען אויף פאָלגענדע אדרעסע:

K. Z. גאטענבורג, שוועדען, פּאָסט־אָפּיס.

דעם 15 פעברואר וועט מען אייך ברענגען א גרויסען, שווארצען ניופונדלענדער הונד; נעהמט איהם צו זיך און גיט איהם עסען ברויט מיט האבער־זופּ. איהר וועט איהם מיטנעהמען מיט זיך אויפ'ן שיף.

דער קאַפּיטאן פון דעם שיף וועט זיך מעלדען, ווען ער וועט געפינען פאר נייטיג. ווען דיא שיף וועט זיין בערייט אוועקצופאהרען, וועט איהר ערהאלטען נאכריכטען פון איהם.

K. Z. קאפּיטאן פון'ם „פּארוואַרד".

ריטשארד שאנדאן איז געווען א גוטער מאטראז. ער איז געווען זעקס יאהר ערשטער אפיציער אויף א וואל־פיש שיף און איז געווען גוט בעקאנט מיט'ן אייז־מעער. אין דער לעצטער צייט איז ער געווען קאפּיטאן פון א קליינער ענגלישער שיף; ער איז אבער מיט זיין שטעלע ניט צופריעדען געווען, ווייל ער פלעגט נור פאהרען צווישען ליווערפּול און לאָנדאָן. ער האט ניט געהאט ניט קיין פרוי, ניט קיין קינדער, ניט קיין פערוואנדטע, וועלכע ער זאל דארפען אונטערשטיצען, — ער איז געווען גאַנץ פריי. ווען ער האט ערהאלטען דיעזען זאנדערבארען בריעף, האט ער זיך נור געוואונדערט, פארוואס דער קאַפּיטאן פארשטעלט זיך און וויל זיך ניט ווייזען. דיא בעדינגונגען זייגען איהם געפעלען, ער האט דאהער ניט לאַנג געטראכט און איז געגאנגען אין דיא באַנק פון מארקארט ענד קאָמפּ. מען האט איהם אויפגענומען זעהר פריינדליך און מען האט איהם געזאגט, אז ווען ער וויל, קען ער בעקומען דיא זעכצעהן טויזענד פונט שטערלינג.

ער האט באלד געענטפערט, אז ער זאגט זיך אָפּ פון זיין שטעלע אלס קאפּיטאן און נעהמט אן דיא שטעלע פון אן ערשטען אפיציער אויפ'ן „פּארוואַרד". אין דעם זעלבען טאג איז ער אוועקגעפאהרען קיין באיקענהעד און האט אפּגעמאכט מיט דער פירמאַ סקאט ענד קאָמפּ., זיי זאלען זיך באלד נעהמען בויען דאס שיף „פּארוואַרד".

ווען דאס שיף איז שוין געווען באלד פארטיג, האט ער אנגעהויבען צו זוכען מאטראזען. דאס איז איהם געווען ניט שווער, מען האט איהם זעהר גוט געקענט אין ליווערפּול פאר א גוטען און געשיקטען שיפ'ס־קאפּיטאַן. אמת, ער פלעגט זיין זעהר שטרענג געגען דיא מאטראָזען און איז געווען א גרויסער עקשן, דענאך האבען זיך באלד צו איהם געמעלדעט זעהר פיעל שטארקע, קרעפטיגע און געאיבטע מאטראזען, וועלכע האבען זיך געבעטען, ער זאל זיי אויפנעהמען אויפ'ן „פּארוואַרד". אזוי וויא ער האט מעהר ניט געדארפט נור אכטצעהן מאַן, האט ער אויסגעקליבען דיא שטארקסטע און דיא בעסטע, הויפּטזעכליך דיא, וועלכע האבען שוין געמאכט רייזען אויפ'ן אייז־מעער. ער האט זיי ערקלערט דיא בעדינגונגען און זיי זיינען געווען דערמיט איינפערשטאנדען.

ער האט געקענט א קרעפטיגען און פעהיגען יונגען מאטראָז מיט'ן נאמען דשעמס וואלל, וועלכער האט שוין געמאכט ניט איין רייזע אויפ'ן אייז־מעער און האט איהם פאָרגעלעגט דיא שטעלע פון א צווייטען אפיציער. אן אנדער בעקאנטען מאטראָז מיט'ן נאמען דשאנסאן האט ער פאָרגעלעגט דיא שטעלע פון א דריטען אָפיציער. זיי ביידען האט ער דערצעהלט דיא גאנצע געשיכטע פון'ם אנפאנג ביז צו ענדע און האט זיי

געפרעגט, אויב זיי נעהמען אן זייערע שטעלען און וואס זיי דענקען פון דעם זאנדערבארען קאפיטאן K. Z. דער יונגער דשעמס וואלל האט גאר ניט געקלערט און האט עס באלד אנגענומען.

— וואס געהט עס מיך אן, וואוהין דער שיף וועט געהן? האט ער געזאגט. עס וועט געוויס געהן אויפ׳ן אייז־מעער; אבער וואס הארט עס מיך? דאס וואסער אין אייז־מעער איז אזוי געזאלצען, וויא דיא וואסער אין דיא אנדערע ימים עס קומען מענשען צוריק לעבעדיגער־הייט פון אייז־מעער אויך.

דשאנסאן איז געוועזן אן עלטערער מאטראָז. ער האט אויך אנגענומען דיא שטעלע אלס דריטער אפיציער, ער האט זיך אבער אביסעל איבערלעגט.

— אויפ׳ן אייז־מעער איז ניט אזוי לייכט צו פאהרען, וויא דוא מיינסט; ניט אלע, וואס פאהרען אויפ׳ן אייז־מעער קומען אזוי שנעל צוריק; דאס איז ניט קיין שפיעלכעל, מיין ליעבער דשעמס.

— וואס רעדט איהר? האט שאנדאן געזאגט. דיא „פארווארדי“ איז א שטארקע שיף, וואס איז עקסטרא געבויט צו פאהרען אויפ׳ן אייז־מעער. מיר וועלען קיין שום ארבייט ניט האבען, נור צו רעגיערען דיא שיף. אין גאנצען וועלען מיר האבען נור אכטצעהן מאטראָזען, ווייל דיא מאשינען זיין דיא בעסטע און דיא שטארקסטע פון דער וועלט און דערצו האבען מיר נאך גאנץ גרויסע זעגעלן. וואס האבען מיר מורא צו האבען? עס וועט זיין א שפאציער, ניט קיין רייזע.

— אכצעהן מאטראָזען? האט געפרעגט דשעמס וואל. דאס איז זאנדערבאר! ווען דער אמעריקאנער דאקטאר קעין האט געמאכט זיין בעריהמטע רייזע צום נארדפאל, האט ער אויך געהאט מיט זיך נור אכצעהן מאטראָזען.

— דאס איז קיין וואונדער ניט, האט דשאנסאן געענטפערט. פאר אזא קליינער בריג, וויא דיא „פארווארד“ זיינען אכצעהן מאטראָזען גאנץ גענוג. מיך וואונדערט עפעס אנדערש, וויא קען עס א פריוואט־מענש אונטערנעהמען אזא רייזע, וועלכע דארף קאָסטען אזוי פיעל געלד, א ממון־קורח? ווייסט איהר אז פראנקלין׳ס עקספעדיציאָן צום נארדפאל האט געקאָסט דער ענגלישען רעגיערונג זיעבען הונדערט און זעכציג טויזענד פונט שטערלינג? און וואס איז געווארען פון פראנקלין׳ס עקספעדיציאָן? האט ער דען אויסגעפונען א וועג פון אייראָפא קיין אינדיען איבער׳ן אייז־מער? עס האט געקאָסט געלד און מענשען, פראנקלין אליין איז פארפרארען געווארען אויף וויליאמס לאנד און ער האט מיט זיין עקספעדיציאָן גאר ניט געמאכט. איך קען דאהער ניט פארשטעהן, וויא אזוי קען א פריוואט־מאן זיך אונטערנעהמען אזא רייזע, ווען דיא ענגלישע רעגיערונג האט גאר נישט געמאכט?

— דאס איז דאך אבער נור פערמוטהונגען, האט ריטשארד שאנדאן געזאגט. מיר וייסען דאך ניט אויף געוויס, וואוהין מיר פאהרען, אויב צום נארד־פאל, אדער צום זיד־פאל, אדער גאר אין אנדערע וועניג־בעקאנטע ימים. מיר זיינען מאטראָזען, מען גיט אונז א שעהנעם געהאלט, דארפען מיר עס אנגעהמען. וואוהין מען וועט אונז הייסען, וועלען מיר פאהרען.

ריטשארד שאנדאן האט זעהר געוואלט האבען מיט זיך דשאנסאן אלס אָפיציער

אויפ'ן „פארוואַרד“. דשאנסאן איז געווען א טיכטינער מאַטראָז, ער איז געפאהרען אויף דעם שיף „פעניקס“, וועלכעס דיא ענגלישע רעגיערונג האט ארויסגעשיקט אין 1853 זוכען פראנקלין מיט זיינע מענשען; ער האט פארבראכט דריי יאהר אויפ'ן אייז מעער און איז אויסגעווען אין דיא קאַלטעסטע געגענדען פון דער וועלט. אזא מענש, וועלכער האט שוין אזוי פיעל ערפאַהרונגען געמאכט אויפ'ן אייז־מעער, איז זעהר ניצליך אין אזא רייזע. אויסערדעם איז דשאנסאן געווען בעקאנט מיט אלע מאַטראָזען פון ליווערפול און האט איהם געהאָלפען אויסקלייבען דיא אַבצעהן מאַן, וואס ער האט געדאַרפט.

דאס איז אויך ניט געווען אזוי לייכט, וויא עס האט זיך אנפאנגס אויסגעוויזען אמת, עס זיינען געקומען מאַטראָזען פון אלע זייטען בעטען זיך, מען זאל זיי אויפנעהמען, אבער איינינע, וועלכע מען האט אויפגענומען, זיינען אין א קורצע צייט געקומען צוריק און האבען אפגעגעבען זייער האנד־געלד.

— מיר קענען ניט פאהרען אויף א רייזע, ווען מיר ווייסען ניט וואוהין, האבען זיי געוועהנליך געזאגט. אויסערדעם מוזען מיר דאָך וויסען, ווער איז דער קאפּיטאן? ביי ועמען דיענען מיר? ווער וועט פיהרען דאס שיף?

— וואס געהט אייך אן, וואוהין איהר פאהרט? האט זיי דשאנסאן געענטפערט. מען צאהלט אייך און איהר דאַרפט ארבייטען אלס מאַטראָזען אויפ'ן „פארוואַרד“. דער קאפּיטאן איז דערווייל, ביז אן אנדער קאפּיטאן וועט קומען, ריטשארד שאנדאן. ענדליך איז זיי ביידען, ריטשארד שאנדאן און דשאנסאן געלונגען אויסצוקלייבען דיא אַבצעהן מאַטראָזען, איינס אין איינס: הויכע, געזונדע, קרעפטיגע מענער, וועלכע זיינען שוין מעהר אדער וועניגער בעקאנט געווען מיט דיא קאַלטע ימים.

אם ענדע יאנואר 1860 איז דיא „פארוואַרד“ געווען אין גאנצען פערטיג. דער פּראָוויאנט איז געווען אַנגעגרייט אויפ'ן דאק, דיא מאַטראזען בערייט ארויפצוגעהן אויפ'ן שיף, מען האט נור געוואַרט אויף א בעפעהל פון'ם קאַפּיטאן K. Z.

דעם 30 יאנואַר איז ריטשאַרד שאנדאן געגאנגען צו דער פעררי, ווען א מאַן איז צו איהם צוגעגאנגען און האט איהם געגעבעןביידע הענד.

— איך בין דאקטאר פולמאן, האט ער איהם געזאגט קורץ. איך האָף מיר וועלען זיין גוטע פריינד, ווען מיר וועלען זיין בעסער בעקאנט. מיר וועלען מאכען צוזאַמען א לאַנגע, לאַנגע רייזע.

דאָקטאָר פולמאן איז געווען ניעדעריג, אבער זעהר קרעפטיג געבויט. ער איז געווען אן עכטער ענגלענדער. דיא ענגלענדער האבען געוועהנליך פיינד פיעל צו רעדען, דאָקטאָר פולמאן אבער האט כסדר גערעדט, ער האט גאָר ניט געוואוסט, ווען אויפצוהערן. דערביי איז ער אבער געווען אזוי פריינדליך, אזוי צוגעלאזט. אזוי פערטרויליך, אז עס איז געווען א פערגניגען איהם אויסצוהערן.

— אזוי, איהר זייט עס ריטשארד שאנדאן? האָט דאָקטאָר פולמאן ווייטער געזאגט. איך בין העכסט צופריעדען, וואס איך האב אייך ענדליך געטראָפען. קוים האב איך אייך געטראָבען, וועלען מיר שוין פאהרען. איך ווייס, אז עס איז דא א שיף, וועלכע הייסט „פארוואַרד“, דער ערשטער אָפיציער הייסט ריטשארד שאנדאַן.

— יא, דאקטאר, דאס שיף איז פערטיג און מיר וועלען געוויס באלד פאהרען.

— אָט דאס וויל איך! האט אויסגעשריען דער דאָקטאָר. איך האב שוין לאַנג געוואָלט מאכען א רייזע אויפ'ן ים; איך האב אבער ניט געהאט די גלעגענהייט. יעצט, ווען מיר האבען אזא פאָרטרעפליכע שיף און אזא גוטען ערשטען אָפיציער, וועלען מיר שוין פאהרען. איך וויים, אז איהר קענט קאָמאנדירען א שיף....

— אבער דאָקטאָר, איך בין ניט דער —

— איהר זייט שוין געוועזען אויף אַלע ימים, האָט דער דאָקטאָר ווייטער געזאָגט און האָט איהם ניט געלאָזט ארויסרעדען א וואָרט. איהר זייט א טיכטיגער, ערפאהרענער זעע־פאהרער, מיט איך האב איך קיין מורא ניט צו פאהרען, ווען איהר וועט קאָמאנדירען די „פארווארד“.

— אָבער, דאָקטאָר, לאָזט מיך רעדען א וואָרט.

— נו, רעדט, וואס ווילט איהר זאגען?

— איך וויל אייך נור פרעגען, וויא קומט איהר אריינצוטרעטען אַלס דאָקטאָר אויפ'ן „פארווארד“?

— דאס וועל איך אייך באלד זאגען. איך האב ערהאלטען א בריעף פון'ם קאפיטאן. דער בריעף איז גאנץ קורץ, אבער פאר מיר איז ער גענוג. איך וועל איהם אייך באלד ווייזען, אויב איהר ווילט.

ער האט ניט געוואַרט, אז שאנדאן זאל איהם ערלויבען, אדער ער זאל איהם ענטפערן. ער האט באלד ארויסגענומען פון דער קעשענע א בריעף און האט איהם געוויזען. דער גאנצער בריעף איז בעשטאַנען פון דריי שורות:

„אנווער 28 יאנואַר 1860.

אויב דאָקטאָר פולמאן וויל איינטרעטען אַלס דאָקטאָר אויף דער בריג „פאר־ווארד“, זאל ער זיך ווענדען צום ערשטען אפיציער, ריטשארד שאנדאן אין ליווערפול, וועלכער האט אן אָרדער וועגען איהם.

דער קאפיטאן פון דער „פארווארד“ K. Z.“.

— איך האב ערשט היינט ערהאלטען דעם בריעף און איך בין בערייט זאגאר שוין ארויפצוגעהן אויפ'ן שיף, האט דער דאקטאר ווייטער געזאגט. פיהרט מיך צום שיף, איך געה מיט אייך.

— ווייסט איהר ווענינגסטענס, וואוהין מיר פאהרען? האט שאנדאן געפרעגט.

— איך? פון וואנען זאל איך עס וויסען? האט געזאגט דער דאקטאר גלייכגיל־טיג. און וואס געהט עס מיך אָן, וואוהין מיר וועלען פאהרען? — איך דארף פאהרען אויפ'ן ים, דאס איז אַלעס. די מענשען זאגען, אז איך בין א געלערנטער מענש; זיי האבען אָבער א גראָבען טעות, איך קען גאר נישט. אמת, איך האב אנגעשריעבען עט־ליכע ביכער, וועלכע די גוטע מענשען קויפען און לעזען מיט פערגניגען; אָבער דאס קומט דערפון, וואס די, וועלכע לעזען מיינע ביכער, קענען און ווייסען נאך פיעל ווע־ניגער פון מיר. איך אליין וויים גאנץ גוט, אז די ביכער, וואס איך האב אנגע־שריעבען זיינען ניט ווערטה דאס פאפיער, אויף וועלכען זיי זיינען געדרוקט. איך קען גאר נישט. איך וויל יעצט מאכען א רייזע אויפ'ן ים און אנהויבען צו לערנען מעדיצין,

כירורגיע, געאָגראפיע, כעמיע און אלע אנדערע וויסענשאפטען. איך וויל ערשט אויפ'ן ים אנהויבען צו שטודירען. איך רעכען, אז אויף א לאנגע רייזע אויפ'ן ים קען א מענש עפּעס לערנען, ווייל דער ים גיט אונז דיא בעסטע געלעגענהייט צו לערנען. מיר ווייסען פון ים גאר נישט, מיר קענען דעם ים ניט; מיר ווייסען ניט. וואס עס טהוט זיך אין דיא טיעפעגישען פון ים, מיר ווייסען ניט, וואס עס קומט פאר אויף דער אבערפלעכע פונ'ם ים; מיר קענען ניט דיא חיות פונ'ם ים, אָדער וויא דיא געלערנטע מענשען רופען עס פאאונא, Fauna; מיר קענען ניט דיא פלאנצען, דיא גראזען דיא בוימער, וואס וואקסען אין ים, אָדער וויא דיא געלערנטע מענשען רופען עס פלאָרא Flora.

ווען איך זאל דארפען נאך צו צאהלען, האט וויטער געזאגט דאקטאר פולמאן, מען זאל מיך נור מיטנעהמען אויף א לאנגע רייזע אויפ'ן ים וואלט איך נאך צוגעצאהלט; היינט ווער רעדט, אז איך האב אזא גוטע געלעגענהייט צו פאהרען; ווען מען גיט מיר אלע מעגליכע מיטעל צו לערנען און מען צאהלט נאך מיר צו,—זאל איך פרעגען, וואוהין מען פאהרט? דאס איז א נארישקייט. פיהרט מיך, וואוהין איהר ווילט: קיין אזיען, קיין אפריקא, קיין אמעריקא, קיין אויסטראליען, צום נארד פאל, צום זיד פאל — ביי מיר איז עס אליץ איינס. איך וויל לערנען, איך וויל פאהרען אויסלערנען דעם ים. —

ווען דאקטאָר פולמאן הויבט אן צו רעדען, איז איהם אונמעגליך איינצוהאלטען. שאנדאן האט איהם איבערגעשלאָגען דיא רעד און האט איהם געפרעגט:

— אלזאָ, ווייסט איהר גאר ניט. וואוהין מיר וועלען פאהרען?

— איך וויים נור, אז מיר פאהרען לערנען, ענטדעקען, אויסזוכען עפּעס נייעס, אויספאָרשען דעם ים, דיא נאטור; איך וויים, אז איך וועל פאהרען אין געגענדען, וואו איך בין נאך ניט געוועזען; איך וויים, אז איך וועל זעהן פעלקער און מענשען, וועלכע איך האב נאך ניט געזעהן. —

— טאמער ווייסט איהר וועניגסטענס, אין וואס פאר א ימים מיר וועלען פאה־רען? האט שאנדאן אויסגעפארשט.

— איך וויים נור, אז מיר פאהרען אין דיא ימים, וועלכע ליעגען אין נארדען; איך וואלט געוואלט, אז מיר זאלען פאהרען אויפ'ן אייז מעער. — דאס אייז מעער האט אזוי פיעל וואונדער, אזוי פיעל געהיימניסע, אזוי פיעל אונבעקאנטעס, אונערקלערטעס, אז דארט וועל איך קענען לערנען, שטודירען —

ער וואלט געוועזען נאך אוועקגערעדט דרייא שטונדען איבערן אייז מעער, ווען שאנדאן זאל איהם ניט געוועזען אריין פאלען אין דיא רעד.

— פיעלייכט ווייסט איהר וועניגסטענס, ווער איז דער קאפּיטאן?

— דער קאפּיטאן איז געווים אויך א געלערנטער מענש, יועלכער וויל פאהרען שטודירען און אויספארשען דיא ימים האט דער דאקטאר געענטפערט און געוואלט אנהויבען צו רעדען.

שאנדאן אָבער האט זיך זעהר וועניג געקימערט איבער זיין לערנען און שטודירען. ער איז געוועזען א מאטראָז, א מענש, וואס איז געוואינט מיט'ן ים און האט ליעב געהאט דעם ים; אבער פון פארשען, שטודירען, לערנען האט ער ניט געוואלט ווימען. ער האט דאהער ארויף געפיהרט דעם דאָקטאָר אויפ'ן „פארוואָרד", האט איהם אנגעוויעזען זיין

קאיוטע און וואו ער וועט האלטען זיין אפטהעק און איז זיך אוועקגעגאנגען.

פון דעם טאָג אן האט דער דאָקטאָר אָנגעהויבען איינצואָרדענען זיין אפטהעק ער האט אויסגעשריעבען א לאנגע ליסטע פון דיא מעדיקאמענטען און אינסטרומענטען, וועלכעם ער האט געדארפט און פלעגט זיך פרעהן, וויא א קינד ווען עס בעקומט א שפיעלעבעל, יעדעס מאל ווען עס פלעגט אנקומען א קאסטען מיט אינסטרומענטען אדער מעדיקאמענטען פאר איהם.

דאָקטאָר פולמאַן איז געווען א זעהר בעקאנטער און זעהר בעליעבטער דאָקטאָר אין ליווערפול. ער איז געווען אזוי פריינדליך מיט יעדען, אזוי צוגעלאזט צו יעדען, אז זיינע פאַציענטען פלעגען איהם פארגעטערן; דערביי איז ער אָבער אויך געווען א העכסט געלערנטער דאָקטאָר און א מיטגליעד פון אלע געלערנטע געזעלשאפטען פון אייראפא. ווען מען איז געוואהר געווארען אין ליווערפול, אז דאָקטאָר פולמאַן פאהרט אוועק אויפ'ן „פארווארד“, זיינען פיעלע פון זיינע פריינד און בעקאנטע געקומען איהם בעטען, ער זאל ניט פאהרען; ער האט אבער פון קיין זאך ניט געוואלט הערען. — ער מוז פאהרען לערנען, שטודירען.

דעם 15טען פעברואר איז אָנגעקומען מיט דער באהן א גרויסער שווארצער נירפונדלענדער הונד, וועלכען מען האט באלד געבראַכט צו ריטשארד שאנדאן. דאס איז געווען א ווילדער, בייזער, אונפריינדליכער הונד, אויפ'ן האלז האט ער געטראגען א בלעכענעם האלזבאנד, אויף וועלכען עס איז געווען אויסגעקריצט דער נאמען פון'ם שיף „פארווארד“. שאנדאן האט איהם נאך אין דעמזעלבען טאָג ארויפגעבראַכט אויפ'ן שיף.

אין דיא ערשטע טעג פון אפריל איז דאס שיף און אלעס נייטיגע געווען אין גאַנצען פערטיג און בערייט אוועקצופאהרען.

3טעס קאַפיטעל.

אַ הונד — אַ שיפסקאַפיטאַן.

ענדליך איז געקומען דער 6טער אַפריל, דער טאָג וועלכער איז געווען בעשטימט פאר דיא אָפרייזע. אלע מאַטראָזען זיינען שוין געווען אויפ'ן דעק, דיא אָפיציערען זיינען געשטאנען בערייט צו געבען דעם בעפעהל, אז מען זאל אויפהויבען דעם אנקער; אָבער קיין קאַפיטאַן איז נאך ניט געקומען. דיא מאַטראָזען האבען אנגעהויבען צו ווערן אונרוהיג: וויא פאהרט מען עס אויף א ווייטע און געפעהרליכע רייזע אהן א קאַפיטאַן און מען ווייס גאר ניט וואוהין? זיי האבען אנגעהויבען צו ברומען אונטער דער נאז און אייניגע האבען שוין געוואלט אפגעבען דאס געלד, וואס זיי האבען גענומען און זיך אוועקגעהן. פלוצלונג איז אנגעקומען דאָקטאָר פולמאַן, — ער האט נאך פארגעסען א קעסטעל מיט מעדיקאמענטען און איז געגאנגען עס ברענגען — , אלע זיינען פרעהליכער געווארען. דאקטאר פולמאַן האט אנגעהויבען צו רעדען און צו דערצעהלען, וויא אזוי ער איז גליקליך, וואס פאר א וואונדערבארע זאכען זיי וועלען זעהן אויף דיא רייזע און וויא פרעהליך זיי וועלען פארברענגען דיא צייט. דיא מאַטראָזען האבען זיך בערוהיגט און האבען זיך ווייטער גענומען צו זייער ארבייט.

אויפ'ן „פארווארד“ איז געווען פאלגענדע איינריכטונג: אויפ'ן דעק זיינען געווען

אין דער רעכטער האנד צוויי קאיוטען, איינע א גרעסערע פארן דאָקטאָר מיט זיין אפּטהעק און איינע א קלענערע פארן קאפּיטאַן. אין דער לינקער האנד זיינען געווען אויך צווייא קאיוטען, איינע פארן ערשטען אפיציער, שאנדאַן און דיא אנדערע פאר דעם צווייטען און דריטען אפיציער. לעבען קאפּיטאנ׳ס קאיוטע איז געווען א קליין קעמעריל פארן הונד, אָדער וויא דיא מאטראזען האבען איהם א נאָמען געגעבען — קאפּיטאַן.

מיט׳ן הונד האבען זיי געהאט גרויסע צרות. ער איז מיט קיינעם פון דיא מאטראזען ניט געווען פריינדליך, איז קיינעם ניט נאכגעלאפען, פלעגט זיין פול אומעדום און פלעגט ביי נאכט היילען און בילען, אז קיינער האט ניט געקענט שלאפען. דיא מאטראזען האבען זיך איינגערעדט, אז דאס איז גור דער טייפעל אליין און האבען פאר איהם מורא געהאט.

עס איז געווארען איין אוהר און פון׳ם קאפּיטאן איז נאך אלץ קיין נאכריכט ניט געקומען, עס איז געווארען צוויי אוהר — ניטא קיין קאפּיטאן, ניטא קיין נאכריכט. ריטשארד שאנדאָן איז געווען אין פערצוויפלונג, — היינט נאך מיטאג מוז ער פאהרען; אבער וואוהין? דער קאפּיטאן האט איהם געשריעבען, אז פארן פאהרען וועט ער איהם צו וויסען טהאן דורך א בריעף, וואס ער זאל טהאן. עס איז שוין דיא לעצטע מינוט, דיא מאטראזען זיינען אונצופריעדען, זיי וועלען זיך צו לויפען. וואס טהוט מען?

ער האט צו גערופען דעם אנדערן און דעם דריטען אפיציער און איז צו געגאנגען צו דאקטאר פולמאן זיך מיט איהם בעראטהען, וואס צו טהאן.

— וואס טהוט מען? האט ער געפרעגט, עס איז ניטא קיין בריעף, קיינע נאכריכט און קיין קאפּיטאן. וואס זאל איך טהאן?

— עס איז איין מאל בעשטימט געווארען, אז דעם זעקסטען זאלט איהר פאהרען, האט דער דאקטאר געזאגט, מוזט איהר פאהרען. דער קאפּיטאן וועט שוין אנקומען, אדער ער וועט אונז צו וויסען טהאן, וואוהין מיר זאלען פאהרען.

— וואס רעדט איהר, דאקטאר? איך וויים דאָך זאגאר ניט, וויא אזוי ארויס צו פאהרען פון פּאָרט? זאל איך פאהרען רעכטס, לינקס, אדער גלייך?

— איהר האט גאר ניט וואס צו קלערן, האט דער דאקטאר ווייטער געזאגט, מיר פאהרע צום נארד פּאָל. אלזא, לאמיר ארויס פאהרען און זיך האלטען קיין נאָרדען, קיין צפון זייט.

— פאר וואס ניט צום זיד פּאָל?*) האט געפרעגט דשעמס וואלל.

*) מיר וועלען געבען אונזערע לעזער א קליינעם בעגריעף, וואס עס הייסט נאָרד פּאָל און וואס עס הייסט זיעד פּאָל.

ווען מיר זאלען פאהרען פון ניו יאָרק אויף א גלייכען וועג קיין נאָרדען, קיין צפון זייט, וועלען מיר בעמערקען, אז וואס ווייטער מיר פאהרען, ווערט אימער קעלטער און דער ווינטער געדויערט אימער לענגער, ביז מיר קומען אין געגענדען, וואו עס איז שטענדיג ווינטער. אייז און שנעע ליעגען פון יאהר צו יאהר און ווערן קיין מאל ניט צו שמעלצען; דיא נאַכט געדויערט אַן ערך פון זעקס מאנאט און דער טאג געדויערט אן ערך פון זעקס מאנאטע. דיעזע געגענדען הייסען דיא געגנדען פון׳ם נאָרד פּאָל. לאמיר אבער פאהרען פון ניו יארק נאך זידען, אין דרום זייט, וועלען מיר קומען צו ערשט אין געגענדען, וואו עס איז זעהר הייס און טאג און נאכט זיינען כמעט בעשטענדיג גלייך. דיעזע געגענדען הייסען דער עקוואַטאָר, אדער דיא געגענדען

— צום זיד פאָל קענען מיר ניט פאהרען, האט געזאגט דער דאקטאר, ווייל צום זיעד פאָל דארפען מיר פאהרען דעם גאנצען אטלאנטישען אָקעאַן און דער קאפּיטאַן וועט זיך ניט ערלויבען צו פאהרען אזא שטרעקע אויף אזא קליינע שיף ווייא דיא „פאָרוואַרד".

— לאז זיין צום נאָרד פאָל. האט שאנדאָן געזאגט, אבער ארום נאָרד פאל זיינען דאך אויך דא פיעלע געגענדען און איך וויים דאָך ניט, אין וואס פאר א געגענד צו פאהרען? זאל איך פאהרען קיין שפּיצבערגען, קיין גרענלאנד, קיין לאבראדאָר, אדער אין הודזאָן'ס ביי? אלע דיעזע אינזלען און לענדער ליעגען ארום נאָרד פאָל, וואוהין זאָל איך פאהרען? זאגט, געלערנטער דאקטאר.

— איהר האט רעכט, אבער פאהרען מוז מען דאָך, האט דער דאקטאר אויס־גערופען. אלזא, פאהרט.

— ניין, איך מוז ווארטען, ביז איך וועל בעקומען א בריעף, וואוהין צו פאהרען, האט שאנדאן געענטפערט. איך קען אזוי ניט פאהרען.

— איך מיין אויך, אז מיר מוזען ווארטען, ביז דער בריעף וועט אנקומען, האט דשאנסאן געזאגט. מיר זעהן דאָך, אז אונזער קאפּיטאן איז ביז אהער געווען זעהר פינקטליך. אלעס, וואס ער האט געשריעבען האט פּאסירט אקוראט און פינקטליך צו דער מינוט; געוויס וועט אָנקומען דער בריעף וואוהין צו פאהרען אויך פינקטליך. מיר מוזען ווארטען.

אונטערדעסען איז געווארען האלב נאך צוויי. דער דאקטאר איז געווארען זעהר אונגעדולדיג.

— איך ראטה אייך, איהר זאלט הייסען אויפהויבען דעם אַנקער און אנהויבען ארויס צו פאהרען פון פּאָרט. עס דארף געדויערן א גאנצע שטונדע, ביז מיר וועלען ארויס פון פּאָרט. דיא מאטראזען זיינען אונצופריעדען, איז דאך גלייכער מיר זאלען דער ווייל ארויס פאהרען און זאלען בעסער נעכטיגען אויפ'ן ים.

— איך וועל אייך צו ליעב טהאן, דאקטאר, האט ענדליך שאנדאן געזאגט; אבער איהר וועט זיין פעראנטווארטליך, ווען איך מאך יעצט א פעהלער.

ער האט געהייסען דיא מאטראזען אויפהויבען דעם אנקער און אנהויבען ארויס צו פאהרען פון פּאָרט. דשעמס וואלל האט געהייסען אלע פרעמדע מענשען אראָפּגעהן פון'ם דעק און דיא מאטראזען האבען זיך גענומען צו דער ארבייט. פלוצלונג האט דער הונד אנגעהויבען שטארק צו בילען און איז אריינגעשפּרונגען אין דער מיט צווישען שאנדאן און דעם דאקטאר. אין מויל האט ער געהאלטען א בריעף.

פון'ם עקוואַטאָר. ווען מיר פאהרען וויטער קיין זידען, ווערט אלע מאל קעלטער און קעלטער, ביז מיר קומען ווידער אין געגענדען, וואו עס איז שרעקליך קאלט. דער טאג דויערט אן ערך פון זעקס מאנאטע און דיא נאכט דויערט אן ערך פון זעקס מאנאטע. דיעזע געגענדען הייסען דיא געגענדען פון זיד פאָל. געלערנטע מענשען זיינען געפאהרען אויס פארשען דיעזע קאלטע געגענדען אום צו וויסען, וואס דאָרט טהוט זיך. דיא געאָגראפיע, אדער דיא וויסענשאפט פון דער ערד בעשרייבונג, ערקלערט פאר וואס איןביידע זייטען פון דער ערד, אין צפון און אין דרום איז קאלט און אין דער מיט'ן, אויפ'ן עקוואַטאָר, איז הייס. אונזערע ערצעהלונג שטעלט פאָר א רייזע אין דיא קאלטע געגענדען פון צפון זייט, אדער דער נאָרד פאָל.

— א בריעף! א בריעף! האט מען אנגעהויבען צו שרייען פון אלע זייטען.

אלע האבען זיך אומגעקוקט מיט שטוינען. פון וואנען האט דער הונד גענומען דעם בריעף? איז דער קאפיטאן דא אויפ׳ן שיף? פאר וואס זעהט מען איהם ניט? דיא מאטראזען האבען זיך שטארק דערשראקען: עפעס ליעגט טאקע א רוח אין הונד.

— קאפיטאן! קאפיטאן! האט דער דאקטאר גערופען דעם הונד, גיב מיר דעם בריעף.

דער הונד האט זיך אבער אויף איהם ניט אומגעקוקט. ער האט געוואלט ארויס רייסען דעם בריעף ביים הונד פון דיא צעהנער; דער הונד אבער איז געווארען בייז און איז אוועק פון איהם.

— קאפיטאן, גיב מיר דעם בריעף, האט שאנדאן געזאגט.

דער הונד איז צו געשפרונגען צו איהם און האט איהם איבערגעגעבען דעם בריעף, דערביי האט ער געגעבען דריי ביל. שאנדאן האט גענומען דעם בריעף און האט איהם מורא געהאט צו עפענען ער איז אויך געווען איבערראשט און ערשטוינט. אויפ׳ן בריעף איז ניט געווען קיין פאסט מארקע, דיא אדרעסע איז געווען אנגעשריעבען קלאר און דייטליך: „צום ערשטען אפיציער פון דער בריג „פארווארד“, רימשארד שאנדאן.

— וואס טראכט איהר אזוי לאנג? האט דער דאקטאר אויסגערופען. עפענט אויף דעם בריעף און לאמיר זעהן, וואס דארט שטעהט.

שאנדאן האט געעפענט דעם בריעף, אין איהם איז געווען אונטערשריעבען נור דריי שורות. וויא עס וויזט אויס, האט דער קאפיטאן ניט ליעב געהאט פיעל צו שרייבען.

„פאהרט ארויס אין דאס אירלאנדישע מעער, פון דארטען — קיין באפינס ביי, פון דארט׳ן קיין מעלוויל ביי; ווען דער קאפיטאן וועט ניט זיין אויפ׳ן שיף, זאלט איהר ווייטער פאהרען קיין נארדען.

דער קאפיטאן פון „פארווארד“ .K. Z“.

שאנדאן האט צונויפגעלעגט דעם בריעף און האט געהייסען פאהרען. יעצט ווייס ער שוין וועניגסטענס דיא נעמען פון דיא געגענדען, וואוהין ער דארף פאהרען. אין א קורצע צייט ארום האט זיך דיא „פארווארד“ געדרעהט צווישען דיא גרויסע און קליינע שיפען פון׳ם פארט פון ליווערפול. דיא מענשען, וואס זיינען געשטאנען אויף דיא דאקס האבען געגריסט און האבען געוואונשען גליק אויף דיא רייזע. דיא דאמען האבען געמאכט מיט זייערע טאשענטיכער, דיא מענער האבען געהויבען אין דער הויך זייערע היטע. באלד איז צוגעקומען א פילאט און האט ארויסגעפיהרט דיא „פארווארד“ פון׳ם טייך מערסיי, וועלכער געהט אין ליווערפול, אין אירלענדישען מעער; פון דארט האט ער זיך אומגעקעהרט קיין ליווערפול און דיא „פארווארד“ האט זיך געגליטשט לוסטיג און פרעהליך איבער דיא וועללען פון׳ם ים.

4טעס קאפּיטעל.
אויפ׳ן וועלט-מעער.

דיא ווינטען האבען זיך אלע מאל געענדערט. אין אפּריל איז דאס אירלענדיישער מעער זעהר אונרוהיג; דיא פאַרוואַרד אבער איז זיך געגאַנגען איהר וועג און איהרע מאַשינעריי האט געאַרבייט פּאַרטרעפליך. באלד זיינען דיא נעבעליגע ברעגעס פון ענג־לאַנד פארשוואונדען, פון דערוויילעטנס האט מען נור געזעהן איינציגע בערגשפּיצען פון אירלאנד, באלד אבער זיינען זיי אויך פערשוואונדען און מען האט מעהר ניט געזעהן, וויא הימעל און וואַסער.

דיא מאַטראָזען זיינען געוואָרען פרעהליך און האבען געאַרבייט פלייסיג און לוסטיג. פרעהליבער פון אלעמען איז געווען דאָקטאר פולמאן, ער איז ניט אראָפּגע־גאַנגען פון דעק. ער איז ארומגעלאָפען אויפ׳ן שיף הין און הער, ער האט געשלונגען דיא מעער־לופט, האט גערעדט און געשפּאַסט מיט דיא מאַטראָזען און מיט דיא אָפּי־ציערען, האט זיי געהאָלפען ארבייטען, איז געשטאַנען אויף דער וואך און האט זיך ניט געקענט אנזעטען מיט׳ן מעער.

— אך, וויא גרויסאַרטיג, וויא הערליך, וויא שעהן, וויא פּראַכטפאָל איז דאס מעער! האט ער אויסגערופען איין מאל נאכ׳ן אנדערן. מיין גאנצעס לעבען־לאַנג האב איך געגאַרט צו פאהרען אויפ׳ן מעער, זיך בעקענען מיט׳ן מעער, צו שטודירען דאס מעער און ערשט יעצט האט זיך מיר פאָרגעשטעלט אזא געלעגענהייט. עס איז שוין צוואַר אביסעל שפּעט; אבער צו לערנען איז קיין מאל ניט שפּעט. איך וועל יעצט אנהויבען צו פיהרען א נייעס לעבען, א פרעהליכעס לעבען—דאס לעבען פון א מענשען, וואס איז בעקאנט מיט׳ן מעער.

— איהר האט רעכט, דאָקטאָר, האט איהם דשאנסאן געזאגט. איך וואָלט אוועקגעגעבען אלע לענדער און אלע קעניגרייכע פון דער וועלט פאר איין שטיקעלע מעער. מען זאגט, אז דיא מאַטראָזען ארבייטען זיך שנעל אויס, און ווערען מיעד. דאס איז א ליעגען, איך פאהר שוין דרייסיג יאהר ארום אויפ׳ן מעער און פיהל מיך געזונד און צופריעדען נור ווען איך בין אויפ׳ן מעער. איהר ווייסט גאר ניט, דאָקטאָר, וואס פאר א פערגניגען עס איז פאר מיר, ווען איך פיהל, אז אונטער מיינע פיס געפינט זיך א גוטעס, שטאַרקעס שיף. דיא „פאַרוואַרד" איז איינע פון דיא בעסטע שיפען, אויף וועלכע איך בין געפאהרען אין מיין לעבען.

— דיא „פאַרוואַרד" איז א פּאָרטרעפליכעס שיף, האט שאנדאן געזאגט. איך מוז אייך זאגען, אז זא פיעל מיר איז בעקאנט, איז נאך קיין שיף, וואס איז געפאהרען אויפ׳ן אייז־מעער, ניט געווען אזוי גוט געבויט און אזוי גוט פארזארגט מיט אלעס ניי־טיגען, וויא דיא „פאַרוואַרד". איך ווייס, אז צוריק מיט דרייסיג יאהר, ווען דער ענג־לישער קאפּיטאן ראָס איז געפאהרען זוכען א וועג איבערן אייז־מעער....

— אויף דעם שיף „וויקטאריא", איז איהם דער דאָקטאר אריינגעפאַלען אין דיא רייד. דאס שיף איז ניט געווען גרעסער פון דער „פאַרוואַרד" און איז אויך געגאַנגען אויף דאמפּף.

— פון וואַנען ווייסט איהר עס אלעס, דאָקטאָר? האט שאנדאן איהם געפרעגט

מיט א געלעכטער. האט איהר דען מיט דער מעדיצין אויך געלערנט דיא וועלט־בע־שרייבונג?

— געוויס! האט געענטפערט דער דאָקטאָר. מיינט איהר, אז א דאָקטאָר דארף נור קענען טאפּען דעם דופּק און מאכען קליסטירען? א דאָקטאָר דארף אלעס וויסען. איך קען אייך אלעס דערצעהלען איבער דיא רייזע פון קאפּיטאן ראָס איבערן אייז־מעער. דיא „וויקטאריא“ איז געוועזען א שוואַכעס שיף, איהר מאשין האט ניט געטויגט, ווייל דיא דאַמפּפשיפען האט מען ערשט ניט לאנג אויסגעפונען. אין 1807 האט דער אמעריקאנער ראָבערט פולטאן אויסגעבוט דאס ערשטע דאַמפּפשיף, מיט וועלכער ער איז געפאָרען נור אויפ'ן טייך הודזאן פון נויארק קיין אלבאני; אין 1825 איז דאס ערשטע דאַמפּפשיף געפאהרען פון לאָנדאָן קיין אינדיען. קאפּיטאן ראָס איז ארויסגעפאהרען אין 1829. זיין דאַמפּפשיף „וויקטאָריא“ איז געוועזען אזוי שלעכט און אזוי שוואך, אז אין א יאהר ארום, אין 1830, האט ער זיא געמוזט אין גאנצען אוועקווארפען און האט זיך גאַנצע דריי יאהר ארומגעדרעהט אויפ'ן אייז־מעער און אויף דיא אינזלען, וואס געפינען זיך אין איהם אויף קליינע שיפלעך, וועלכע ער אליין האט געמאכט.

— אָבער, דאָקטאָר! האט שאנדאָן אויסגערופען. איהר זייט דאך א געלערנטער שיפס־קאפּיטאן. איהר געדענקט דאך אויסענווענדיג דיא גאנצע רייזע פון קאפּיטאן ראָס!

— ניט נור פון קאפּיטאן ראָס, האט דער דאָקטאר געענטפערט, איך האב אויסשטודירט אלע רייזע בעשרייבונגען אויפ'ן אייז מעער. ווילט איהר, וועל איך אייך דערצעהלען פון דיא רייזען, וועלכע עס האבען געמאכט דיא ענגלענדער, פּאררי, בינימין פראנקלין און מעק קלינטאק; דיא אמעריקאנער קענעדי און קעין; דיא רוסען בעהרינג בערענץ; דיא פראנצויזען—

— אָבער, דאָקטאָר, ווען איהר זייט יא אזוי בעקאנט מיט אלע רייזען אויפ'ן אייז מעער, קענט איהר אונז געוויס זאגען, וועלכע רייזע איז בעסער געלונגען און ווער עס איז געוועזען דער בעסטער קאפּיטאן.

— דאס קען איך אייך אויך זאגען, האט געזאגט דער געלערנטער דאקטאר. דער בעסטער קאפּיטאן איז געוועזען מעק קלינטאק. זיין שיף „פאָקס“ האט געהאט א גוטע מאשין, וויא אונזערע, ער איז אויך געפאהרען אויפ'ן בעסטען און זיכערסטען וועג. אין 1857 איז דיא „פאָקס“ איינגעפרארען געווארען אין אייז און האט זיך ניט געקענט ריהרען. ער האט זיא איבערגעלאזען אין אייז און איז מיט זיינע מענשען געגאנגען צו פוס איבערן אייז מעער, ביז זיי האבען געטראפען א שיף, וועלכע האט זיי א היים גענומען.

— איך מיין, אז מיר וועלען האבען מעהר גליק פון קאפּיטאן מעק קלינטאק, האט דשאנסאָן געזאגט. אונזער „פארווארד“ איז שטארקער געבויט פון'ם „פאָקס“, מיר האבען בעסערן פראוויאנט און זיינען בעסער פערזארגט מיט אלעס נייטיגען.

— יא, ווען דער קאפּיטאן זאל זיין אויפ'ן שיף, האט געזאגט דשעמס וואלל, דאן וואלטען מיר געוואוסט, וואוהין צו פאהרען; אהן א קאפּיטאן אבער איז זעהר שווער.—

— דער ווייל ווייסען מיר דאך, וואוהין צו פאהרען, האט שאנדאָן געענטפערט. וויא קורץ דער בריעף איז, וועלכען דער קאפּיטאן האט מיר געשריעבען, גיט ער אונז

דאך א שטרענגען בעפעהל, וואוהין צו פאהרען אויף א גאנצען מאנאט, דאן וועט דיע־זער געהיימניספאלער קאפיטאן —

— אונזער קאפיטאן ווארט ערגעץ אויף אונז, האט דער דאָקטאָר געזאגט. אנדערש קען איך עס מיר ניט ערקלערן. ער שרייבט אין זיין בריעף, וואס פאר א וועג מיר זאלען פאהרען, ער שרייבט אבער ניט, וואוהין דער פארווארד איז בעשטימט. אויפ'ן גאנצען וועג, וואס ער שרייבט, מיר זאלען פאהרען, זיינען ניטא קיין פאָסטען און קיין טעלעגראפען, ער קען אונז קיין בריעף ניט צושיקען; ער ווארט אויף אונז געוויס ערגעץ אין גרענלאנד. ער איז אהין געקומען אויף א דענישע שיף, האט דאָרט אויפ־געקויפט ביי דיא אייגוואָינער פון יענע געגענד פעלצען און הינד. איהר ווייסט דאך זעהר גוט, אז אויף א רייזע אויפ'ן אייז־מעער מוז מען האבען הינד. ווען דאס מעער איז ארום און ארום פארפרארען, שפאנט מען איין דיא הינד אין קליינע שליטעלעך און מען פאהרט ארום זוכען א וועג, אדער דיא וואָינונגען פון דיא עסקימאָסען — א ווילדעס פאָלק, וועלכעס וואָינט אין דיעזע קאָלטע געגענדען —, ביי זיי קען מען קויפען פיש און פעל פון חיות. איך בין פעסט איבערציגט, אז אין א שעהנעם פריהמארגען, וועט אונזער געהיימניספאָלער קאפיטאן ארויפגעהן אויפ'ן שיף און וועט אנהויבען צו קאָמאנדירען.

— מעגליך, אז עס וועט אזוי זיין, האט געזאגט שאנדאן קאלט. איך גלויב עס אבער ניט; איך גלויב גאר ניט, אז מיר וועלען אמאל האבען א קאפיטאן.

מיט דיעזע ווערטער איז ער אוועקגעגאנגען און האט געגעבען בעפעהלע דיא מאטראזען.

— איהם ווילט זיך זעהר זיין קאפיטאן פון'ם „פארווארד", האט דער דאָקטאָר געזאגט צו דשאנסאן. איך האב מורא, אז מיר וועלען שפעטער, ווען מיר וועלען שוין זיין אין אייז־מעער, האבען פון איהם אונאנגענעהמליכקייטען.

דעם אנדערן טאג האט זיך אויפגעהויבען א שרעקליכער שטורם, אלע אויפ'ן שיף זיינען געווען זעהר שטארק בעשעפטיגט, ריטשארד שאנדאן איז געשטאנען אויפ'ן פלאץ פון קאפיטאן און האט מיט א הויכער פעסטער שטימע געגעבען זיינע בעפעהלע. נור דאקטאָר פולמאן האט ניט געהאט וואס צו טהאן. ער איז ארומגעגאנגען אויפ'ן דעק, האט זיך אבער ניט געקענט נעהמען צו קיין שום ארבייט. עס האט געוואָרפען מיט'ן שיף, וויא מיט א שאלעכץ פון א נוס.

דאמאלס האט שאנדאן געהאט דיא געלעגענהייט צו בעקענען זיך מיט זיינע מאטראזען, ער האט דאמאלס איינגעזעהן, אז דשעמס וואלל איז א גוטער מאטראָז. ער טהוט אלעס, וואס מען הייסט איהם; אבער אליין עפעס אויפטהאן, אליין זיך אויסהעלפען אין א נויט, קען ער ניט. ער האט איינגעזעהן, אז ער האט געמאכט א פעהלער, וואס ער האט איהם געמאכט פאר'ן צווייטען אָפיציער. ער קען נור זיין דער דריטער. דער צווייטער אָפיציער מוז שוין אליין וויסען, וואס צו טהאן אין א נויט. ער מוז זיך וויסען אליין אויסצוהעלפען, ניט ווארטען, ביז מען וועט איהם זאגען.

דשאנסאן דאגעגען, דער דריטער אָפיציער, האט זיך אין דיעזען שטורם בעזאָנ־דערס אויסגעצייכענט אלס א טיכטיגער, געאיבטער און פעהיגער מאטראָז. ער האט

ניט געוואָרט, מען זאָל איהם הייסען עפּעס טהאָן; ער האט אליין געטהאָן אלעס, וואס מען האט געדאַרפט און וואס ער האט געטהאן איז געווען גוט און פּראַקטיש.

דיא מאטראזען זיינען אין אלגעמיין געווען פעהיגע און ענטשלאָסענע מענער; אייניגע אבער זיינען געווען אונצופריעדען, וואס מען האט זיי ניט געגעבען קיין שנאַפּס. אמת, מען האט זיי דערפאר געגעבען טהעע און קאפּעע, וויא־פיעל זיי האבען אליין געוואָלט; אבער ניט אלע האבען פארגעסען אן שנאַפּס.

דעם 14 אפּריל איז דיא „פאָרוואַרד" אריבער געפּאהרען דעם „גאָלף סטרים", וועלכער פליעסט אין דיעזע געגענד קיין אמעריקא, צו דיא אינזלען פון ניו פונדלענד און פון דאָרט דרעהט זיך אויס קיין אייראפּא און קומט ביז נאָרוועגען.

מיר מוזען היער ערקלערען אייניגע פון אונזערע לעזער, וועלכע האבען קיין געאָגראַפיע ניט געלערנט, וואס איז אזעלכעס דער „גאָלף סטרים".

ווען מיר פאהרען אויפ'ן מעער אין א שטילעס וועטער, זעהן מיר פאר אונז א גרויסע שטרעקע שטילעס, רוהיגעס וואסער. זא ווייט אונזער אויג קען גרייכען, זעהן מיר פאר אונז רוהיגעס וואסער. מען קען מיינען, אז דאס מעער איז ניט מעהר, וויא א גאנץ גרויסע טיעפע גרוב, אין וועלכער עס האט זיך אנגעזאמעלט א גרויסע מאסע וואסער. ווען עס איז א ווינד, טרייבט דער ווינד דאס וואסער פון איין אָרט צום אנדערן; ווען עס איז אבער שטיל, שטעהט דאס וואסער אויף איין אָרט. קיינער וועט ניט גלויבען, אז אין גרויסען וועלט מעער פליעסען טייכען, אזוי וויא אויף דער ערד. איין טייך לויפט פון מזרח קיין מעריב, דער אנדערער געהט פון מעריב קיין מזרח. אבער דיא מענשען, וואס זיינען פיעל געפאהרען אויפ'ן מעער, ווייסען עס גאנץ גוט און קענען שוין אלע טייכען, וועלכע פליעסען אין דער מיט פון'ם וועלט מעער און וואוהין זיי לויפען.

אזוי וויא דאס וועלט מעער איז זעהר גרויס, זיינען דיא טייכען פון'ם וועלט מעער אויך פיעל גרעסער פון דיא טייכען, וואס פליעסען אויף דער יבשה. שטעלט אייך פאָר, אין דער מיט פון'ם מעער, אין דער מיט פון'ם שטילען וואסער פליעסט א טייך פון פופציג און הונדערט מייל דיא ברייט און טראגט זיין וואסער אין א געוויסע ריכטונג. דאס וואסער פון'ם טייך מישט זיך ניט אויס מיט'ן וואסער פון'ם מעער. עס מעג זיין דער גרעסטער שטורמווינד, פליעסט זיך דער טייך זיין וועג, פונקט וויא א טייך אויף דער יבשה געהט זיך זיין וועג און קימערט זיך ניט, וואס אויף דער ערד איז א שטאַרקער ווינד. דער אונטערשיעד איז נור, וואס א טייך אויף דער יבשה פליעסט צווישען ברעגעס פון ערד און שטיינער; דיא טייכען אבער אין מעער פליעסען צווישען ברעגעס פון וואסער, פוןביידע זייטען טייך איז דאס וואסער פון'ם מעער.

אנאנדערע מערקווירדיגע ערשיינונג שטעלען פאר דיא טייכען פון'ם מעער. אין אייניגע פון זיי פליעסט גאנץ קאלטעס וואסער. דאס וואסער פון'ם מעער קען זיין ווארם, דאס וואסער פון'ם טייך איז אייז קאלט. אנדערע טייכען ווידער זיינען ווארם, זאָגאר הייס. דאס וואסער אין מעער איז אייז קאלט און דאס וואסער ג ו'ם טייך איז גוט ווארם.

איינער פון דיא גרעסטע טייכען אין מעער וועלכען מען קען זעהר גוט און מען

האט איהם זעהר גוט אויסשטודירט, איז דער גאָלף סטרים, ער איז אין איינינע ערטער צוויי הונדערט מייל דיא ברייט, אין אנדערע ערטער אבער נור צוואנציג מייל דיא ברייט, און ביז טויזענד פוס דיא טיעף. דאס וואסער אין גאָלף סטרים איז שטארק ווארם, זאָגאר הייס. ער הייבט זיך אן אין מעקסיקאנישען מעער, שטרעמט דורך דעם אטלאנ־טישען וועלט מעער, רינגעלט ארום ענגלאנד און אנדערע אייראָפּעאישע לענדער און קומט צו ביז נאָרוועגען.

דער גאלף סטרים איז זעהר א ניצליכער טייך. אין ענגלאנד וואָלט געדאַרפט זיין זעהר קאלט, ווייל ענגלאנד ליעגט ווייט אין נאָרדען, — עס ליעגט כמעט אזוי ווייט, וויא מאָסקווא און דענאָך איז ענגלאנד אזויווארם, אז איינינע בוימער וואקסען דאָרט א גאנץ יאהר; אין מאסקווא אבער איז עס קאלט. דיא אורזאכע דער פון איז, וואס ארום ענגלאנד געהט דער גאָלף סטרים און ווארמט עס אן. מען קען זאגען, אז דער „גאָלף סטרים" בעהייצט ענגלאנד מיט סטים. מאָסקווא אבער ליעגט ווייט פון'ם מעער און האט ניט קיין סטים הייצער, דערפאר איז מאסקווא אזוי קאַלט. עס זיינען דא נאך פיעלע אנדערע לענדער, וועלכע דער „גאָלף סטרים" ווארמט אן און בעהייצט זיי מיט סטים און — אלעס אומזיסט, ער נעהמט ניט א סענט ביי קיינעם.

עס זיינען אבער דא קאלטע טייכען, אין וועלכע דאס וואסער איז קאלט וויא אייז. דאס וואסער פון'ם מעער ארום איז ווארם און דער טייך בלייבט קאלט און טרייבט זיינע אייז קאלטע וועללען ביז אין דיא גאנץ וואַרעמע לענדער, וועלכע ער קיהלט אָפּ.

נאך א מערקווירדיגע ערשיינונג שטעלען פאר דיזע מעער טייכען, אדער, וויא דיא געלעהרנטע רופען זיי, מ ע ע ר ש ט ר ע מ ו נ ג ע ן. דיא פיש און דיא אנדערע מעער טהיערע, וועלכע געפינען זיך אין זיי, זיינען פערשיעדען פון דיא פיש און דיא טהיערע, וועלכע געפינען זיך אין מעער לעבען דיא טייכען. טיכטיגע מאַטראָזען און געאיבטע פישער דערקענען און אונטערשיידען דיא פיש פון'ם מעער פון דיא פיש פון'ם „גאָלף סטרים".

אבער ווער זיינען דיזע טייכען? פון וואנען קומען זיי? וואס איז דיא אורזאכע פון דיזע שטרעמונגען? — אויף דיזע פראגען איז ניט אזוי לייכט צו ענטפערן. איך וויל מיך בעמיהען צו געבען א גאנץ קורצע ערקלערונג; דער פּלאץ ערלויבט מיר ניט לאנגע ערקלערונגען צו מאכען.

אלזא, אביסעל אויפמערקזאם, מיינע לעזער, דאן וועל איך פּאָרט זעצען אונזער ר י י ז ע צ ו ם א י י ז מ ע ר. ווער פון אייך האט ניט בעמערקט, ווען מען שטעלט קאָכען א טאָפּ מיט וואסער און מען שטעלט דעם טאָפּ מיט איין זייט צום פייער, דאס וואסער הויבט אן צו זיעדען, עס הויבט אן צו פליעסען און צו שטרעמען פון דער זייט פון'ם טאָפּ, וועלכע שטעהט צום פייער, צו דיא אנדערע זייט, וועלכע איז ווייט פון'ם פייער; קוקט אייך בעסער צו צום וואסער אין טאָפּ, וועט איהר זעהן, אז פון א ו י ב ע ן פליעסט דאס וואסער און שטרעמט פון דער הייסער זייט אין דער קאלטער און פון א ו נ ט ע ן דרעהט זיך עס אויס און לויפט צוריק פון דער קאלטער זייט צו דער הייסער. דיזעלבע ערשיינונג קומט פאָר אין וועלט מעער. אין דיא הייסע געגענדען, אויפ'ן עקוואטאָר,

ברענט דיא זוהן שטארק און ווארמט אן דאס וואסער אין מעער, עס הויבט אן צו שטרעמען און צו פליעסען פון דיא הייסע געגענדען אין דיא קאלטע.—אויף דיעזע ארט ענטשטעהן דיא הייסע טייכען, אדער דיא הייסע שטרעמונגען אין מעער. ווען דאס הייסע וואסער פליעסט אוועק פון דיא הייסע געגענדען, ווערט דאס מעער לעדיג און טייכען פון קאלט וואסער פון דעם נארד פאל און זיד פאל שטרעמען און פליעסען אין דיא הייסע געגענדען.

דיא טייכען אין ועלט מעער זיינען אויך זעהר ניצליך פאר דיא שיפען. ווען דיא דיא שיף קומט אריין אין טייך, וואו דאס וואסער שטרעמט זעהר שטארק, געהט דיא שיף שנעלער. זא, צום ביי שפיעל, פלעגט אמאל דויערן דיא רייזע פון לאנדאן קיין סידניי, אין אויסטראליען 260 טאג. היינט, אז מען ווייס וויא אזוי צו פאהרען אויף דיא טייכען אין מעער, דויערט זיא נור 180 טאג.

לאמיר זיך אומקעהרען צו אונזערע רייזענדע אויפ'ן שיף „פארווארד". דעם 14טען אפריל זיינען זיי ארויס געפאהרען פון'ם „גאלף סטרים" און זיינען געפאהרען אין געוועהנ־ליכען מעער וואסער. דאס וועטער האט אנגעהויבען קאלט צו ווערן, דאס טהערמאמעטער האט געוויעזען 4 גראד קעלט, דיא מאטראזען האבען ארויס גענומען זייערע ווינטער קליידער, ווארעמע לעדערנע לייבלעך און לעדערנע הויזען. דאקטאר פולמאן האט אנפאנגס ניט געוואלט אנערקענען, אז דעם 14 טען אפריל זאל זיך שוין אנהויבען ווינטער. ער האט פראבירט שפאציערען אויפ'ן דעק אין זיינע זומער קליידער, אבער דאס אייז מעער האט איהם באלד געגעבען צו פארשטעהן — אז מ'מוז גענעראל פראסט טאר מען ניט שפאסען. דאס אייז מעער מיט זיין שרעקליכער קעלט האט זיך געלאזט הערן פון דער ווייטען, ער האט געמוזט נאכגעבען און זיך אויך אנטהאן זיינע ווינטער קליידער.

פון'ם 14טען ביז אין 16טען אפריל איז דאס וועטער געוועזן זעהר שלעכט עס איז געגאנגען א רעגען געמישט מיט שנעע. דאקטאר פולמאן האט געוואלט ווייזען, אז ער האט קיין מורא ניט פאר'ן שלעכטען וועטער, ער האט זיך ארומשפאציערט אויפ'ן דעק אין רעגען און אין שנעע; ער איז אבער אזוי דורך גענעצט געווארען, אז ער האט אויס געוויעזען, וויא א ווילדעס מעער טהיער און דיא מאטראזען האבען פון איהם געלאכט; ער האט זיך אבער געמאכט ניט וויסענדיג און האט ניט געוואלט אריינגעהן אין זיין קאיוטע זיך אפ טריקענען.

מאנטאג דעם 16 אפריל האט געגאסען א שטארקער רעגען, דער נאך איז פלוצלונג דאס מעער גאנץ רוהיג געווארען. שאנדאן האט געפרעגט דעם דאקטאר, וויא קומט עס, וואס דאס מעער, וועלכעס איז נור וואס געוועזן אזוי אונרוהיג, איז פלוצלונג נאכ'ן רעגען רוהיג געווארען?

— מיין פריינד, סקארסבי, זעהר א געלערנטער מאן פון דער ענגלישער קעניג־ליכער וויסענשאפטליכער געזעלשאפט, האט געזאגט דער דאקטאר, האט עס א מאל ערקלערט, אז ווען עס רעגענט, האט דער ווינד קיין קראפט ניט צו בעוועגען דיא וואסערן פון'ם מעער; ווען דיא לופט איז אבער טרוקען, האט דער ווינד דיא קראפט צו בעוועגען דיא וואסערן פון'ם מעער און דאס מעער איז אונרוהיג.

— אבער פאר וואס איז עס אזוי? האט שאנדאן געפרעגט.

— דאס וויים איך ניט, האט דער דאקטאר געענטפערט רוהיג.

אין דיעזע מינוט האט דער מאטראז, וועלכער איז געשטאנען אויף דער וואך, אויס גערופען:

— איך זעה א גרויסען אייז בערג! ער איז ווייט פון אונז ניט מעהר וויא פונפצעהן מייל.

דיא אפיציערען און דער דאקטאר האבען ארויס גענומען זייערע פערנגלעזער (שפעקטיוועו) און זיינען ארויפגעקראכען אויף דיא מאסט בוימער צו בעטראכטען דעם גאסט. זיי האבען זיך באלד איבערצייגט, אז דער מאטראז האט רעכט, — פאר זיי איז געשוואומען לאנגזאם א שטיק אייז פון עטליכע מייל דיא ברייט און עטליכע מייל דיא לענג. דיא וואלקען זיינען פערשוואונדען און דיא זון האט געשיינט און בעלייכטעט דיא גרויסע מאסע אייז, וועלכע האט געגלענצט און געפונקעלט מיט אלע פארבען פון׳ם רעגען בויגען.

— אזא ליעבען גאסט וואלטען מיר געדארפט העפליך בעגריסען, האט געזאגט דער דאקטאר, איך וואלט זעהר געוואלט זיך נעהנטער בעקענען מיט איהם, איך וואלט געוואלט בעטראכטען איהם פון דער נאהענט. קענט איהר ניט צו פ׳אהרען א ביסעל נעהנטער צו איהם, שאנדאן?

— ניין, דאקטאר, האט שאנדאן געענטפערט. פון א זעלבע גאסט מוזען מיר אנטלויפען, וויא ווייט מיר קענען. זעהט איהר דעם שטילינקען, שעהנינקען, רוהיגען אייז בערג, לאז ער זיך נור צו ריהרען צו אונז און ער וועט צו ברעכען אונזער שטארקע „פארווארד", וויא א שווערער האמער צו קלאפט א ניסעל.

דער דאקטאר האט גוט געוואוסט, וויא געפעהרליך דיא אייז בערג זיינען פאר דיא שיפען; עס האט זיך איהם אבער אזוי געוואלט שטודירען דיא אייז בערג, אז ער האט פארגעסען אן דיא געפאהר פון זיי.

— מיר זיינען נאך אבער גאנץ ווייט פון אייז מעער, האט ער געזאגט, וויא קומט עס, וואס מיר בעגעגענען שוין אייז בערג?

— דאס וואונדערט אייך, געלערנטער דאקטאר? האט געלאכט שאנדאן. יעצט זעה איך וועניגסטענס, אז עס זיינען דא זאכען, וואס איהר ווייסט ניט.

— געוויס זיינען דא זעהר פיעל זאכען, וועלכע איך פארשטעה ניט, האט דער דאקטאר געענטפערט. אבער פון אייזבערג אין דיעזע געגענדען וויים איך זעהר פיעל. אין 1813 האט דיא בריג „אננא פאול" בעגעגענט זעהר פיעל אייז־בערג און אייז־פעלדער ניט ווייט פון ענגלאנד; זיא האט זיך דורכגעשלאגען דורך זיי מיט גרויסע שוויעריגקייטען; איהר קאפיטאן דיומאנט האט פארשריעבען אין טאגע־בוך פון׳ם שיף, אז אין דריי טאג האט ער איבערגעצעהלט ניט וועניגער פון פינף און אכציג אייז־בערג און אכט און צוואנציג אייז־פעלדער.

— גראסארטיג, דאקטאר! איהר ווייסט טאקע פון פיעל זאכען. פיעלייכט ווייסט איהר נאך עפעס?

— געוויס! דעם ערשטען מערץ 1818 איז דאס ענגלישע קריעגסשיף „דהי פליי" אריינגעפאהרען צווישען צוויי גרויסע אייז־בערג. עס איז געווען א געדיכטער נעבעל און דער מאטראז, וואס איז געשטאנען אויף דער וואך, האט זיי ניט בעמערקט, דאס שיף איז געווען אין דער גרעססטער געפאהר; צום גליק, איז דאס מעער, דאמאלס געווען גאנץ רוהיג, דער קאפיטאן האט באלד קאמאנדירט: „צוריק!" און דאס שיף איז גליקליך אוועק פון דיא אייז־בערג.

— בראווא, דאקטאר! האט שאנדאן אויסגעשריען בעגייסטערט. איהר זייט דאך א גאנצע קוועלע פון קענטניסע איבער רייזע־בעשרייבונגען, מען דארף נור אראפ־לאזען אן עמער, און שעפען, וויא־פיעל מען וויל.

— אז איהר וועט צופיעל שעפען, וועט איהר מיך באלד אויסשעפען, האט געלאכט דער דאקטאר. אלזא, שעפט ניט צופיעל. יעהט בעסער, פיעלייכט וועלען מיר דאך קענען בעטראכטען אונזער אייז־בערג אבי־עבעל נעהענטער. איך האב געלעזען זעהר פיעל פון דיא הערדען אייז־בערג. איך זעה זיי אבער צום ערשטען מאל און וויל זעהר מיך מיט זיי בעקענען.

— האט צייט, דאקטאר, מיר וועלען נאך בעגעגענען אזוי פיעל הערדען אייז־בערג, אז איהר וועט קענען זיי בעטראכטען, שטודירען, אויסלערנען און מאכען פון זיי, וואס איהר וועט וועלען; איך ראטה אייך אבער צו האלטען זיך פון זיי אבי־עבעל פון דער וויימען, וויל זיי זיינען שטענדיג זעהר שלעכטע און זעהר געפעהרליכע שכנים.

אונטערדעסען איז דשאנסאן צוגעקומען צו שאנדאן און האט איהם געזאגט:

— ווען מיר ווילען דעם צוואנציגסטען אפריל זיין לעבען גרענלאנד, מוזען מיר פאהרען אביסעל שנעלער. ביז אהער האבען מיר דעם דאמפף זעהר וועניג בענוצט, וויל מיר האבען זיך ניט געאיילט; יעצט אבער ווען מיר קומען נאהענט צו גרענלאנד, הייבען זיך אן דיא קאלטע טייבען און מיר וועלען מוזען פאהרען ארויף וואסער; דאס וועט אונז מאכען פיעל שוועריגקייטען, מיר מוזען דאהער פון יעצט אן בענוצעןביידע זאכען: דעם דאמפף און דיא זעגעל.

— איהר האט גאנץ רעכט, דשאנסאן. פון יעצט אן הויבט זיך ערשט אן אונזער רייזע און מיר מוזען זיין זעהר פארזיכטיג.

ער האט געגעבען א בעפעהל צו דיא אינזשענירען, אז זיי זאלען איינהייצען דיא קעסלען און דאס שיף זאל אנהויבען צו געהן אויף דאמפף.

אין פרעהליכע אונטערהאלטונגען און א קאלטעס, אבער קלארעס וועטער האט זיך געענדיגט דער 16 אפריל.

5טעם קאפיטעל.

דער גרויסער קאלטער טייך.

דער 17טער אפריל איז ווידער געווען א שעהנער טאג. דיא „פארווארד" איז געגאנגען שנעל אויף דאמפף און מיט אלע זעגעלן אויסגעשפאנט. עס האבען זיך געוויזען ענינע פייגעל, וועלכע געפינען זיך נור אין יענע קאלטע געגענדען; דאס איז א צייכען, אז לאנד איז נאהענט. דיא מעער־פייגעל נעהרען זיך געוועהנליך פון פיש; זיי מאכען אבער זייערע נעסטע אויף א אינזעל, דארט זוכען זיי אויס אן ארט, וואס

איז פארשטעלט פון דיא קאלטע ווינטען, געוועהנליך א הייל, אדער א שפּאַלט אין א שטיין, דאָרט מאכען זיי זייערע נעסטע, לעגען אייער און בריטען אויס זייערע קינדער. דער „פּאַרוואַרד" איז צוגעקומען צו דער אינזעל גרענלאַנד אין אמעריקא.

דער מאַטראָז, וועלכער איז געשטאנען אויף דער וואַך האט געמעלדעט, אז ער זעהט פון דער־ווייטענס אייז. אלע האבען אנגעהויבען צו קוקען אין דער זייט, וואו דער מאַטראָז האט אנגעוויזען. דיא אפיציערען און דער דאקטאר האבען געקוקט דורך זייערע פערנגלעזער און האבען געזעהן א גאנץ ברייטען קלאַר־ווייסען פּאַס. דיא אלטע און נעאיבטע מאַטראָזען האבען באלד דערקענט, אז דאס זיינען דיא ברעגעס פון גרענ־לאַנד, וועלכע זיינען שטענדיג בעדעקט מיט אייז.

איך ווייס, אז פיעלע פון מיינע לעזער הערן פון דעם מערקווירדיגען אינזעל גרענלאַנד צום ערשטען מאל און איך וויל זיי געבען איינגע ערקלערונגען איבער גרענלאַנד.

גרענלאַנד איז א גרויס אינזעל אין אייז־מעער. עס געהערט צו דענעמאַרק און האט אן ערך פון צעהן טויזענד איינוואָינער און צוואר ניין טויזענד פינף הונדערט עסקימאָסען און פינף הונדערט אייראפּעער. דיא עסקימאסען א האלב ווילדעס פאָלק, זיינען דיא איינגענטליכע איינציגע אײַנוואָינער פון דיא קאלטע לענדער. זיי זיינען קליין געוואַקסען, אבער גאנץ שטארק און געשיקט. זיי וואָינען אין הייזער אויסגעגראבען אין דער ערד און בעדעקט מיט ערד. זיי נעהרען זיך פון פיש, זעע הינד און אנדערע זעע־טהירע, וועלכע זיי פאנגען אין דעם קורצען זומער; דאס הייסט, אין דער קורצער צייט, ווען דאס מעער איז ניט שטארק פארפראָרען. אויף גרענלאַנד וואַקסען שוין קיין ביימער ניט, עס איז צו קאלט פאר זיי און דיא איינוואָינער וואָלטען ניט געהאט קיין האלץ מיט וואס צו הייצען און מיט וואס צו בויען זייערע ארימע הייזלעך אין דער ערד; דיא נאטור אבער האט זיך געזארגט דער פאר אויך. דאס מעער אין יענע געגענדען ברענגט אן אזוי פיעל קלעצער און ביימער און ווארפט זיי ארויס אויפ'ן ברעג, אז עס איז גענוג פאר דיא איינוואָינער צו הייצען און צו בויען זייערע קליינע שיפלעך און זייערע הייזער. מערקווירדיג זיינען דיא שפּייזען פון דיא עס־קימאָזען. זיי עסען אזוי פיעל שמאַלץ פון פיש און זעע הינד, אז מיר אייראפּעער קענען עס ניט בעגרייפען. ווען זיי חאַפּען א זעע הונד, שינדען זיי אפּ דיא פעל און שניידען אויס גרויסע שטיקער שמאַלץ, וועלכע זיי פארשלינגען רויערהייט. דער שטינקענדער פיש טראָן, וועלכע מיר אייראפּעער קענען זאגאר דעם גערוך ניט הערן, איז ביי זיי א דעליקאטעסע. דאס פלייש פון דיא זעע הינד, אדער פון דיא וואלפיש, קאכען זיי אויף פאלגענדער אַרט: זיי צו לעגען א פייער און ווארפען אין איהם אריין הייסע שטיינער, דאס פלייש פון דיא זעע הינד לעגען זיי אריין אין א הילצערנער שיסעל מיט אייז אדער מיט שנעע. ווען דיא שטיינער ווערן צו גליהט, ווארפט מען זיי אריין אין שיסעל מיט אייז און מען דעקט צו דיא שיסעל מיט א פעל פון א ווייסען בער, אדער אנאנדערער חיה, וואס געפינט זיך אין יענע קאלטע געגענדען. אין איינגע מינוטען ארום איז דאס עסען פארטיג. ווען דער עסקימאָס האט וואס צו עסען, עסט ער אזוי פיעל, אז דיא אייראפּעער, וואס האבען עס געזעהן, האבען געשטוינט, וואו קען אזוי פיעל אריינגעהן;

דערפאר אבער ווען ער האט ניט וואס צו עסען, קען ער פאסטען עטליכע טעג נאכ־אנאנדער און עס הארט איהם ניט.

אזוי וויא גרענלאנד איז ניט ווייט פון אייראפא, איז גרענלאנד שוין לאנג געווען בעקאנט דיא אייראפּעער. אין 1723 איז א דענישען מיסיאָנער, האנס עגעדע, געקומען אין קאָפּ דער געדאנק צו פאהרען קיין גרענלאנד פּרעדיגען דיא עסקימאסען דאס קריס־טענטהום. ער האט געגרינדעט א קליינע קאלאניע פון דענעמארקער, וועלכע האבען זיך דארט בעזעצט און פיהרען האנדעל מיט דיא עסקימאזען. זיי קויפען אָפּ ביי זיי דיא פעל פון חיות און גיבען זיי דערפאר אייראפּעאישע סחורות, בעזאנדערס אייזען וואארען, וויא מעסערס, העק, זעגען, נעגעל, נאדלען, שעערען און דערגלייכען.

איידער דיא אייראפּעער זיינען געקומען קיין גרענלאנד, האבען דיא עסקימאזען ניט געוואוסט פון קיין אייזען. אלע זייערע װערקצייג זיינען געווען פון שטיין, אדער פון דיא ביינער פון פיש און חיות.

צווישען גרענלאנד און אמעריקא געפינט זיך א שטיק ים, וועלכעס הייסט „דיא דייוויס שטראַסע“. וועלכעס ענדיגט זיך אין א בוכטע, אָדער ביי מיט'ן נאמען „באַ־פינס ביי“. פון 1523 ביז אין דער לעצטער צייט איז אויפגעשטעלט געווארען דיא פּראַ־גע, אויב מען קען ארומפאהרען אמעריקא אויפ'ן אייז מעער אין דיעזער געגענד? דיעזע פראגע איז ניט געווען אזוי לייכט צו לעזען, ווייל דאס אייז מעער בלייבט אמאל עטליכע יאהר נאך אנאנד פארפרארען און קיין שיף קען איהם ניט דורכפאהרען. ווען עס זאל זיין א וועג ארומצופאהרען אמעריקא אין דיעזען ים, וואלט מען פון ענגלאנד קיין סאַן־פראַנציסקא געקענט פאהרען אין 30 טאג; יעצט געדויערט דיעזע רייזע 180. דיא ענגלישע רעגיערונג האט אויסגעגעבען זעהר פיעל געלד אום דיעזע פראגע צו לעזען און האט ארויסגעשיקט איין עקספּעדיציאן נאך דער אנדערער זוכען דיעזען וועג. אין 1845 האט זיא ארויסגעשיקט דעם בעריהמטען געלערנטען און טיכטיגען שיפס־קאפּיטאן, בנימין פראנקלין מיט 2 שיפען. ער מיט זיינע שיפען, מיט אלע זיינע מאטראָזען און אָפּי־ציערען זיינען פארפראָרען געווארען אין דיעזע קאלטע געגענדען. דיא ענגלישע רעגיערונג האט ניט געזשאלעוועט קיין געלד און האט ארויסגעשיקט איין שיף נאך דער אנדערער זוכען בנימין פראנקלין מיט זיינע מענשען. ענדליך אין 1859 האט דער שיפס־קאפּיטאן מעק קלינטאָק אויסגעפונען דיא גאנצע עקספּעדיציאָן. אלע זיינען אויסגעשטארבען פאר הונגער און פאר קעלט.

אלע דיעזע ערקלערונגען זיינען נייטיג פאר אונזער ווייטערע ערצעהלונג, צו וועל־כער מיר וועלען זיך יעצט אומקעהרען.

דעם 18 אפּריל האט דיא „פארווארד“ בעגעגענט א קאלטען טייך, בעדעקט מיט קליינע שטיקלעך אייז, וויא עס געהט אויף יעדען טייך, איידער ער ווערט פארפראָרען. דיא „פארווארד“ איז אריינגעפאהרען אין אייז און האט זיך דורכגעארבייט זעהר לייכט. אום דריי אוהר נאך מיטאג האט מען דערזעהן א שיף. מען האט זיך צוגעקוקט און דערזעהן, אז דאס איז דאס דענישע שיף „וואלקיריען“, וועלכעס איז געגאנגען פון גרענ־לאנד קיין אמעריקא. אזוי וויא זיי האבען גאר נישט געדארפט, האבען זיי זיך ניט אפּ־געשטעלט און זיינען געפאהרען ווייטער אין דעם ים „דייוויס שטראַסע“.

דעם 19טען אפריל איז דיא „פארווארד“ ארייננעפאהרען אין א קאלטען טייך, וועלכער פליעסט פון דער „דייוויס שטראסע“ אין אטלאנטישען אקעאן. דער טייך האט געשטרעמט זעהר שטארק און דיא „פארווארד“ האט געמוזט בענוצען דעם דאמפף אין דיא זעגעל. עס איז געווען אום 10 אוהר אין דער פריה, דיא אפיציערען און דער דאקטאר זיינען געשטאנען אויפ'ן דעק און האבען בעטראכט דיא שנעליגקייט פון'ם קאלטען טייך.

— געהט דערזעלבער קאלטער טייך אין דער „באפינס ביי“ אויך? האט דער דאקטאר געפרעגט.

— געוויס, האט שאנדאן געענטפערט. דיא זעגעל שיפען האבען זעהר גרויסע שוויעריגקייטען צו פאהרען ענטגעגען וואסער, ווען זיי קומען אריין אין דיעזען טייך.

— אויב אזוי, האט געזאגט דער דאקטאר, איז עס דאך א בעוויז, אז מען קען ארומפאהרען אמעריקא אויפ'ן וואסער אין דיעזע געגענדען. איך קען דאך ניט צולאזען, אז דער טייך הייבט זיך אן אין דער קליינער בוכטע „באפינס ביי“. אזא גרויסער טייך מוז אנקומען פון ערגעץ גאנץ ווייט.

— דאס איז נאך קיין בעוויז ניט, האט שאנדאן געענטפערט. מעגליך, אז דיעזער טייך קומט אן ערגעץ פון'ם נארד פאל און ניט פון'ם שטילען אקעאן, וועלכער געהט ארום וועסט אמעריקא. איהר מוזט אונז ברענגען בעסערע בעווייזע, געלערנטער דאקטאר.

— איך וועל אייך געבען אנדערע בעווייזע אויך, האט דער דאקטאר געענטפערט. עס האט שוין אפט פאסירט, אז מען האט געחאפט אין אמעריקא וואלפישע מיט אן אייראפעאישען שפיעז אין לייב. דאס ווייזט, אז פייער אין אייראפא האבען ארייננע־שטאכען אין וואלפיש דעם שפיעז, וועלכער האט איהם ניט גוט געטראפען. ער איז אנטלאפען געווארען קיין אמעריקא מיט'ן שפיעז אין לייב — דעם שפיעז דערקענט מען, וויל אויף יעדען שפיעז איז אויסגעקריצט דער נאמען פון דעם שיף, צו וועלכען ער גע־הערט — דער וואלפיש האט ניט געקענט קומען קיין אמעריקא אויף אנאנדער וועג, ווייל דיא וואלפישע האלטען זיך אויף נור אין קאלטע וואסערן און געפינען זיך קיין מאל ניט אין ווארעמע וואסערן.

— דאס בעווייזט נאך וועניג, האט שאנדאן געלאכט. מיר קענען גאר ניט וויסען, אויף וועלכע וועגען דיא וואלפיש געהען איבער פון איין ים צום אנדערן.

— נו, וועל איך אייך ברענגען אנדערע בעווייזע, האט דער דאקטאר געזאגט. דער קאלטער טייך פליעסט פון דער „באפינס ביי“ אין אנטלאנטישען אקעאן קיין אמעריקא און קיין אייראפא, — פון וואנען נעהמען זיך אין דעם קאלטען טייך אזוי פיעל קלעצער און ביימער? מען געפינט דאך אין קאלטען טייך שטיקער אייכען האלץ, נוס האלץ און אנדערע סארטען האלץ, וואס וואקסען נור אין דיא ווארעמע לענדער. פון וואנען נעה־מען זיי זיך? מוזען מיר זאגען, אז עס איז דא א וועג ארומצופאהרען אמעריקא און דיעזע קלעצער און ביימער קומען אן אויף דיעזען וועג. דאס זיינען ביימער וועלכע וואק־סען אין וועסט פון אמעריקא ביים ברעג ים. דיא ווינטען ווארפען זיי אריין אין ים און דיא טייכען פון'ם ים ברענגען זיי פון דער וועסט (מערב) זייט אמעריקא אין דער אסט (מזרח) זייט אמעריקא.

— דאס איז ווירקליך א בעווייז, האט שאנדאן געזאגט.

— זעהט, האט דשאנסאן אויסגערופען, אט שווימט א קלאָץ. לאמיר איהם ארויס־שלעפּען פון וואסער און בעטראכטען, וואס פאר א סאָרט האָלץ דאס איז, וועלען מיר באלד זעהן, אויב דער דאקטאָר האט רעכט.

ער האט באלד געהייסען דיא מאטראָזען פארווארפען דעם קלאָץ מיט שטריק און איהם ארויפשלעפּען אויפ'ן דעק. אין איינינע מינוט ארום איז דער קלאָץ געלעגען אויפ'ן דעק. אלע האבען איהם בעטראכט. דאס איז געווען א גאנץ גראָבער בוים פון מאהאגאָני האָלץ. ער איז געווען דורך און צו לעבערט און צו פרעסען פון קליינע ים ווערם און מושעלן (א סאָרט אָיסטערס).

— אט האט איהר דעם בעסטען בעווייז! האט אויסגערופען דער דאקטאר. מאהאגאָני האָלץ וואקסט נור אין דיא גאנץ הייסע לענדער, אויפ'ן עקוואַטאָר. וויא קומט ער אהער? פוק'ם אנטלאנטישען אָקעאן, אָדער פון דער אָסט זייט (מזרח זייט) פון אמעריקא האט ער ניט געקענט קומען אהער, ווייל דיא קאַלטע טייבען שטרעמען פון גרענלאנד אין'ם אנטלאנטישען אָקעאן, האט ער דאך ניט געקענט שווימען גענען וואסער. מיר מוזען דאהער זאגען, אז ער קומט פון דער וועסט זייט פון אמעריקא, פוק'ם שטילען אָקעאן. ער איז געוואקסען אין דיא הייסע געגענדען פון פערו, אָדער פאַנאַמאַ. דער ווינט האט איהם אריינגעווארפען אין ים. ער שווימט שוין זעהר לאנג, א בעווייז, אז דיא ווערים פוק'ם שטילען אָקעאן האבען צייט געהאט איהם דורך און דורך צו לעבערן. ער איז ארומגעשוואומען גאנץ אמעריקא ביז ער איז געקומען אהער. איך וועל נעהמען פון איהם א שטיקעל פאר מיינע זאמלונג פון וואונדערזאכען פוק'ם אייז מעער.

— איהר זייט ניט דער איינציגער, וועלכער האט אזא זעלטענהייט, האט שאנ־דאן געזאגט. —

— איך ווייס, איך ווייס, האט איהם דער דאקטאר אונטערבראכען. דער דעני־שער גובערנאטאָר פון גרענלאנד האט א טיש, וועלכען ער האט געהייסען מאכען פון א קלאָץ, וועלכען ער האט ארויסגעשלעפּט פוק'ם וואסער לעבען דיא ברעגעס פון גרענ־לאנד. ער האלט דעם טיש אלס זעלטענהייט. געוויס, ווען מיר זאלען יעצט פאהרען צוריק קיין אייראָפּאַ, וואלט איך מיר געלאזט מאכען א גאנצען סעט מעבעל פון דיעזען קלאָץ; אזוי וויא מיר פאהרען אָבער יעצט צום נארד פאָל און איך האב ניט, וואו צו האלטען קיין מעבעל, וועל איך נעהמען נור א קליין שטיקעל האָלץ אלס מוסטער.

אין אזעלכע געשפּרעכע איז פערגאנגען דער טאג. עס האט אנגעהויבען צו ווערן שטארק קאלט. מען האט זיך געמוזט נעהמען צו דיאווארעמע פעלצען. שאנדאן האט געהייסען ארויסגעבען דיא מאַטראָזען ווארעמע קליידער. יעדער מאַטראָז האט בעקומען א גאנץ דיקעס וואָלענעס העמד, א פּאָר ווארעמע וואָלענע הויזען, א ווארעמען זשאקעט אונטערגעשלאגען מיט פוטער, א פּאָר גראָבע וואָלענע זאקען און א פּאָר גאנץ טיעפע קאָלאָשען.

דער הונד, אָדער קאַפּיטאן, וויא דיא מאַטראָזען האבען איהם גערופען, האט גאָר ניט פערלאנגט. איהם האט געווארמט זיין גראָבע פעל מיט דיא לאנגע האָאָר.

וויא עס האט אויסגעוויעזען, איז ער געוועזן געוואָינט צו דער קעלט. איבעריגענס האט מען איהם זעהר זעלטען געזעהן אויפ'ן דעק ער פלעגט זיך בעהאלטען ערגעץ אין אַ ווינקעל און פלעגט דארט איבערליעגען גאנציע טעג.

פאר נאכט האט מען געזעהן גאנץ דייטליך דיא הויכע בערג פון גרענלאנד בעדעקט מיט אייז און אייביגען שנעע; פלוצלונג אבער האט זיך אויפגעהויבען אַ דיקער נעבעל און האט אַלעס פערהילט, אַלעס פארדעקט, וויא דער פארהאנג אין טהעאטער פאַלט אראָפּ און פערדעקט דיא שעהנסטע סצענע.

דעם 20 אַפּריל האט זיך דער נעבעל צערשטרייט און מען האט דערזעהן אַ גרויסען אייז־בערג פון הונדערט פונפציג פוס דיא הויך. ער איז געשטאַנען אויף איין אָרט און האט זיך ניט גערירט. ער איז געוועזן צוגעפראָרען צום גרונד פון'ם מעער. דער דאָקטאר האט איהם גוט בעטראַכט און האט געזאגט:

— דיעזער אייז־בערג געפינט זיך אויף דיעזען פלאַץ זייט הונדערטער יאהרען; דיעזען אייז־בערג האט דער קאפּיטאן ראָס נאך געזעהן אין 1829. ער האט איהם גענוי בעשריעבען און האט איהם אָפּגעמאָלט אין זיין רייזע־בעשרייבונג. דער קאפּיטאן בעללאָ, וועלכער איז אין 1851 געפאהרען זוכען פראנקלין'ס עקספּעדיציאָן האט געטראָפען דיעזען אייז־בערג אויף דעם זעלבען פלאַץ. מיר געפינען איהם וויעדער אויף זיין אָרט, וויא א טרייען סאלדאט אויף זיין פּאָסטען. וויא לאנג שטעהט ער שוין דאָ אויף דיעזען פלאַץ? — ווער קען עס וויסען. וויא לאנג וועט ער נאך שטעהן און אפּהיטען גרענלאנד? — ווער קען עס זאגען.

ער איז געווארען אזוי ענטציקט איבער'ן אייז־בערג, אז ער וואָלט איהם געוואָלט מיטנעהמען מיט זיך אלס אנדענקען און ברענגען איהם קיין ליווערפּול.

ענדליך איז דיא „פארווארד" צוגעקומען צו גרענלאנד, אדער צו א גרויסען בערג פון גרענלאנד, וואס שטעקט ארויס אין ים, וועלכער הייסט „קאַפּ פאריועל". עס איז געגאנגען א רעגען געמישט מיט שנעע און דער טערמאָמעטאר האט געציינט 12 גראד קעלט.

— קאַפּ פארוועל! האט אויסגעשריען א מאטראז.

— א גוטער נאמען, א ריכטיגער נאמען! האט אויסגערופען דער דאָקטאָר. פארוועלל! זיי געזונד! וויא פיעל מענשען זיינען אוועקגעפאהרען פון איהם וויטער אין אייז־מעער און האבען געזאגט: „פארוועל!" (זיי געזונד!) אויף אייביג? וויא פיעל מענשען האבען איהם נור איין מאל געזעהן און זיינען פערשוואונדען געווארען אויף אייביג? דיא בעריהמטע געלערנטע און שיפסקאפּיטאנען: פארבישער, סקראָגס, בארלאָ, בארענץ, הודזאן, פראנקלין, קראזיע און בעללא זיינען פארביי געפאהרען דיעזען בערג און האבען זיך שוין קיין מאל ניט צוריקגעקעהרט. פאר זיי איז דיעזער בערג ווירקליך געוועזן אן אייביגער „פארוועל", איין אייביגער „זיי געזונד".

ער האט געקוקט אויף דיא קאַלטע וואַסער'ן פון'ם אייז־מעער, וועלכער הייבט זיך דא אן און האט געטראכט: וואס פאר א גרויסער עקשן איז דער מענש, ווען ער שפּאַרט זיך איין עפּעס צוטהאן! ער קוקט ניט אויף זיך, שוינט ניט זיין לעבען, ווארפט זיך אין דיעזע וויסטע, קאַלטע, אייביג־פערפראָרענע געגענדען, וואו עס דראָהען איהם געפאהרען פון אַלע זייטען אום עפּעס אויצופאָרשען.

6טעם קאפּיטעל.

אין אייז מעער.

לאַנגזאם איז דיא „פאַרוואַרד“ געפאהרען אין דעם ים „דיא דייוויס שטראַסע“, לאַנגזאם האט זיא מיט איהר שארפען מעסער פון פאָרנט געשניטען דאס לויזע אייז, דיא נאך ניט צוזאמען געפראָרענע שטיקער שנעע, וועלכע זיינען געשוואומען אויפ'ן קאלטען טייך. ביי טאג איז דיא רייזע געוועזען שוועריג און לאַנגזאם; ביי נאַכט אבער איז זיא געוואָרען געפעהרליך. עס האבען זיך געוויעזען גרויסע און פיעלע אייז־בערג. אייניגע זיינען געשוואומען, אנדערע זיינען געשטאנען אויף איין אָרט. א מאַטראָז האט געמוזט שטענדיג שטעהן גאנץ הויך אויפ'ן זעגעלבוים און קוקען אויפ'ן ים. אזוי וויא דיא קעלט איז געוואָרען אַלץ שטארקער און עס איז געוועזען אונמעגליך צו שטעהן אזוי הויך, האט מען אויבען אויפ'ן שפּיץ פון'ם זעגעל־בוים ארויפגעשטעלט א סארט פאַס מיט היי. דער מאטראז איז געשטאנען אין דיעזען פאַס ארומגעדעקט מיט'ן היי. דאס האט איהם געשיצט פון דער קעלט און ער האט געקענט רוהיג בעטראַכטען דאס מעער אויף א וויטע שטרעקע און מעלדען אלעס, וואס ער האט בעמערקט.

דיא נעכט זיינען געוואָרען אַלץ קירצער און קירצער. — ביז אין 31 יאַנואַר איז אין יענער געגענד גאר קיין טאג ניטא, זאנדערן א לאַנגע נאַכט פון דריי מאנאטע; דעם 1טען פעברואַר האט זיך דיא זון בעוויעזען אויף א קורצע צייט און איז באלד פערשוואונדען. מיט יעדען טאג אבער איז דיא זון געשטאנען אַלץ מעהר אויפ'ן הימעל און ענדליך דעם 21טען אַפּריל פלעגט זיא אונטערגעהן אויף א גאנץ קורצע צייט און האט זיך באלד וויעדער געוויעזען. צוויי און צוואנציג שטונדען כסדר פלעגט זיא שיינען און בעלייכטען דיעזע טרויעריגע געגענד, אבער זעהר אָפט האבען זיך אויפגעהויבען שטארקע שנעע־געשטעבער (זאַוואָרוכעס). דער שנעע איז געפאלען אזוי געדיכט, אז מען האט ניט געקענט זעהן אויף צעהן שריט ווייט. דיא מאַטראָזען האבען געארבייט זעהר שווער, זייט זיי זיינען אריינגעפאהרען אין אייז־מעער.

דעם 21טען אַפּריל אין דער פריה איז דער דאקטאר און דשאנסאן געשטאנען אויפ'ן דעק און האבען געפּלוידערט. שאנדאן איז געשטאנען א גאנצע נאַכט אויף דער וואַך און איז יעצט געשלאפען. דשאנסאן האט געוויעזען דעם דאקטאר אויף דיא טרויעריגע וויסטע, מיט אייז און שנעע בעדעקטע ברעגעס פון גרענלאַנד.

— אך, וואס פאר א טרויעריגעס לאַנד איז עס! האט ער אויסגערופען. מען האט עס א נאמען געגעבען גרענלאַנד אדער גרינלאַנד, א גרינעס לאַנד און דאך איז דיעזעס לאַנד בעדעקט מיט ארימע, ניעדעריגע קליינע גרינע גראזען נור דריי — פיער וואָכען אין יאהר, און אויך דאמאלס זיינען נור אייניגע געגענדען בעדעקט מיט גראז, נור אייניגע שטיקער לאַנד, וועלכע ליעגען ביים ים, דאס איבעריגע לאַנד איז בעדעקט מיט אייביגען שנעע און אייביגען אייז, וועלכער צוגעהט קיין מאל ניט.

— ווער קען וויסען, וואס אמאל איז געוועזען אין דיעזען לאַנד? האט דער דאקטאר געזאגט. מעגליך, אז אמאל איז גרענלאַנד געוועזען ווארימער, דערפאר האבען עס דיא מענשען א נאמען געגעבען גרענלאַנד. וויא אלטע עסקימאָסען דערצעהלען, זיינען אמאל

געוועזען פיעל מעהר מענשען אין גרענלאנד. זיי דערצעהלען, אז א מאל איז אין גרענלאנד געוועזען איבער צוויי הונדערט דערפער; וואהרשיינליך, איז דאמאלס געוועזען ווארימער. איך וועל אייך דערצעהלען נאך גרעסערע וואונדער, מען געפינט אין דיא קאלטעסטע געגענדען טוידטע עלעפאנטען, חיות, וועלכע קענען לעבען נור אין גאנץ הייסע לענדער. אין 1843 האט א רוסישער געלערנטער געפונען אין סיביר ביים אייז־מעער א גרויסען עלעפאנט. ער איז געלעגען טיעף איינגעפרארען אין אייז און איז געוועזען נאך גאנץ מיט דער פעל און מיט דיא האאר. אזוי וויא דער עלעפאנט איז געוועזען זעהר גרויס און ער האט איהם ניט געקענט אין גאנצען מיטנעהמען אויף זיינע קליינע שליטעלעך, וועלכע הינט האבען געשלעפט, האט ער איהם געמוזט צושניידען אויף שטיקער און שטיקלעך־וויים ברענגען קיין יאקוטסק. דיא ביינער פון דיעזען עלעפאנט און א שטיק פון זיין פעל געפינען זיך יעצט אין פעטערבורג אין מוזעאום. וויא קומען עלעפאנטען אין אזעלכע קאלטע געגענדען, וויא סיביר? וואהרשיינליך, איז דארט אויך א מאל געוועזען ווארם.

— דאס ווייס איך ניט, האט דשאנסאן געענטפערט, איך ווייס נור, אז יעצט וואלט איך אין גרעגלאנד אויף קיין פאל ניט געוואלט וואינען.

— איהר זעהט דאך, אז דארט וואינען דאך מענשען און זיינען זאגאר צו פריעדען. מען האט פראבירט ברענגען עסקימאסען קיין לאנדאן און מען האט זיי געגעבען דאס גוטס פון דער וועלט. עס איז זיי אלעס באלד מיאוס געווארען און זיי האבען געוויינט און געבעטען, אז מען זאל זיי צוריק שיקען אין זייער קאלטעס טרויעריגעס פאטערלאנד.

— איך ווייס ניט, וואס מיט דיא עסקימאסען איז געוועזען, האט דשאנסאן געזאגט. איך וואלט דא ניט געוואלט בלייבען.

— פאר וואס ניט? האט געפרעגט דער דאקטאר. דער מענש ווערט צו אלעמען געוואינט. איך מיין, אז דיא עסקימאסען לעבען נאך פיעל גליקליכער אין גרענלאנד, אלס דיא ארעמע ארבייטער אין לאנדאן און ליווערפול. אמת, עס פעהלט זיי פיעל זאכען, וואס מיר האבען; זיי דארפען עס אבער ניט. זיי קענען זיך בעגעהן אהן ביער סאלונס, אהן קאפע הייזער, אהן טהעאטערע, אהן בעלער, אהן קאנצערטען. זיי ווייסען דער פון ניט און זיינען גליקליכער.

— איך וויל מיט אייך ניט שטרייטען, דאקטאר. זאגט מיר ליעבער, וואס דענקט איהר פון אונזער קאפיטאן. וואו איז ער? ווער איז ער?

— איך ווייס עס ניט, האט דער דאקטאר געענטפערט. וואס זאגען דיא מאט־ראזען? וואס דענקען זיי איבער איהם?

— דיא מאטראזען מיינען, אז ער האט זיך אומיסטען בעהאלטען. ער וויל מאכען א רייזע אין א זעלכע קאלטע געגענדען, וואו קיין מענש איז נאך ניט געוועזען; ווען ער זאל זיין אויפ'ן שיף, וואלט מען איהם געפרעגט, וואוהין מען פאהרט און קיינער וואלט ניט געוואלט איינטרעטען צו איהם; אזוי אבער אז ער איז ניטא, און מען ווייס ניט, וואוהין מיר פאהרען, האט ער זעהר לייכט געפונען אפיציערען און מאטראזען. איך קען פיעלע שיפס קאפיטענע, מיט וועלכע קיין מאטראז וויל ניט פאהרען, ווייל מען ווייס, אז זיי זיינען בערייט צו פארפאהרען אין א זעלכע געגענדען, פון וואנען מען קען שוין

ווירקליך ניט צוריק קומען. איך בין זיכער, אז ווען מיר וועלען קומען קיין אופּראוויק—דאס לעצטע דאָרף אין גרענלאנד, ווייטער וואָינען שויז קיין מענשען ניט—וועט ער געוויס ארויפקומען אויפ'ן שיף און וועט איבער נעהמען דיא קאָמאַנדע איבער'ן שיף.

אין דיעזע צייט איז ארויס דיא זון און האט בעלייכטעט דיא גאנצע געגענד. דיא גרויסארטיגע סצענע האט זיך פארגעשטעלט פאר זייערע אויגען. דער גאנצער ים, וויא ווייט דאס אויג האט געקענט זעהן, איז געווען בעדעקט מיט גרויסע און קליינע שטיקער אייז פון אלערליי געשטאלטען.

— זעהט נור, דשאנסאן, וואָלט מען ניט געקענט מיינען, אז מיר זעהען פאר אונז א גרויסע שטאדט מיט הייזער, מיט פאלאצען, מיט טויערן, מיט קירכען און מיט טורעמ'ס. ניט נור א קוק דארטען, אויף יענעם אייז בערג! א גרויסער טויער, וויא דער טויער פון א פעסטונג, הויבט זיך אויף אין דער מיט, ארום שטעהן הויכע זיילען פון אייז. אלע פונקעלען, גלענצען און בלישטשען, גלייך וויא זיי זיינען בעשיט מיט מיליאָנען בריליאנטען!

— יא, דאקטאר, האט דזשאנסאן געענטפערט, שעהן אנצוקוקען איז עס געוויס; פּראָבירט אבער צו געהן נעהענטער צו דיעזע שעהנע זיילען, צו דיעזע טויערן, צו דיעזע טויערן און איהר וועט באלד זעהן, וויא געפעהרליך זיי זיינען. דאס מעער וואשט זיי אונטער און זיי ווערן אונטען צו שמאלצען. קוים ריהרט מען זיי אן, פאלען זיי אום און יעדער פון דיעזע זיילען איז אזוי שווער. אז ער קען צו ברעכען אונזער „פאָרוואַרד“.

— איך פארשטעה ניט, האט דער דאָקטאר געפרעגט, וויא אזוי האבען זיך מענשען געקענט איינשטעלען צו פאהרען אויף זעגעל שיפען אין א זעלבע געגענדען,—מיט א דאמפּף שיף איז זעהר לייכט צו רעגירען און צו דרעהן זיך אין אלע זייטען; וואס טהוט מען אבער מיט א זעגעל שיף?

— איך אליין בין שוין געפאהרען אין דיעזע געגענדען מיט א זעגעל שיף. מען האט געוויס אויס צו שטעהן פיעל שוועריגקייטען, אבער מען שלאגט זיך דורך. ווען דער ווינד איז ניט גינסטיג, קלויבט מען אויס א גרוים שטיק אייז פון א מייל דיא ברייט און דיא לענג און מען פעראנקערט דיא שיף צום אייז. דאס אייז שווימט און שלעפּט לאנגזאם דיא שיף מיט זיך. אמת, עס קומט זעהר אָפט פאָר, אז דאס אייז שלעפּט דיא שיף צוריק און מען פערליערט א מאל אויף אזא ארט עטליכע טעג, א מאל זאגאר א גאנצען מאנאט, א זעגעל שיף קען זיך אבער אנדערש ניט העלפען.

— איך וויל אייך נאך עפּעס פרעגען, האט דער דאקטאר געזאגט, וויא קומט עס, וואס עס איז שוין אזוי קאלט? נאך מיין רעכענונג, דאַרף דא נאך גאר ניט זיין אזוי קאלט.

— דיא „דייוויס שטראַסע“ איז אין דעם אָרט זעהר שמאָל. א גרויסע מאסע אייז האט זיך אנגעזאמעלט און דאס מאכט אן דיא קעלט. ווען מיר וועלען קומען א ביסעל ווייטער, וועט דאס מעער זיין פרייער און איך האף, אז אין דיא מאנאטע מאי און יוני וועלען מיר קענען רוהיגער פאהרען.

דיא רייזע איז ווירקליך געווארען מיט יעדע מינוט שווערער. דיא שטיקער אייז זיינען ניט געשוואומען אלע אין איין זייט, זאנדערן אייניגע זיינען געשוואומען קיין נאָרדען

צום נאָרד פּאָל צו, אנדערע זיינען געשוואומען קיין זידען. דיא מאטראזען און דיא אפיציערען האבען געארבייט זעהר שווער און האבען קיין מינוט קיין רוה ניט געהאט. באלד האט מען געמוזט אוים מיידען אן אייזבערג; באלד האט מען געמוזט לויפען פארן אייז בערג און פארהאפּען דעם וועג, ווייל עס איז געוועזן נור א שמאלער פּאס וואסער און מען האט מורא געהאט, אז דער אייז בערג זאל ניט פארשפּארען דעם וועג. דיא איינציגע לעבעדיגע בעשעפּענישען, וואס מען האט געזעהן, זיינען געוועזן מעער פייגעל, זיי זיינען ארום געפלויגען און פארהילכט דיא אויערן מיט זייערע געשרייען; זיי האבען געהאפּט פיש און געפלויגען אויף דיא אייז בערג זיי אויפעסען. קלעצער און בוימער זיינען געשוואומען אין מאסען און האבען זיך אנגעשלאגען איינער אן אנדערן מיט א שרעקליכען ליארם. מען האט בעגעגענט איינציגע וואלפישע מיט זייערע גרויסע קעפּ. זיי זיינען צו געקומען גאנץ נאָהענט צו דעם שיף און האבען ארויס געשטעקט זייערע קעפּ, גלייך וויא זיי וואלט געוואלט בעטראכטען, וואס פאר א שיף דאס איז.

איין מאל האט זיך זיי פארגעשטעלט א זעהר זעלטענע און זעהר אינטערעסאנטע סצענע. אין איין אָרט, וואו דאס מעער איז געוועזן רוהיגער, איז געליגען אן אונגעהייער גרויסע זיא פון וואלפיש. לעבען איהר איז געליגען איהר קינד און האט געזויגען די ברוסט. דאס בילד איז געוועזן גרוים ארטיג און אינטערעסאנט. דאס קינד, דער קליינער וואלפיש, האט געדארפט וועגען זיעבען ביז אכט הונדערט פונט. פאר א שיף, וואס פאהרט האפּען וואלפיש, וואלט עס געוועזן א גליק צו פאנגען דיא מוטער מיט'ן קינד. זיי וואָלטען פוןביידען געקענט אנגיעסען צוואנציג פעסער פיש טראָן, דיא „פּאָרוואָרד" אבער איז ניט געפאהרען פאנגען קיין וואלפיש און דיא אפיציערע און מאטראזען האבען א לאנגע צייט בעטראכט מיט פערגניגען דיעזעס בילד.

איך מוז דערביי נאך בעמערקען, אז דיא וואלפיש האבען לעבעדיגע קינדער און האָדעווען זיי אוים מיט זייער מילך, וויא אלע בהמות און חיות. דיא עקסימאסען האלטען עס פאר א גליק, ווען עס געראָט זיי צו פאנגען א וואלפיש, וואס זויגט א קינד. זיי עפּענען דעם אייטער און גיעסען אן פעסער מיט מילך, אייראפּעער האבען פּראָבירט צו טרינקען וואַלפיש מילך, עס האט זיי אבער ניט געשמעקט, ווייל עס האט דעם ריח און דעם טעם פון טראָהן. ביי דיא עקסימאָסען אבער איז עס דאס בעסטע געטרענק, וואס זיי קענען נור געפינען.

דער 24 אפּריל איז געוועזן א זונטאג און מען האט בעשלאסען זיך אפּצורוהען. מען האט אויסגעזוכט א פּאסענדען ארט, וואו מען האט פאראנקערט דיא שיף. אלע זיינען געקומען אין שאנדאנ'ס קאיוטע און האבען געבעטען גאט. נאכ'ן געבעט האט מען אלעמען געגעבען טהעע מיט קייק און דיא מאטראָזען האבען פערבראכט דיא גאנ־צע צייט ביז אין מיטאג עסען אין שיעסען פייגעל און האפּען פיש. דיא מעער פייגעל קען מען אייגענטליך ניט עסען: זיי האבען א שטארקען גערוך פון טראהן, דער דאקטאר אבער האט אויסגעפונען א מיטעל, וויא אזוי זיי צו קאכען, אז דער שלעכטער גערוך זאל ניט זיין.

דיא פאלגענדע דריי טעג פונ'ם 24טען ביז אין 27 אפּריל איז דאס וועטער געוועזן זעהר שלעכט און אלע האבען געארבייט זעהר שווער. דאקטאר פולמאן האט בעמערקט

א זעלטענע ערשיינונג. געמליך, אז דאס אויג ווערט זעהר לייכט אפגענארט, אָדער פארבלענדעט אין יענע געגענדען. א גרויסער אייז בערג, צום ביישפיעל, פלעגט זיך אויסווייזען פון דער ווייטען, וויא א קליין שטיקעלע ווייסער שנעע. נור דיא מאטראָזען, וועלכע זיינען שוין איינינע מאל געפאהרען אויפ'ן אייז מעער, האבען זיי דערקענט און האבען געקענט זאגען, וויא גרויס דער, אדער יענער אייז בערג איז.

7טעס קאפיטעל.

לאנגזאם און מיט גרויס מיה איז דיא „פארווארד" געגאנגען אלץ ווייטער און ווייטער קיין נארדען. דורך שנעע און אייז האט זיא זיך אויסגעבויערט א וועג. דעם 28 אפריל האט מען דערזעהן פון דער ווייטענס, וויא פיעלע אייז פעלדער קומען אן. שאנדאן האט געהייסען אנגרייטען דיא גרויסע אייז זעגען און, פאלס דיא אייז פעלדער וועלען פארשפארען דעם וועג, זאל מען דורכזעגען א וועג אין אייז. אן אייז בערג איז זעהר גראב און מען קען איהם ניט דורכזעגען; אן אייז פעלד אבער איז דין, געוועהנליך פינף — זעקס פוס דיא גרעב, און מען קען זיא זעהר לייכט דורכזעגען.

דיא מאטראָזען האבען געזעהן, אז עס שטעהט זיי פאר א זעהר שווערע ארבייט. זעגען אייז איז ניט אזוי לייכט. זיי האבען זיך ערשט יעצט ארומגעקוקט, אז דיא שוויע־ריגקייטען און געפאהרען הויבען זיך ערשט אן; וואס ווייטער, ווערט דיא רייזע זיין אלץ שווערער און געפעהרליכער. איינינע האבען אנגעהויבען צו ברומען.

— איך ווייס ניט, וואס דאס איז, האט געזאָגט א מאטראָז מיט'ן נאמען באל־טאן, פון אין דער פריה אן טראכט איך נור, אז איך וואלט יעצט זעהר געוואלט זיין אין ליווערפול זיצען אין א ביער־סאלון און טרינקען א גוטע גלאז וויסקי. וואס זאגסט דוא, גריפער?

וואס זאל איך זאגען? האט גריפער געענטפערט בייז. אונזער קלוגער דאקטאר פרעהט זיך, וויא א קליין קינד ווען מען גיט איהם א שפיעלעכעל, יעדעס מאל, ווען ער דער זעהט דיא אייז בערג. ער זאגט, אז ער זעהט דארט פאלאצען און הייזער. איך וואלט איהם אוועגעבען אלע דיעזע הייזער און פאלאצען פאר א קליין שטיבעלע, וואו איך זאל קענען בעקומען א גוטען שנאפס. וואס פאר משוגענער קאפיטאן איז דאס, ער זאל ניט געבען קיין שנאפס אין אזעלכע קאלטע לענדער?

— דער דאקטאר האט דאך אייך געזאגט, האט זיך אפגערופען גאררי, אנאנ־דער מאטראָז, אז אין דיעזע קאלטע לענדער איז פיעל געזינטער פאר א מענשען ניט צו טרינקען קיין שנאפס.

— צום טייפעל מיט אייער דאקטאר און מיט אייער קאפיטאן! האט אויסגע־שריען פען, א פיערטער מאטראָז. זיי נארען אייך אָפּ, זיי זשאלעווען דעם שנאפס. זיי האבען ראָם, ברענדי און וויסקי אויפ'ן שיף. זיי אליין זויפען און אונז ווילען זיי ניט געבען.

— ער האט רעכט, האט גריפער געזאגט. דיא אפיציערען און דער דאקטאר טרינקען, אונז אָבער גיבען זיי ניט. איך מוז געהן בעטען שאנדאן, ער זאל אונז געבען א פארציאָן שנאפס.

— וואס רעדט איהר? האט גאררי געזאגט, מיר האבען דאך אונטערגעשריעבען

א קאָנטראַקט, אז אין דער גאנצער צייט פון דער רייזע זאלען מיר גאר קיין שום משקה ניט טרינקען.

— וואס הייסט ניט געבען קיין שנאפס אויף אזא געפעהרליכע רייזע? האבען אויסגערופען גריפער, פען און באלטאן מיט איין קול. מיר האבען היינט פערדיענט שנאפס! מיר מוזען האבען א שנאפס! לאמיר געהן פארדערן פון שאנדאן, ער זאל אונז געבען שנאפס!

— איהר געהט אומזיסט, קינדער, האט זיי גאררי געזאגט. שאנדאן איז דאך נור ערשטער אָפיציער, ער מוז פאלגען, וואס דער קאפּיטאן הייסט איהם.

— ווער איז דען דער קאַפּיטאן? וואו איז דען דער קאפּיטאן? האט גריפער גע־שריען. צום טייפעל אזא קאפּיטאן!

— דער קאפּיטאן איז געוויס דא, האט באלטאן געזאגט. לאמיר זיך וועטען אויף פינף פונט שטערלינג, אז אין א מאָנאט ארום וועט דער קאפּיטאן זיין אויפ'ן שיף און וועט קאמאנדירען דיא שיף.

— לאז ער נור קומען! האט פען געזאגט, איך וועל מיך שוין מיט איהם אפּ־רעכענען.

— וואס? עס איז דא נייעס פון קאפּיטאן? האט געפרעגט א שטימע. דאס איז געוועזען דער מאטראָז קליפטאן. ער איז נור וואס צו געקומען און האט גאר ניט געוואוסט פון וואס מען רעדט.

— פון וועלכען קאפּיטאן רעדט איהר, האט ער ווייטער געזאגט, פון א מענשען, אדער פון'ם הונד?

— מיינט איהר ווירקליך, אז דער הונד איז דער קאפּיטאן? האט באלטאן גע־פרעגט. פארשטעהט איהר דען ניט, אז דשאנסאן האט געלאכט פון אייך, ווען ער האט אייך געזאגט, אז דער הונד איז דער קאפּיטאן?

— איך ווייס פאר געוויס, אז דער הונד איז דער קאפּיטאן, האט קליפטאן גע־זאגט. איך האב מיך צו איהם גוט צוגעקוקט און האב געזעהן פון איהם זאנדערבארע זאכען.

— דערצעהל, וואס דוא האסט געזעהן! האבען אלע אויסגערופען מיט איין קול.

— ערשטענס, האב איך אליין געזעהן, וויא ער איז געשטאנען ביים ראד אנגע־שפּארט מיט דיא לאַפּעס, וויא אַ מענש. דאן האט איהר ניט בעמערקט, וויא ער שפּרינגט אראפּ אלע נאכט פון שיף און שפּאַציערט אויפ'ן אייז. ער האט קיין מורא ניט פאר דיא ווייסע בערען, ניט פאר דיא שרעקליכע קעלט. דאן האט איהר דען ניט בעמערקט, אז ער אנטלויפט פון יעדען, ער קומט קיין מאל ניט אריין אין קיך זוכען ביינער, וויא א הונד דארף טהאן. איך ווייס ניט, פון וואנען ער לעבט. איך האב איהם קיין מאל ניט געזעהן עסען. זאגט, וואס איהר ווילט, דער הונד איז פאר מיר א רעטע־ניש. מעגליך, אז ער וועט פלוצלונג פון זיך אראפּווארפען דיא הונדס פעל און וועט ווערן א מענש.

אלע האבען געשוויגען. זיי האבען ניט געוואוסט, וויא אזוי זיך צו ערקלערן דיע־

זען זאנדערבארען הונד. אונכ.ערדעסען איז צוגעקומען דער טישלער פוּ'ם שיף, בעלל, און האט געפרעגט:

— וואוהין פאהרען מיר? ווייס ווער פון אייך, וואוהין מיר פאהרען?

— וואהרשיינליך וועט שאנדאן ערהאלטען נאך א בריעף, וואוהין צו פאהרען, האט באלטאן געזאגט.

— וויא אזוי וועט ער ערהאלטען א בריעף? האט פען געפרעגט, דורך דיא אייז פאסט?

— דורכ'ן הונד, האט באלטאן געענטפערט, אזוי וויא ער האט ערהאלטען דעם ערשטען בריעף אין ליווערפול.

— ווייטער דער הונד, אָבער דער הונד! האט גריפער אויסגעשריען. איך וועל זעהן צו מאכען א סוף פון דיעזען הונד.

— וואס האט דיר דער הונד געטהאן? האט גאררי געפרעגט. ער טהוט, דאכט זיך, קיינעם גאר נישט.

— דוא שוויינ! האט איהם גריפער געענטפערט. איך פרעג דיך ניט, וואס דוא ווילסט טהאן, פרעג דוא מיך ניט, וואס איך וויל טהאן.

— גענוג רעדען, געהט ארבייטען! האט דשאנסאן אויסגעשריען. נעהמט אייך צו דיא זעגען.

דער אנדערער טאג איז געוועזן זעהר א קאלטער. דער טערמאָמעטער האט געצייגט צעהן גראד קעלט. דעם דאקטאר האט זיך ניט געוואָלט ארויסגעהן פון זיין ווארעמער קאיוטע. אזוי וויא ער איז אבער געוואָינט געוועזן צו העלפען דיא מאטראָזען, איז ער דאך ארויסגעגאנגען. א גאנצען טאג איז דיא „פארווארד" געגאנגען איהר געוועהנליכען גאנג און האט געהאט וועניג שוועריגקייטען. פאר־נאכט האט מען אויס געמאָסטען, וויא טיעף דאס מעער איז דאָרט און מען האט אויסגעפונען, אז דאס מעער איז דאָרט 25 פוס טיעף. צו גרענלאנד איז געוועזן דרייסיג מייל.

געגען האלב נאכט האט פלוצלונג דאס אייז ארום אנגעהויבען צו ברעכען און זיך צו בעוועגען. פון אלע זייטען האבען זיך אנגעהויבען צו ציעהען גרויסע מאסען אייז. עס איז געווארען זעהר שווער צו רעגיערען דאס שיף. נור איין גאררי, דער בעסטער מאטראָז, איז געוועזן אין שטאנד צו האלטען דעם רודער. ער האט געמוזט שטעהן כסדר ביים רודער און האט ניט געקענט אפטרעטען אויף א מינוט. דיא געפאהר איז געווארען מיט יעדער מינוט גרעסער. מען האט געמוזט צוטהיילען דיא מאטראזען אויף צוויי טהייל. איין טהייל איז געשטאנען אויף איין זייט און דער אנדערער טהייל איז געשטאנען אויף דער אנדערער זייט פון דער שיף. יעדער מאטראָז האט געהאלטען אין דיא הענד א לאנגען דראָנג מיט אן אייזערנעם שפיץ. ווען א שטיק אייז איז אנגעקומען, האבען זיי זיך אנגעשפארט אן דעם שטיק אייז און האבען דאס שיף אוועקגערוקט פוּ'ם אייז. אין דיעזע שווערע ארבייט איז פארגאנגען א פאר שטונדען. עס האט זיך געבילדעט א פרייער וועג און דאס שיף איז אריין אין דיעזען וועג, ווען אלע האבען דערזעהן מיט שרעק א גרויסען אייז־בערג, וועלכער איז געשוואומען מיט שרעקליכער

שנעליגקייט, צוקומען און באלד וועט ער פארשפארען דעם וועג. זיי האבען זיך אומגעקוקט פון הינטען און האבען דערזעהן, אז פון הינטען האט זיך אויך דער וועג פארשלאסען. גרויסע מאסען אייז האבען זיך אנגעהויפט און זיך צונויפגעגאסען, וויא איין שטיק.

שאנדאן און דשאנסאן זיינען ביידע געשטאנען פון פארנט און האבען זיך איבערלעגט, וואס צו טהאן אין דיעזע געפעהרליכע לאגע, אין וועלכע דאס שיף האט זיך געפונען. לעבען זיי איז געשטאנען דער דאקטאר.

— האט איהר גאר קיין עצה ניט אונז ארויסצוהעלפען פון דיעזער געפאהר? האט דער דאקטאר געפרעגט דשאנסאן.

— גאט קען העלפען, האט דשאנסאן געענטפערט קורץ.

דער אייז־בערג האט זיך לאנגזאם דורכגעקוועטשט דורכ'ן אייז און איז שוין געווען א צוויי הונדערט שפאן ווייט פון'ם שיף און האט געדראהעט יעדע מינוט צו קומען און ארויפוואַרפען זיך אויף דיא שיף. אלע אויפ'ן שיף האבען געזעהן דיא שרעקליכע געפאהר. דיא מאטראזען האבען ניט געוואלט פאלגען שאנדאן'ס בעפעהלע, אז זיי זאלען זיך ניט ריהרען פון זייערע ערטער. זיי זיינען אלע געקומען מיט זייערע דראגנגען אין דיא הענד אפצושטופען דעם אייז־בערג. פלוצלונג האט מען געהערט א שרעקליכען קראך, דאס אייז ארום האט אנגעהויבען צו ציטערן, דיא מאטראזען זיינען אניעדערגעפאלען אויפ'ן דעק. א שטראם קאלט וואסער האט זיך אויסגעגאסען אויפ'ן דעק פון'ם שיף און האט זיי אלע בעגאסען. נור איין גאררי איז געבליעבען שטעהן רוהיג ביים רודער. ער איז ניט אניעדערגעפאלען און האט זיך ניט דערשראקען. ווען זיי זיינען געקומען אביסעל צו זיך, האבען זיי דערזעהן, אז דער אייז־בערג איז פערשוואונדען. דער וועג איז ווידער פריי. דיא זון האט געשיינט העל און האט בעלייכטעט דאס וואסער ארום דיא „פארווארד“. אלע זיינען פרעהליך געוואָרען.

— נו, דאקטאר, וויא אזוי וועט איהר ערקלערן דיעזע זעלטענע ערשיינונג? האט דשאנסאן געפרעגט. וואו איז אהינגעקומען דער אייז־בערג?

— דאס קען איך אייך ערקלערן, האט דער דאקטאר געזאגט. דאס קומט אפט פאר אויפ'ן אייז מעער. דיא אייז בערג ווערן א מאל אויסגעהוילט פון אינוועניג; עס מאכט זיך, אז דער אייז בערג האט זיך פון אנפאנג אן געבילדעט מיט א לאך אין דער מיטען; אפט אבער קומט עס אזוי פאר: דער אייז בערג האט זיך געבילדעט אויף א גרויסען שטיין, ווען דער אייז בערג איז אריינגעפאלען אין ים אריין און דיא וועלען האבען איהם אנגעהויבען צו לעקען, איז דער שטיין ארויס געפאלען און איז געבליעבען אויסגעהוילט אין דער מיט. יעצט ווען דיא מאסע אייז האט איהם געקוועטשט פון ביידע זייטען, איז ער צו בראכען געווארען אויף שטיקלעך, איז אריינגעפאלען אין ים און האט אונז בעגאסען מיט וואסער.

דשאנסאן האט זיך פארטראכט.

— איהר זייט טאקע א געלערנטער מענש, דאקטאר, האט ער ענדליך געזאגט און איז געגאנגען צו זיין ארבייט.

8טעס קאפיטעל.

א בריעף.

דעם 30 טען אפריל אום 8 אוהר אין דער פריה איז דיא „פארווארד" ענדליך ארויסגעפאהרען פון „דיא דייווים שטראסע" און איז אריין געפאהרען אין דיא „באפינס ביי". דאס מעער איז געווען פריי פון אייז בערג און אייז פעלדער. מען האט זיי צוואר זעהר אפט בעגעגענט, אבער עס איז געווען זעהר לייכט זיי אוים צו מיידען. דאס וועטער איז געווען רוהיג און דיא מאטראזען האבען זיך געקענט פארגינען אייניגע שטונדען רוה.

אלע זיינען געווען פרעהליך און צו פריעדען. דער דאקטאר איז געשטאנען אגאנצען טאג אויפ'ן דעק און האט בעטראכט, וויא דיא זעע פייגעל פליעהען ארום און חאפען פיש. דער טאג וואלט פערגאנגען גאנץ רוהיג און שטיל, ווען ניט איין אומשטאנד, וועלכער האט אויפגערעגט און פערזעצט אין שטוינען אלעמען אויפ'ן שיף.

שאנדאן האט געהאלטען דיא וואך ביז 10 אוהר אין דער פריה. דאן איז ער געגאנגען זיך אפ רוהען אין זיין קאיוטע. ווען ער איז אריינגעקומען אין זיין קאיוטע, האט ער געפונען אויפ'ן טיש א בריעף אדרעסירט צו איהם:

„דעם ערשטען אפיציער פון דער „פארוואר".

ריטשארד שאנדאן".

שאנדאן האט זיינע אייגענע אויגען ניט געגלויבט, ער האט מורא געהאט זיך צו ריהרען צום בריעף. וויא אזוי קען קומען א בריעף אין דער מיט פון'ם אייז מעער? ער האט צו גערופען דעם דאקטאר און דשאנסאן און האט זיי געוויעזען דעם בריעף.

— דאס איז זאנדערבאר! האט דשאנסאן אויסגערופען. איך קען עס ניט פארשטעהן.

— וואס דארפען מיר פיעל קלערען? האט דער דאקטאר אויסגעשריען. עפענט דעם בריעף און לאמיר לעזען! וואס געהט עס אייך אן, וויא אזוי דער בריעף איז גע־קומען אהער? ער איז דא! לאמיר איהם לעזען!

שאנדאן האט גענומען דעם בריעף און האט לאנגזאם אויפגעריסען דעם קאנווערט און האט ארויסגענומען פאלגענדען קורצען בריעף.

„דער קאפיטאן פון דער „פארהווארד" איז זעהר צו פריעדען מיט דיא אפיציערען און דיא מאטראזען. זיי האבען אין דיא לעצטע עטליכע טעג געוויעזען, אז זיי זיינען טיכטיג און פעהיג. ער דריקט זיי אוים זיין איניגסטען דאנק.

יעצט בעט ער אייך, איהר זאלט פאהרען אין מעלוויל'ס בוכטע, פון דארט זאלט איהר זיך ווענדען אין סמיטה'ס קאנאל, אויב עס וועט מעגליך זיין".

דער קאפיטאן פון דער „פארווארד" .K. Z

דעם 30 אפריל 1860 „באפינס ביי".

— דאס איז אלעס? מעהר שרייבט ער ניט? האט דער דאקטאר געפרעגט.

— דאס איז אלעס, האט שאנדאן געענטפערט.

— א זאנדערבארער קאפיטאן! האט דשעמס וואל געזאגט. ער דערמאנט גאר ניט, אויב ער וועט קומען אויפ'ן שיף, אדער ניט. וויא עס ווייסט אויס, וועט ער שוין טאקע גאר ניט קומען.

— דאס הארט מיך ניט, האט דשאנסאן געענפערט. לאז ער יא קומען אדער ניט קומען, דיא פראגע איז נור: וויא אזוי קומט דער בריעף אהער?

— וואלל האט רעכט, האט דער דאקטאר געזאגט גלייכגילטיג. דער קאפּיטאן וועט שוין טאקע ניט קומען, ווייל ער איז שוין דא אויפ׳ן שיף.

— וואס זאגט איהר, דאקטאר? האבען אויסגערופען איינינע שטימען. וואו האט איהר דא א קאפּיטאן?

— ווער דען האט אייך געשיקט דעם בריעף? וויא אזוי דען האט צו אייך געקענט קומען א בריעף אין דער מיט פון׳ם אייז מעער?

— דאקטאר, עס קען ניט זיין, האט שאנדאן געזאגט. איך קען דאכט זיך יעדען מאטראז אויפ׳ן שיף, קיין פרעמדע מענשען האבען מיר דא ניט. ווען דער קאפּיטאן איז דא אויפ׳ן שיף, פאהרט ער מיט אונז פון ליווערפּול אן. ווער איז ער? איך קען אלע מאטראזען, איך האב יעדען פון זיי בעגעגענט ניט איין מאל אין ליווערפּול. ניין, דאקטאר, אייערע מיינונג איז ניט ריכטיג.

— נו ערקלערט איהר וויא אזוי דער בריעף איז געקומען? איהר זייט דאך א געבילדעטער שיפס קאפּיטאן און גלויבט ניט אין קיין שדים, רוחות און גייסטער.

— איך מיין, אז ווען דער נעבעל איז געווען שטארק געדיכט און מען האט גאר ניט געזעהן, איז איינער שטילער הייט ארויף געקראכען אויפ׳ן שיף און האט אניידער־געלעגט דעם בריעף אין מיין קאיוטע. איך מוז צו געבען, אז דאס איז געווען דער קאפּיטאן, ווייל מיין קאיוטע איז געווען פארשלאסען, ער האט וואהרשיינליך דעם שליסעל, ער איז געקומען שטילער הייט און איז זיך אוועק געגאנגען שטילער הייט, ווייל ער וויל ניט קאמאנדירען דאס שיף.

— איך מיין אויך אזוי, האט דשאנסאן געענטפערט. גרענלאנד איז ניט ווייט. דער קאפּיטאן האלט זיך אויף אין גרענלאנד ערגעץ. ער איז געקומען צו פאהרען אויף א שליטען מיט הינט אויף דיא אייז פעלד׳ער און האט זיך גאנץ שטילערהייט ארויף געגנב׳עט אויפ׳ן שיף.

— אפשר האט דער קאפּיטאן געהייסען איינעם פון דיא מאטראזען, ער זאל אנשרייבען דעם בריעף? האט דשיימס וואלל געזאגט.

— דאס קען אויך זיין, האט דער דאקטאר זיך אפּגערופען.

— אבער ווער זאל עס זיין פון דיא מאטראזען? האט שאנדאן געפרעגט. דאכט זיך, איך קען זיי אלע.

— וואס איז אונז דער אונטערשיעד? האט דשאנסאן געזאגט. ער איז אונזער קאפּיטאן. ווען ער וועט קומען, וועט ער זיין ווילקאמען און מיר וועלען איהם אנערקענען אלס אונזער קאפּיטאן.

— לאז ער פריהער קומען, דאן וועלען מיר שוין זעהן, האט שאנדאן געזאגט צערשטרייט.

— פון׳ם גאנצען בריעף פארשטעה איך איין זאך, האט וואלל געזאגט, נעמליך, אז מיר פאהרען צום נארד פאל. דער בריעף זאגט גאנץ דייטליך: אייב עס וועט זיין

מעגליך, זאלען מיר פאהרען אין סמיטה'ס קאנאל. דאס איז דער איינציגער וועג צום נארד פאל.

— געוויס, האט געזאגט שאנדאן, אין סמיטה'ס קאנאל איז געפאהרען דער אמעריקאנער דאקטאר קעין אין 1853. ער איז דארט איבערגעשטאנען דיא שרעקליכסטע געפאהרען. א געוויסע צייט האט מען איהם געהאלטען פאר פערלארען און נויארק האט שוין געוואלט ארויסשיקען אן עקספעדיציאן איהם צו זוכען. דיעזער קאנאל איז איינער פון דיא געפעהרליכסטע. פון דעסטוועגען, ווען מען הייסט אונז געהן אהין, וועלען מיר געהן.

— אבער וואוהין? צום נארד פאל? דארט איז דאך קיין מענש ניט געוועןן און קען ניט קומען.

— ווארום ניט? האט דער דאקטאר געזאגט. צעהן מענשען האבען פראבירט פאהרען צום נארד פאל און עס איז זיי ניט געלונגען, דעם עלפטען וועט עס יא געלינגען. פארגעסט ניט, דער עלפטער וועט וועניגער ליידען פון אלע צעהן, ווייל ער האט שוין דיא ערפאהרונגען פון אלע צעהן און קען זיי בענוצען.

דשאנסאן האט פארצויגען דיא אקסלען. פאהרען אין א געגענד, וואו עס איז אונמעגליך צו קומען, האט ביי איהם געהייסען קריעכען אויף א גלייכע וואנד.

— אלזא, וואס דענקט איהר, שאנדאן, ווילט איהר מעלדען דיא מאטראזען פונ'ם בריעף אדער ניט? האט דער דאקטאר געפרעגט.

— איך מיין, אז מען זאל עס זיי ניט מעלדען, האט דשאנסאן געזאגט.

— ווארום ניט? האט דער דאקטאר געפרעגט.

— ווייל דער נאמען „סמיטה'ס קאנאל“ וועט זיי איבערשרעקען. יעדער מאטראז וויים, וואס פאר א געפאהרען ערווארטען זיי אין סמיטה'ס קאנאל. יעדער מאטראז וויים, אז פון סמיטה'ס קאנאל קומט מען זעהר זעלטען צוריק.

— וואס דענקען זיא, דאקטאר? האט שאנדאן געפרעגט.

— איך מיין, אז דשאנסאן האט רעכט.

— וואס דענקען זיא, וואלל? האט שאנדאן ווייטער געפרעגט.

— איך מיין אויך, אז דשאנסאן האט רעכט.

— אייער מיינונג איז ריכטיג, איך קען זיא אבער ניט אננעהמען. איך מוז פארלעזען דעם בריעף פאר אלע מאטראזען.

— פאר וואס קענט איהר ניט אננעהמען אונזערע מיינונג, שאנדאן?

— ווייל דער קאפיטאן שיקט דעם בריעף צו אלע מאטראזען דורך מיר. איך מוז אויספאלגען וואס מען הייסט מיר; איך טאר גאר ניט פרעגען, וויא אזוי דער בריעף איז געקומען צו מיר.

— עס קען דאך אבער מאכען א שלעכטען איינדרוק אויף דיא מאטראזען? האט דשאנסאן געזאגט.

— וואס קען איך העלפען? האט שאנדאן געענטפערט. לעזט דעם בריעף, עס שטעהט אין איהם אויסדריקליך, איך זאל דאנקען דיא מאטראזען אין נאמען פון קאפיטאן. איך מוז עס טהאן.

— אלזא, זאל איך צונויפרופען אלע מאטראזען אויפ'ן דעק?

— רוף זיי צונויף.

דיא נאכריכט, אז עס איז דא א בריעף פון'ם קאפיטאן האט זיך באלד פאר־בּרייטעט אויפ'ן שיף און אלע מאטראָזען און אינזשעניערען האבען זיך פערזאמעלט פאר שאנדאנ'ס קאיוטע צו הערען, וואס עס שטעהט אין בריעף. שאנדאן האט זיי פאָר־געלעזען דעם בריעף. מען האט געמיינט, אז זיי וועלען אנהויבען צו שרייען: הורראה! בראוואָ! און דער גלייכען. אלע אבער האבען געשוויעגען און האבען טרויעריג אראָפּ געלאזען דיא קעפּ.

— איך האב געזאגט, אז דער הונד קען שרייבען, האט זיך קליפטאן אנגערופען. פון היינט אן וועל איך פאר איהם אראָפּנעהמען דעם הוט.

קיינער האט ניט געלאכט איבער דיעזען וויץ. זיי זיינען אלע געשטאנען פאר־טראכט און ערשטוינט; יעדער האט געפיהלט, אז דער קאפּיטאן זעהט זיי און ווייס אלעס, וואס עס טהוט זיך אויפ'ן שיף און דאָך זעהן זיי איהם ניט און קענען איהם ניט. זיי האבען אנגעהויבען מורא צו האבען פאר דיעזען זאנדערבארען קאפּיטאַן.

דער 1טער מאי איז געווען א שעהנער, ווארימער טאג. אלע זיינען געווען אויפ'ן דעק פון'ם „פאָרוואַרד". דאָקטאָר פולמאן האט געהאַט דאס פערגניגען צו זעהן צום ערשטען מאל, וויא א גרויסער וויסער בער איז געלעגען אויף אן אייז־פעלד און האט זיך געשפּיעלט מיט זיינע קינדער.

— מען מוז איהם אביסעל איבערשרעקען, האט ער געזאגט צו דשאנסאן.

זיי האבען אויסגעשאָסען, האבען אבער דעם בער ניט געטראפען. ער האט זיך אומגעקוקט, און דערזעהן ז'אס שיף מיט דיא מענשען, וועלכע זיינען איהם, וויא עס ווייזט אוים ניט שטארק געפעלען. ער האט מיט זיי קיין בעקאנטשאפט ניט געוואלט מאכען און איז אנטלאָפען מיט זיינע קינדער.

דעם 5טען מאי האט דער דאָקטאָר צום ערשטען מאל געהאט דאס פערגניגען צו זעהן דיא זון פיער און צוואנציג שטונדען אין מעת לעת. עס האט זיך אנגעהויבען דער גרויסער טאג, וועלכער דויערט אייניגע מאנאטע. דיא זון געהט ניט אונטער. מען זעהט, וויא זיא געהט ארום דעם הימעל פון אלע פיער זייטען פון דער וועלט. אין דער ערשטער צייט איז עס אנגענעהם. עס איז נימא קיין נאכט, עס איז בסדר טאָג. באלד אבער הייבט אן דער מענש צו פיהלען, אז עס פעהלט איהם עפּעס, ווען ער ווייס ניט קיין אונטערשיעד צווישען טאג און נאכט. מען הייבט אן צו פיהלען, וויא דיא נאכט איז נאָטהווענדיג פארן מענשען, בעזאנדערס פאר דיא אויגען. דער דאָקטאָר האט באלד אנגעהויבען צו פיהלען, אז דאס בעשטענדיגע שיינען און גלענצען פון דער זון איז זעהר אונאנגענעהם און שמערצליך פאר זיינע אויגען. ער האט געמוזט אנטהאָן דונקעלע ברילען.

דעם 6טען מאי איז דיא „פאָרוואַרד" אנגעקומען קיין אופּערנאוויק אין גרענלאַנד. דאס איז דער לעצטער אָרט אין גרענלאַנד, וואו עס וואָינען נאך מענשען. ווייטער קיין נאָרדען געפינט זיך קיין שפּור פון מענשליכע וואָינונגען. דא הערשט דער אייביגער פראָסט און דאס אייביגע אייז.

8טעס קאפיטעל.

שאנדאן האט געהייסען פעראנקערן דיא „פארוואַרד" און בלייבען דא שטעהן אויף א פּאָר טאָג.

אופּערנאוויק איז א שטאדט. זיא געהערט צו דענעמארק, אזוי וויא דאס גאנצע גרענלאַנד געהערט צו דענעמארק. ווען איך זאג, אז אופערנאוויק איז א שטאָדט, וועלען מיינע לעזער געוויס מיינען, אז דאס איז א שטאדט מיט גאסען, מיט קירכען, מיט פּאַלאַצען, מיט גאז בעלייכטונג און מיט אנדערע זאכען, וואס זיי געפינען אין אן אייראפּעאישע, אָדער אמעריקאנישע שטאדט. דא האבען זיי א גרויסען טעות. אין דער גאנצער שטאָדט אופערנאוויק געפינען זיך זעקס הילצערנע הייזער. דאס האַלץ אויף צו בויען דיא הייזער האבען דיא שטרעמונגען אין אייז־מעער אנגעבראכט און ארויס גע־ווארפען אויפ'ן ברעג. דער „גובערנאטאר" פון אופערנאוויק בעוואָינט גאנצע צווייא הייזער. אלס גובערנאטאר קומט איהם א דריטעל פון דער שטאדט. אין איין הויז איז דיא שולע פאר דיא קינדער. אין איין הויז איז דיא קירכע, אין איין הויז וואָינט דער גייסטליכער מיט זיין פאמיליע און דאס זעקסטע הויז געהערט צו א קויפמאן פון דענעמארק. ער וואָינט אבער אין אופערנאוויק נור אום זומער, דאמאלס האַנדעלט ער מיט דיא עסקימאָסען און קויפט ביי זיי אויף דיא פּראָדוקטען פון זייער יאגד: דיא פעל פון זעע הינד (סיל סקין), פון ווייסע בערן און פון בלויע פיקס און פיש טראָהן. אין דער צייט פון'ם קורצען זאמער קויפט ער אויף זיינע סחורות און פאהרט מיט זיי אוועק קיין דענעמארק. לעבען זיין שטוב איז דא א גרויסער מאגאזין, וואו ער האלט זיינע סחורות.

אויסער דיעזע זעקס הילצערנע הייזער זיינען דא אין אופערנאוויק עטליכע און צוואנציג געצעלטען פון דיא פעל פון זעע הינד. דאָרט וואָינען דיא עסקימאָסען. דאס איז דיא לעצטע שטאדט אויף גרענלאנד, וואו עס וואינען מענשען.

דיא עסקימאָסען, אדער דיא עלטסטע איינוואָינער פון יענע קאַלטע געגענדען, האבען צווייערליי וואָינונגען, א ווינטער קווארטיר און א זומער קווארטיר. זייער ווינ־טער קווארטיר איז אין דער ערד, אדער ריכטיגער געזאגט, אין אייז, ווייל דיא ערד איז דאָרט בעדעקט מיט אזא גראָבער דעק פון אייז, וועלכע דיא זון איז ניט אים שטאנד צו שמעלצען אין דיא אייניגע ווארעמע וואָכען, וועלכע דיא גרענלענדער רופען זומער. זיי האקען אויס א פיער־עקיגע גרוב אין אייז, בעדעקען עס מיט שטיקער האַלץ, וועלכע דאס מעער ווארפט ארויס און אויף דיעזע שטיקער האָלץ לעגען זיי ארויף א דיקען פאך אייז: דאס איז דיא ווינטער קווארטיר. אויפ'ן באדען לעגט מען אויס פעל פון זעע הינד און אנדערע חיות און דאס איז דאס בעט, דער טיש און דאס גאנצע מעבעל פון'ם ווינטער פּאַלאַץ. אין דער מיט פון דיעזען ווינטער פּאַלאַץ שטעהט א קלאָץ מיט קארבען, אדער איינשניטע, אזוי וויא טרעפּ, דאס איז דיא טהיר. ווען מען וויל ארויס געהן, קלעטערט מען אויף דיעזען קלאָץ און ווען מען וויל אריינגעהן, לאזט מען זיך אראָפּ אויף דיעזען קלאָץ. דיעזע נייע מאָדע טרעפּ וואָלטען פאר אונז געוויס געוועזען זעהר אונבעקוועם, דיא עסקימאָסען אבער זיינען שוין אזוי געוואָינט מיט זיי, אז זיי דערקענען דעם גאסט, וועלכער קומט צו זיי, ווען זיי דערזעהן זיינע פיס אויף דיא טרעפּ.

די זומער קוואַרטיר פון די עסקימאָסען איז א געצעלט פון פעל אנגעצויגען אויף צוויי העכערע און צוויי ניעדעריגערע דראנגעס. אין דער העכערער זייט געפינט זיך די טהיר, א פעל פון א ווייסען בער אדער פון אנאנדערער חיה הענגט אראָפּ פון די צוויי דראנגעס. דאס געצעלט איז ארומגעלעגט מיט שטיינער אדער מיט שטיקער אייז.

ווען די „פּאַרוואַרד" איז געווען פעראנקערט, האט שאנדאן געהייסען אראָפּ לאָזען א שיפעל און ער, דער דאָקטאָר, דשאָנסאָן און א מאַטראָז מיט׳ן נאמען פּאקער האבען זיך אריינגעזעצט אין שיפעל און זיינען געפאהרען קיין אופּערנאוויק. דעם מאַט־ראָז פאקער האבען זיי מיט גענומען, ווייל ער האט געקענט רעדען עטליכע ווערטער פון דער עסקימאָסען שפּראַכע.

ביי די איינוואוינער פון אופּערנאוויק איז געוואָרען א גרויסע פרייד, ווען זיי האבען דערזעהן, אז א שיף איז צו געקומען צו זיי. אין די ערשטע טאָג פון מאי קומען זעלטען אן שיפען קיין אופּערנאוויק. עס איז נאך צו פריה. געוועהנליך, קומען אהין דענישע אָדער אמעריקאנישע שיפען, וועלכע פאָהרען פאנגען וואלפיש, ערשט ענדע מאי אָדער אנפאנג יוני. פיעלע איינוואוינער זיינען צו געקומען צום ברעג זיי בעגריסען. זאָגאר דער „גובערנאטאָר" מיט זיין פרוי מיט זיינע קינדער זיינען געקומען צום ברעג בעגריסען די זעלטענע געסט. דאָקטאָר פּולמאַן האט גערעדט אביסעל דעניש און האט זיך באלד צו זאמען גערעדט מיט׳ן גובערנאטאָר, וועלכער האט איינגעלאדען די גאנצע געזעלשאפט צו זיך אויף מיטאג.

דא האט זיך אנגעהויבען פאר דאָקטאָר פּולמאַן א נייעס לעבען. ער האט געהאט וואס צו פאָרשען און וואס צו שטודירען. ער האט געזוכט זיך צו בעקענען מיט די עסקימאָסען און האט געשענקט זיי און זייערע פרויען איינינע זאכען פון אייראָפּא. וויא ווילד די עסקימאָסען זיינען, ווייסען דאָך זייערע פרויען זיך צו פוצען און א רויטע פאטשיילע אדער א רויטער באנד איז ביי זיי געווען דער גרעסטער פּרעזענט. ער האט געוואָלט זעהן די ווינטער קוואַרטירען פון די עסקימאָסען און האט געבעטען איינעם פון זיי, ער זאל איהם ווייזען זיין ווינטער פּאלאץ. דער עסקימאָס האט איהם אראָפּ געפיהרט דורכ׳ן דראנג און האט אנגעצונדען א לעמפּעל פון פיש טראהן, ווייל אין דער ווינטער קוואַרטיר איז דא נור איין עפענונג אין דאך, וועלכעס איז די טהיר און דער קוימען צו גלייך. דאָקטאָר פּולמאַן האט אבער באלד געמוזט אנטלויפען, ער איז שיער ניט דערשטיקט געוואָרען. אין דער וואָינונג האט אזוי שטארק געשטונקען פון די פערפוילטע פיש און די פארדארבענע פלייש פון די זעע הינד, אז ער האט דאָרט קיין פינף מינוט ניט געקענט צו ברענגען. ער האט זיך קוים צו געשלעפּט צום דראנג אין דער מיט שטוב, אדער צו די טרעפּ און איז ארויף געקלעטערט, וויא א קאץ. דער עסקימאָס האט איהם בעטראַכט פערוואונדערט און האט זיך געפרעגט, פאר וואס איז ער אנטלאָפען, דער נארר? וואס האט ער דא דערזעהן א זעלכעס אונ־געוועהנליכעס?

דאָקטאָר פּולמאַן אבער האט שוין פארזאגט א צעהנטען, ער זאָל ניט געהן מאַכען וויזיטען אין דער ווינטער קוואַרטיר פון אן עסקימאָס.

דאס אייז מעער.

— וואונדערבאר, האט ער געזאגט צו דשאנסאן, וועלכער האט געווארט או?‏ איהם אין דרויסען, דיעזע אונגליקליכע מענשען בעליידיגען זיך נאך, ווען מען רופט זיי „עסקימאסען", וועלכעס הייסט אויף זייער שפראכע, מענשען וועלכע עסען רוי פלייש. זיי רופען זיך אליין „אינואיט" Innuit. „מענשען". זיי האלטען דיא אייראפעער פאר גרויסע נאררען, וועלכע פערשטעהן ניט דעם טעם פון א שטיק שמאלץ, וועלכעס מען שנייט אויס פון א האלב פערשטונקענעם וואלפיש אדער זעע הונד.

שאנדאן איז אויך געוועזן א גאנצע טאג בעשעפטיגט. ער האט אויפגעקויפט ביי דיא עסקימאסען שליטענס און הינט צו שלעפען דיא שליטענס. דער קאפיטאן פון׳ם „פארווארד" האט איהם, געשריעבען אין זיין צווייטען בריעף אז ער זאל זיך אנ־גרייטען מיט שליטענס און מיט הינט אין אופערנאוויק. שטילערהייט האט שאנדאן נאכגעפרעגט, אויב עס געפינט זיך ניט איין אייראפעער דא. ער האט געפרעגט דעם גובערנאטאר, אויב עס איז ניט געקומען אן ענגלענדער אדער א דענ׳ן אין דיעזע געגענד. אבער וועדער דער גובערנאטאר, נאך דיא אנדערע איינוואינער פון אופערנאוויק האבען זייט פאר איאהרען אויגוסט קיין אייראפעער ניט געזעהן. ווען ער האט זיך איבערצייגט, אז דער קאפיטאן איז דא אויך ניטא, האט ער געזאגט צום דאקטאר:

— נו, וואס זאגט איהר יעצט, דאקטאר? וואו איז אונזער קאפיטאן? ערקלערט מיר דאס רעטעניש?

— מיר מוזען אפווארטען, ביז מיר וועלען קומען אין מעלווילס־ביי, ווען דער קאפיטאן וועט דארט אויך ניט זיין, וועל איך אייך בעגריסען אלס קאפיטאן און אייגענ־טהימער פון׳ם „פארווארד", האט דער דאקטאר געזאגט.

דיא מאטראזען אויפ׳ן „פארווארד" זיינען אונטערדעסען אויך ניט געזעסען לעדיג. זיי האבען ארויסגעשיקט א שיפעל מיט עטליכע מאטראזען זוכען עפעס א פרישע זאך צו עסען. אין איינינע שטונדען ארום איז דאס שיפעל צוריק געקומען און דיא מאט־ראזען האבען געבראכט צעהן אייער פון דער אייז ענטע. דיא אייער זיינען געוועזן צווייא מאל אזוי גרויס פון א הינערשע איי און פון א גרינער פארב. דיא אייז ענטע איז א גרויסער פויגעל, זיא האלט זיך אויף נור אין דיא קאלטע לענדער און לעבט פון פיש, וועלכע זיא פאנגט זעהר געשיקט. זיא קומט קיין גרענלאנד אין אפריל, פערבלייבט דא ביז אקטאבער, ווען דאס מעער ווערט איבעראל פערדעקט מיט אייז. אין אקטאבער פליהט זיא אוועק אין אנדערע געגענדען, וואו דאס מעער איז ניט פער־פרארען. דיא אייז ענטע לעגט איהרע אייער אין א שפאלט פון א שטיין, אדער איינפאך אויפ׳ן אייז. זיא צופט אויס פון זיך דיא פעדערן און בעט זיי אונטער און זעצט זיך אניעדער זיי אויס צו בריהען

עס זיינען פערגאנגען צווייא טאג. שאנדאן האט שוין אלעס איינגעקויפט און אלעס בעזארגט. ער האט אבער נאך געווארט, טאמער וועט דאך פון ערגעץ אנקומען דער קאפיטאן. ער האט געהייסען שיעסען פון דיא קאנאנען, דער קאפיטאן זאל דער־הערן אז דאס שיף איז דא. עס איז אבער קיינער ניט געקומען.

דעם 8טען מאי האט שאנדאן זיך געזעגנט מיט אופערנאוויק. דיא זון האט געשיינט און געגלענצט אויף דיא אייז־בערג און דיא אייז־פעלדער, וועלכע האבען אויס

געוויעזען גלייך וויא זיי וואָלטען געווען בעשאָטען מיט מיליאָנען און מיליאַרדען ברילּיאַנ־
טען. דיא ערשטע צייט איז עס געווען א פערגניגען צו קוקען אויף דיעזע הערליכע
סצענע. באלד אבער האבען זיך אנגעהויבען צו ווייזען דיא טרויעריגע פאָלגען דער פון.
פיעלע מאטראזען האבען זיך אנגעהויבען צו קלאגען, אז דיא אויגען טהוען זיי וועה.
דעם אנדערן טאג האבען זיי שוין גאר ניט געזען. דאס איז א קראַנקהייט, וועלכע
טרעפט זיך נור אין יענע געגענדען. זיא הייסט: שנעע בלינדהייט. דער קראנקער זעהט
גאנץ גוט אין דונקעלן, קוים קומט ער אבער אין דער ליכטיגקייט, זעהט ער גאר נישט.
דער דאָקטאָר האט געהייסען דיא מאטראזען אנטהאן א גרינעם שלייער אויפ'ן געזיכט.
ער אליין האט דער ערשטער פראָבירט זיין מעדיצין, עס האט געהאלפען. דיא קראַנקע
מאטראזען האבען זיך באלד געפיהלט בעסער.

מיט דיא הינט, וועלכע זיי האבען געקויפט אין אופּערנאוויק, האבען זיי דיא
דיא ערשטע צייט געהאט זעהר פיעל צו טהאן. זיי זיינען געווען ווילד און האבען אַגאַנצען
טאג און א גאנצע נאכט אזוי געהיילט און געשריען, אז עס איז ניט געווען אויס צו
האלטען. בעזאנדערס אונרוהיג אבער איז געווען דער גרויסער שווארצער הונד פון איי־
ראפּא, דער „קאַפּיטאַן“, וויא דיא מאטראזען האבען איהם גערופען. באלד אבער
זיינען זיי רוהיגער געווארען און דאס שיף איז געפאהרען ווייטער אהן שטערונגען. דאס
וועטער איז געווען וואַרם, נאטירליך פאר יענע געגענדען, און דאס אייז האט אנגעהויבען
א ביסעל צו שמעלצען.

דעם 10טען מאי זיינען זיי אנגעקומען צו א גרויסען בארג, וועלכער איז בעקענט
אונטערן נאמען דער „רויטער שטיין“. דער שנעע, וועלכער ליעגט אויף דיעזען בארג,
איז אָפּטמאל גאנץ רויט. דאָקטאר פּולמאן האט זעהר געוואלט אנקוקען דיעזען זאָנדער־
באַרען רויטען שנעע, עס איז אבער אונמעגליך געווען צו צוקומען צום באַרג. ארום
איהם האט זיך אנגעהויפט אזא מאסע אייז, אז עס איז געווען אונמעגליך צו איהם צו
צוגעהן.

— פאר וואס איז דער שנעע רויט? האט דשאנסאן געפרעגט דעם דאקטאר.

— דיא געלערנטע זאגען, אז דער שנעע אליין איז ווייס, זאנדערן ער איז באדעקט
מיט אזא גאנץ קליינעם מאָאָס (מאָך) וועלכער איז רויט. מיט געוועהנליכע אויגען קען
מען דיעזען מאָאָס ניט זעהן; ווען מען בעטראכט איהם אבער מיט א מיקראָסקאָפּ,
זעהט מען, וויא אויפ'ן שנעע ציעהען זיך לייכטע, דינע רויטע פעדים. דיעזעם מאָאָס
וואקסט נור אויף שנעע. מען געפינט אויף דיא אלפּען (גאנץ הויכע בערג אין דער
שווייץ, וועלכע זיינען שטענדיג בעדעקט מיט שנעע) דעם זעלבען רויטען מאָאָס.

דעם 11טען מאי האבען זיך געוויעזען א גרויסע מאסע שנעע פעלדער און גרויסע
שטיקער אייז. דיא „פּאָרוואַרד“ איז געגאנגען זעהר לאַנגזאם, אלע מאטראזען האבען
געמוזט זיין אויפ'ן דעק און ארבייטען זעהר שווער. שאנדאן האט געהייסען איינהייצען
דעם קעסעל און טרייבען דאס שיף מיט דאַמפּף.

דעם 12טען מאי זיינען דיא שנעע פעלדער און דיא לויזע שטיקער אייז אנגעקומען
אין אזא גרויסער מענגע, אז דיא „פּאָרוואַרד“ איז געבליעבען שטעהן, ארומגערינגעלט
פון זיי. ניט דיא זעגעל, ניט דיא דאַמפּף האט געהאלפען. מען האט געמוזט

דורכשניידען א וועג אין אייז. דאס איז אן אונגעוועהנליך לאנגווייליגע און שווערע ארבייט. דיא מאטראזען זיינען געוועזען אונצופריעדען און האבען אנגעהויבען צו מוררען (צו וואָרטשען). ווען אויף א שיף געפינט זיך א טיכטיגער, פעהיגער און שטרענגער קאפיטאן, האבען דיא מאטראזען פאר איהם אבשיי און טהוען דיא שווערסטע ארבייטען אהנע צו רעדען א וואָרט. זיי ווייסען, אז זיי האבען אן עלטערן, וועלכער פיהרט זיי ערגעץ און וועלכער וועט זיי בעלוינען פאר זייער ארבייט מיט געלד, אדער זאגאר מיט א גוט וואָרט. דא אבער איז אנדערש געוועזען, דיא מאטראזען האבען געוואוסט, אז שאנדאן איז ניט זייער קאפיטאן. זיי האבען געוואוסט, אז ער אליין וויים ניט, וואוהין זיי פאהרען, זיי האבען זאגאר אויסגעפונען, אז זיינע בעפעהלע זיינען ניט ריכטיג, ער מאכט פעהלער און זיי האבען אנגעהויבען ארויס צו ווייזען זייער אונצופריעדענהייט.

דעם 6'טען מאי האבען זיי דערזעהן מיט שרעק, אז אין פיער טאג זיינען זיי קוים אפגעפאהרען עטליכע מייל. אלע מאל זיינען אנגעקומען מעהר אייז פעלדער און לויזע שטיקער אייז און האבען זיך אנגעהויפט ארום שיף. זיי האבען מורא געהאט, אז עס זאל זיך ניט אנזאמלען אזוי פיעל אייז ארום זיי, אז עס זאל אין גאנצען איינשליעסען דאס שיף און זיי וועלען מוזען ווארטען, ביז א שטורם ווינד וועט זיי בעפרייען. געגען אבענד איז שאנדאן מיט'ן דאקטאר מיט'ן מאטראז גאררי אראָפּ פון דעם שיף און געגאנגען אויפ'ן אייז זוכען א וועג, דאס הייסט, זוכען אן אָרט וואו דאס מעער איז פריי פון אייז. ווען זיי וועלען געפינען אזא אָרט, וועלען זיי דורכזעגען זיך א וועג ביז צו דעם אָרט, וואו דאס מעער איז פריי. זיי זיינען ארומגעגאנגען א שטיק צייט און האבען גאר ניט געפונען. איבעראל נור אייז און שנעע. זיי זיינען צו געקומען צו אן אייז־בערג און זיינען ארויפגעקלעטערט אויף איהם. פון דאָרט האבען זיי געקענט זעהן אויף א ווייטע שטרעקע ארום און ארום. זיי האט זיך פארגעשטעלט א גרויס־ארטיגעס, אבער טרויעריגעס בילד. וויא ווייט דאס אויג האט געקענט זעהן — איבעראל אנגעוואָרפענע און צובראָכענע שטיקער אייז. עס האט אויסגעוויעזען, וויא א צערשטערטע און פערוויסטעטע שטאדט. שטיקער מויערן, שטיינער, חורבות, צו וואָרפען, צו בראָכען, צו ריסען ליעגען אין שוידערהאפטער אונאָרדנונג.

— וויא אזוי וועלען מיר ארויס פון דיעזע פערוויסטונג? האט דער דאָקטאָר געפרעגט.

— איך וויים ניט, האט שאנדאן געענטפערט, אבער מיר מוזען ארויס פון דאנען. עס מעג זיין וואס עס וויל זיך, ווייל זאנסט וועלען מיר מוזען דא בלייבען ביז איבער איאהר. דער קורצער זומער איז באלד פאָראיבער און ווען דער ווינטער הייבט זיך אן, איז אלעס פארפאלען.

— איך וויים, האט געזאגט דער דאקטאר, אז ביז 1817 איז דיעזע געגענד שטענדיג געוועזען בעדעקט מיט אייז. קיין שיף האט ניט געקענט קומען אהער. אין 1817 איז דאס אייז פלוצלונג פערשוואונדען און דאס מעער איז געווארען פריי, דיא געלערנטע קענען נאך ניט ערקלערן דיא אורזאכע, פאר וואס דאס אייז איז אזוי פלוצלונג פערשוואונדען.

אין דער לעצטער צייט האט מען אנגעהויבען צו בעמערקען, אז דאס מעער הייבט ווייטער אן בערעקט צו ווערן מיט אייז.

— אלזא, וואס ראטה איהר מיר, דאָקטאָר? זאלען מיר ווייטער זעגען דאס אייז און פאהרען פאָרווערטס, אדער זאלען מיר פאהרען צוריק?

— איך ראטה אייך צו פאהרען צוריק, האט דער דאקטאר געזאגט. ווען איך אבער וואלט קאמאנדירט דאס שיף, וואלט איך אויף מיין אייגענער ריזיקא געפאהרען ווייטער. איך בין שוין אזוי געוואָינט, ווען איך שטעל איין מאל א פוס פאָרווערטס, זאל איך איהם ניט צוריק ציעהען.

— און וואס איז אייער מיינונג, גאררי? האט שאנדאן געפרעגט.

— איך וואָלט אויך געפאהרען ווייטער. איהר טהוט, וויא איהר פארשטעהט. איהר דארפט געבען בעפעהלע און מיר מוזען אייך פאָלגען.

שאנדאן האט ניט געענטפערט. ער האט זיך נאך אמאל ארומגעקוקט אין אלע זייטען און איז אראפגעגאנגען פון'ם אייז־בערג, דער דאקטאר און גאררי זיינען איהם נאך געגאנגען.

9טעם קאפיטעל.

דעם טייפעלס פינגער.

אין דער צייט, וואס שאנדאן מיט זיינע בעגלייטער זיינען געגאנגען אויסזוכען א וועג ארויס צו קומען פון'ם אייז, זיינען דיא מאטראזען פון'ם „פאָרוואַרד" געווען בע־שעפטיגט ארום צו זעגען דאס אייז ארום דעם שיף. פלוצלונג האט דער מאטראז פען אוועק געווארפען זיינע אינסטרומענטען און געזאגט מיט פערדרוס:

— גענוג! מעהר ארבייט איך ניט! ווען דאס אייז ניט אויפברעכען אין דריא טאג ארום, ענטזאָג איך מיך אין גאנצען.

— ניין, האט זיך אפגערופען אנאנדער מאטראז, גריפער. קיים ווען דאס אייז ניט אויפברעכען, וועלען מיר פאהרען צוריק א היים, קיין ענגלאנד. איך וויל ניט פער־ברענגען דא אין אייז א גאנץ יאהר, ביז איבער א יאהר פריהלינג.

— א שעהנע זאך צו פערברענגען דא א יאהר, ווען דאס שיף איז ארומגערינ־געלט פון אייז.

— און ווער וויים, אויב איבער א יאהר וועט זיין דאס מעער פריי? האט געזאגט פלאווער, דער מאשיניסט. מעגליך, אז איבער א יאהר וועט אויך זיין דאס מעער בע־דעקט מיט אייז.

— וואס טויג אייך פיעל רעדען? האט פען אויסגעשריען. היינט איז דאנערס־טאג, ווען דאס אייז וועט ניט אויפברעכען ביז שבת, וועלען מיר זונטאג פאהרען צוריק.

— דאס הייסט גערעדט וויא א קלוגער מענש, האט קליפטאן געזאגט זייט איהר אלע דערמיט איינפערשטאנדען?

— געוויס! האבען אלע אויסגערופען מיט איין קול. איידער צו ארבייטען אזוי שווער און צו שלעפען דאס שיף ווייטער, איז דאך פיעל גלייבער צו נעהן צוריק.

— ווען דיא אפיציערען וועלען עס געפינען פאר בעסער צו בלייבען דא אויפ'ן ווינטער, וועלען מיר זיי ניט שטערן. זיי מעגען זיך דא בלייבען מיט פערגניגען און זיך בויען ווינטער פאלאצען, וויא דיא עסקימאסען. מיר וועלען פאהרען א היים און וועלען פערברייגגען דעם ווינטער אין ליווערפול

— ניין, דאס דארפען מיר ניט טהאן האט גריפער געזאגט. לאזען מענשען אויפ'ן אייז אליין, טויג אויך ניט. ווען זיי וועלען ניט וועלען פאהרען מיט אונז מיט גוטען, וועלען מיר זיי צווינגען צו פאהרען מיט אונז. פערגעסט ניט, אז ווען מיר וועלען איבער רעדען שאנדאן, ער זאל פאהרען מיט אונז, וועלען מיר בעקומען אונזער געהאלט און אונזער בעלוינונג אין גאנצען. ווען מיר קומען אבער אליין, אהן דיא אפיציערען וועט מען אונז ניט בעצאהלען.

— אבער וואס טהוט מען, ווען דיא אפיציערען וועלען ניט וועלען פאהרען מיט אונז צוריק?

— ווען דיא צייט וועט קומען, וועלען מיר זעהן, וואס מיר האבען צו טהאן.

— איינעם מוז איך איבערלאזען דא אויפ'ן אייז! האט אויס געשריען פען און האט אויסגעשיט עטליכע קללות פון אן עכטען ענגלישען מאטראז.

— דוא מיינסט געוויס דעם הונד האט געזאגט קליפטאן

— יא דעם הונד! האט זיך געבייזערט פען. ער איז דיא אורזאכע פון אלע אונזערעליידען. ער האט אונז פארשלעפט אויפ'ן אייז, דורך איהם האבען מיר געליטען אויף דיא אויגען, דורך איהם האבען מיר ניט קיין שנאפס און דורך איהם וויסען מיר ניט דעם וועג.

— ער איז דאך אבער דער קאפיטאן? האט געלאכט קליפטאן.

— אין דער ערד אריין מיט אזא קאפיטאן! אט דא זאל ער בלייבען

— וויא אזוי וועלען מיר איהם אבער דער טאפען? האט גריפער געפרעגט שאנדאן וועט עס אונז קיין מאל ניט ערלויבען. —

— יעצט איז דיא בעסטע צייט, האט קליפטאן געזאגט. דשעמס וואלל שלאפט, שאנדאן און דער דאקטאר זיינען אוועק געגאנגען און וועלען אזוי גיך ניט צוריק קומען. דשאנסאן איז בעשעפטיגט אויפ'ן אייז. דער הונד שלאפט יעצט. ווער וויל געהן מיט מיר?

— איך געה! האט פען אויסגערופען און ווען ער וועט מיך וועלען בייסען וועל איך איהם שוין וויזען.

מיט דיעזע ווערטער האט ער ארויס גענומען א שארף מעסער פון זיין גארטעל. זיי האבען ניט לאנג געטראכט און זיינען ארויסגעגאנגען אויפ'ן שיף. איז איינינע מינוט ארום זיינען זיי צוריק געקומען מיט'ן הונד. ער איז געשלאפען גאנץ רוהיג אין קאמעריל. זיי האבען איהם פערבונדען דאס מויל און יעדער האט איהם געהאלטען ביי צוויא פיס ווען זיי זיינען צו געקומען צו זייערע קאמעראדען. איז געווארען א פרייד ביי אלעמען.

— נו, וואס טהוט מען יעצט מיט איהם? האט פען געפרעגט.

— דערטרינק איהם, האט גריפער געענטפערט.

ניט ווייט פון דער שיף איז געווען א שפאַלט אין אייז. פען אין קליפּטאַן האבען גענומען דעם הונד און האבען איהם צונעטראגען צו דיעזען שפּאַלט. דער הונד האט זיך געוואָרפען און געריסען, זיי האבען אבער זיך אויף איהם ניט אומגעקוקט און האבען איהם אריינגעווארפען אין וואסער. אום ער זאל ניט ארויס שווימען, האבען זיי ארויף געלעגט אויפ׳ן שפּאַלט א שטיק אייז.

— מיר ווינשען דיר א גוטע רייזע, קאַפּיטאַן! האט געלאַכט פּען, ווען ער האט געזעהן, וויא דאס ארימע טהיער האט זיך געוואָרפען אין וואסער.

אין א שטונדע ארום איז שאנדאָן מיט זיינע קאמעראדען צוריק געקומען. צוריק־וועגס האבען זיי געפונען א שטיק מעער, וואס איז געווען פריי פון אייז און שאנדאן האט געהייסען דיא מאטראזען זעגען דאס אייז אין דיעזער ריכטונג. דיא מאטראזען האבען זיך גענומען געשמאַק צו דער ארביים. זיי האבען דאך שוין אָפּגעגרעדט, אז קוים װעלען זיי אין דרייא טאג ארום ניט ארויס פון׳ם אייז װעלען זיי פאהרען צוריק א היים. דיא ארביים איז געגאנגען פאָרוועררטס און דאס שיף איז אין דעם טאג אָפּגעפאהרען עטליכע מייל.

דעם 20טען מאַי האבען זיי דערזעהן פון דער ווייטען א הויכען בארג, װעלכער איז בעקאַנט אונטערן נאמען „דעם טייפעלס פינגער“. דאס איז א גאַנץ הויכער שטיין, װעלכער שטעקט ארויס פון׳ם מעער און איז זעהר עהנליך צו א פינגער פון א מענשען, מיט אלע קניימשען און גליעדער פון א פינגער. אין 1851 האט איהם דער קאַפּיטאַן דאָס צום ערשטען מאָל ענטדעקט. ער איז געווען ערשטוינט איבער דיעזע זעלטזאַמע עהנליכקייט צו א פינגער פון א מענשען. ער האט איהם א נאמען געגעבען „דעם טייפעלס פינגער“, ווייל ארום און ארום איז דאמאלס געווען אויפגעהויפט אזוי פיעל אייז, אז עס איז געווען אונמעגליך צו איהם צו צו קומען. אין 1853 איז דער אַמעריקאַנער דאָקטאָר קעין געווען אין דיעזער געגענד און האט אויך געפונען דיעזען זאָנדערבארען בארג, ער האט אבער אויך ניט געקענט צו קומען צו איהם. פון דיעזע צייטען הייסט דיעזער בארג „דעם טייפעלס פינגער“.

דיא געגענד ארום איז ווירקליך „פערטייפעלט“ און טרויעריג. שרעקליכע אייזבערג און אייז מאסען ליעגען צו וואָרפען, צו בראָכען און צו שטרייט ארום. זעלטען, אז מען זעהט א שטיקעל פרייעס מעער. דיא מאַטראָזען פון „פאָרוואַרד“ האבען געארבייט זעהר שווער אין דיא לעצטע טעג און זיינען געווען שרעקליך מיעד און מאַט. שאנדאן האט אנגעהויבען צו פערצווייפלען, ער האט אנגעהויבען צו פיהלען, אז די אויפגאבע איז צו שווער פאר איהם. אויסער דעם האט ער בעמערקט, אז דיא מאַטראָזען רעדען עפּעס צו אָפּט שטילער הייט צווישען זיך. ער האט געזעהן, אז זיי ארבייטען עפּעס צו פליסיג. ער האָט פערשטאַנען, אז עפּעס טהוט זיך דא, אז דיא מאַטראָזען האבען עפּעס אָפּגערעדט.

צום אונגליק נאך, איז דאס שטיק פרייע מעער, װעלכע ער האט אויסגעפונען מיט זיינע קאמעראדען באַלד אויך פערדעקט געווארען מיט שטיקער אייז. מען האט געזעהן דייטליך, אז דאס אייז קומט אן פון ערגעץ און בלייבט דא פערשפּאַרט צווישען צוויי אינזלען. שאנדאן האט געהערט, אז דער הונד איז פערשוואונדען געווארען, ער האט

אבער מורא געהאט צו פרעגען, וויא אזוי ער איז פערשוואונדען געווארען.

דעם 21טען מאי איז געווען אן אונגעוועהנליך שלעכטעס וועטער. עס האט זיך אויפגעהויבען איינער פון יענע שרעקליכע שנעע געשטעבער (זאווערוכא) וועלכע קומען פאר נור אין יענע געגענדען. ווער עס איז דארט קיין מאל ניט געווען, דער קען גאר קיין בעגריף ניט האבען, וואס אזא שנעע שטורם איז. דיא לופט איז פול מיט דינע, לאנגע שנעע נאדלען. פון'ם הימעל ביז צום מעער שיט דער שנעע. דער ווינד טרייבט איהם ארום מיט א שרעקליכער מאכט. ער שלאגט זיך אן אן דיא אייז־בערג און היילט, און פייפט, און רוישט, אז מען ווערט פערטויבט.

אין אזא וועטער איז אונמעגליך געווען צו ארבייטען. דיא מאטראזען זיינען ארום געגאנגען אויפ'ן שיף אין זייערע ווארעמסטע קליידער, אויפ'ן געזיכט האבען זיי געטראגען דעם גרינעם שלייער. אום אכט אוהר פאר נאכט (דאס הייסט, פאר נאכט ביי אונז, וויל ביי זיי איז דאמאלס קיין נאכט ניט געווען) האט דער שנעע שטורם אביסעל אויפגעהערט און מען האט געקענט זעהן דיא געגענד ארום. מיט שרעק האבען דיא מאטראזען דערזעהן, אז דאס שיף געפינט זיך גאר ניט ווייט פון'ם „טייפעלס פינגער". עס איז אויף איהם אנגעפאלען אזוי פיעל שנעע, אז ער האט אויס געוויזען דרייא מאל אזוי גרויס און דרייא מאל אזוי הויך. אויפ'ן שפיץ האט זיך געבילדעט א הימעל פון שנעע און עס האט זיך אויסגעוויזען, אז אט, אט פאלט דאס הימעל אראפ און פערשיט דאס שיף מיט דיא מענשען. דיא מאטראזען האבען זיך דערשראקען און האבען אנגעהויבען צו לויפען צו דיא מאסטען.

— יעדער אויף זיין פלאץ! האט שאנדאן קאמאנדירט. קיינער זאל זיך ניט ריהרען פון דעם שיף!

דיא מאטראזען זיינען געבליעבען שטעהן. זיי האבען אליין ניט געוואוסט, וואס צו טהאן.

— שרעקט אייך ניט, האט געזאגט דער דאקטאר, מיינט ניט, אז דעם „טייפעלס פינגער" וועט אונז פערשיטען. ער איז גאנץ ווייט פון אונז. עס דאכט זיך אונז נור, אז אונזער שיף שטעהט לעבען איהם. דיעזע זאנדערבארע ערשיינונג הייסט „מיראזש". ווען מען פאהרט אין דער וויסטע, דאכט זיך אמאל, אז אט, אט פאר אונזערע אויגען געפינען זיך וועלדער און וואסערן. ווען מען קומט צו, זעהט מען, אז עס זיינען ניטא קיין וועלדער, קיין וואסערן, זאנדערן טרוקענער, הייסער זאמד. דאס זעלבע קומט פאר אין דיעזע קאלטע געגענדען, ווען דיא לופט איז גאנץ ריין. א זאך, וואס איז ווייט פון אונז צוואנציגער מייל, דאכט זיך אונז, אז אט, אט שטעהט עס אונז פאר דיא אויגען.

דיא מאטראזען האבען זיך באלד איבערצייגט, אז דער דאקטאר האט רעכט. אין איניגע מינוטען ארום איז „דעם טייפעלס פינגער" מיט זיין הימעל פון שנעע פערשוואונדען געווארען.

— זיי נארען אונז אפ, האט קליפטאן געזאגט צו זיינע קאמעראדען. זיי רופען עס „מיראזש", אין אמת אבער איז עס ניט קיין רעכטע זאך. דאס איז א „ניט גוטער", וועלכער שפיעלט זיך מיט אונז.

— געוויס! האט אויסגערופען גריפער. זעהט מען דען ניט, או אונז פיהרט ארום א „ניט גוטער"? וואס דערצעהלט אונז דער נאררישער דאָקטאָר פון א „מיראזש"? איז דאס א „מיראזש", וואס מיר האבען געזעהן מיט אונזערע אויגען? דאט ווילען דיא „ניט גוטע" אונז פערפיהרען.

אין דערזעלבער צייט אבער האט שאנדאן דערזעהן א שטיק מעער, וואס איז געווען גאנץ פריי פון אייז. ער האט באלד קאמאנדירט, אז אלע מאטראזען זאלען זיך נעהמען פלייסיג צו דער ארבייט און זאלען דורכשלעפען דאס שיף אהין, וואו דאס מעער איז פריי. מען האט זיך ווייטער גענומען צו דער ארבייט. מען האט צו שפרייט דיא זעגעל און מען האט איינגעהייצט אין דיא מאשינען.

— עס איז א בעזאָנדערער גליק פאר אונז, האט שאנדאן געזאגט צום דאקטאר, וואס מיר האבען יעצט אויסגעפונען א וועג. דיא מאטראזען זיינען אויפגעלעגט צו ארבייטען און ווען זיי ארבייטען אזוי פלייסיג פינף שטונדען, קריעגען מיר ארויס פון דיעזען פערפלוכטען אָרט מיט'ן „טייפעלס פינגער" און מיר וועלען קענען רוהיג ווייטער פאהרען.

פלוצלונג האבען אלע מאטראזען אוועק געוואָרפען זייערע אינסטרומענטען און האבען אנגעהויבען צו קלעטערן אויפ'ן שיף. שאנדאן האט אנגעהויבען צו פרעגען, וואס איז געשעהן, אבער קיינער האט איהם ניט געענטפערט. דיא מאטראזען זיינען געווען, וויא וואהנזיניג. ער מיט'ן דאָקטאָר האבען זיך אומגעקוקט אין אלע זייטען און האבען זיך אויך דערשראקען.

פון דער זייט, וואו עס געפינט זיך „דעם טייפעלס פינגער" איז געלאָפען א זאָנ־דערבאַרעס טהיער. ער איז געווען איבער צוואנציג פוס דיא הויך, זיין עק איז געווען איבער צעהן פוס דיא לענג און האט געקעהרט דעם שנעע, אז ער איז געפלויגען אין אלע זייטען. א רויטע צונג האט ארויס געשטעקט ביי איהם פון מויל, פון וועלכען עס איז געגאנגען א הייסער דאמפף.

— דאָס איז אַ בער, האט דשאנסאן געזאגט.

— דאס איז א לייב, האט געזאגט א מאטראָז.

— דאס איז א עלעפאנט, האט געזאגט אנאנדערער.

דער דאָקטאָר און שאנדאָן האבען גאָר ניט געזאָגט. זיי האבען גענומען זייערע ביקסען און האבען אויסגעשאָסען אויף דער ווילדער חיה. דיא שיעסע האבען פארהילכט דיא לופט און פלוצלונג — האט זיך אלעס געענדערט. דיא ווילדע חיה איז פערשוואונ־דען, גלייך וויא זיא וואָלט גאָר קיין מאָל אויף דער וועלט געווען.

— אָט דאס הייסט א „מיראזש", האט זיך אנגערופען דער דאָקטאָר. דיא לופט איז געווען ריין און האט אָפּגעשפּיגעלט א פוקס, אדער אנדערע חיה, וואס איז געלאָפען ערגעץ גאנץ ווייט פון דאנען.

— דער הונד! האבען געשריען דיא מאטראזען און האבען אנגעהויבען צו ציטערן.

— אָט דאָס איז דער „מיראזש", האט געזאגט דער דאָקטאָר. דער הונד איז גע־לאָפען צום שיף, דיא לופט איז געווען גאנץ ריין און ער האט זיך אָפּגעשפּיגעלט אין דער לופט, וויא א ווילדע משונה'דיגע חיה. קוים אָבער האבען מיר אויסגעשאָסען

האבען מיר געמאַכט ציטערן דיא לופט, דער „מיראַזש“ איז פערשוואונדען און מיר זעהן יעצט דעם הונד אין זיין נאַטירליכען געשטאַלט.

— וואס פּלוידערט דער דאָקטאָר! האבען אויסגעשריען דיא מאַטראָזען. מיראַזש, מיראַזש, האָבען מיר דען ניט אליין געזעהן מיט אונזערע אויגען אַ גרויסע אומגעלומ־פּערטע, ווילדע חיה? יעצט זעהן מיר דעם הונד, וועלבער איז פערשוואונדען זייט צוויי טאג. קען דאס אלעס זיין נאַטירליך? ניין! דאס זיינען „ניט גוטע“ און דער הונד איז איינער פון זיי.

דיא אבערגלויבישע מאַטראָזען האבען זיך גאר ניט געקענט פאָרשטעלען, אז דער הונד איז ארויס געקראָכען פון'ם וואסער, וואו זיי האבען איהם אריין געוואָרפען און האט זיך מורא געהאט צו ווייזען, ביז וואנען ער האט דערזעהן שאנדאן, דעם דאָקטאָר און דעם מאַטראָז גאררי, דיא איינציגע מענשען, וואס זיינען געווען אין דער גאַנצער צייט פריינדליך צו איהם, דאמאלס איז ער געקומען צו לויפען צו דעם שיף.

דער זאָנדערבארער מיראַזש מיט'ן „טייפעלס פינגער“ און דאס נאך זאָנדער־בארערע צוריק קומען פון'ם הונד האבען אזוי איבערגעשראָקען דיא מאַטראָזען, אז זיי האבען אנגעהויבען עפענטליך צו פאָרדערן פון שאנדאן, אז זיי זאלען פאהרען צוריק אַ היים.

10טעם קאפּיטעל.

קאַפּיטאַן האַטטעראַס.

— צו דער ארבייט! יעדער אויף זיין פּלאַץ! האט שאנדאן קאמאנדירט.

דיא מאַטראָזען האבען זיך ווידער גענומען צו דער ארבייט. זיי וואָלטען עס אפשר ניט געטהאן, זיי האבען אבער געזעהן, אז זיי זיינען שוין גאר ניט ווייט פון דעם אָרט, וואו דאס מעער איז פריי פון אייז. זיי האבען דאהער ווייטער געשלעפּט דאס שיף. דער הונד איז נאכגעלאפען הינטערן שיף פון דער ווייטען, קיינער האט איהם ניט גערופען, קיינער האט איהם ניט אוועק געטריבען. פּלוצלונג איז ער געבליעבען שטעהן. ער האט דערזעהן זיינע פיינד, דיא מאַטראָזען פען און קליפטאן. אין דיעזע מינוט האט מען געהערט אַ פייף, וויא מען פייפט צו אַ הונד. דיא מאַטראָזען האבען זיך אומגע־קוקט מיט שטוינען, ווער זאָל עס האבען גערופען דעם הונד? זיי זיינען דאָך אלע בעקאנטע, קיין פרעמדער איז צווישען זיי ניטא, אלע האבען פיינד דעם הונד און האבען מורא פאר איהם. אלזא, ווער האט עס געפייפט צום הונד?

— איהר האט געהערט דעם פייף, האט אויסגערופען קליפטאן. זעהט, וויא דער הונד האט אנגעהויבען צו שפּרינגען. דאס איז א „ניט גוטער“.

— איהר האט רעכט! האט זיך אנגערופען פען. גענוג! איך ארבייט ניט מעהר. אויף אזא שיף, וואו עס האלטען זיך אויף „ניט גוטע“ קען איך ניט ארבייטען.

— איך אויך ניט, האט געזאגט גריפּער.

— איך אויך ניט, האט געזאגט באלטאן. מען ווערט אונז פערפיהרען אין אזא אָרט, פון וואנען מיר וועלען אייביג ניט קענען קומען אַ היים.

— אלזא, אוועק געלעגט דיא ארבייט! האט קאמאנדירט פען, קומט צו

דאס אייז מעער.

שאנדאן און לאמיר איהם זאגען אפען, אז מיר וועלען מעהר ניט ארבייטען. איך וועל זיין אייער אנפיהרער.

זיי האבען אלע אוועק געלעגט זייערע אינסטרומענטען, זיינען ארויף געקראָכען אויף דער שטריק לייטער אויפ'ן שיף און זיינען געגאנגען צו שאנדאן איהם ערקלערן זייער בעשלוס, אז זיי ווילען פאהרען א היים. שאנדאן איז אין דיעזע צייט געשטאנען ביים רודער, לעבען איהם איז געשטאנען דער דאָקטאָר. ער האט גענומען זיין שפעקטיוו און האט בעטראכט דיא געגענד. מיט שרעק און מיט שטוינען האט ער דערזעהן, אז דער אָרט, וואו דאס מעער איז פריי פון אייז, איז ארומגערינגעלט פון אלע זייטען מיט הויכע אייז בערג. ער האט אנגעהויבען צו ציטערן ביי דעם געדאנקען, אז דאס שיף וועט דא זיין פערשפארט און מעגליך, אז ער וועט מוזען דא בלייבען ביז איבער א יאהר זומער. צום ערשטען מאָל, זייט ער האט קאמאנדירט דיא „פאָרוואַרד“ האט ער איינ־געזעהן, וואס פאר א שווערע פעראנטוואָרטליכקייט ער האט אויף זיך גענומען צו פיהרען א שיף אויפ'ן אייז מעער ער איז געוועזן פערצווייפעלט. ער האט זיך קיין עצה ניט געקענט געבען. אין דיעזע מינוט איז צו איהם צו געקומען פען מיט זיינע קאמער־ראדען און האט געזאגט מיט א הויכער, פעסטער שטימע:

— הערר שאנדאן, מיר ווילען ווייטער ניט פאהרען!

— וואס זאָגט איהר? האט שאנדאן אויסגעשריען. ער איז געווארען רויט וויא פייער און האט געציטערט פאר כעס.

— מיר האבען גענוג געארבייט פאר אונזער קאפיטאן, וועלכען מיר קענען ניט און ווייסען ניט, יעצט ווילען מיר מעהר ניט ארבייטען. האט איהר שוין געהערט, וואס מיר זאגען? פארשטעהט איהר אונז? מיר ווילען מעהר ניט ארבייטען.

— איהר מוזט ארבייטען! האט שאנדאן געשריען. איך וועל אייך ווייזען, אז איהר מוזט ארבייטען.

— שרעקט ניט איבער דיא געגז, ליעבער הערר שאנדאן, האט פען געזאגט קאלט בליטוג, ווען מיר ווילען ניט ארבייטען, קען אונז קיינער ניט צווינגען.

שאנדאן האט ארויס געחאפט זיין רעוואָלווער. אין דיעזע מינוט איז דשאנכאן צו געגאנגען צו איהם און האט איהם געזאגט אין דער הויך, אז דיא מאטראזען זאלען הערן:

— זעהט, אָט שווימט דאָרט א גרויסער אייז־בערג, ווען מיר וועלען זיך ניט בעאיילען ארויס צו פאהרען פון דעם ענגען קאנאל, און וועלכען מיר געפינען זיך יעצט, וועט ער אונז אין גאנצען פערשפארען דא אין אייז.

שאנדאן האט זיך אומגעקוקט און געזעהן, אז דשאנסאן האט רעכט. מען ווייס ניט פון וואנען איז אנגעקומען א גרויסער אייז־בערג און איז געשוואומען מיט א שרעק־ליכער שנעליגקייט גלייך אויף דיא „פאָרוואַרד“.

— איך וועל מיך מיט אייך שפעטער אָפרעכענען, האט שאנדאן געזאגט. יעצט זיינען מיר אין געפאהר. שנעל! יעדער אויף זיין פלאץ.

דיא מאטראָזען האבען איינגעזעהן דיא געפאהר און יעדער איז געלאָפען אויף זיין פלאץ. שאנדאן האט געהייסען טרייבען דאס שיף מיט דער פולער קראפט פונ'ם

דאמפף. דיא מאטראָזען האבען געארבייט, וויא דיא רוחות. עס האט אבער גאר ניט געהאָלפען. ־ער אייזבערג איז געשוואומען שנעלער פון׳ם שיף און האט פערשפּארט דעם שמאָלען פּאס וואסער, וויא א שטיינערנע וואנד.

— יעצט זיינען מיר פערלאָרען! האט אויסגערופען שאנדאן.

ער האט געמאכט דער מיט אן אונגעהיירען פעהלער. דער קאפּיטאן פון א שיף טאָר ניט וויזען פאר זיינע מאטראָזען, אז ער איז אין פערצווייפלונג. באלד האט זיך ארויס געוויעזען, וואס פאר א פעהלער ער האט געמאכט.

— מיר זיינען פערלאָרען! האבען אנגעהויבען צו שרייען דיא מאטראָזען. יעצט דארף יעדער טהאָן, וואס ער וויל.

— לאָמיר אראָפּלאָזען דיא גוטאפּערטשא שיפלעך! האט געשריען איינער.

— ניין, לאָמיר געהן אין דיא שפּייז קאמערן! האט געשריען פּען. דאָרט איז דאָ שנאפּס און ראָם. איידער דערטרונקען צו ווערן אין קאלטעם וואסער, איז גלייכער זיך אן צו טרינקען מיט הייסען ראָם.

שאנדאָן איז געווען פערצווייפעלט. ער האט ניט געקענט ארויס רעדען א וואָרט. ער האט געזעהן, אז אויף דעם שיף איז אויסגעבראָכען א רעוואלוציאָן. דיא מאטראזען וועלען איהם מעהר ניט פּאָלגען. דער דאָקטאָר האט צוגויפגעלעגט דיא הענד אויף דער ברוסט און איז ארום געגאנגען שטיל און פערטראכט אויפ׳ן דעק. דיא לאגע איז געווען א קריטישע.

אין דיעזע מינוט האט א הויכע, מעכטיגע שטימע א געשריי געטהאן:

— יעדער אויף זיין פּלאץ! דאס שיף זאל בלייבען שטעהן!

אלע האבען זיך אומגעקוקט מיט שטוינען. פון קאפּיטאנס קאיוטע איז ארויס־געקומען דער מאַטראָז גאררי אנגעטהאן, וויא א שיפס־קאפּיטאן און האט נאך א מאל א געשריי געטהאן:

— יעדער אויף זיין פּלאץ! איך בעפעהל אזוי!

— גאררי! האט אויסגעשריען שאנדאן, וואס פאר א רעכט האסט דוא צו בע־פעהלען אויפ׳ן שיף? דוא ביסט דאך א געוועהנליכער מאטראָז?

גאררי האָט ניט געענטפערט. ער האט א פייף געטהאן.

— דיוק! האט ער א געשריי געטהאן.

דער הונד איז באלד ארויפגעשפּרונגען אופ׳ן שיף און האט זיך געלעגט ביי איהם צו דיא פיס. דיא מאטראָזען זיינען געווען אזוי איבערראשט פון דיעזער סצענע, אז זיי האבען ניט געקענט רעדען א וואָרט. גאררי איז ארויף געגאנגען אויפ׳ן קאפּיטאנס בריקעל און האט געזאגט מיט א מעכטיגער, פייערליכער שטימע:

— אפיציערען און מאטראָזען! איך בין אן ענגלענדער, וויא איהר. זעהט, איך האב אויפגעצויגען יעצט דיא ענגלישע פאָהן אויף מיין שיף. איך האב אויסגעבויט דיעזעס שיף און האב עס פערזאָרגט מיט אלעם נייטיגען. מיין צוועק איז געווען, אז דיא „פאָרוואָרד״ זאָל זיין דאס ערשטע ענגלישע שיף, וועלכע וועט קומען צום נאָרד־פּאָל. דיא ענגלענדער זיינען געווען דיא ערשטע, וועלכע האבען געררייזט אויפ׳ן איידמעער, דיא ענגלענדער דארפען זיין דיא ערשטע, וועלכע וועלען צו קומען צום נאָרד־פּאָל.

טהוט יעדער זיין פפליכט! פון היינט אן בעקומט יעדער צווייא מאָל אזוי פיעל געהאלט, וויא פיעל עס איז אנגעשריעבען אין זיין קאָנטראַקט. מיין נאמען איז א גוטע גאראנטיע, אז איהר וועט ערהאלטען אייער געלד פינקטליך. מיין נאמען איז א גוטע גאראנטיע, אז מיר וועלען דערגרייכען אונזער ציעל. — איך הייס קאפיטאן, האטטעראס!

— קאפיטאן האטטעראס! האבען אויסגעשריען אלע מיט איין קול. עס לעבע קאפיטאן האטטעראס!

קאפיטאן האטטעראס איז ווירקליך א בעריהמטער נאמען אין ענגלאנד. אלע מאטראזען האבען פון איהם געהערט. איינינע האבען איהם זאגאר געקענט, נור עס איז זיי ניט איינגעפאלען, אז דאס זאָל זיין דער מאטראז גאררי. אלע האבען געוואוסט, אז קאפיטאן האטטעראס איז א מיליאָנער, אז דיא ענגלישע רעגיערונג האט איהם שוין ניט איין מאל געשיקט מיט שיפען אין ווייטע ימים.

— יעצט, האט קאפיטאן האטטעראס ווייטער געזאגט, פעראנקערט דאס שיף צו אן אייז־בערג און לאז יעדער זיך נעהמען צו זיין ארבייט. — שאנדאן, דאָקטאר פולמאן, דשאנסאן און וואלל, אייך לאד איך איין צו מיר אין קאיוטע איך האב מיט אייך צו רעדען וויכטיגע זאכען.

קיינער האט ניט גערעדט קיין וואָרט. יעדער איז געגאנגען צו זיין בעשעפטיגונג און האט מורא געהאט ארויס צו רעדען א וואָרט, דער נאמען, קאפיטאן האטטעראס, האט געווירקט אויף זיי, וויא א צויבער.

קאפיטאן האטטעראס איז געוועזן איינער פון דיא זעלטענסטע מענער ניט נור אין ענגלאנד זאָנדערן אין דער גאנצער וועלט. ער איז געוועזן דער איינציגער זוהן פון זעהר א רייכען ביער ברויער אין לאָנדאָן. זיין פאטער איז געשטאָרבען, ווען ער איז קוים אָלט געוועזן פונפצעהן יאהר. פון קינד וויים אן האט עס איהם געצויגען צום מעער. זיין דענקען און טראכטען איז געוועזן, וויא צו פאהרען אויפ'ן מעער, צו בערייזען דיא וועלט, צו מאכען ענטדעקונגען. קוים איז זיין פאטער געשטאָרבען, האט ער איבערגעלאָזען זיין פארמעגען פון עטליכע מיליאָן פונט סטערלינג אין דיא הענד פון א גוטען פערוואלטער און ער אליין איז אריין געטרעטען אויף א שיף אלס מאטראָז. ער איז אויסגעפאהרען אלע ימים, האט בערייזט אלע וועלט טהיילע און איז צוריק געקומען א היים מיט א ברענענדיגען דורשט ווייטער צו לערנען, ווייטער צו פאָרשען און צו מאכען ענט־דעקונגען.

דיא לאַנגע רייזען אויפ'ן מעער אלס מאטראָז האבען איהם געמאכט שטארק, קרעפטיג און געשיקט. ער איז געוועזן ניט שטארק הויך, ערדעל, אבער פעסט געבויט. זיינע גלידער זיינען געוועזן אויסגעגאָסען פון פלייש און אייזען. ער פלעגט צו ברעכען מיט דיא הענד א קראָנע (אן ענגלישע זילבער מינצע).

דשאָן האטטעראס איז געוועזן אן עכטער ענגלענדער, א שטאָלצער ענגלענדער. ער איז געוועזן א הייסער ענגלישער פאטריאָט און האט בעהויפטעט, אז דיא ערשטע אין דער וועלט, וואס האבען געמאכט אירגענד וועלכע ענטדעקונג אדער ערפינדונג, זיינען דיא ענגלענדער. איין מאל האט ער גערעדט מיט א פראנצויזישען שיפס קאפיטאן און האט איהם דערוויעזען, אז דיא גרעסטע ענטדעקונגען אויפ'ן ים האבען געמאכט

דיא ענגלענדער. דער פראַנצויז איז געווען, וויא אלע פראַנצויזען, זעהר העפליך און האט איהם געוואָלט מאכען א קאָמפּלימענט.

— ווען איך זאָל ניט זיין קיין געבאָרענער פראַנצויז, האט ער איהם געזאגט, וואָלט איך געוואָלט זיין אן ענגלענדער.

— און איך, האט געענטפערט קאפּיטאן האטטעראס, ווען איך זאָל ניט זיין קיין ענגלענדער, וואָלט איך געוואָלט זיין אן ענגלענדער.

אזוי ווייט איז געגאנגען זיין שטאָלץ און זיין פּאַטריאָטיזמוס געגען ענגלאַנד. עס איז ניט געווען איין ענגלישער עקספּעדיציאָן אויפ'ן מעער, אין וועלכען ער האט ניט טהיילגענומען אלס אפיציער, אדער, ווען עס איז ניט געווען קיין שטעלע אלס אפיציער, אלס איינפאַכער מאַטראָז. אין 1850 האט ער אויסגעבויט א שיף מיט'ן נאמען „פארוועל" פאר זיין אייגען געלד, האט אויפגענומען צוואַנציג געזונדע און שטאַרקע מאטראזען און איז געפאהרען אויפ'ן אייז־מעער. דאקטאר פולמאן האט איהם דאמאלס געשריעבען א בריעף און געבעטען, ער זאָל איהם אויפנעהמען אלס דאקטאר אויף זיין שיף. ליידער, איז דער בריעף אנגעקומען צו שפּעט. קאפּיטאן האטטעראס האט שוין אויפגענומען אנאנדער דאקטאר. דאס איז געווען דאקטאר פולמאנס גליק. דיא „פארוועל" איז פערשלאגען געווארען אין אייז און האט צו געבראכט צוויי יאהר אין אייז. עס האט זיך אוים געלאָזט ביי זיי פּראָוויאנט און קוילען. דיא מאַטראָזען און דיא אפיציערען זיינען אויסגעשטאָרבען איינער נאכ'ן אנדערן פון הונגער און קעלט. נור איין קאַפּיטאַן האטטעראַס האט אויסגהאַלטען. ער איז דורכגעגאַנגען דרייא הונ־דערט מייל אויפ'ן פערפראָרענעם אייז־מעער גאנץ אליין, ביז ער האט אנגעטראָפען עסקימאָסען וועלכע האבען איהם מיט גענומען מיט זיך קיין גרענלאַנד, פון דאָרט איז ער געקומען קיין ענגלאַנד. ווען ער איז אנגעקומען קיין ליווערפּול, איז דיא גאנצע שטאדט געלאָפען איהם זעהן. מען האט געוואוסט, אז ער איז פעהיג אלעס צו וואגען אום נור צו רייזען און צו מאַכען ענטדעקונגען. פון דאמאלס אן אבער האט קיין מאַט־ראָז ניט געוואָלט אריינטרעטען אויף דאס שיף, וועלכעס ער האט קאמאנדירט, מען האט מורא געהאט, ער זאָל זיי ווייטער ניט פערפיהרען ערגעץ אין עק וועלט.

אין יענער צייט האט א רייכער אמעריקאַנער, מיט'ן נאמען גרינעלל, אויסגעבויט א שיף און האט זיא פערזאָרגט מיט אלעס נייטיגען אום צו פאהרען זוכען דיא פער־פאַלענע שיפען און מאַטראָזען פון פראנקלינס עקספּעדיציאָן. אלס קאַפּיטאן אויף דיעזען שיף האט ער ערנאַנט אן אמעריקאנישן דאָקטאר מיט'ן נאמען קעין, דאס שיף האט געהייסען „דהי עדוועגס". דאקטאר קעין האט געמאַכט זעהר וויכטיגע ענטדע־קונגען. ער איז צו געקומען מיט זיין שיף נעהענטער צום נאָרד־פּאָל פון אלע אנדערע רייזענדע.

ווען קאַפּיטאַן האטטעראַס האט געלעזען אין דיא צייטונגען פון דיא ענטדעקונגען, וואס דאקטאר קעין האט געמאַכט, האט ער עס ניט געקענט אויסהאַלטען. שטייטש! א יענקי זאָל מאַכען גרעסערע ענטדעקונגען פון אן ענגלענדער? דאס האט זיין ענגלי־שער שטאָלץ ניט געקענט דערטראגען. ער האט בעשלאָסען צו בויען א שיף און צו פאהרען מאַכען נייע ענטדעקונגען. ער מוז פאהרען ווייטער פון דאקטאר קעין און מוז

בעווייזען, אז דיא נור ענגלענדער זיינען געווען דיא ערשטע, וואס זיינען צו געקומען צום נאָרד־פּאָל.

ער איז געקומען צו פאהרען קיין ליווערפּול, האט זיך אין גאנצען אָפּראזירט, אז מען זאל איהם ניט דערקענען. ער האט געקויפט א הויז הינטער דער שטאדט און פלעגט זיך קיין מאל ניט ווייזען אויף דיא דאָקס און האט אויסגעבויט דיא „פאָרוואָרד". מיר האבען שוין געזעהן אין דיא פאָריגע קאפּיטלעך, אויף וועלכער אָרט ער האט איינ־געלאַדען ריטשארד שאנדאן און דאָקטאָר פּולמאַן. ווען ריטשארד שאנדאן האט געזוכט מאטראזען פאר דיא „פאָרוואָרד", איז קאפּיטאן האטטעראס געקומען און האט געבעטען, ער זאל איהם אויפנעהמען אלס מאטראז. שאנדאן איז קיין מאל ניט איינגעפאלען, אז דער אָפּגעריסענער מאטראָז גאררי קען גאר זיין דער בעריהמטער קאפּיטאן האט־טעראס. דער מאטראז גאררי איז איהם געפעלען, ווייל ער האט געוויזען גוטע צייגניסע און רעקאמאנדאציאנען, דער פאר האט ער איהם אויפגענומען.

יעצט, ווען קאפּיטאן האטטעראס האט ארויס געזאגט, ווער ער איז, האבען זיך דיא מאטראזען אנגעהויבען צו צוקוקען צו איהם און האבען איהם אנגעהויבען צו דערקענען. ווען מען זאגט זיי אין ליווערפּול, אז קאפּיטאן האטטעראס וועט קאָמאַנ־דירען דאס שיף, וואָלטען זיי אויף קיין פאל ניט געוואָלט פאהרען מיט איהם, ווייל זיי האבען געוואוסט, אז ער פאהרט ערגעץ אין געפערליכע געגענדען; אזוי אבער, אז זיי האבען ניט געוואוסט, וואוהין זיי פהחרען, זיינען זיי איינגעטרעטען אויפ'ן שיף, ווייל מען האט זיי צוגעזאגט פינף מאל מעהר צו צאהלען, וויא פיעל מען צאהלט אויף אנדערע שיפען.

11טעס קאפּיטעל.

קאַפּיטאַן האַטטעראַס דערקלערט זיין פּלאַן.

שאנדאן, דער דאָקטאָר, דשאָנסאָן און וואלל זיינען אריינגעגאנגען אין דער קאיוטע פון'ם קאפּיטאן, וויא ער האט זיי געהייסען. ער אליין איז נאך געבליעבען אויפ'ן דעק און האט געגעבען דיא מאטראזען איינינע בעפעהלע. באלד איז ער אויך געקומען אין דער קאיוטע און האט זיך אניעדער געזעצט לעבען זיי. זיין ענערגישער כאראַקטער האט זיך באלד געצייגט אין פולען גלאנץ. ער האט ניט געוואָרט אויף קיין צערעמאָניען און האט באלד געזאגט פעסט און ענטשלאָסען:

— מיינע הערען, איך בין פעסט ענטשלאָסען צו פאהרען צום נאָרד־פּאָל. איך וויל וויסען אייערע מיינונגען דאריבער. וואס דענקסט דוא, שאנדאן?

— קאפּיטאן, האט שאנדאן געענטפערט קאלט, איך דענק גאר נישט. איהר האט צו בעפעהלען און איך מוז אויספאָלגען אייערע בעפעהלע.

קאפּיטאן האטטעראס האט זעהר גוט בעמערקט, מיט וואס פאר א טאָן שאנדאן האט עס געזאגט. ער האט זיך אבער געמאכט ניט וויסענדיג און האט געזאגט:

— ריטשארד שאנדאן, איך וויל וויסען אייער מיינונג איבער דיא רייזע צום נאָרד־פּאָל. וועט עס אונז געלינגען?

— ווען איהר פאָדערט עס, מוז איך אייך זאגען. ביז אהער איז נאך קיינעם

ניט געלונגען צו צוקומען צום נאָרד־פּאָל. איך וויל האָפען, אז מיר וועלען זיין גליקליכער פון אנדערע.

— איך בין זיכער, אז אונז וועט עס יא געלינגען, האט קאפּיטאן האטטעראס געזאגט פעסט און ענטשלאָסען.— און וואס איז אייער מיינונג, דאָקטאָר?

— מיין מיינונג איז האט דער דאקטאר געענטפערט, אז דיא מענשען וועלען דאָך א מאָל צו קומען צום נאָרד־פּאָל. פאר וואס זאלען מיר ניט זיין דיעזע מענשען? וואס קען דען דער מענש ניט אויספיהרען, ווען ער וויל נור? דאס שטארקסטע אויף דער וועלט איז דער מענש?

— איך בין זיכער, אז עס וועט אונז געלינגען, האט קאפּיטאן האטטעראס געזאגט; ווייל מיר זיינען פערזאָרגט מיט אלעס נייטיגע; מיר בענוצען דיא ערפאהרונגען און דיא לעהרען, וואס דיא רייזענדע פאר אונז האבען געמאכט; מיר געברויכען זייערע לאַנד־קארטען און זייערע מעער־קארטען; מיר ווייסען, וואס פאר ארטיקעל זיינען נייטיג פאר אזא רייזע. —

ער איז געבליעבען שטיל און האט זיך געווענדעט צו שאנדאן:

— ענטשולדיגט מיר, איך האב פארגעסען אייך צו דאנקען פאר אייערע גוטע איינריכטונגען און אייער גוטעס קאמאנדירען פון דער „פּאָרוואר”. איך בין מיט אלעמען פאָלקאָמען צו פריעדען, דיא מאטראזען איין אלגעמיינען זיינען טיכטיגע מענשען. עס געפינען זיך צווישען זיי נור איינציגע, וועלבע מען מוז נעהמען אין דיא הענד א ביסעל שטרענגער. נו, דאס וועלען מיר שפּעטער זעהן.

שאנדאן האט זיך פארנייגט. ער האט געפיהלט, אז זיין לאגע ווערט פון יעדע מינוט אונאָנגענעהמער. אָט נור וואס איז ער געווען קאפּיטאן און האט קאמאנדירט דאס שיף און יעצט איז ער נור ערשטער אפיציער און מוז אויספאָלגען דיא בעפעהלע, וואס מען גיט איהם. קאפּיטאן האטטעראס האט עס אויך געפיהלט, ער האט איהם ניט געוואָלט קרענקען און האט געזוכט צו רעדען פון עטוואס אנדערש. ער האט זיך געווענדעט צו דשאנסאן און וואלל און האט זיי געזאגט:

— איך פרעג ניט אייערע מיינונג, ווייל איך ווייס, אז איהר זייט מוטהיגע און טיכטיגע מאטראזען, אויף וועלבע איך קען מיך פערלאזען.

— איך מוז אייך זאגען דיא וואהרהייט, קאפּיטאן האט דשאנסאן געענטפערט. אייער אונטערנעהמונגען איז א גרויס אייך־שטעלעניש און דענאך וועל איך פאהרען מיט אייך, וואוהין איהר וועט מיך פיהרען, עס מעג זיין, וואס עס וויל זיך.

— דיא זעלבע איז מיין מיינונג, האט דשעמס וואלל געזאגט.

— אייער מיינונג, דאקטאר פרעג איך אויך ניט, האט קאפּיטאן האטטעראס געזאגט. איך קען אייך און ווייס, וויא צו שעצען אייך.

— איך ווייס ניט פאר וואס איהר האט מיך צו שעצען, האט דער דאָקטאָר געענטפערט און האט אראָפּגעלאזען דיא אויגען. איך האב דערוויל נאך גאר נישט געטהאָן פאר דיא עקספּעדיציאָן.

— יעצט, מיינע הערען, האט קאפּיטאן האטטעראס וויטער געזאגט, וויל איך אייך ערקלערן, פאר וואס איך בין אזוי איבערצייגט, אז אונזער אונטערנעהמען וועט

געלינגען און מיר וועלען גליקליך אנקומען צום נאָרד־פּאָל.

אין 1817 איז דאס ענגלישע שיף „נעפּטון" געקומען ביז 120 מייל פון'ם נאָרד־פּאָל. זיא האט זיך געמוזט אומקעהרן, ווייל זיא איז געגאנגען נור אויף זעגעל, פון דאמפּף האט מען נאך דאמאלס ניט געוואוסט. אין 1826 איז דער בעריהמטער ענגלישער קאפּיטאן פּאררי ארויס געפאהרען פון שפּיצבערגען און איז אנגעקומען ביז הונדערט צעהן ענגלישע מייל פון'ם נאָרד פּאָל. ער האט זיך געמוזט אומקערן, ווייל עס האט זיך איהם אויסגעלאזט דער פּראָוויאנט. אין 1852 איז דער ענגלישער קאפּיטאן אינגעלפילד צו געקומען ביז 150 מייל פון'ם נאָרד־פּאָל. דער אמעריקאנער, דאקטאר קעין, איז געגאנגען ווייטער פון אלע, ער האט אויפגעפּלאנצט דיא אמעריקאנישע פאָהן אויף א בארג הונדערט מייל פון'ם נאָרד־פּאָל. דאס אלעס ווייסט איהר, מיינע העררן אזוי גוט, וויא איך. ניט דאס וויל איך אייך זאגען. דיא הויפּט זאכע איז, אז אלע דיעזע מוטהיגע מענער דערצעהלען, אז זיי האבען געזעהן אין דעם געגענד פון'ם נאָרד־פּאָל א מעער, אויף וועלכען עס איז ניטא קיין שטיקעל אייז. דאס מעער איז רוהיג. עס איז דאָרט פיעל ווארעמער, וויא אויפ'ן אייז מעער.

— גאָר פריי פון אייז? האט אויסגערופען שאנדאן. דאס גלויב איך ניט!

קאפּיטאן האטטעראס האט אויף איהם געווארפען א שטאָלצען בליק און האט געזאגט:

— איך דערצעהל דאך אייך זאכען, וואס זיינען געשעהן; איך זאג דאך אייך, ווען זיי האבען זיך געטראָפען און מיט וועמען זיי האבען זיך געטראָפען.

— אבער יעדער קאפּיטאן דערצעהלט אנדערש, האט שאנדאן געזאגט, עס איז שווער זיך אויף זיי צו פערלאזען. איינער זאגט, אז ער האט גאר ניט געזעהן קיין פרייעס מעער, דער אנדערער דערצעהלט, אז ער האט נור געהערט פון איהם; דער דריטער דערצעהלט, אז ער האט איהם געזעהן פון דער ווייטען, ער האט אבער ניט געקענט צו קומען צו איהם. נון, וויא קען מען זיך דאריוף פערלאזען וויא קען מען זיך שטיצען דאריוף און אונטערנעהמען אזא געפעהרליכע רייזע?

— איהר האט אוגרעכט שאנדאן, האט דער דאָקטאָר געזאגט. איהר זייט דאך אן אלטער מאטראז און קענט דאך זעהר גוט דיא געגענדען ארום דעם אייז־מעער. איהר ווייסט זעהר גוט, אז דיא קאלטסטע געגענדען פון דער וועלט ליעגען אויפ'ן נייין און זיבעציגסטען גראד אין אזיען און אויפ'ן אכט און זיבעציגסטען גראד אין אמעריקא. פון דאָרט אן הייבט שוין אן ווארעמער צו ווערן. דער נאָרד־פּאָל געפינט זיך אויפ'ן ניינציגסטען גראד, פאר וואס אלזא זאל ניט זיין א גאנץ פרייעס מעער ארום דעם נאָרד פּאָל? אמת, קיינער האט איהם נאך ביז אהער ניט דערגרייכט. דער מענש אבער מוז דאך שטרעבען עפּעס אויף צו טהאן, עפּעס אויס צו געפינען, עפּעס צו ענטדעקען. פאר וואס זאלען מיר עס ניט זיין וועלכע וועלען ענטדעקען דעם נאָרד־פּאָל? קוים וועלען מיר אריבער פאהרען דעם קאלטסטען פונקט פון דער ערד, קענען מיר דאך שוין זעהר לייכט ווייטער פאהרען.

— נו, און וואס וועט איהר טהאן, ווען די „פאָרוואָרד" וועט איינגעפראָרען ווערן אין אייז און וועט זיך ניט קענען ריהרען? האט שאנדאן געפרעגט. מיר שטעהן

שוין יעצט איינגעשלאָסען פון אייז. איך זעה ניט, וויא אזוי מיר וועלען ארויסקריעכען.

— איהר ווייסט דאך אזוי גוט, וויא איך, האט דער דאקטאר געענטפערט, אז אין 1817 איז א רוסישער קאזאקען־אפיציער אלעקסיי מארקאוו אריבער געפאהרען דעם אייז־מעער מיט שליטענס. ער איז דורך געפאהרען א שטרעקע פון אכט הונדערט מייל אין פיער און צוואנציג טעג

— הערט איהר, שאנדאן? האט אויסגערופען דער קאפיטאן. ווען א רוסישער קאָזאק האט עס געקענט טהאָן, פאר וואס זאלען מיר ענגלענדער, עס ניט קענען?

— געוויס, וועלען מיר עס קענען! האבען אויסגעשריען אין איין קול דשאנסאן און דשעמס וואלל.

שאנדאן האט געשאקעלט מיט'ן קאפ!

— איך האב אייך שוין געזאגט מיין מיינונג, האט ער געזאגט. איהר זייט דער קאפיטאן. איהר האט צו בעפעהלען, איך וועל אייך פאָלגען, וואס איהר וועט מיר הייסען.

— ...יר דארפען אלעס פראָבירען, האט דער קאפיטאן געזאגט. לאמיר ווייזען דער וועל..., וואס ענגלענדער קענען. מאָרגען איז זונטאג, לאמיר לאזען דיא מאטראזען זיך אויסרוהען און פייערן דעם זונטאג, וויא מען פייערט איהם אין ענגלאנד, מאנטאג וועלען מיר זעהן ווייטער וואס צו טהאָן.

ער האט נאך געגעבען אייניגע בעפעהלע און זיי זיינען זיך צוגאנגען יעדער צו זיין ארבייט, נור דער דאקטאר און דער קאפיטאן זיינען געבליעבען אין דער קאיוטע.

— דאקטאר, האט דער קאפיטאן געזאגט, ווען זיי זיינען געבליעבען אליין, אויף שאנדאן קען איך מיך מעהר ניט פערלאזען. עס קרענקט איהם, וואס ער איז יעצט נור דער ערשטער אפיציער און ניט דער קאמאנדיר פון'ם שיף.

— דעם אנדערן טאג איז דער קאפיטאן מיט'ן דאָקטאר אראָפגעגאנגען פון'ם שיף זעהן, וואס עס טהוט זיך ארום אין דער געגענד. זיי האבען געזעהן מיט שרעק, אז דער אייז־בערג דרענגט זיך אלץ ווייטער און וועט באלד אנקומען צום שיף. דער קאפיטאן איז צו געגאנגען צו א הויכען אייז־בערג און האט אויסגעהאקט אין איהם טרעפ, דאן איז ער ארויפגעקלעטערט אויפ'ן בארג, האט גענומען זיין שפעקטיוו און האט ארום געקוקט דיא געגענד ארום און ארום. ער האט דערזעהן, אז ווייט קיין זידען איז דאס מעער פרייער פון אייז און ער האט אויס גערעכענט, א קוים וועט דיא „פאָרוואַרד“ ארויס פון דעם קאנאל, וואו זיא געפינט זיך יעצט, וועט זיא שוין קענען ווייטער פאהרען.

קאפיטאן האטעראס איז אראפ געגאנגען און האט געזאגט צום דאקטאר:

— מאָנטאג אין דער פריה פאהרען מיר ווייטער. מיר מוזען נור זעהן ארויס צו קריעכען פון דאנען. עס איז היינט דער 24טער מאי, מיר האבען נאך פאר אונז דעם זומער ביז ענדע יולי, מיר וועלען דאן נאך קענען זיין גאנץ ווייט.

ער האט באלד צו גערופען דשאנסאן און דשעמס וואלל און האט זיי געהייסען בויערן א לאָך אין דעם אייז־בערג, וועלכער האט זיי פערשטעלט דעם וועג. זיי האבען אויסגעבויערט א גאנץ טיעפען און ברייטען לאך. ווען דער לאך איז געווען פערטיג,

האט ער געהייסען אין איהם ארייננשיטען הונדערט פונט פולווער און פערשטעלען איהם מיט שטיקער אייז און שנעע, וועלכע זיינען באלד פערפראָרען געוואָרען און האבען אין גאנצען פערדעקט דאס פולווער. נור איין שטיקעל שטריקעל אנגעשמירט מיט פעך איז ארויס געהאנגען פון דער מינע.

מאנטאג אין דער פריה האט דער קאפיטאן געהייסען האלטען אלעס בערייט צום פאהרען. ער אליין איז צו געגאנגען און האט אנגעצונדען דאס שטיקעל שטריקעל, וואס איז ארויסגעהאנגען פון דער מינע און איז אנטלאָפען צום שיף. אין אייניגע מינוט ארום האט זיך דאס פולווער אנגעצונדען. עס האט געגעבען א טראך, אז דאס גאנצע מעער מיט אלע זיינע אייז־בערג האבען געציטערט.

— שנעל! לאָז דאס שיף געהן! האט דער קאפיטאן קאמאנדירט. דער וועג איז פריי, דער אייז־בערג איז פערשוואונדען!

דער אינזשעניר האט געלאזט געהן דאס שיף מיט פולען דאמפף. אין א פערטיל שטונדע איז זיא ארויס פון׳ם קאנאל, וועלכער האט זיך באלד פערשלאסען הינטער איהר. נייע אייז מאסען זיינען אנגעקומען און האבען זיך געדרענגט אין שמאָלען קאנאל. דיא מאטראזען זיינען געוועזען ענטציקט, ווען זיי האבען דערזעהן, וויא געשיקט דער קאפיטאן האט זיך ארויסגעדרעהט פון אזא קריטישע לאגע. זיי האבען זיך געפיהלט שטאָלץ, וואס זיי האבען אזא קאפיטאן און האבען מיט איין קויל אויסגעשריען:

— הורראה! דשאָן האטטעראס! הורראה!

דעם 25טען מאי איז דיא "פאָרוואַרד„ געפאהרען גאנץ רוהיג. געשיקט און קונסטפאָל האט דער קאפיטאן געפיהרט דאס שיף. דיא מאטראזען האבען איינגעזעהן, אז זיי האבען פאר זיך ניט נור א מאן מיט א פעסטען ווילען, זאָנדערן א טיכטיגען און פעהיגען קאפיטאן, וועלכער ווייסט זיך, וויא אויס צו העלפען אין יעדער פערלעגענהייט. דאס וועטער איז געוואָרען א ביסעל וואַרעמער. אלע האבען אָפגעלעבט און האבען אנגעהויבען צו האָפען, אז זייער רייזע וועט זיין א גליקליכע.

דעם 26טען מאי האט זיך אויפגעהויבען א שטארקער ווינד, וועלכער האט געטריעבען דאס שיף צוריק. דער דאקטאר איז געשטאנען אויפ׳ן דעק מיט׳ן קאפיטאן.

— מיר מוזען זעהן צו פאהרען צום אינזעל ביטשי, האט דער קאפיטאן געזאגט. אונזערע קאָהלען לאזען זיך אויס, דאָרט וועלען מיר זיך אנגרייטען מיט קאָהלען.

— וואו וועט איהר נעהמען קאָהלען אויף דער אינזעל ביטשי? האט געפרעגט דער דאָקטאָר פערוואונדערט. זא פיעל איך ווייס, וואינט אויפ׳ן אינזעל קיין לעבעדיגער מענש, דאָרט וואקסט קיין גרעזעלע, אזוי שטארק איז דאָרט דיא קעלט.

— דיא ענגלישע רעגיערונג האט אין פערשיעדענע צייטען ארויס געשיקט שיפען מיט קאָהלען און האט זיי אויסגעלאדען אויף פיעלע וויסטע אינזלען, האט דער קאפיטאן געזאגט. אלע ענגלישע שיפען, וואס פאהרען אויפ׳ן אייז־מעער בעקומען פון דער רעגיערונג א קארטע פון דיעזע אינזלען מיט א גענויער בעשרייבונג, וואו דיא קוילען געפינען זיך. איך האב אויך אזא קארטע און ווייס, וואו עס געפינט זיך אזא לאגער פון קוילען אויף דער אינזעל ביטשי. אמת, אין 1859 איז דער קאפיטאן מעק קלינטאק דאָרט

געוועז. ער האט געוויס גענומען דארט קוילען. איך גלויב אבער, אז ער האט פאר מיר אויך עפּעס איבער געלאזט.

— מעגליך, אז מיר וועלען דאָרט געפינען נאך אנאנדער פּראָוויאנט? האט דער דאָקטאר געפרעגט.

— געוויס! האט דער קאפּיטאן געענטפערט. פערגעסט ניט, אז אויף דער אינזעל ביטשי האט דער קאפּיטאן ראָס צו געבראכט צוויא ווינטערן; דער קאפּיטאן פּאררי האט דאָרט צו געבראכט א ווינטער, פּיעלע אנדערע מוטהיגע מאטראָזען האבען דאָרט פערבראכט מאָנאטען לאנג. יעדער פון זיי האט עפּעס איבער געלאזען אן אנדענקען. דער קאפּיטאן ראָסס האט דאָרט אויס געבויט א שטוב און האט עס א נאמען גע־געבען „דיא צו פלוכט".

12טעס קאפּיטעל.

דיא אינזעל ביטשי.

דעם 27טען מאַי איז דיא „פּאָרוואַרד" נאך פּיעלע שוויעריגקייטען און מיט גרויסער מיה ענדליך צו געקומען צו דער אינזעל ביטשי. דער קאפּיטאן האט געהייסען פּעראנקערן דאס שיף צו א גרויסען אייזבערג און ער, דער דאקטאר און דשאנסאן זיינען ארויס געגאנגען אויפ'ן ברעג. דיא אינזעל איז געוועזן לעדיג, גאַקעט, טרויעריג און איינזאם. דער באדען איז בעדעקט מיט שנעע און מיט גרויסע שטיינער. זיי האבען באלד דערזעהן דאס הויז, וועלכעס דער קאפּיטאן ראָסס האט אויסגעבויט אין 1851. זיי זיינען צו געקומען צום הויז. דיא טהיר איז געוועזן אָפען, אין שטוב איז אלעס געלעגען אויף זיין אָרט, קיינער האט עס ניט געריהרט.

— אָט איז דער אויווען פון שטיינער, וועלכער ראָסס האט זיך געמאַכט, האט דער קאפּיטאן געזאגט. אָט שטעהט נאך א פעסעל געזאלצען פלייש, וועלכעס ער האט דאָ איבערגעלאזט; אט שטעהן נאך אנדערע זאכען, וועלכע ער האט דא געלאזען — אלעס איז פערפראָרען, פערשטיינערט, הארט וויא אייזען.

זיי האבען פּראָבירט עפענען דאס פעסעל געזאלצען פלייש. עס איז געוועזן פריש, גלייך וויא נור וואס אניעדער געלעגט, אבער נור מיט א האַק אדער מיט א זעג האט מען געקענט נעהמען א שטיקעל דערפון. דער דאקטאר האט זיך וועניג געקימערט וועגען פּראָוויאנט; ער איז באלד ארויסגעגאנגען פון'ם הויז אויס פאָרשען דיא אינזעל. איינִיגע הונדערט שריט פון'ם הויז האט ער דערזעהן א בילד, וועלכעס האט געמאכט אויף איהם א טיעפען איינדרוק. צווישען שטיינער זיינען געליעגען צוויא מענשען אין מאטראזען קליידער. צו קאָפּען איז געשטאנען א ברעטעלע, אויף וועלכען עס איז געוועזן אנגעשריעבען דער נאמען פון דיא מאטראזען און ווען זיי זיינען געשטאָרבען, דאס איז געוועזן דעם 20טען נאָוועמבער 1851. עלף יאהר זיינען פּאָראיבער זייט זיי זיינען גע־שטארבען און זיי זיינען געוועזן נאך גאנץ און פריש, גלייך וויא עס וואָלט געוועזן נעכטען. עס האט זיך אויסגעוויעזען, אז זיי שלאָפען רוהיג, צו געטולעט איינער צום אנדערן. קיינער האט זייער שלאָף ניט געשטערט, קיינער האט זיי ניט בעאונרוהיגט. ער האט זיך צו געריהרט צו זיי און האט געזעהן, אז זיי זיינען האלב פערשטיינערט. איינִיגע מינוטען איז ער געשטאנען און האט זיי בעטראכט, דאן האט ער געזאגט:

— שלאָפט רוהיג, אָפּפער פון דער וויסענשאַפט! אייערע קאמעראדען וועלען דענקען אן אייך!

ער איז געגאַנגען ווייטער זוכען, פאָרשען, לערנען. אין איין אָרט האט ער גע־פונען א שטיין, אויף וועלכען עס איז געווען אויסגעקריצט דיא בוכשטאבען:
E. I. 1849.

ער האט זיך דערמאַנט, אז אין 1849 איז דער קאַפּיטאַן בעללאַ געווען אויף דיעזעם אינזעל מיט צוויא שיפען Enterprise און Investigator, דאס האט ער איבער־געלאזט א צייכען, אן אנדענק.

מיינע לעזער וועלען פיעלייכט אויף מיר ניט ברוגז זיין, ווען איך וועל זיי דא ווידערהאָלען דיא געשיכטע פון סער בנימין פ ר אַ נ ק ל י ן.

זייט מען האט ענטדעקט אמעריקא, האט ענגלאנד געזוכט צו געפינען א וועג ארום צו פאהרען אמעריקא דורך דעם נאָרדליכען אייז־מעער. דיעזער וועג וואָלט געווען זעהר וויכטיג פאר ענגלאנד און דער גאנצער וועלט. ענגלאנד האט ארויסגעשיקט פערשיעדענע עקספּעדיציאָנען אין פערשיעדענע צייטען. עס איז אבער קיינעם ניט געלונגען זיך דורך צושלאגען דורכ'ן אייז. ענדליך האט דער בעריהמטער געלערנטער און טיכטיגער קאפּיטאן, סער בנימין פראנקלין זיך אונטערנומען צו זוכען דיעזען וועג.

דעם 23טען מאי 1845 איז פּראַנקלין ארויסגעפאהרען פון ענגלאנד. ער האט געהאט מיט זיך צוויי שיפען Erebus און Terror. אויף דיעזע צוויא שיפען זיינען געווען דריי און צוואַנציג אפּיציערען און הונדערט און פונפצעהן מאטראזען. דעם 25טען אויגוסט האט ער פון גרענלאַד צוריק געשיקט קיין ענגלאנד דרייא קראנקע מאטראזען מיט א בריעף, אין וועלכען ער האט געשריעבען, אז ער האט פּראָוויאַנט און אלעס נייטיגע אויף דריי יאהר. פון דאמאלס אן האט מען ניט פון איהם, ניט פון זיינע שיפען, ניט פון זיינע מענשען קיין שום נאכריכט ניט ערהאלטען. אין אקטאבער 1846 האט דער קאַפּיטאַן ראָסס געזאגט דער ענגלישען רעגירונג, אז ער איז זעהר בעאונרוהיגט, וואס עס איז קיין נאכריכט ניטא פון בנימין פראנקלין און אז מען זאל שיקען א שיף איהם זוכען, אבער דיא לאָרדעס פון דער ענגלישען אדמיראליטעט האבען איהם ניט געהערט און האבען געענטפערט, אז עס איז נאך צו פריה. עס איז פערגאנגען ווייטער א יאהר, עס איז געקומען דער זומער פון 1847 און פון פראנקלין איז נאך אלץ גאר קיין נאכריכט ניט געקומען. דיא לאָרד'ס האבען אנגעהויבען אונרוהיג צו ווערן, עס איז שוין אבער געווען שפּעט צו שיקען שיפען איהם צו זוכען. דאך האט מען אנגעהויבען זיך פאר צובערייטען צו א גרויסער עקספּעדיציאָן. צו ערשט האט מען ארויסגעשיקט יעגערס און עסקימאָסען פון קאנאדא. זיי האבען א גאנצען ווינטער דורך געזוכט דעם גאנצען אמעריקאנישען ברעג, ביז וואנען זיי האבען געקענט גרייכען. זיי האבען אבער גאר ניט געפונען. פון דאמאלס אן זיינען פערגאנגען 33 יאהר, אין וועלכע דיא מוטהיגסטע מענער, דיא טאַפּפערסטע שיפס־קאפּיטענע און דיא טיכטיגסטע מאטראזען האבען זיך איינגעשטעלט דאס לעבען און האבען אויסגעזוכט און אויסגעפאָרשט יענע שרעק־ליכע קאלטע געגענדען, אום צו געפינען א שפּור פון פראנקלין און פון זיינע מענשען, ערשט אין 1878 איז עס געלונגען פּאָלשטענדיג צו בעווייזען, וואו פראנקלין איז געפאהרען

מיט זיינע שיפען, וויא דיא שיפען זיינען איינגעפראָרען געווארען, וואו זיי האבען צו געבראכט דעם זומער 1847 און וואו זיי זיינען אלע אויסגעשטארבען פאר הונגער און פאר קעלט אין 1848.

בעזאנדערס אויסגעצייכענט אין דיעזע אונטערזוכונגען האבען זיך דיא ענגלישע שיפס־קאפּיטאנע דשיימס קלארק ראָסס, מעק קליוד און מעק קלינטאק און דער דאקטאר קעין Kane. דער קאפּיטאן דשיימס ראָסס איז ארויסגעפאהרען פון ענגלאנד אין 1848 מיט צוויי שיפען. זיין רייזע האט געדויערט צוויי יאהר. אויפ'ן וועג האט ער געשריעבען בריעף אויף פראנקלינ'ס נאמען; האט זיי אריינגעלעגט אין גוט פערקאָרקטע פלעשער און האט זיי געוואָרפען אין וואסער, ער האט גערעכענט, אז פיעלייכט וועט איינע פון דיעזע פלעשער קומען אין דיא הענד פון פראנקלין אדער פון זיינע מענשען. אין דיא לאנגע ווינטער מאנאטע, ווען זיינע שיפען זיינען געווען איינגעפראָרען, האט ער געחאפּט אין איניגע געגענדען פיקס און האט זיי אנגעטהאן אויפ'ן האלז לעדערנע בייטלעך, אין וועלכע עס זיינען געלעגען בריעף צו פראנקלין, אז מען זוכט איהם און מען האט אנגעגרייט פראָוויאנט אויף פערשיעדענע אינזלען. אויף וואס פאר א אינזעל ראָסס איז געקומען, האט ער באלד אריינגעשלאָגען אין דער ערד א הויכען דראנג מיט דער ענגלישער פאָהן. אויפ'ן דראנג איז געווען אויסגעשניטען מיט א מעסער דיא ווערטער: „גראב אונטען!“ אונטערן דראנג האט ער פערגראבען א בלעכען שאכטעל מיט א בריעף, אין וועלכען ער האט בעשריעבען אלע אינזלען און אלע ערטער, וואו ער האט איבערגעלאזען פראָוויאנט און קוילען.

לײדער, זיינען אלע זיינע בעמיהונגען געווען אומזיסט. ער האט קיין שפור ניט געפונען פון פראנקלינס עקספעדיציאָן. אין דער זעלבער צייט זיינען געפאהרען אנדערע טיכטיגע און געלערנטע מענער זוכען בנימין פראנקלין מיט זיינע שיפען. א שיפס־קאַפּיטאן ראָבערט שעדדאן איז געפאהרען אויף זיינע אייגענע קאָסטען און אויף זיין אייגענעם שיף „נענסי דאוסאן“, א דאקטאר גודסער אויף דעם שיף „עדוויים“, קאפּיטאן קענעדי אויף דעם שיף „אלבערט“. ביז אין 1850, אלזא פינף יאהר זייט פראנקלין איז ארויסגעפאהרען פון ענגלאנד, האט מען פון איהם קיין שום נאכריכט ניט ערהאלטען און קיין שפור ניט געפונען. עס האט געקאָסט מיליאָנען פונט שטערלינג און הונדערטער מענשען לעבען, און אלעס איז געווען אומזיסט.

דאס שיקזאל פון בנימין פראנקלין מיט זיינע מענשען האט אנגעהויבען צו פעראינטערעסירען גאנץ אייראפּא און אמעריקא. עס איז ניט געווען איין לאנד אין דער וועלט, וועלכעס האט ניט בייגעשטייערט מיט געלד אדער מיט שיפען צו זוכען דיא פערפאלענע. זאָגאר רוסלאנד האט ארויסגעשיקט א שיף אין אייז־מעער זוכען און פאָרשען נאך בנימין פראנקלין. אמעריקא האט ארויסגעשיקט צוויי עקספּעדיציאָנען. דיא ערשטע האט זעהר וועניג אויפגעטהאן און איז באלד צוריק געקומען. בעריהמט איז דיא צווייטע אמעריקאנישע עקספּעדיציאָן אונטער דעם קאמאנדא פון דאקטאר אלישע קעין. ער איז געקומען נעהנטער פון אלע אנדערע צום נאָרד־פּאָל. ער האט צוואר זיין צוועק ניט דערגרייכט, ער האט פון פראנקלין מיט זיינע מענשען גאר ניט אויסגעפונען, דערפאר אבער האט ער זעהר פיעל אויפגעטהאן פאר דיא וויסענשאפט.

ער האט אויסגעפ... יענע געגענדען, האט פון זיי אראפּ גענומען לאַנד־קאַרטען או האט זיי זעהר גע... און ריכטיג בעשריעבען.

אין 1852 איז ארויסגעפאהרען אן ענגלישער לאָרד, סער עדוואַרד בעלטשער מיט פינף שיפען זוכען פראַנקלין מיט זיינע שיפען. דאס איז געווען דיא אונגליקליכסטע עקספּעדיציאָן פון אלע. ער איז ווייט ניט געפאהרען און נאך אין דעם זעלבען יאהר — 1852 — זיינען פיער פון זיינע שיפען פערפראָרען געוואָרען און ער מיט זיינע מענשען האבען געמוזט אלע זיך צונויפדרענגען אויף דעם פינפטען שיף, וועלכעס האט זיך קוים געהאלטען. זיי האבען יעדער מינוט געציטערט: אז דאס אייז זאל זיא ניט צו קוועטשען. צום גליק איז אנגעקומען אן אמעריקאנישע שיף און האט זיי מיט גענומען מיט זיך קיין באָסטאָן. דא האט דיא אמעריקאנישע רעגיערונג רעפּארירט דאס שיף אויף איהרע קאָסטען, האט עס א נאמען געגעבען „אנגלאָ־אמעריקען" און האט עס צוריק געשיקט קיין ענגלאנד אלס פּרעזענט דער קעניגין וויקטאָריא. אין 1878 ווען מען האט שוין אויסגעפונען אלעס איבער פראַנקלין מיט זיין עקספּעדיציאָן, האט דיא קעניגין וויקטאריא געהייסען מאכען א טיש פון דיא ברעטער פון דיעזען מערקווירדיגען שיף און האט עס געשיקט אלס פּרעזענט דעם פּרעזידענטען פון דיא פעראייניגטע שטאַאטען.

ווען דיא ענגלישע רעגיערונג האט געזעהן, אז אלעס זוכען און אלע עקספּעדיציאָנען זיינען אומזיסט, האט זיא ערקלערט, אז פראַנקלין מיט זיינע מענשען זיינען פערפאלען געווארען און האט שוין מעהר קיינעם ניט געוואלט שיקען איהם זוכען. דאמאלס האט דאס ענגלישע פאָלק געוויעזען, אז עס איז עדעלער און פרייגיביגער פון דער ענגלישער רעגיערונג. דאס ענגלישע פאָלק האט זיך צונויפגעלעגט א האלבען מיליאָן פונט סטערלינג און האט ארויסגעשיקט צוויא שיפען זוכען פראַנקלין מיט זיין עקספּעדיציאָן. דער קאמאנדיר פון דיעזע שיפען איז געווען דאקטאר רעה Rae. אין 1854 האט דאקטאר רעה געטראָפען עסקימאָסען, וועלכע האבען איהם דערציעהלט, אז מיט עטליכע יאהר צוריק האבען זיי געזעהן א פּאַרטיע ווייסע מענשען, וועלכע זיינען געגאנגען קיין זידען־קיין אמעריקא. דאס איז געווען דיא ערשטע נאכריכט, וואס מען האט ערהאלטען פון בנימין פראַנקלין. דיעזע נאכריכט איז צוואַר פון זעהר א קליינער בעדייטונג, אבער זיא האט אויפגעריהרט גאנץ ענגלאנד. ליידי דשיין פראַנקלין, בנימין פראַנקלין'ס פרוי, האט זיך געווענדעט צו דער ענגלישער רעגיערונג און האט געבעטען, אז מען זאָל ווייטער שיקען שיפען זוכען איהר מאן. דיא ענגלישע רעגיערונג אבער האט זיך געמאכט טויב און האט איהר ניט געוואָלט הערן. ליידי פראַנקלין האט פערקויפט איהרע בריליאַנטען און אלעס, וואס זיא האט געהאט און האט אויף אייגענע רעכנונג ארויס־געשיקט א שיף מיט'ן נאמען „פאָקס" אונטער דאס קאמאנדא פון'ם טיכטיגען און פעהיגען קאפּיטאן מעק קלינטאק. פיעלע געלערנטע מענשען זיינען איינגעטרעטען אויף שיף אלס פרייוויליגע. דער וועלט בעריהמטער ענגלישער דאקטאר וואָקער איז ארייג־געטרעטען אלס דאקטאר אומזיסט: דיא קאפּיטאנע יונג און האבסאן זיינען אריינגע־טרעטען אלס מאטראזען אומזיסט, פיעלע אנדערע בעריהמטע מענער האבען עס גערעכענט אלס עהרע, וואס מען האט זיי אויפגענומען אין דיעזע געפעהרליכע עקס־פּעדיציאָן.

דעם 1טען יולי 1857 איז דיא „פאָקס“ ארויס געפאהרען פון אבערדין אין שאָטלאַנד. ביז מערץ 1859, אלזא צוואנציג מאנאטע איז דער „פאָקס“ ארומגעפאהרען אין פערשיעדענע געגענדען און האט גאר נישט אויסגעפונען. מעק קלינטאק איז ניט געווען דער מענש, וועלכער פערצווייפעלט און לאָזט זיך אָפּ, ווען עס געראטה איהם עפּעס ניט. אין מערץ 1859 האט ער פעראנקערט זיין שיף, האט צוטהיילט זיינע מענשען אין צוויי פארטיען. ער מיט איין פארטיע זיינען געגאנגען אין איין זייט, און האבסאָן מיט דער אנדערער פארטיע זיינען געגאנגען אין דער אנדערער זייט. ער האט געטראָפען אויפ׳ן וועג עסקימאָסען, ביי וועלכע ער האט געפונען שטיקלעך אייזען פון א שיף. ער האט זיי אנגעהויבען אויס צו פרעגען, וואו זיי האבען גענומען דיא שטיקלעך אייזען און האט זיי צו געזאגט צו געבען פרעזענטען, ווען זיי וועלען איהם ברענגען נאך זאכען, וואס קומען פון אייראפא. איינער פון דיא עסקימאָסען האט געזאגט, ווען ער וויל ווארטען א פּאָר טאָג, וועט ער איהם ברענגען א שעהנע זאך פון אייראפא. ער איז געלאָפען א היים און האט געבראכט א זילבערנעם לעפעל, אויף וועלכען עס זיינען געווען אויסגעקריצט דיא בוכשטאבען .B. F בנימין פראנקלין.

יעצט זיינען אלע געווען איבערציינגט, אז פראנקלין מיט זיינע מענשען זיינען דא ערגעץ אומגעקומען און זיי האבען אנגעהויבען צו זוכען מיט פרישען מוטה און ענערגיע. דעם 25טען אפּריל זיינען זיי געקומען צום ברעג ים און האבען געפונען א גרויסען הויפען שטיינער, מען האט געזעהן, אז דיא שטיינער זיינען צונויפגעלעגט געווארען פון מענשען. זיי האבען זיי צונומען און האבען ווירקליך געפונען אין א בלעכען שאכטעל א דאָקו־מענט, וועלכער איז שפּעטער געוואָרען בעריהמט אין דער געשיכטע פון דיא ענטדעקונגען אין אייז מעער. דיעזער דאָקומענט געפינט זיך יעצט אין מוזעאום אין לאָנדאָן. אין דיעזען דאָקומענט, אן ארט טאגע־בוך, איז געשטאנען דיא גאנצע רייזע פון בנימין פראנקלין מיט זיינע שיפען. זיי זיינען איינגעפראָרען געוואָרען אין אייז און האבען געמוזט אוועקווארפען דיא שיפען און פאהרען אויף שליטענס איינגעשפּאנט מיט הינט. דיא הינט האבען זיי געקויפט אין גרענלאַנד. דאס גאנצע יאהר 1846 זיינען זיי ארומגעפאהרען אין פערשיעדענע געגענדען אין דער האָפנונג, אז זיי וועלען טרעפען א שיף זיי האבען אבער גאר ניט געטראפען. דאס לאנד, אויף וועלכען זיי זיינען יעצט געווען, איז בעקאנט מיט׳ן נאמען קעניג ווילהעלמס לאנד. דיא קעלט איז דארט שרעקליך. עס געפינט זיך אין דיעזען לאנד קיין חיה און קיין מענש. זאגאר דיא עסקימאָסען אנטלויפען פון דיעזעם לעדיגען, טויטען און טרויעריגען לאנד. עס האט זיי אנגעהויבען צו פעהלען אייניגע נייטיגע זאכען. דיא שרעקליכע קראנקהייט פון דיא קאלטע געגענדען, סקאָרבוט (צינגא אויף רוסיש) איז אויסגעבראכען צווישען זיי.

דיעזע קראנקהייט איז איינע פון דיא שרעקליכסטע. זיא גרייפט אן צו ערשט דאס צאהנפלייש (יאסלעס) זיי ווערן וואונדיג און עס הייבט אן צו געהן פון זיי בלוט. דער קראנקער הייבט אן צו ווערן פיעבעריג, אויף דיא פיס ווייזען זיך וואונדען, פון וועלכע עס רינט בלוט. דיא צעהנער פאלען ארויס דאס גאנצע מויל ווערט איין וואונד, דיא גליעדער צופאלען און דער מענש שטארבט אין שרעקליכע שמערצען. צום גליק פאר דיא מענשהייט, געפינט זיך דיעזע קראנקהייט נור אין דיא גאנץ קאלטע לענדער

אין זאנאר דארט האט דיא מוטער נאטור אנגעגרייט א מיטעל געגען דיעזע שרעק־ליכע קראנקהייט. עס וואקסט דארט א מין גראז מיט'ן נאמען לעפעלקרויט, Cochlearia וועלכע איז דאס בעסטע מיטעל געגען דיעזע קראנקהייט. אנאנדערער גוטעס מיטעל איז לימינע זאפט, לימינע זאלץ. צום אונגליק, האט זיך ביי פראנקלין אויסגעלאזט זיין פארראטה (זאפאס) פון לימינע זאלץ און קיין לעפעלקרויט איז ניט געווען צו קריגען אין יענע וויסטע און טרויעריגע געגענד.

דעם 7טען יוני 1847 איז פראנקלין געשטארבען פון סקארבוט, מיט אייניגע טעג שפעטער זיינען געשטארבען ניין אפיציערען און 25 מאטראזען, דיא איבעריגע האבען בעשלאסען צו געהן ווייטער קיין זידען—קיין אמעריקא.

דאס איז געווען דער וויכטיגער דאקומענט, וואס דער קאפיטאן מעק קלינטאק האט געפונען. ער האט געוואלט געהן ווייטער, זוכען וואו דיא איבעריגע זיינען גע־בליעבען, אבער צווישען זיינע מענשען האט זיך געוויעזען דיא געפעהרליכע קראנקהייט, דער סקארבוט. ער איז דאהער געווען געצוואונגען זיך אומצוקערן קיין ענגלאנד.

מעק קלינטאק האט געבראכט דאס טאגע בוך קיין ענגלאנד און אלע זיינען געווען איבערצייגט, אז פראנקלין מיט אלע זיינע מאטראזען און אפיציערען זיינען אומ־געקומען און עס לוינט זיך ניט זיי ווייטער צו זוכען. ליידע פראנקלין אבער האט ניט גערוהט, זיא האט געוואלט וויסען אלעס, וואס מיט זיי איז געשעהן. זיא האט געשריעבען צו גארדאן בענעט, דער אייגענטהימער פון'ם New York Herald און זיי האבען צו זאמען ארויסגעשיקט שיפען צו זוכען דעם רעסט פון פראנקלינס עקספעדיציאן. ערשט אין 1878 האט מען אלעס אויסגעפונען. מען האט אויסגעפונען דיא טויטע אפיציערען און מאטראזען. ביי אייניגע האט מען געפונען זייערע נאטיץ ביכער, זייערע טאגע ביכער, אין וועלכע זיי האבען געשריעבען נאך אייניגע מינוטען פאר זייער טויט.

איך האב מיך אביסעל פערברייטערט איבער פראנקלין'ס עקספעדיציאן, ווייל זיא איז נייטיג צו דער ערקלערונג פון אונזער ווייטערדיגע ערצעהלונג, וועלכע איך וויל יעצט ווידער אויפנעהמען.

דאקטאר פולמאן האט זיך אום קיין זאך ניט געקימערט. ער איז ארומגעגאנגען אויפ'ן אינזעל מיט א גרויסער טארבע און האט אויפגעהויבען יעדעס שטיינדעלע, וואס איז איהם געפעלען. שאנדאן איז געבליעבען אויפ'ן שיף, ער האט אוסגעמיעדען דעם קאפיטאן און האט נור געטהאן וואס מען האט איהם געהייסען. קאפיטאן האטטעראס איז טאג און נאכט געלעגען איבער זיינע לאנד־ און מעער־קארטען. ער האט געגעבען זיינע בעפעהלע אין קורצע, שארפע און בעשטימטע ווערטער. דיא מאטראזען האבען פערשטאנען וואס דא קומט פאר און האבען זיך גאנץ רוהיג פערהאלטען. זיי האבען געווארט, וואס עס וועט ווייטער פארקומען. זיי האבען פערבראכט אויף דער אינזעל ביטשי אייניגע טעג. זיי האבען אנגעלאדען דאס שיף מיט קוילען פון'ם לאגער, וועלכען דיא ענגלישע רעגיערונג האט דארט איבערגעלאזען, וויא קאפיטאן האטטעראס האט געזאגט. ענדליך האט דער קאפיטאן געהייסען אויפהייבען דעם אנקער און פאהרען ווייטער קיין נארדען. דאס מעער ארום דעם אינזעל ביטשי איז געווען פריי פון אייז, ווייטער אבער האט מען געזעהן גרויסע אייז־בערג שווימען.

דער 4טער יוני איז געווען א ווארעמער טאג, זעלבסטפערשטענדליך, פאר יענע געגענדען. ביי אונז וואלט עס געהייסען שטארק קאלט. דער ווארעמער טאג האט אבער זעהר בעאונרוהיגט דיא מאטראזען און דיא אפיציערען. מען האט געמוזט זעהר פאר־זיכטיג זיין. — דיא אייז־בערג ווערן פון אונטען אפגעריעבען פון דיא וועלען (חוואליעס) פון׳ם מעער. עס קומט אויס, אז דער טהייל פון׳ם אייז־בערג, וועלכער שווימט אויפ׳ן וואסער, איז פיעל שווערער, אלס דער טהייל, וועלכער ליעגט אין וואסער. דער אייז־בערג פערליערט זיין גלייכגעוויכט און פאלט אום. מען קען זיך לייכט פארשטעלען, וואס פאר א שרעקליכען רעש אזא אייז־בערג מאכט, ווען ער קעהרט זיך איבער! א מאסע פון מיליאנען פונטען פאלט אום פלוצלונג. דאס מעער ארום הייבט אן צו קאכען, עס הייבען זיך אויף שרעקליכע ווע͏לען, וועלכע זיינען אים שטאנד צו דערטרענקען א שיף. זעהר אפט מאכט זיך, אז דער אייז־בערג ווערט דערביי צובראכען אין שטיקער. יעדעס שטיק איז אומשטאנד צו צערברעכען און צערשטערען דיא שטארקסטע שיף.

קאפיטאן האטטעראס האט זעהר גוט געקענט דיא געפאהרען פון א ווארעמעס וועטער אויפ׳ן אייז־מעער. ער איז געשטאנען א גאנצען טאג אויף זיין בריקעל און האט קאמאנדירט. אום מיטאג האט זיך געוויעזען איינע פון דיא זעלטענסטע ערשיינונגען פון דער נאטור, וועלכע מען קען זעהן נור אין יענע קאלטע געגענדען. עס האבען זיך געוויעזען אויפ׳ן הימעל צוויי זונען. ארום זיי זיינען געווען גרויסע רינגען פון אלערליי פארבען פון׳ם רעגענבויגען, רויט, גרין, געל און בלוי. דער דאקטאר האט זיך ניט געקענט אפרייסען פון דיעזע גרויסארטיגע ערשיינונג. דיא אלטע מאטראזען, וועלכע זיינען שוין געווען עטליכע מאל אויפ׳ן אייז־מעער, האבען געזאגט, אז דיעזע ערשיינונג ווייזט, אז עס וועט באלד אויספאלען א שרעקליכער שנעע און עס וועט ווערן קאלט.

דעם אנדערן טאג איז ווירקליך געווארען קעלטער. דער הימעל איז געווען בעדעקט מיט שווערע בלייפארביגע וואלקענס. געגען מיטאג האט זיך אויפגעהויבען איינע פון יענע שרעקליכע שנעע שטירמע (זאווערוכע׳ס) פון וועלכע מען קען נור האבען א בעגריף, ווען מען זעהט עס מיט דיא אויגען. דער שנעע איז געפאלען אזוי געדיכט, אז אויפ׳ן דעק האט איינער דעם אנדערן ניט געקענט זעהן אויף צוויי שריט. דער שנעע אין יענע געגענדען איז אויך אביסעל אנדערש, וויא ביי אונז. ווער עס האט זיך צוגעקוקט צו א שנעע, דער האט געוויס בעמערקט, אז ער בעשטעהט פון קליינע פלאטשיגע (פלאכע) שטערנדלעך. אין יענע געגענדען איז דער שנעע שפיציג, וויא גאנץ קליינע נאדלען.

אין א־א שנעע־שטורם איז זעהר שווער צו פאהרען. מען זעהט ניט, וואוהין צו פאהרען. קאפיטאן האטטעראס האט אנפאנגס פראבירט צו פיהרען דאס שיף. ער האט זיך אבער באלד איבערצייגט, אז עס איז אונמעגליך און האט זיא געהייסען פערא׳ זערן.

— דער מאגנעטישע פאל! האט אויסגעשריען דער דאקטאר און איז געלאפען זוכען עם קאפיטאן. מיר זיינען יעצט פונקט אויפ׳ן מאגנעטישען־פאל!

מיינע לעזער וועלען געוויס וועלען וויסען, וואס עס הייסט דער מאגנעטישער פאל. איך על זיי ערקלערן אין קורצע ווערטער. יעדער פון אייך האט געוויס א מאל געזעהן

א קאָמפּאַס. אין דער מיט קאָמפּאַס געפינט זיך א קליין ווייזעריל, וועלכער ווייזט שטענדיג, וואו עס איז דיא נאָרד זייט (צפון זייט) ווען מען פאהרט אבער קיין צפון זייט, בעמערקט מען, אז דאס קליינע ווייזעריל, אדער דיא מאַגנעט נאדעל, פערליערט צו ביסלעכוויים איהר קראַפט. זיא דרעהט זיך ניט אזוי לעבעדיג און אזוי שנעל קיין צפון זייט. ווען מיר פאהרען נאך ווייטער, קומען מיר ענדליך צו א פונקט, וואו דיא מאַגנעט נאדעל ווייזט גאר ניט. מען קען זיא דרעהן, וואו מען וויל, זיא בלייבט שטעהן אויף דעם אָרט, וואס מען האט זיא אנגעשטעלט און לויפט ניט צוריק קיין צפון זייט. ווען מען הענגט אבער אויף א מאַגנעט-נאדעל אויף א זייד, דרעהט זיא זיך אויס מיט׳ן שפּיץ צו דער ערד.

דיעזער פונקט אויף דער ערד הייסט דער מאַגנעט־פּאָל. ווען מען פאהרט ווייטער קיין צפון זיין, זעהט מען, אז דיא מאַגנעט-נאדעל הייבט אן צו ווייזען קיין דרום זייט. — דער קאָמפּאַס איז זעהר א נוצליכער אינסטרומענט אויפ׳ן ים. דער שיפסקאַפּיטאַן געפינט דורך איהם דעם וועג, וואס ער דאַרף פאהרען. ווען דער קאָמפּאַס דיענט אבער ניט, וויא ביים מאַגנעט־פּאָל, קען צו מאל דער קאַפּיטאַן ניט אויסגעפינען זיין וועג. אין דער לעצטער צייט האבען געלערנטע מענשען אויסגערעכענט אקוראט אלע ענדערונגען, וואס קומען פאָר מיט׳ן קאָמפּאַס, ווען מען פאהרט אין צפון זייט פון דער וועלט און ווען מען פאָהרט קיין דרום זייט.

דער דאָקטאָר איז געוועזן זעהר אונגעדולדיג. ער האט געוואוסט, אז אין 1831 האט דער בעריהמטער ענגלישער שיפסקאַפּיטאַן, דשיימס ראָסס ענטדעקט דעם מאַגנעטישען־פּאָל אויף דער אינזעל בוטיא. יעצט, ווען זיין קאָמפּאַס ווירקט ניט, דיא מאַגנעטישע נאדעל דרעהט זיך ניט, איז עס דאָך א בעוויז, אז דאס שיף געפינט זיך לעבען דער אינזעל. ער האט זעהר געוואָלט זיין אויף דיעזע אינזעל. אבער דערוייל איז עס געוועזן אונמעגליך. זאָלאנג דער שנעע שטורם דויערט, מוז מען בלייבען שטעהן אויף אן אָרט.

דער שנעע שטורם האט געדויערט צוויי טאג. דיא קעלט איז געווארען שטאַרקער. דער שנעע ארום דעם שיף איז פערפראָרען געוואָרען. ערשט יעצט האבען זיי דערזעהן, אז זיי געפינען זיך ווירקליך לעבען דער אינזעל בוטיא. דער דאָקטאר האט געבעטען קאַפּיטאַן האַטטעראַס, ער זאָל איהם ערלויבען אראָפּגעהן אויפ׳ן אינזעל. דער קאַפּיטאַן האט איהם ערלויבט. ער און דשאנסאָן האבען זיך אראָפּגעלאָזען פון׳ם שיף און זיינען אויפ׳ן אייז צוגעגאַנגען צו דער אינזעל. דער דאָקטאָר האט ארויסגענומען זיינע לאַנד־קאַרטען און איז געגאַנגען מיט דשאנסאָן צו דעם אָרט, וואו דער קאַפּיטאַן ראָסס האט געמאַכט א צייכען, אז דאָרט איז דער מאַגנעט־פּאָל. עס האט געדויערט איבער דריי שטונדען, ביז זיי זיינען צוגעקומען אהין. אויף א קליין בערגעל איז געווען אנגעלעגט א גרויסער הויפען שטיינער. דער דאָקטאָר האט אנגעהויבען צו זוכען צווישען דיא שטיינער און האט באלד אויסגעפונען א בלעכען שאַכטעל. אין דיעזען שאַכטעל איז געלעגען א בויגען פּאַפּיער מיט קאַפּיטאַן ראָסס׳ס אונטערשריפט, אין וועלכען עס איז געשטאַנען בעשריעבען, אין וואס פאר א טאג און וויא אזוי קאַפּיטאַן ראָסס האט אויסגעפונען דעם מאַגנעט־פּאָל. דרייסיג יאהר זיינען פעראיבער זינט ער האט אנגעשריעבען דיעזעס

דאקומענט און דאס שאכטעל מיט'ן פאפיער זיינען געווען גאנץ, ניי און פריש. קיינער האט עס ניט אנגעריהרט, קיינער האט עס פיעללייכט אין דער גאנצער צייט ניט געזעהן.

דער דאָקטאָר האט ארויסגענומען א מאגנעט־נאדעל און האט זיא אויפגעהאנגען אויף א זייד פונקט אין דער מיט. דיא נאדעל האט געדאַרפט שטעהן גלייך אזוי——— זיא האט זיך אבער באלד אומגעדרעהט און האט זיך געשטעלט אזוי |.

— דא איז דער מאגנעט־פאָל, האט געזאגט דאקטאר פולמאן און האט א קלאפ געטהאָן מיט'ן פוס אן דער ערד.

— איך האב געהערט, אז דער מאגנעט־פאָל איז א גרויסער בארג, וועלכער בעשטעהט אין גאַנצען פון מאגנעט, האט געזאגט דשאנסאן. ווען א שיף קומט נאָהענט צו איהם, ציעהט ער ארויס אלע נעגעל פון'ם שיף און דיא ברעטער צופאלען זיך.

— דאס זיינען „בבא מעשות”, האט געזאגט דער דאקטאר. אזא בארג איז אויף דער וועלט ניטא. אין יעדער מינע, פון וואנען מען גראָבט אוים אייזען, געפינט זיך מאגנעט. וואס איז דען מאגנעט, ווען ניט א גאַנץ געוועהנליכעם אייזען, וועלכעס האט אין זיך דיא אייגענשאַפט צו צו ציעהען אנדערע אייזענס. בערג וועלכע זאלען בעשטעהן אויסשליעסליך פון מאגנעט און זאָלען צו ציעהען צו זיך שיפען, זיינען ניטא אויף דער וועלט און וועלען ניט זיין. מיר געפינען זיך יעצט אויפ'ן מאגנעט־פאָל. דוא האָסט אליין געזעהן, וויא דיא נאדעל וויזט גלייך אראָפּ צו דער ערד און דענאך געהסט דוא ארום גאַנץ רוהיג און דער פאָל שלעפּט ניט ארויס דיא נעגעל פון דיינע שטיוועל, ניט דאס מעסער פון דיין קעשינע.

— אבער וויא אזוי קען דאס זיין? האט דשאנסאן געפרעגט. מיר זעהן דאָך, אז א גרויס שטיק מאגנעט ציעהט צו צו זיך א שטיק אייזען און יעצט געפינען מיר זיך אויף דעם אָרט, וואו עס געפינט זיך דער מאגנעטיזמוס פון דער גאַנצער וועלט — וויא קומט עס אלזא, וואס דיעזער פונקט ציהט טאקע ניט צו צו זיך אלע שטיקלעך אייזען, וואס איך האב ביי מיר?

— מיר זיינען נאך ניט אזוי פיעל געלערענט, מיר זאָלען עס קענען ערקלערן, האט דער דאקטאר געזאגט. מיר ווייסען דערווייל נור, אז דא איז דער מאגנעט־פאָל פון דער וועלט. וויטער ווייסען מיר ניט. דאס איז אבער דערווייל פאר אונז גענוג. עס וועלען קומען שפּעטער קליגערע מענשען פון אונז און וועלען עס בעסער ערקלערן.

באלד האט מען געהערט פייפען פון'ם שיף, אז זיי זאָלען שוין צוריק געהן. דער דאָקטאָר האט ארויסגענומען א שטיקעל פאפיער מיט א בלייפעדער און האט אנגע־שריעבען דעם טאג, וואס ער איז געווען אויף דער אינזעל און וויא ער האט זיך איבערצייגט, אז דא איז דער מאגנעט־פאָל. דאס פאפיער האט ער אריינגעלעגט אין דעמזעלבען שאכטעל, וואו עס איז געלעגען דעם קאפּיטאַן ראָסס'ס דאָקומענט.

— געלערנטע מענשען מוזען אָפט בענוצען א זעלטזאמע פאָסט, האט דשאנסאן געזאָגט.

12טעס קאַפּיטעל.

קיין נאָרדען! קיין נאָרדען!

דאס וועטער איז געוואָרען שעהן, דיא זון האט געשיינט, דיא מאטראָזען האבען געמוזט אנטהאן דיא גרינע שלייערס אויף זייערע געזיכטער. קאַפּיטאן האטטעראס האט געהייסען טרייבען דיא „פאָרווארד" מיט דער גאנצער קראַפט פון איהר מאשינעריע. ארום איהר זיינען געשוואומען גרויסע שטיקער אייז, זיא האט זיך אבער גאנץ בראוו דורכגעשלאָגען און איז געגאנגען אלץ ווייטער און ווייטער — צום נאָרד־פּאָל.

שאנדאן און וואלל זיינען געשטאנען אויפ'ן דעק און האבען גערעדט.

— וויא מיינסט דוא, שאנדאן, האט וואלל געפרעגט, וועט דער קאַפּיטאן דערגרייכען זיין ציעל? וועלען מיר צוקומען צום נאָרד־פּאָל?

— ניין! האט שאנדאן געענטפערט. מיר וועלען קיין מאָל ניט צוקומען צום נאָרד־פּאָל. קיין מענש איז נאָך דאָרט ניט געוועזן און מיר וועלען איהם אויך ניט זעהן. מיר פאָהרען דאָך אין דער בעסטער צייט, עס איז יעצט דער 15טער יוני, מיטען זומער, און דאָך זעה, וויא ארום אונז זיינען געפעהרליכע אייז־בערג און אייז־פעלדער. היינטיגס יאהר איז א בעזאָנדער קאַלטעס יאהר, מיר וועלען באלד איינגעפראָרען ווערן און וועלען מוזען דאָ ערגעץ איבערווינטערן.

— מיר האבען זיך דאָך געריכט דאראויף, אז מיר וועלען מוזען איבערווינטערן דאָ ערגעץ און פאָהרען אויף שליטענס צום נאָרד־פּאָל, האט וואלל געזאגט. דוא אליין האָסט דאָך געקויפט הינד מיט שליטענס אין אופּערנאוויק?

— דאס וואָלט אלעס רעכט געוועזן, ווען ניט קאַפּיטאן האטטעראס זאָל קאָמאנדירען דאס שיף. געה אראָפּ אונטען, וועסט דוא זעהן, אז מיר האבען שוין זעהר ווייניג קוילען. ער הייסט הייצען טאג און נאכט און טרייבען דאס שיף, וויא א משוגענער קיין נאָרדען. ער וויל גאר ניט וויסען, אז קוילען זיינען פאַר אונז אזוי נייטיג וויא ברויט.

— פאר וואס זאָגסט דוא איהם ניט, אז מיר האָבען ווייניג קוילען? דוא מוסט עס איהם זאָגען, דוא ביסט דאָך דער ערשטער אפיציער?

— וואס זאל איך זאגען דעם משוגענעם? ער האט אונטערגענומען א רייזע, וועלכע ער קען ניט אויספיהרען. ער זעהט, אז עס איז אונמעגליך און פאָהרט דאָך אלץ ווייטער און ווייטער.

האטטעראס האט רעכט געהאט. אויף שאנדאן האט ער זיך ניט געקענט פערלאָזען. שאנדאן איז איהם געוואָרען א שונא און האט געזוכט צו שטערן דיא רייזע. צום גליק, האט האטטעראס עס זעהר גוט געוואוסט און האט געהאלטען דיא מאטראָזען גוט אין האנד. ער האט געוואוסט, וויא זיי צו ציעהען צו זיך. יעדעס מאָל, ווען דאָס שיף איז געבליעבען שטעהן, פלעגט ער זיי פערזאמלען אין זיין קאיוטע און פלעגט זיי דערצעהלען דיא רייזען פון דיא בעריהמטע מענער, וועלכע זיינען געפאהרען אויפ'ן אייז־מעער אנטדעקען נייע לענדער און נייע מעערן. אין דער צייט פון'ם שנעע שטורם, וועלכען זיי האבען נור וואס איבערגעלעבט, האט ער זיי דערצעהלט דיא געשיכטע פון'ם בעריהמטען שיפסקאפּיטאן הענרי הודזאָן.

זייט די‏א ענגלענדער זיינען בעקאנט געוואָרען מיט'ן ווייסען מעער אין רוסלאנד, האט זיך אין דער שטאדט ארכאנגעלסק געגרינדעט א געזעלשאפט אונטערן נאמען: מאָסקאָווי־אינגליש פּאָלאַר קאמאָרשעל קאָמפּאני Moscovy-English Polar-Commercial Company. דער צוועק פון דיעזער קאָמפּאני איז געווען אויסצובייטען די‏א רייכקייטען פון'ם אייז־מעער, אויסצוזוכען, וואו עס געפינען זיך פיעל זעע הינד און וואַלפישען און צו שיקען שיפען זיי צו פאנגען. די‏א קאָמפּאני האט געהאט צוויי קאנטארען, איינעם אין ארכאנגעלסק אונטער דער פערוואלטונג פון רוסען און איינעם אין לאָנדאָן אונטער דער פערוואלטונג פון ענגלענדער. אין 1607 האט די‏א ענגלישע פערוואלטונג פון דער קאָמפּאני געפאסט דעם פּלאַן צו פאָהרען קיין יאפאן איבערן אייז־מעער. זי‏א האט איבערגעגעבען די‏א אויספיהרונג פון דיעזען פּלאַן דעם פעהיגען קאַפּיטאַן הענרי הודזאָן. דעם 1טען מאי 1607 איז הודזאָן ארויסגעפאָהרען פון'ם ענגלישען פּאָרט בריסטאָל, אויף א גאנץ קליינער בארקע מיט'ן נאמען „האָפּוועל“. ער האט געהאט מיט זיך נור צוועלף מאטראָזען. הודזאָן האט זעהר גוט געקענט די‏א געפאהרען, וועלכע ערווארטען איהם אויף זיין קליינעם שיפעל, וועלכעס ער אליין האט גערופען: א שאָלעכץ פון א נוס. ער איז אבער געווען מוטהיג און איז געווען פעסט איבערצייגט, אז ער וועט דערגרייכען זיין ציעל. און ווירקליך, דעם 13טען יוני איז ער אנגעקומען קיין גרענלאנד און איז געפאָהרען ביי די‏א ברעגעס פון דיעזען זאָנדערבארען לאַנד ביז דען 22טען יוני, ווען ער איז צוגעקומען צו א הויכען בארג. ווייטער האט ער ניט געקענט פאהרען. גרויסע אייז־פעלדער און אייזבערג האבען איהם פערשפּארט דעם וועג. הודזאָן איז ניט געווען פערצווייפעלט. ער האט א נאמען געגעבען דעם בארג אין גרענלאנד, פון וואנען ער האט זיך געמוזט אומקעהרען „האָלד וויטה האָפּ“ Hold with Hope שטעה מיט האָפנונג.

ער האט זיך אומגעקעהרט, איז אבער ניט געפאהרען צוריק אהיים, זאָנדערן האט געזוכט אנאנדער וועג דורכצופאָהרען דאס אייז־מעער. ער איז געפאהרען מעהר קיין אָסטען, דאס הייסט, דרומית מזרחית און דעם 14טען יולי איז ער צוגעקומען צו דער מערקווירדיגער אינזעל שפּיצבערגען. אויף דיעזער אינזעל איז דאמאלס געווען די‏א ווארמסטע צייט. ביי אונז וואָלט עס געהייסען זומער. אלע בערג אויף דער אינזעל זיינען געווען בעדעקט מיט טיעפען שנעע, נור ביי די‏א ברעגעס פון'ם ים האט זיך אין אייניגע ערטער געוויעזען די‏א ערד און אייניגע גראָזען. אין איין אָרט האט ארויסגעקוואלען פון דער ערד א גאנץ הייסער ברונען. הודזאָן האט דאָרט אויפגעשלאָגען זיין לאַגער, ער האט געהאט ווענינ פּראָוויאנט און אויף דער אינזעל זיינען דאמאלס געווען זעהר פיעל פייגעל, פיקס, ווייסע בערן און אייניגע קליינע חיות. ער מיט זיינע מאטראָזען זיינען ארויסגעגאנגען אויף דער יאָגד און זיינען קיין מאל ניט צוריקגעקומען לעדיג. ער האט פערבראכט אויף דער אינזעל א גאנצען מאנאט, האט זיך אנגעגרייט א גרויסען פּאָרראטה פון פיקסען פעל און פון פריש פלייש פון פייגעל און איז ווייטער געפאהרען זוכען א וועג איבערן אייז־מעער. ליידער, האט ער מיט זיין קליינעם און שוואכעם שיף ניט געקענט פאהרען גאנץ ווייט. אין יענער צייט האט מען נאך ניט געוואוסט פון קיין דאמפּף־מאשין און פאָהרען מיט א זעגעל־שיף אין אויגוסט אויפ'ן אייז־מעער איז ניט

אזוי לייכט. ערשט ענדע אויגוסט האט ער איינגעזעהן, אז עס איז אונמעגליך ווייטער צו פאהרען. ער האט זיך אומגעקעהרט אהיים און ענדע סעפטעמבער איז ער אנגע־קומען קיין לאנדאן.

דיא קאמפאני איז ניט געווען צופריעדען מיט איהם. אבוואהל ער האט ענטדעקט פיעלע אינזלען, אויף וועלכע עס זיינען געווען זעהר פיעל זעע הינד און אנדערע מינים פיש און ער האט געבראכט אהיים פיעל פיקסען־פעל. דאס אלעס האט ניט געדעקט דיא הוצאות, וואס זיי האבען אויסגעלעגט אויף דיעזער עקספעדיציאן. דיא געלערנטע וועלט אבער האט אויפגעחאפט הודזאן׳ס טאגע־בוך און האט עס געלאזט דרוקען אין פערשיעדענע שפראכען. הודזאן האט זעהר ריכטיג בעשריעבען דיא אינזעל שפיצבערגען און פיעלע אנדערע אינזלען אין אייז־מעער. ער איז געווארען בעריהמט אלס טיכטיגער קאפיטאן און א האללענדישע געזעלשאפט האט איהם איינגעלאדען צו זיך און האט איהם איבערגעגעבען א שיף „דע האלווא מאאן״ (דיא האלבע לבנה). דעם 25טען מערץ 1609 איז ער ארויסגעפאהרען פון׳ם האללענדישען פארט, „טעקסעל״ און איז ווייטער געפאהרען צום אייז־מעער. ער איז צוגעקומען צו דער גרויסער אינזעל „נאוואיא זעמליא״, האט אבער אויף קיין פאל ניט געקענט ארויפגעהן אויף דער אינזעל. עס האבען זיך אנגעזאמעלט ארום דער אינזעל א זעלכע גרויסע מאסען אייז־בערג, אז דיא מאטראזען האבען זיך דערשראקען און האבען אנגעהויבען צו פאדערן, ער זאל זיך אומקערן. הודזאן האט זיי קוים איינגעבעטען זיי זאלען פאהרען מיט איהם ווייטער, ניט צום אייז־מעער, זאנדערן קיין אמעריקא ענטדעקען נייע געגענדען און נייע לענדער אין נארד־אמעריקא.

נור מיט שווערער מיה איז עס איהם געלונגען זיך איינצובעטען ביי זיינע מאטראזען, זיי זאלען פאהרען מיט איהם ווייטער. זיי זיינען געווען אזוי איבערגעשראקען פאר דיא ערשטע שוויעריגקייטען און דיא שרעקליכע אייז־בערג, וועלכע זיי האבען בעגעגענט, אז זיי האבען נור געוואלט פאהרען אהיים, קיין האללאנד. ער האט פארגעשטעלט זיינע מאטראזען, אז זיי מוזען דאך זעהן עפעס צו טהאן פאר דער קאמפאני, וועלכע האט זיי געשיקט אום צו דעקען דיא קאסטען פון דער עקספעדיציאן. ענדליך, האבען דיא מאטראזען איינגעווילינגט צו פאהרען קיין אמעריקא.

זייט קאלומבוס האט ענטדעקט אמעריקא אין 1492 האט מען נור געוואוסט פון זיד־אמעריקא און פון דיא הייסע לענדער אין אמעריקא. נארד־אמעריקא אבער איז געווען נאך זעהר ווענינ בעקאנט. מען האט געמיינט, אז דארט איז זעהר קאלט און עס לוינט ניט צו פאהרען אהין. הודזאן איז געווען דער ערשטער, וועלכער האט זיך איינ־געשטעלט צו ערפארשען דיעזע געגענדען.

דעם 3טען אויגוסט 1609 האט ער ענטדעקט א גרויסע בוכטע. ער האט פער־אנקערט זיין שיף און האט זיך געזעצט מיט צעהן פון זיינע מאטראזען אין צוויי קליינע שיפלעך. זיי זיינען ארומגעפאהרען דיא גאנצע בוכטע, האבען געזעהן, אז דאס לאנד איז איבעראל בעדעקט מיט געדיכטע וועלדער פון אלערליי פריכטע. דאס איז געווען דער פארט פון ניו־יארק. דער ארט, וואו זיי זיינען ארויסגעגאנגען אויפ׳ן לאנד, איז דארט, וואו עס שטעהט היינט דער קעסל־גארדען. דארט זיינען געשטאנען עטליכע

געצעלטען פון דיא ערשטע איינוואָינער, דיא אינדיאנער. הודזאָן האט מיט זיי ניט געקענט רעדען. דורך צייכענס האט ער זיי אויסגעפרעגט, וואס זיי האבען עפּעס איבעריג. ער האט געגעבען זייער הייפּטלינג א פּרעזענט א רויטע פּאטשיילע. דער הויפּטלינג האט איהם געשענקט עטליכע פעל פון ביבער. עס האט זיך באלד אנגעהויבען א האנדעל. הודזאָן האט געגעבען דיא ווילדע זאכען פון אייראפּא: מעסערליך, גלעקעלעך, גלאָז־קאָראַלען און אנדערע קלייניגקייטען און זיי האבען איהם געגעבען עסענוואַרג, פייגעל, בעזאָנדערעס ווילדע אינדיקעס און פעל פון ביבער.

פון דיא איינוואָינער איז ער געוואָהר געוואָרען, אז זיי הייסען מאנהאטאַס, דער פאר האט ער א נאמען געגעבען דאס שטיק לאנד, אויף וועלכען יעצט שטעהט דיא שטאדט ניו־יאָרק מאַננהאַטאן Mannhatan.

ער האט פערבראכט אויף דעם אָרט, וואו היינט שטעהט דער קעסל־גארדען עטליכע טעג און איז געפאָהרען ווייטער אויפ'ן גרויסען טייך, וועלכער פליעסט לעבען קעסל־גארדען און וועלכער הייסט אויף זיין נאמען „הודזאָן“ Hudson. ער איז געפאהרען ארויף וואסער ביז אין דעם אָרט, וואו עס שטעהט היינט דיא שטאדט אַלבאני. וואו ער איז געקומען האבען איהם דיא ווילדע מענשען, וועלכע האבען געוואָינט אין דיעזער געגענד, זעהר פריינדליך אויפגענומען און האבען איהם געבראכט זעהר פיעל פעל פון אַלערליי חיות, בעזאָנדערס אבער פון ביבער. ער האט א נאמען געגעבען דיא געגענד „ניו־לענד“, דאס נייע לאנד. ער האט אויסגעפונען, אז דאס לאנד ארום איז זעהר גוט און פרוכטבאַר און פּאסט גאנץ גוט פאר א קאָלאָניע. ער איז צוריקגעפאהרען קיין האָללאנד, האט מיטגעטהיילט דער קאמפּאני, וועלכע האט איהם געשיקט, אלעס וואס ער האט אויסגעפונען און ענטדעקט. דיא קאמפּאני האט באלד ארויסגעשיקט אנדערע שיפען אין דאס נייע לאנד און אין 1613 האבען זיי געגרינדעט א שטאדט, וועלכע זיי האבען א נאמען געגעבען „ניי־אמסטערדאם“, היינט הייסט עס „ניו־יאָרק“.

הודזאָן'ס נאמען איז געווארען בעריהמט אין דער וועלט. אן ענגלישע קאמפּאני האט איהם איינגעלאדען צו זיך. אזוי וויא ער איז אליין געווען אן ענגלענדער און האט געהאט אויפ'ן וועג זעהר פיעל אונאנגעהמליכקייטען פון דיא האָללענדישע מאטראזען, איז ער בעסער איינגעטרעטען צו דער ענגלישער קאמפּאני, וועלכע האט איהם געגעבען א גוטעס שיף פערזאָרגט מיט אלעס נייטיגען.

דעם 17טען אפּריל 1610 איז ער ארויסגעפאהרען מיט זיין שיף און איז ווייטער געפאהרען צום אייז־מעער. ער האט אלץ געוואָלט דערגרייכען זיין צוועק — דורכצו־פאהרען דאס אייז מעער פון איין עק צום אנדערן. דעם 1טען יוני איז ער געקומען קיין גרענלאנד, האט אבער ווייטער געטראפען זעהר פיעל אייז־בערג און האט געמוזט זוכען אנאנדער וועג. ער האט באלד ענטדעקט א גרויסע בוכטע, א גרויס שטיק מעער, וועלכעס שניידעט זיך איין אין לאנד פון אמעריקא. דיעזע בוכטע הייסט ביז אויף היינטיגען טאג הודזאָן'ס בויי Hudson's Bay הודזאָן'ס בוכטע.

ליידער, ווייס מען ניט, וואס איז ווייטער געשעהן מיט איהם. זיין טאג־בוך ענדיגט זיך מיט'ן 3טען אויגוסט 1610.

מיט אזעלכע געשיכטען האט קאפּיטאן האטטעראס געזוכט אויפצומונטערן זיינע

מאטראזען און זיי ווייזען, אז ווען מען האט נור מוטה און ענטשלאָסענהייט, קען מען זעהר פיעל דערגרייכען. דיא מאטראזען פלעגען איהם אויסהערן אויפמערקזאם. זיינע רעד האבען אויף זיי געווירקט. זיי פלעגען זיך דערנאך נעהמען פלייסיגער צו דער ארבייט און פלעגען אויספאָלגען פּנקטליך אלע זיינע בעפעהלע. נור איין שאנדאן איז געבליעבען אונצופריעדען און פלעגט שטענדיג מורען (וואָרטשען). וואס דער קאפּיטאן האט געטהאן, איז איהם ניט געפעלען. ער פלעגט זוכען אויפצורייצען איינינע מאטראזען, וועלכע האבען אויך בעסער געוואָלט זיין אין דער היים, איידער צו פאהרען אויפ'ן אייז־מעער און קעמפּפען בעשטענדיג מיט אייז־בערג און מיט אייז־פעלדער.

דעם 18טען יוני איז דיא „פאָרוואַרד“ אריינגעקומען אין א קאַנאל, וועלכער הייסט „מעלוויל קאנאל“. דיעזער קאנאל איז א שמאָל שטיק מעער צווישען צוויא אינזלען. ווען מען פּאָהרט אין דיעזען קאנאל, זעהט מען פון ביידע זייטען דיא הויכע בערג אויף דיא אינזלען, וועלכע זיינען בעדעקט מיט אייביגען אייז און שנעע — שטומע צייגען (עדות) פון טויזענדער און צעהן טויזענדער יאהרען.

דער מעלוויל קאנאל איז צוואַר געווען פריי, אויף איהם איז ניט געווען פיעל אייז און דיא „פאָרוואַרד“ האט געקענט גאנץ רוהיג פאהרען. דאס איינציגע, וואס איז געווען אונאנגענעהם אין דיעזען קאנאל, איז געווען דיא ענדערונג פון'ם ווינד. אָט האט געבלאָזען א ווינד פון צפון זייט, פּלוצלונג האט זיך אויפגעהויבען א ווינד פון דרום זייט; אָט איז גאר געווען שטיל, עס איז גאר קיין ווינד ניטא, פּלוצלונג אין א מינוט ארום האט זיך אויפגעהויבען א שרעקליכער שטורם. אזא שנעלע ענדערונג פון'ם ווינט געפינט מען אין ערגעץ ניט אויסער אין דיעזער געגענד.

דער 23טער יוני איז געווען א שעהנער טאג. דיא זון האט געשיינט און עס איז גאר ניט געווען קיין ווינד. דער דאקטאר און דיא מאטראזען זיינען געווען העכסט צופריעדען, וואס זיי וועלען שוין באַלד ארויספאהרען פון דיעזען געפעהרליכען קאנאל. זיי האבען זיך אבער צו פריה געפרייט. אום צעהן אוהר איז פּלוצלונג אנגעקומען א שרעקליכער שטורמווינד. דאס מעער האט געקאָכט וויא א קעסעל. דער הימעל האט זיך בעדעקט מיט וואָלקענס און עס האט אנגעהויבען צו שיטען א געדיכטער שנעע. דיא וועללען (חוואַליעס) האבען געשפּריצט פון אלע זייטען, אז מען האט ניט געוואוסט, וואס עס געהט: א רעגען אדער א שנעע. דער קאפּיטאן האט געהייסען צונויפציעהען אלע זעגעל, אבער איידער דיא מאטראזען האבען צייט געהאט אויסצופיהרען זיין בעפעהל, האט דער ווינד אראָפּגעריסען א שטיק זעגעל מיט'ן זעגעלבוים.

דער דאקטאר האט זיך געמוזט צובינדען צו זיין קאַיוטע זאָנסט וואָלט דער ווינד איהם געווען אראָפּגעטראגען אין ים. ער האט אבער אויף קיין פאל ניט געוואָלט ארייגגעהן צו זיך אין קאַיוטע. ער האט געוואָלט בעטראַכטען דיעזע זעלטענע ערשיינונג. מען האט געזעהן גאנץ דייטליך, אז דער שטורם וויטהעט נור אויף איין אָרט, אויף צוויי—דריי מייל ארום. ווייטער איז דאס מעער געווען רוהיג. עס האט זיך אויסגעוויעזען, אז ווען דאס שיף זאל נור קענען דורכלויפען דיא פּאָר מייל, וואָלט זיא זיך געפונען אין א שטילערן מעער. דאס איז אויך געווען גאנץ ריכטיג. דער שטורם האט געהערשט און געליאַרמט נור אין א מהייל פון'ם קאנאל. קאפּיטאן האטטעראס האט עס געזעהן

בעסער פון אלע, ווייל ער איז געשטאנען אויף זיין קאפּיטאנס־בריקעל און האט קאמאנ־דירט מיט א רוהיגער פעסטער שטימע. ער האט געהייסען טרייבען דאס שיף מיט וויפיעל דאמפף עס איז נור געווען און איז ווירקליך אין א קורצער צייט ארויסגעפאהרען פון׳ם שטורם. הינטער דעם שיף האט דאס מעער געקאָכט, געזאָטען און געליאַרמט; דאס שיף אבער איז געשוואומען אין רוהיגעס וואסער.

דער דאקטאר האט זיך אפּגעבונדען פון זיין קאיוטע און איז געגאנגען בעטראכטען דאס זאָנדערבארע בילד, וואס האט זיך יעצט פארגעשטעלט פאר זיינע אויגען. דער שטורם האט ארויסגעריסען פיעלע אייז־בערג פון זייער אָרט, וואו זיי זיינען געווען צו־געפראָרען; ער האט ווייטער אראָפּגעוואָרפען גרויסע מאַסען אייז און פערפראָרענעס שנעע פון דיא בערג. דיעזע מאסען אייז האבען יעצט געטאנצט א זאָנדערבארען שרעק־ליכען טאַנץ אויף דיא חוואליעס, וועלכע זיינען געווען הויך, וויא דיא בערג. אזא טאַנץ פון אזעלכע ריעזען האבען זאגאר אלטע מאטראזען נאך קיין מאל ניט געזעהן.

דער דאקטאר האט זיך ניט געקענט אפּרייסען פון דיעזען וואונדערבארען שפּיעל, וועלכעס דער אלטער ים שפּיעלט זיך מיט זיינע אור אייניקלעך — דיא אייז־בערג. אין דיעזע מינוט איז צו איהם צוגעגאנגען דער מאטראז סימפּסאן און האט איהם געוויעזען אויפ׳ן רוהיגען מעער. דער דאקטאר האט געזעהן מיט שטוינען, אז דאס מעער האט אין ערטער א גאנץ בעזאָנדער פארב. אין ערטער זיינען געווען לאַנגע פאַסען וואסער פון דונקעל בלויער פארב; לעבען זיי, זיינען געווען פאַסען פון אָליוו גריינער פארב און אין אייניגע ערטער זיינען געווען פאַסען פון א ראָזא פארב. וויא ווייט דאס אויג האט נור געקענט זעהן, איבעראל האט דאס מעער געענדערט זיין פארב. אין דער מיט זיינען געווען פאַסען וואסער פון געוועהנ׳ליכער מעער פארב. דער דאקטאר האט אויסגעגלאָצט א פּאָר אויגען און האט ניט געוואוסט אויף וואס פריהער צו קוקען.

— נו, וואס זאגט איהר, דאקטאר? האט איהם סימפּסאן געפרעגט. קענט איהר מיר ערקלערן, וואס דאס איז? קענט איהר מיר זאגען, פאר וואס דאס מעער ענדערט זיין פארב?

דער דאקטאר האט אנגעהויבען צו טראַכטען. ער האט דאריבער א מאל געלעזען אין א בוך און האט זיך געוואָלט דערמאנען, וויא אזוי א געלערנטער האט עס דער־קלערט. דער מאטראז סימפּסאן איז שוין עטליכע מאל געווען אויפ׳ן אייז־מעער. ער האט עטליכע יאהר געדיענט אויף א שיף, וועלכע איז געפאהרען פאנגען וואלפישען און האָט געקענט דאס אייז־מעער בעסער פון׳ם דאָקטאָר.

— דאס מעער אליין האט גאר קיין פארב ניט, האט אנגעהויבען צו ערקלערן דער געלערנטער דאקטאר. ווען מיר נעהמען וואסער פון׳ם מעער אין אַ גאנץ ריינעם גלאָז, זעהן מיר, אז דאס וואסער איז גאַנץ קלאָר און ווייס. ווען מיר שיטען אן רויטע זאמד אין גלאז און גיסען דארויף ארויף דאס וואסער, דאכט זיך אונז, אז דאס וואסער איז רויט. מיר ווייסען, אז דיא אלטע אראבער האבען א נאמען געגעבען זייער מעער דאס „רויטע מעער“, ווייל דער זאמד אין פיעלע ערטער איז רויט. דאס שוואַרצע מעער צייגט אויך דאס זעלבע; אין פיעלע ערטער איז דער באָדען בעדעקט מיט א שוואַרצע בלאָטע, דער פאר הייסט עס דאס „שוואַרצע מעער“. ווען מיר זעהן דאָ, אז דאס

מעער איז אין ערטער בלוי, אין ערטער גרין און אין ערטער רויט, קומט עס דערפון, ווייל דאס מעער איז דא ניט טיעף און מיר זעהן ארויס דעם באָדען.

— נו, זעהט איהר, דאָקטאָר, האט דער מאטראז געענטפערט מיט א געלעכטער, דא האט איהר ניט געטראָפען. דא ווייסט שוין אן איינפאכער מאטראז, וועלכער האט פערבראכט עטליכע יאהר מיט פאנגען וואלפישען פיעל מעהר פון אייך. — דאס וואסער פון'ם מעער ענדערט דא זיינע פארבען דערפאר, ווייל אין איהם שווימען יעצט מיליאָנען מיליאָנען גאנץ קליינע בעשעפענישען, א סאָרט קרעבסען, וועלכע האבען דיא פארב, וואס מיר זעהן. וואו דאס מעער איז בלוי, שווימען בלויע קרעבסע, וואו עס איז פון ראָזא פארב, דאָרט שווימען קליינע קרעבסע פון ראָזא פארב. דיעזע קליינע בעשעפענישען זיינען דיא איינציגע שפייז פון'ם וואלפיש. איהר ווייסט דאָך געוויס, דאקטאר, אז דער וואלפיש האט א גרויס מויל, אבער א גאנץ קליינעם האלז. זיין האלז איז אזוי קליין, אז ער קען קיין הערינג ניט איינשלינגען. ער נעהמט אן א פול מויל מיט וואסער מיט דיעזע קליינע קרעבסע. דאס וואסער לאָזט ער ארויס דורך זיינע נאזלעכער אזוי וויא צווייא זיילען דאמפף פון א לאָקאָמאטיוו, און דיא קליינע קרעבסען פערשלינגט ער.— איך קען מיך וועטען מיט אייך, דאָקטאָר, אז איהר האט קיין מאל ניט געזעהן, וויא א וואלפיש עסט?

דער דאָקטאָר האט געשטאנען איבערראשט און ערשטוינט. דער איינפאכער מאטראז האט איהם געגעבען א גוטע לעקציאָן. צוואר אין דאס ביי איהם קיין נייעס ניט געוועזן. ער האט שוין דאריבער פיעל מאל געלעזען, ער האט עס אבער צום ערשטען מאל געזעהן און דיעזע ערשיינונג האט איהם איבערראשט.

— איך האב געוויס קיין מאל ניט געזעהן, וויא א וואלפיש עסט, האט ער גע־זאָגט, קיין וואלפיש האט מיר נאך ניט געוויעזען דיא עהרע מיך איינצולאדען צום מיטאג און איך וויים ניט, וואס פאר א מאכל ער ליעבט בעסער, א סטייק אדער א גע־בראטענס.

— איהר שפאסט, דאָקטאָר! האט סימפסאן געזאגט. איך האב אבער יא געזעהן, וויא א וואלפיש עסט, און וויים, אז ער ליעבט בעסער דיא גרינע בעשעפענישען פון אלע אנדערע. איך וויים, אז קוים האבען מיר דערזעהן א גרין שטיק מעער, האבען מיר שוין אנגעגרייט אונזערע שיפלעך און אונזערע אינסטרומענטען צו פאנגען דיא וואלפיש, ווייל מיר זיינען געוועזן זיכער, אז דיא וואלפישען וועלען קומען עסען און מיר וועלען זיי פאנגען.

— דאס קען זיין, האט דער דאקטאר געזאגט, אבער זעהט, מיר פאהרען שוין א האלבע שטונדע אין דיעזען זאָנדערבארען מעער און האבען נאך קיין וואלפיש ניט געזעהן. ווען זיי האבען דא אזא רייך געדעקטען טיש מיט אלערליי שפייזען: בלויע, גרינע און רויטע, פאר וואס קומען זיי ניט עסען? אדער זיינען דיא וואלפישען פון דיעזער געגענד ניט הונגעריג? פיעלייכט קומען זיי ערשט פון א באלל, וואו זיי האבען זיך גוט אנגעגעסען?

— איהר שפאסט ווייטער, דאקטאר! האט זיך געבייזערט דער מאטראז. דאס איז דערפאר, וואס איהר זייט קיין מאל ניט געפאהרען פאנגען קיין וואלפישען און איהר

קענט דיא נאַטור פון דיעזע זאַנדערבאַרע טהירע נור פון אייערע גראָבע ביכער. איך קען וועטען, אַז איהר האט קיין מאל קיין וואַלפיש ניט געזעהן.

דער דאָקטאָר איז געוואָרען רויט. ער האט ווירקליך נאָך קיין מאל קיין וואַל־פיש ניט געזעהן. ער האט אבער דאָך געוואָלט עפּעס ענטפערן, ווען דער מאַטראָז איז צוגעגאַנגען צו איהם נעהנטער און האט איהם געזאָגט:

— קוקט נור אהער, דאָרט, וואו דאס וואַסער פון'ם מעער איז שטאַרק גרין. וואס זעהט איהר דאָרט?

דער דאָקטאָר איז געווען קורצזיכטיג. ער האט גאָר נישט געזעהן אין דער געגענד, וואו דער מאַטראָז האט איהם געוויעזען ער האט גענומען זיין שפּעקטיוו און האט זיך צוגעקוקט.

— איך זעה א ווייסען פּאַס פון שוים, אַזוי וויא דיא שפּור, וואס א שיף לאָזט איבער הינטער זיך, ווען עס געהט שנעל.

— נו, דאָקטאָר, האט געלאַכט סימפּסאָן. דא איז קיין שיף ניט געגאַנגען, אונזער „פּאָרוואַר" איז דאס איינציגע שיף, וועלכעס געפינט זיך יעצט אין דיעזע וואַסערן. וויא קומט עס, וואס אויפ'ן מעער האט זיך געוויעזען אַזא ווייסער פּאַס שוים? ערקלערט עס, דאָקטאָר?

דער דאָקטאָר האט געשוויעגען. ער האט ווירקליך ניט געקענט זיך ערקלערן, וויא עס קומט, אַז אויפ'ן מעער האט זיך פּלוצלונג געוויעזען אַזא פּאַס שוים.

— זאָגט, אַז איהר ווייסט ניט, געלערענטער דאָקטאָר. דא איז געשוואומען א וואַלפיש און ער האט עס אנגעמאַכט דעם שוים. ווען דער וואַלפיש איז שטאַרק פעט, שוויצט ער אויס פעטקייט פון זיך, וועלכעס שווימט אויפ'ן וואַסער און ווייזט, וואו ער איז. איך קען אייך פערזיכערן, דאָקטאָר אַז דער וואַלפיש איז ניט ווייט.

דער דאָקטאָר האט געשוויעגען און האט זיך אומגעקוקט אין אַלע זייטען. פּלוצלונג האט דער מאַטראָז, וועלכער איז געשטאַנען אויפ'ן בריקעל, אויסגעשריען:

— א וואַלפיש הינטער דעם שיף!

אַלע האבען זיך אומגעקעהרט און האבען זיך צו געקוקט. ניט ווייט פון'ם שיף. אַן ערך פון א האַלבע מייל האט מען געזעהן צוויי הויכע זיילען וואַסער, וועלכע דער וואַלפיש האט אַרויסגעשפּריצט פון זיינע נאָזלעכער.

— אַך, ווען דער קאַפּיטאַן זאָל מיר ערלויבען איהם צו פאַנגען! האט אויסגע־שריען סימפּסאָן.

אין איהם האט זיך אויפגעכאַפּט דער אַלטער וואַלפיש פאַנגער. עס האט זיך איהם זעהר געוואָלט קעמפּפען מיט דיעזען ריעז פון דיא קאַלטע מעערן און איהם בעזיעגען. ער האט געוואָלט ווייזען דעם דאָקטאָר, אַז אויף וואַלפישען פערשטעהט ער מעהר, אַלס דער געלערנטער מאַן.

צו זייער אַלעמענס ערשטוינונג האט קאַפּיטאַן האַטטעראַס געהייסען אַראָפּלאָזען דיא קליינע שיפלעך מיט אַלע אינסטרומענטען צו פאַנגען וואַלפישען. מעגליך, אַז ער האט אומיסטען געוואָלט מאַכען דיא מאַטראָזען א פערגניגען, אָדער ער האט ווירקליך געוואָלט זיך אַנגיעסען איינינע פעכלעך פישטראָהן, וועלכע קענען איהם נוצען אַלס

הייצונג און בעלייכטונג, וויא איינינע עסקימאָסען טהוען, ווען עס פעהלט זיי אויס האָלץ, בעזאָנדערס ווען דיא קעלט איז שטארק און דאס מעער איז שטארק בעדעקט מיט אייז, אז דאס שווימענדע האָלץ קען ניט צוקומען צום ברעג, גיעסען זיי אן דאס שמאַלץ פון׳ם וואַלפיש אין א גרויסער שיעסעל, לעגען אריין מאָאָס (מאָך) אלס א קנויט און צינדען עס אן. דאס מאכט זיי ווארים און אויף דיעזען זאָנדערבארען לאָמפּ קאָכען זיי זייער עסען. קאַפּיטאן האטטעראס האט זיך געריכט צו פערברענגען ניט איין ווינטער אין דיעזע קאַלטע געגענדען און האט געוואוסט, אז דער פישטראָהן קען איהם צו־ניץ קומען.

דיא מאטראזען זיינען געווען העכסט צופריעדען, וואס מען האט זיי ערלויבט צו פאַנגען דעם וואַלפיש. אין איין מינוט האט מען אראָפּגעלאָזען דאס שיפעל, וואס איז איינגעריכטעט צו פאַנגען וואַלפישען. דשאנסאן האט זיך געשטעלט ביים רודער, סימפסאן האט זיך געשטעלט פון פאָרנט מיט דער הארפונע אין דער האנד און דיא אנדערע מאטראָזען האבען זיך געשטעלט פון ביידע זייטען. דער דאקטאר איז אויך נאכגעשפּרונגען אין שיפעל. דיא מאטראזען האבען איהם ניט געוואָלט מיט נעהמען, ווייל ער קען זיי דאך גאר ניט העלפען. ער האט אבער אויף קיין פאל ניט געוואָלט ארויסגעהן פון שיפעל און זיי האבען איהם געמוזט מיטנעהמען.

דאס מעער איז געווען רוהיג און מען האט דייטליך געזעהן אלעס, וואס דער וואַלפיש האט געטהאן. ער האט אפּגעגעסען א גוטען מיטאג און האט זיך געשפּיעלט אין וואסער. באלד איז ער פערשוואונדען אונטערן וואסער און מען האט איהם ניט געזעהן; באלד איז ער ווייטער ארויפגעקומען און האט אנגעהויבען ארויסצולאָזען פון זיך צוויי הויכע זיילען וואסער מיט דאמפּף. עס איז געווען א הערליכעס שוישפּיעל צו זעהן דיעזע געוואלטיגע חיה, דיעזען ריעז, וויא ער האט זיך געשפּיעלט פערגניגט אין אייז־קאַלטען מעער.

פאר דיא יעניגע פון מיינע לעזער, וועלכע וויסען ניט, וויא אזוי מען פאַנגט אזא געוואלטיגע חיה, וויל איך עס ערקלערן אין קורצע ווערטער.

דעם וואַלפיש פאַנגט מען מיט א הארפונע. דאס איז א מין קורצער אייזערנער שפּיעז, וועלכער איז אונטען דין און שארף, וויא א נאדעל, ער ווערט אבער אלע מאל גרעבער און שווערער. דיעזער שפּיעז איז צוגעבונדען צו א גאנץ לאנגען שטריק, וועלכער איז ארומגעבונדען ארום א רעדעל אויף דעם שפּיץ פון׳ם שיפעל. דאס שיפעל געהט צו גאנץ שטיל צום וואַלפיש און דער הארפונעווארפער ווארפט ארויף אויפ׳ן וואַלפיש דיא הארפונע מיט דער שפּיציגען זייט אין זיין קערפּער. דער שווערער שפּיעז קריעכט אריין אלץ טיעפער און טיעפער אין דעם שמאלץ פון׳ם וואַלפיש. אנפאנגס פיהלט עס דער וואַלפיש ניט; ווען דיא הארפונע קריעכט אבער אריין טיעפער אין זיין קערפּער און בעריהרט זיין פלייש, הייבט עס איהם אן וועה צו טהאן און ער לאזט זיך אראָפּ אונטערן וואסער. דאמאלס לאזט מען אפּ דעם לאנגען שטריק, צו וועלכען זיא איז צוגעבונ־דען. דער וואַלפיש קען ניט בלייבען לאנג אונטערן וואסער. ער אטעהמט מיט לונגען, וויא א מענש און מוז האבען לופט. ער מוז באלד ארויפשווימען אום צו אטעמען. דיא הארפונע ליעגט בעגראבען טיעף אין זיין קערפּער און איז צוגעבונדען צום שיפעל. דאס

שיפעל קומט ווייטער צו איהם שטילערהייט און מען ווארפט אין איהם אריין נאך א הארפונע. מייסטענס טהוט עס אנאנדער שיפעל. דער וואלפיש לאזט זיך ווייטער אראפ אונטערן וואסער, בלייבט דארט אייניגע מינוט און מוז ווידער ארויפקומען, דאס מאל איז ער שוין שוואכער.ביידע הארפונען האבען זיך איינגעגראבען אין זיין קערפער, דאס בלוט הייבט אן צו פליעסען פון זיינע וואונדען און פערפארבט דאס מעער אויף א גרויסע שטרעקע מיט א רויטער פארב. דער וואלפיש רייסט זיך און ווארפט זיך פאר ווייטאג אין אלע זייטען, דאדורך גראבען זיך דיא הארפונען נאך טיעפער איין אין זיין קערפער, ביז זיי לעכערן איהם דאס הערץ. ער שטרעקט זיך אויס און בלייבט ליעגען טויט אויפ'ן וואסער.

זעלבסטפערשטענדליך געלינגט עס ניט שטענדיג איהם אזוי לייכט צו פאנגען. דער הארפונעווארפער מוז זיין אן אלטער געשיקטער מאטראז און מוז וויסען, וואו צו טרעפען דעם וואלפיש. דער שטריק מוז זיין גענוג לאנג און דאס רעדעל מוז זיך שנעל דרעהן. עס זיינען פארגעקומען פעלע, ווען דער וואלפיש איז געוועזן ניט גוט געטראפען, אדער דער שטריק איז געוועזן ניט גענוג לאנג, אדער דיא מאטראזען ניט גענוג געשיקט און דער וואלפיש האט אריינגעשלעפט אין וואסער דאס שיפעל מיט אלע מאטראזען. עס זיינען פארגעקומען פעלע, ווען דער וואלפיש האט אנגעהויבען צו פאטשען דאס וואסער מיט זיין קרעפטיגען עק און האט צובראכען דאס שיפעל אויף שטיקלעך און דער הרגעט דיא מאטראזען.

דער וואלפיש יאגד איז זעהר געפעהרליך. מען מוז זיין גוט געאיבט און געשיקט אום אזא יאגד צו אונטערנעהמען. מען מוז גוט קענען דיא נאטור פון'ם וואלפיש, זיין כאראקטער, זיינע געוואהנהייטען און דיא ארט וויא ער לעבט. עס זיינען דא פערשיעדענע סארטען וואלפישען. דער גוטער וואלפיש-פאנגער דערקענט שוין יעדען סארט און וייס, וואס פאר א הארפונע ער דארף צו איהם האבען.—

איך קום יעצט צוריק צו מיין ערצעהלונג. דאס שיפעל מיט אונזערע מאטראזען איז געגאנגען גאנץ שטיל. דשאנסאן האט קוים גערירט מיט'ן רודער. זיי זיינען צו־געקומען אלין געהענטער און געהענטער צום וואלפיש, וועלכער האט זיך גאנץ רוהיג געוויעגט אויף דיא חוואליעס פון'ם מעער. זיין ברייטער, שווארצער רוקען האט אויס־געוויעזען, וויא א שטיין אין דעם גרינעם וואסער. ווען זיי זיינען צוגעקומען גאנץ נאהענט צום וואלפיש, האט דער מאטראז סימפסאן אויפגעהויבען דיא שווערע הארפונע גאנץ הויך און האט זיא מיט א שרעקליכער קראפט אריינגעווארפען אין דעם ברייטען רוקען פון'ם וואלפיש. דיא פערוואונדעטע חיה האט א ציטער געטהאן און האט זיך באלד אראפגעלאזען אונטערן וואסער. דשאנסאן האט שנעל נאכגעלאזען דעם שטריק. דער וואלפיש האט געשלעפט דאס שיפעל מיט זיך מיט א שרעקליכער קראפט. ער איז געשוואומען צוריק אין קאנאל צווישען דיא אייז-בערג. דאס רעדעל, אויף וועלכען דער שטריק איז געוועזן ארומגעוויקעלט, האט זיך געדרעהט אזוי שנעל, אז מען האט געמוזט גיסען אויף איהם וואסער, ווען ניט, וואלט זיך דער שטריק געוועזן אנגעצונדען. ענדליך האט זיך דער וואלפיש געוויעזען אויפ'ן וואסער. ער האט אנגעהויבען צו שווימען אביסעל לאנגזאמער. דשאנסאן האט אנגעהויבען אויפצו וויקלען דעם שטריק אויפ'ן רעדעל.

דאדורך איז דאס שיפעל געקומען אלע מאל נעהנטער צום וואלפיש. יעצט ערשט האט מען געמוזט זיין זעהר פארזיכטיג, ווייל דער וואלפיש האט אנגעהויבען צו פאטשען אויפ'ן וואסער מיט זיין שרעקליכען עק.

דשאנסאן האט רעגיערט דאס שיפעל זעהר געשיקט, סימפסאן איז געשטאנען בערייט מיט נאך א הארפונע זיא אריינצו ווארפען דער שרעקליכער חיה אין רוקען. פלוצלונג האט זיך דער וואלפיש א קעהר געטהאן און איז אריינגעשוואומען צווישען צווייא גרויסע אייז־בערג. דיא מאטראזען האבען מורא געהאט צו צו פאהרען צו דיא אייז־בערג.

— האַל איהם דער טייפעל! האט דשאנסאן אויסגערופען. איך געה ניט צו דיא אייז־בערג!

— געה ווייטער! טרייב דאס שיפעל! רודער! האט געשריען סימפסאן אויפ־גערעגט.

— איך געה ניט! האט געענטפערט דשאנסאן. עס איז געפערהליך צו רודערן אזוי נאהענט צו דיא אייז־בערג.

אין דער צייט, ווען זיי האבען זיך געשפארט, אויב זיי זאלען נאכפאהרען דעם וואלפיש אדער ניט, האבען דיא אייז־בערג ענטשיעדען דיא פראגע. דער וואלפיש האט אזוי שטארק אויפגעריהרט דאס וואסער ארום דיא אייז־בערג, אזביידע אייז־בערג מיט אמאל האבען זיך אנגעהויבען צו ריהרען, זיינען צוגעקומען איינער צום אנדערן מיט אזא מאכט, אז זיי האבען צוקוועטשט דעם וואלפיש, וויא מען צוקוועטשט אן איי ווען מען ווארפט אויף איהר ארויף א שטיין. דשאנסאן האט קוים צייט געהאט אפצו האקען דעם שטריק מיט א האק, זאנסט וואלט דער וואלפיש געווען מיטגעשלעפט דאס שיפעל אויך צווישען דיא אייז־בערג.

— מיר זיינען פערלאָרען! האט סימפסאן אויסגעשריען.

— מיר זיינען גערעטעט! האט געזאגט דשאנסאן און האט מיט אלע זיינע קרעפטען גערודערט צוריק פון דיא אייז־בערג.

— דאס איז ווערטה געווען צו זעהן, האט געזאגט דער דאקטאר רוהיג. אזא שוישפיעל האב איך נאך אין מיין לעבען ניט געזעהן. דערצו נאך קאסט עס קיין געלד אויך ניט. עס איז פריי.

ער האט ניט געוואוסט, אין וואס פאר א געפאהר זיי זינען געווען. ער האט קיין בעגריף ניט געהאט, מיט וואס פאר א שרעקליכער קראפט צווייא אייז־בערג שלאגען זיך א מאל צונויף. קאפיטאן סקארסבי דערצעהלט, אז אין איין זומער זיינען אין דער באפינס בוכטע דרייסיג וואלפישען געטייטעט געוואָרען פון אייז־בערג. א שיף איז א מאל אריינגעקומען צווישען צוויי אייז־בערג, וועלכע האבען זיך אנגעשלאגען איינער אן דעם אנדערן. זיי האבען דאס שיף אזוי צונויפגעקוועטשט, אז זיא איז געוואָרען פלאך, וויא א ברעט. אנאנדער אייז־בערג האט זיך א בייג געטהאן אויף א שיף און האט זיא דורך און דורך געלעכערט מיט איינעם פון זיינע שארפע שפיצען.

עס איז דאהער קיין וואונדער ניט, וואס דיא שיפסקאפיטאנע ציטערן אזוי, ווען זיי דערזעהן אייז־בערג פון דערווייטען און זוכען צו אנטלויפען פון זיי. עס איז דיא

גרעסטע געפאהר פאר א שיף צו קומען נאהענט פון אן אייזבערג. עס מאכט זיך א מאל, אז צוויא אייזבערגע קומען זיך צונויף אין דער מיטען מעער, שלאגען זיך אן איינער אן דעם אנדערן און צוברעכען זיך מיט אזא ליארם גלייך וויא מען וואלט אויסגעשאסען מיט הונדערט קאנאנען.

אונזערע מאטראזען זיינען געווען זעהר אונצופריעדען, וואס זיי האבען דעם וואלפיש ניט געפאנגען, זיי האבען אבער געוואוסט, אז זיי האבען זיך געראטעוועט פון א שרעקליכער געפאהר. זיי זיינען באלד צוגעקומען צום שיף און האבען ארויסגעשלעפט דאס שיפעל אויף איהר ארט.

— זעהט איהר, האט שאנדאן געזאגט, דאס איז א לעקציאן, איהר זאלט וויטער וויסען אז מען טאר ניט ריזיקירען דאס לעבען און פאהרען אין אן ענגען קאנאל.

דער דאקטאר האט זיך וועניג געקימערט, וואס דשאנסאן האט געזאגט. ער האט גענומען אן עמער און האט אנגעשעפט דאס גרינע וואסער. דאן האט ער אנגעגאסען דערפון אין א גלאז. האט גענומען זיין מיקראסקאפ און האט אנגעהויבען צו בעטראכטען דיא קליינע בעשעפענישען, פון וועלכע דער וואלפיש נעהרט זיך. אין גלאז האט מען זיי געקענט זעהן מיט'ן איינפאכען אויג. ער האט זיי אבער געוואלט בעסער בעטראכטען דורכ'ן מיקראסקאפ. ער האט געפונען, אז זיי זיינען א מין קרעבסע (ראקעס) אבער גאנץ קליין און פון א שעהנער גרינער פארב.

— וויא פיעל אזעלכע קרעבסע דארף א וואלפיש פערשלינגען, ער זאל זיך אנעסען זאט? האט דער דאקטאר געזאגט צו זיך אליין און האט אנגעהויבען צו צעהלען, וויא פיעל קרעבסע עס געפינען זיך ביי איהם אין גלאז.

ער האט איבערגעצעהלט מעהר אלס צוויי הונדערט. מעהר האט ער ניט געקענט צעהלען. דיא קליינע קרעבסע האבען זיך געפיהלט אונבעקוועם אין גלאז און האבען זיך געריהרט, געדרעהט, פערוויקעלט און פערפלאנטערט

13טעם קאפיטעל.

דיא מאטראזען זיינען אונצופריעדען.

קאפיטאן האטעראס האט זעהר גוט געוואוסט, אז ער האט וועניג קוילען. ער האט אבער זעהר גוט געקענט יענע געגענדען און האט געוואוסט, אז ער וועט באלד צו קומען צו אן אינזעל מיט'ן נאמען פרינץ־אלבערט, וואו ער וועט געפינען א פארראטה (זאפאס), וועלכען דער קאפיטאן מעק קליור האט געלאזען, ווען ער איז געפאהרען זוכען פראנקלין'ס עקספעדיציאן. ער האט דאהער געטריעבען דאס שיף מיט פולען דאמפף אליין וויטער קיין נארדען. דער וועג איז געווען זעהר שווער. אויף יעדען שריט האט מען בעגעגענט מאסען אייז אין פערשיעדענע געשטאלטען: אייזבערג, אייזפעלדער און פאק אייז. קאפיטאן האטעראס האט ניט גערוהט און האט דיא מאטראזען ניט געלאזט רוהען. זעהר אפט האבען אלע געמוסט ארויסגעהן פון'ם שיף און, שלעפען עס מיט שטריק. ביי אלע אנשטרענגונגען איז דאס שיף יעדאך געגאנגען זעהר לאנגזאם.

זעהר אפט איז אויסגעקומען, אז מען האט געמוזט פאהרען איינע מייל צוריק אום אויסצומיידען אן אייזבערג. קאפיטאן האטעראס האט זיך אזוי געאיילט

צו פאהרען קיין נאָרדען, אז ער איז זעהר אָפט אריינגעפאהרען אין שמאָלע קאנאלען און האט פערלאָרען פיעל צייט און מיהע ארויסצופאהרען פון זיי. זיינע לאנד און מעער קארטען האבען איהם געוויזען, אז דורך דיעזע קאנאלען וועט ער שנעלער קומען קיין נאָרדען, זיי האבען איהם אבער ניט געקענט זאגען, וואס פאר א געפאהרען עס ערוואַר־טען איהם אין דיא שמאָלע קאנאלען, וואו דאס שיף האט זיך ניט וואו אויסצודרעהען.

דעם 14טען יולי זיינען זיי אנגעקומען אין דער בערינג־בוכטע. דארט האט דער קאפּיטאן, סער עדוואַרד בעלטשער פערבראכט דעם ווינטער פון 1853—1854. דשאנסאן האט דאמאלס געדיענט אלס מאטראז אויף איינעם פון זיינע שיפען. אין איינעם פון דיא פאריגע קאפּיטלעך האבען מיר שוין דערצעהלט, אז בעלטשער׳ס עקספּעדיציאָן איז געווען איינע פון דיא אומגליקליכסטע. ער איז ארויסגעפאהרען מיט פינף שיפען און איז צוריקגעקומען נור מיט איינער. דיא איבעריגע זיינען ענטוועדער אונטערגעגאנגען אדער איינגעפּראָרען געוואָרען אין אייז. דשאנסאן האט דערצעהלט דיא טרויעריגע גע־שיכטע וויא דער יונגער, מוטהיגער און פעהיגער קאפּיטאן בעלאָ איז אומגעקומען.

עס איז געווען דען 12טען אויגוסט 1853, האט דשאנסאן דערצעהלט, ווען קאפּיטאן בעלאָ מיט פיער מאטראזען זיינען ארויסגעפאהרען זוכען א גוטען פּלאץ, וואו איבערצו ווינטערן. צווישען דיא פיער מאטראזען בין איך אויך געווען. מיר האבען גענאמען מיט זיך דרייא שליטענס איינגעשפּאנט מיט הינט. אליין זיינען מיר געגאנגען צו פוס, נור אונזער פּראָוויאנט און א קליין שיפעל פון גוטעפּערטשא איז געלעגען אויף דיא שליטענס. מיר האבען ניט געקענט וויסען, וויא לאנג אונזער רייזע וועט דויערן, און מיר האבען מיט גענומען פּראָוויאנט אויף צעהן טאג.

דער ערשטער טאג איז פעראיבער גאנץ רוהיג, אהן יעדען צופאל. פון אבענד האבען מיר אויסגעגראבען א גרויסע גרוב אין שנעע, האבען פערשטעלט דיא גרוב מיט אונזערע שליטענס און האבען זיך אריינגעלעגט מיט דיא הינט אין גרוב. מיר האבען איבערגעשלאָפען דיא נאכט גאנץ רוהיג. דעם אנדערן טאג זיינען מיר געגאנגען ווייטער ביים ברעג פון׳ם ים. געגען מיטאג האבען מיר זיך געזעצט אפּרוהען און עפּעס עסען. פּלוצלונג האט זיך אויפגעהויבען א שטארקער שטורמווינד, דאס אייז ארום אונז האט אנגעהויבען צו קרעכצען און צו קנאקען. אזוי וויא דער ווינד איז אונז געווען אין פּנים און מיר האבען ווייטער ניט געקענט געהן, האבען מיר בעשלאסען צו בלייבען אויפ׳ן אָרט, וואו מיר זיינען געווען, און אבווארטען, ביז דער שטורם וועט פּאַראיבער געהן. מיר האבען אונז פערשטעלט מיט אונזערע שליטענס, האבען זיך איינגעדעקט מיט וואס מיר האבען געקענט און האבען רוהיג אָבגעוואַרט. מיר האבען געהערט מיט שטוינען און מיט שרעק, וויא דאס אייז אין מעער טראכט, קנאקט און ברעכט זיך. מיר האבען געוואוסט, אז אויפ׳ן אייז־מעער קומט עס אפט פאר זאגאר אין דערמיט פון׳ם קאלטעסטען און שטרענגסטען ווינטער; ווען עס קומט אן א גרויסע הוואַליע וואַרעמערעס וואסער פון דיא הייסע אָקעאנען, הייבט זיך אויף אַ שטורמווינד און דאס אייז הייבט זיך אן צו ברעכען. מיר זיינען געשמאַק אנטשלאָפען געוואָרען און האבען זיך אויפגעכאפּט ערשט געגען אָבענד, ווען מיר האבען זיך אומגעקוקט און דערזעהן מיט שרעק, אז מיר שווימען אין מעער. דאס אָרט, וואו מיר האבען זיך געזעצט

אפּרוהען, איז ניט געווען קיין פעסטעס לאנד, זאנדערן אן אייז־פעלד. דער שטארקער שטורם האט אויפגעבראָכען דאס אייז ארום אונז און דארונטער אויך דאס אייז־פעלד אויף וועלכען מיר זיינען רוהיג געשלאָפען. אונזער לאגע איז געווען פערצווייפעלט:

קאפּיטאן בעלאָ האט אבער דעם מוטה ניט פערלארען. ער האט באלד ארויסגענומען דעם גוטאפּערטשא שיפעל, האט עס אנגעבלאזען און האט עס אריינגעלאזען אין מעער. מיר האבען מיט אונז געהאט א לאנגען שטריק. אן עק פון׳ם שטריק האט ער מיטגענומען מיט זיך אין שיפעל און האט אנגעהויבען צו רודערן צום ברעג, וועלכער איז געווען ניט ווייט. דריי מאל האט איהם דער ווינד צוריקגעשליידערט מיט א שרעקליכער מאכט און דריי מאל איז ער צוריק געפאהרען. ענדליך איז עס איהם געלונגען צוצוקומען צום ברעג. ער האט געזוכט א שטיין אדער א שטיק אייז, ארום וועלכען ער זאל קענען ארומבינדען דעם שטריק און אונז צושלעפּען צום ברעג.

פון אונזער אייז־פעלד האבען מיר געזעהן, וויא ער ארבייט מיט אלע קרעפטען אום אונז איינצוהאלטען. פּלוצלונג, מיר וויסען ניט, וויא אזוי, איז ער פערשוואונדען געווארען. מיר האבען גערופען, געשריען, האבען אבער קיין אנטוואָרט ניט ערהאלטען. אונזער העלדענמוטהיגער קאפּיטאן איז ערגעץ אריינגעפאלען אין א שפּאלט אדער אין א גרוב און האט ניט געקענט ארויס. עס האט אונז געריסען דאס הערץ צו וויסען, אז מיר זיינען גאנץ נאָהענט פון איהם און קענען איהם ניט העלפען.

א גאנצע נאכט האט דער שטורם אונז ארומגעטריעבען אויפ׳ן מעער. מיר זיינען געווען בערייט צו שטארבען, פאר אונז איז קיין רעטונג ניט געווען. אין דער פריה האט דער שטורם אונז ארויסגעוואָרפען אויפ׳ן ברעג. אונזער אייזפעלד איז געבליעבען ליגען רוהיג. מיר האבען באלד איינגעשפּאנט דיא הינט אין דיא שליטענס און זיינען ארויסגעגאנגען אויפ׳ן ברעג. דער קאָמפּאס האט אונז געוויעזען, אין וועלכע ריכטונג אונזער קאפּיטאן איז נעכטען פערשוואונדען געוואָרען, מיר זיינען אהין געגאנגען. עס האט אבער געדרויערט גאנצע צוויי טעג, איידער מיר זיינען צוגעקומען צו יענעם אָרט, וואו מיר האבען געזעהן אונזער קאפּיטאן צום לעצטען מאל. מיר האבען געזוכט אומעדום און האבען פון איהם קיין שפּור ניט געפונען. דער שטורמווינד האט פערקעהרט און פערדעקט יעדע שפּור. מיר האבען פערבראכט דארט א גאנצען טאג און א גאנצע נאכט. מיר זיינען געגאנגען מיילען־ווייט לעבען ברעג איהם זוכען, מיר האבען אבער גאר ניט געפונען. טרויעריג און מיט א שווער הארץ האבען מיר זיך אומגעקעהרט צו אונזער שיף.

גרויסע טראָפּען טרערין זיינען געפלאסען פון דיא אויגען פון׳ם אלטען מאטראז, ווען ער האט געענדיגט דיעזע טרויעריגע געשיכטע, וועלכע ער האט אליין דורכגעלעבט אין דיעזע געגענדען. צום אנדענקען אן קאפּיטאן בעלאָ האט מען דאס גאנצע שטיק לאנד, וואו ער איז אומגעקומען, א נאמען געגעבען קאפּ בעלאָ.—דשאנסאן איז געווען שטארק טרויעריג א גאנצען טאג, ווען דיא „פארווארד" איז פערבייגעפאהרען קאפּ בעלאָ.

עס האט אנגעהויבען צו ווערן קעלטער. דעם 19טען יולי איז שוין געווען רעכט קאלט. מען האט געזעהן, אז דער שרעקליכער לאנגער ווינטער קומט אן. אין יענע

געגענדען מאכט ער ניט אזוי פיעל שהיות, וויא ביי אונז. ער קומט אן שנעל און דויערט לאנג. קאפיטאן האטטעראס האט זיך ווענינ געקימערט וועגען דעם ווינטער. ער האט געהאט נור איין געדאנק — צו קומען צו דער אינזעל פרינץ אלבערט, אנלאדען קוילען און אנדער פראוויאנט, וואס ער וועט דארט קענען געפינען און פאהרען ווייטער קיין נארדען, אין דעם פרייען מעער, וועלבער געפינט זיך ארום דעם נארדפאל, וויא קאפיטאן סטיוארט האט איהם בעשריעבען. ערשט דעם 26טען יולי האבען זיי דערזעהן דיא אינזעל פרינץ אלבערט. קאפיטאן האטטעראס האט גענומען זיינע קארטען און זיינע בעשרייבונגען פון דעם אינזעל, הויפטזעכליך פון דעם ארט, וואו דיא ענגלישע אדמיראליטעט האט געהייסען אנגרייטען מאגאזינען פון קוילען און פראוויאנט פאר דיא שיפען וועלבע וועלען פערשלאגען ווערן אין דיעזע געגענד.

דאס מעער ארום דער אינזעל איז ניט געווען גאנץ פריי פון אייז, דאס שיף האט ניט געקענט צוקומען צו דער אינזעל. עס זיינען פערגאנגען וויעדער א פאר טאג, איידער מען האט געפונען א פאסענדען פלאץ, וואו צו פעראנקערן דאס שיף. מען האט אראפגעלאזען דאס באאט און צוויי קליינע שיפלעך, אין וועלבע עס האבען זיך אריינגעזעצט דער קאפיטאן, דער דאקטאר, שאנדאן, דשאנסאן, וואלל און איינינע מאטראזען און מען איז ארויפגעגאנגען אויפ'ן אינזעל.

— מיר וועלען דארט געפינען פיעל ניצליכע און וויכטיגע זאכען, האט דשאנסאן געזאגט. דיא קעלט האט אין זיך אזא קראפט אלעס צו ערהאלטען, אז פלייש און פיש קענען אין דיעזע געגענדען אוועקליעגען צעהנדליגע יאהרען און זאלען זיין אזוי פריש און אזוי גוט, גלייך וויא מען וואלט זיי ערשט נעכטען אוועקגעשטעלט. מיר האבען איין מאל געפונען א קעסטעל מיט קאנסערווען (מארינירטע פלייש) וועלבעם קאפיטאן פאררי האט פערגעסען אדער איבערגעלאזען אין 1825. אלזא אכט און צוואנציג יאהר איז עס געלעגען אויף איין ארט און ווען מיר האבען עס געפונען איז עס געווען אזוי פריש און אזוי גוט, וויא מען וואלט עס ערשט איינגעפאקט. עס וואלט געקענט אוועקליעגען נאך הונדערט יאהר און בלייבען פריש.

— איך דארף ניט קיין פראוויאנט, האט געזאגט קאפיטאן האטטעראס קורץ און שארף. דיא איינציגע זאך, וואס איך דארף — איז הייצונג, קוילען. דאס איז יעצט דאס נייטהיגסטע פאר אונז און איך האף, אז איך וועל דא קריעגען קוילען, וויא פיעל איך דארף. דיא בעשרייבונג, וועלבע איך האב בעקומען פון דער ענגלישער אדמיראליטעט, זאגט, אז דא דארף זיך געפינען מעהר אלס טויזענד טאן קוילען.

דיא שיפלעך זיינען צוגעקומען צום ברעג. אלע זיינען ארויסגעשפרונגען אויפ'ן אינזעל. קאפיטאן האטטעראס און דשאנסאן האבען זיך אויף קיין זאך ניט אומגעקוקט. זיי זיינען געגאנגען גלייך צו דיא מאגאזינען פון דיא קוילען. דער דאקטאר דאגעגען האט זיך אומגעקוקט אויף יעדען שריט. איהם האט אינטערעסירט יעדעס בערגעלע, יעדעס שטיינדעלע, יעדעס שטיקעל ערד, וואס האט ארויסגעשטעקט פון אייז. פאר איהם האט יעדע זאך געהאט אן אנדער זינן, אן אנדערע בעדייטונג. ער האט אלעמען געלאזט געהן פאראויס און אליין האט ער געקלעטערט אויף דיא בערג און אין דיא טהאלען זובען עפעס, ענטדעקען עפעס. ליידער, איז אויף דער אינזעל

געווען זעהר ווענינ וואס צו ענטדעקען. ער האט געזעהן פון דערווייטענס א פאר פיקס, ער האט זיי אבער ניט געוואלט נאכיאגען, צו וואס טויגען זיי איהם? — ער איז ניט קיין יעגער. קיין אנדערע חיות, אויסער פייגעל, האט ער ניט געפונען. ער האט צוואר געוואלט נעהענטער בעטראכטען דעם זאנדערבארען פויגעל מיט'ן נאמען פינגווין. דאס איז איינע פון דיא וואונדערבארסטע בעשעפעניסען אין דער וועלט. ער איז אין גאנצען א פויגעל, ער איז אבער בעדעקט ניט מיט פעדערן, זאנדערן מיט א מין גראבע האר. ער האט, דאכט זיך, פליגעל, אבער ער קען מיט זיי ניט פליהען, ווייל דיא פליגעל זיינען, וויא דיא פיס ביים זעעהונד, ברייטע פלאסטען, וועלכע נוצען איהם נור צום שווימען אדער צו געהן אויף אלע פיער. דער דאקטאר האט אויסגעפונען אן ארט, וואו דיא פינגווינס לעגען זייערע אייער. דאס איז געווען א שטיינעריגער פלאץ ניט ווייט פון'ם ברעג. ער האט געזעהן דיא ערטער, וואו זיי מאכען זייערע נעסטען פון מעער גראז און אנדערע מעער־פלאנצען, וועלכע וואקסען זאגאר אין דיעזע קאלטע געגענדען. דיא נעסטען אבער זיינען געווען לעדיג. עס זיינען געלעגען נור שאלעכצען פון דיא אייער.

אין דער צייט, וואס דער דאקטאר האט געזוכט קליינע פינגווינס און אנדערע מערקווירדיגע זאכען פון דער נאטור, איז קאפיטאן האטטעראס מיט זיינע מאטראזען געגאנגען זוכען דיא מאגאזינען פון דיא קוילען. זיי זיינען צוגעקומען צו דעם ארט, וואס איז געווען בעצייכענט אין זיין קארטע, האבען זיך אומגעקוקט און — האבען קיין מאגאזינען, קיין פראוויאנט און קיינע קוילען ניט געפונען.

— וואס קען דאס זיין? האט געזאגט קאפיטאן האטטעראס. זאל מיין קארטע ניט ריכטיג זיין? דאס איז אונמעגליך! דיא ענגלישע אדמיראליטעט וועט זיינע שיפס־קאפיטענע ניט אפנארען.

ער האט צוגערופען דעם אלטען דשאנסאן און האט איהם געזאגט:

— דשאנסאן, דוא ביסט דאך געווען אויף דער פרינץ אלבערט אינזעל אין 1853. דוא האסט מיר אליין דערצעהלט, אז איהר האט גענומען פראוויאנט פון דיעזע מאגאזינען. קענסט דוא מיר פיעלייכט ניט זאגען, וואו דיעזע מאגאזינען געפינען זיך?

דשאנסאן האט זיך אומגעקוקט אין אלע זייטען, האט זיך אביסעל פערטראכט און האט געזאגט:

— אין דיעזע געגענד, קאפיטאן, מוזען זיי זיין. איך געדענק, וויא היינט, אז איך בין געקומען אהער מיט'ן קאפיטאן אינגעלפילד און מיר האבען דא געפונען מאגאזינען. זיי זיינען געווען געבויט פון האלץ, איינינע זיינען געווען צוגעדעקט מיט דיא זעגעל פון שיפען, אנדערע זיינען געווען צוגעדעקט מיט קלעצער און ברעטער. דיא קוילען זיינען געלעגען אויף דער ערד ארומגעלעגט מיט שטיינער.

— אלזא, וואו זיינען זיי? האט אויסגעשריען קאפיטאן האטטעראס אין פערצווייפלונג.

— מעגליך, אז איך האב א טעות, האט דשאנסאן געזאגט. לאמיר ארומגעהן דיא גאנצע געגענד, פיעלייכט האט זיך אונז נור אויסגעוויעזען, אז מיר זיינען אויפ'ן ריכטיגען פלאץ.

ער איז ארומגעגאנגען ארום דיא גאנצע געגענד, האט זיך צוגעקוקט צו יעדען בערגעלע און האט גאר ניט געפונען, אויסער איינינע פערטיעפונגען אין דיער ערד וואו דיא מאגאזינען זיינען אמאל געשטאנען.

— עס איז קיין טעות ניט, האט ער געזאגט, ווען ער איז צוריקגעקומען. דא זיינען געווען דיא מאגאזינען. איך דערקען זייער גוט דעם ארט, וואו פראנקלין ראָסס, פאררי און אנדערע העלדען פון'ם אייז־מעער זיינען געווען.

— אָבער וואו זיינען דיא מאגאזינען? דיא קוילען? האט געפרעגט דער קאפיטאן אין פערצווייפלונג.

— מען האט זיי צורויבט, האט געענטפערט דשאנסאן.

— ווער האט זיי דא געקענט אוועקרויבען? האבען איינינע געפרעגט. דיא שיפען, וועלכע קומען אהער זעהר זעלטען, נעהמען נור, וויאפיעל זיי דארפען. זיי ווייסען דאך, צו וועלכען צוועק דיא ענגלישע רעגיערונג האט זיי דא אויסגעבויט און אניעדערגעלעגט. קיין אנדערע רויבער געפינען זיך דא ניט. דיא אייז בערן און דיא אייז פיקס דארפען קיין קוילען ניט.

— דאס האבען געטהאן דיא עסקימאסען, האט דשאנסאן געזאגט. זייט זיי האבען זיך בעקענט מיט דיא אייראפעער, זיינען זיי געוואהר געווארען, וואס פאר א ניצליכע זאך דיא שטיינקוילען זיינען און זיי האבען אנגעהויבען זיי צובענוצען. זיי זיינען געוויס צופעליגער ווייזע געוואהר געווארען, אז אויף דיעזען אינזעל געפינען זיך מאגא־זינען און זיי זיינען געקומען אהער א גאנצע באנדע פון עטליכע הונדערט מאן און האבען אלעס אוועקגענומען און אוועקגעפיהרט אין זייערע דערפער. איהר ווייסט דאך, איז אים ווינטער מאכען דיא עסקימאסען לאנגע רייזען. זיי פאהרען דורך הונדערטער מיילען און זוכען אויף ערטער, וואו זיי קענען חאפען וואלפיש אָדער זעהינט. אויף אזא רייזע האבען זיי געוויס אויסגעפונען דיא מאגאזינען און האבען זיי צורויבט.

אלע האבען איינגעזעהן, אז דשאנסאן האט רעכט. עס איז ניט געבליעבען א שטיקעל האלץ, א שטיקעל אייזען, א נאגעל, עפעס א צייכען, אז אייראפעער זיינען דא אמאל געווען. דאס האבען געוויס דיא עסקימאָסען צוגענומען. זיי זיינען זעהר נייגיעריג און יעדע זאך, וואס קומט פון אייראפא, האט ביי זיי א בעזונדערן ווערטה. עס איז דאהער קיין וואונדער ניט, וואס זיי האבען אלעס צוגענומען, ווען זיי האבען געפונען אזא כשרה מציאה.

דיא מאטראָזען זיינען געשטאנען און האבען געקוקט גלייכגילטיג אויף דיעזע סצענע. אונטערדעסען איז אָנגעקומען דער דאקטאר. ער האט באלד געזעהן, אז דא איז עפעס פארגעקומען. ער האט זיך אומגעקוקט אין אלע זייטען און האט באלד פערשטאנען, וואס עס איז געשעהן. אויף איהם אבער האט עס גאנץ ווייניג געווירקט. עס האט איהם זעהר ווייניג געהארט, אויב עס זיינען יא דא קוילען אָדער ניט דא קיין קוילען. ער האט בעסער געוואלט חאפען א קליינעם פינגווין. נור איין קאפיטאן האט־טעראס איז געשטאנען טרויעריג, דעם קאָפּ אראָפּגעלאזט אויף דער ברוסט. ער איז געווען פערצווייפעלט.

— קאפיטאן האטטעראס, האט פלוצלונג שאנדאן געזאגט, איך זעה ניט איין,

פארוואס איהר זאָלט זיין אזוי פערצווייפעלט. מיר האבען נאך צייט צו פאהרען א היים. אין א מאָנאט זייגען מיר צוריק אין ענגלאנד.

— הערר שאנדאן, האט דער קאפיטאן גענטפערט, מיר האבען נאך צייט צו פאהרען קיין נארדען. אין א פּאָר מאָנאטע ארום וועלען מיר זיין ביים נאָרד פאל.

— אָבער וויא אזוי וועלען מיר פאהרען קיין נאָרדען, ווען מיר האבען קיין קוילען ניט?

— פון היינט אן וועלען מיר פאהרען נור מיט דיא זעגעל. מיר האבען נאך קוילען אויף א פּאָר מאָנאט, פארן ווינטער וועלען מיר האבען גענוג. ווען מיר וועלען דארפען, וועלען מיר שוין געפינען מיט וואס צו הייצען.

— איהר וועט מיר ערלויבען, איך זאל אייך בעמערקען —

— איך ערלויב אייך נור צוריקגעהן אויפ'ן שיף און צו טהאן, וואס מען וועט אייך הייסען, האט דער קאפיטאן געזאגט שטרענג.

מיט דיעזע ווערטער האט ער זיך אוועקגעקעהרט און איז צוריקגעגאנגען צום שיף. דער דאקטאר און אלע מאַטראָזען זיינען איהם נאכגעגאנגען. דער קאפיטאן האט זיך פערשלאסען אין זיין קאיוטע און האט זיך צוויי טאג ניט געוויעזען אויפ'ן דעק. דער דאקטאר האט בענוצט דיעזע צייט צו בעזוכען דיא אינזעל און זיא אויסצופאָרשען. ער פלעגט מיטנעהמען מיט זיך ד'שאנסאן אדער דעם מאטראז סימפסאן. זיי פלעגען אבער ארומגעהן נור ביים ברעג. זיי האבען מורא געהאט צו פערגעהן צו וויים, זיי זאלען ניט פערבלאָנדזענט ווערען. אבער דער דאקטאר האט געהאט גענוג געלעגענהייט אויסצופאָרשען דעם גאנצען ברעג פון דער זייט אינזעל, וואו דאס שיף איז געשטאנען. איין מאל האט ער בעגעגענט א ווייסען בער. סימפסאן, וועלכער איז מיט איהם דאמאלס געגאנגען, האט זיך שוין פּארבעריייטעט צום קאמפף מיט'ן בער. דער בער איז אָבער אנטלאָפען, ווען ער האט דערזעהן מענשען. וואהרשיינליך, האבען איהם דיא מענשען שוין געגעבען א לעקציאָן, וועלכע ער האט ניט פערגעסען.

דער ווייסער בער איז איינע פון דיא געפעהרליכסטע טהיערע, וועלכע עס זיינען דא אויף דער וועלט. ער האלט זיך אויף נור אין דיעזע קאלטע געגענדען. ער נעהרט זיך פון פיש און פון זעעהינט. ער איז א גוטער שווימער און שפּרינגט ארום פון איין שטיק אייז צום אנדערן, ווען ער יאגט זיך נאך א זעעהונד. אין דיא ווארעמערע צייטען, ווען ער האט גענוג פיש און זעעהינד, איז ער נים געפעהרליך פאר'ן מענשען. זא לאנג ער קען געפינען זיין פרנסה בכבוד, האט ער פיינט זיך צוקריעגען; אין דערמיט ווינטער אָבער, ווען דאס מעער ארום ווערט פערפראָרען, דיא זעעהינט אנטלויפען, דיא פיש פערשווינדען — דאן ווערט ער איינער פון דיא געפעהרליכסטע ווילדע חיות. ער האט פאר קיין זאך קיין מורא ניט און קומט זעהר אפט אריין אין דיא שנעע-הייזער פון דיא עסקימאסען. ער פרעסט אלעס, וואס ער קען נור קריעגען און פאלט אן אויף מענשען. עס איז איהם זעהר שווער צו טוידטען, מען מוז איהם טרעפען מיט א קויל אין קאפּ אריין, צווישען דיא אויערן. קוים טרעפט מען איהם ניט אין קאפּ, ווערט ער נאך געפעהרליכער. ער קריעכט אויף דער ביקס.

דיא עסקימאסען, וועלכע האבען ביז ערשט ניט לאנג נאך ניט געוואוסט פון קיין

ביקסען און פון פייער געוועהר, האבען בענוצט פערשיעדענע מיטעל אום איהם צו טוידטען. זא, צום ביישפיעל, פלעגען זיי נעהמען א לאנגע און דינע שטיק פישביין, האבען עס צונויפגעדרעהט, וויא א שפרינגפעדער (שפּראַנדזינע) פון א טאשען אוהר און האבען עס צוגעבונדען מיט א פאַדים, עס זאל זיך ניט אָפּוויקלען. דאן האבען זיי עס בעגאסען מיט וואסער און ארויסגעלעגט אין דרויסען. באלד איז עס פערפראָרען געוואָרען, וויא א שטיין. זיי האבען דאן צושניטען דעם פאדים, דער פישביין איז געבליעבען צונויפגעדרעהט. יעצט פלעגען זיי עס בעגיעסען מיט פיש-טראַהן און לאזען ליגען אין דרויסען. דער בער האט עס דערשמעקט און האט עס פערשלונגען. ביי איהם אין בויך האט זיך דער פישביין צו ווארמט און איז אָפּגעשפּרונגען. דער בער בלייבט שטעהן און קען זיך ניט ריהרען, דער פישביין לעכערט איהם דורך דיא געדערם.

דיא עסקימאסען געברויכען נאך אן אנדער זאנדערבארעם מיטעל צו טוידטען דעם וויסען בער. זיי נעהמען א גאנץ שארפעס מעסער, בעגיעסען עס מיט פישטראהן אדער מיט בלוט פון א רענטהיער און שטעלען ארויס אין שנעע מיט דער שארפער זייט פון אויבען. דער בער קומט צו און הייבט אן צו לעקען דאס שארפע מעסער און צושניידעט זיך דערביי דיא צונג. עס הייבט אן צו רינען בלוט פון דער צונג. דער בער מיינט, אז דאס בלוט רינט פון׳ם מעסער און לעקט עס וויטער. ער צושניידעט זיך נאך מעהר דיא צונג. דאס פרישע בלוט רייצט נאך מעהר דיאווילדע חיה. זיא פיהלט ניט איהר אייגענעם שמערץ. חאפּט בייסען דאס מעסער, פון וועלכען עס רינט אזוי פיעל בלוט און צושניידעט זיך אזוי שטארק דיא צונג מיט׳ן מויל, אז ער הייבט אן צו ברומען און צו בילען פאר ווייטאג. דיא עסקימאסען דערהערען עס, געהן ארויס און טוידטען דיא בעסטיע מיט זייער פייל און בויגען, אדער לאזען עס לויפען, ביז עס פאלט ענטקרעפטעט און קייקעלט זיך אין זיין בלוט.

דאקטאר פולמאן איז געוואָהר-געוואָרען נאך פיעל זאכען, וויא דיא עסקימאסען פאנגען דיא ווילדע חיות, וועלכע געפינען זיך אין יענע געגענדען. ער האט זיך נאך א מאל איבערצייגט, אז וויא ניעדעריג דער מענש זאל ניט שטעהן אין זיין בילדונג, אין זיין ענטוויקעלונג, אין זיינע פעהיגקייטען, איז ער דאך דיא קליגסטע און ווילדעסטע חיה.

פון דיא מושעלן און איסטערס האט דער דאקטאר געפונען אויף דעם אינזעל פערשיעדענע סאָרטען, וועלכע מען קען עסען. דאס מעער פלעגט ארויסווארפען טעגליך זעהר פיעל מושעלן. דער דאקטאר פלעגט זיי אונטערזוכען, ער האט אויסגעפונען, אז זאלאנג דאס מעער איז פריי, קען דער מענש לעבען פון דיעזע איסטערן. מען מוז נור וויסען, וועלכע צו נעהמען, וועיל עס געפינען זיך צווישען זיי אייניגע, וועלכע זיינען זעהר גיפטיג.

אויפ׳ן פיערטען טאג איז קאפּיטאן האטטעראס ארויסגעקומען אויפ׳ן דעק און האט געהייסען וויטער פאהרען קיין נארדען. מען האט איבערגעצעהלט דיא מאטראזען, אלע זיינען געווען אויפ׳ן דעק. זיי האבען אויסגעפאלגט זיינע בעפעהלע שטילערהייט. עס איז געווארען מיט יעדער שטונדע קעלטער און קעלטער. עס האבען זיך געוויעזען פיעל פייגעל, וועלכע האבען זיך פערזאמעלט אין מאסען און האבען אנגעהויבען אוועקצופליעהען פון דאנען אין אנדערע ווארעמערע געגענדען.

מיט יעדען טאג איז דיא רייזע געווארען שווערער און געפעהרליכער. דיא מאטראזען האבען געארבייט זעהר שווער. איבער נאכט פלעגען איינינע ערטער אין מעער פערפרארען ווערן און, ווען עס איז נאך צוגעפאלען אביסעל שנעע, איז דאס אייז אין איין טאג געווארען אזוי דיק, אז עס האט געקענט טראגען אויף זיך א מענשען. מיט דער קעלט האט זיך אנגעהויבען צו ווייזען צייכענס פון דער געפעהרליכער קראנקהייט סקארבוט. דאקטאר פולמאן האט געזעהן צו פערהיטען דיעזע קראנקהייט. ער האט געהאט מיט זיך גענוג לימינע־זאפט און לימינע־זאלץ און האט געזעהן צו פערהאפען, אז דיעזע שרעקליכע קראנקהייט זאל ניט אויסברעכען צווישען דיא מאטראזען. דיא קראנקהייט האט ער פערהיט, גענגען דיא אונצופריעדענהייט אבער האט ער גאר ניט געקענט מאכען. דיא קעלט, דיא שווערע ארבייט, דער שרעק פאר'ן ווינטער אין דיעזע טרויעריגע געגענדען האבען געווירקט זעהר שלעכט אויף דיא מאטראזען. קאפיטאן האטטעראס האט זעהר גוט געוואוסט, אז ער קען זיך פערלאזען נור אויפ'ן דאקטאר, אויף דשאנסאן, סימפסאן און בעלל. דיא אנדערע מאטראזען און שאנדאן האבען נור געווארט א געלעגענהייט, זיי זאלען רעבעלירען און צוריקפאהרען א היים. דיעזע געלעגענהייט האט זיך באלד פארגעשטעלט.

דיא „פארווארד“ איז אנגעקומען צו אן אינזעל מיט'ן נאמען האמילטאן. דאס מעער האט זיך אנגעהויבען צו בעדעקען מיט אייז. דיא מאטראזען זיינען געוועזען שרעקליך מיעד און האבען זיך אזוי פיעל איבערגעארבייט, אז עס איז געוועזען אונמעגליך צו הייסען זיי ווייטער ארבייטען. דיא זעגעל האט מען ניט געקענט געברויכען, ווייל דאס שיף איז געפאהרען קיין נארדען און דער ווינד האט שטארק געבלאזען קיין זידען. קאפיטאן האטטעראס האט ניט געוואלט בלייבען שטעהן און זיך אפרוהען, ווייל ער האט געוואוסט, אז יעצט איז יעדע מינוט טהייער, יעצט האט ער נאך צייט צו פאהרען קיין נארדען. ווען עס וועט איהם געלינגען צוצוקומען צום פרייען מעער ארום נארדפאל, האט ער דערגרייכט זיין ציעל. ער וועט איבערווינטערן ביים נארדפאל און איבער א יאהר וועט ער פאהרען א היים. אלזא, מען מוז פאהרען ווייטער. ער האט געגעבען א בעפעהל, אז מען זאל אונטערהייצען דיא קעסלען און טרייבען דאס שיף מיט פולען דאמפף.

דיעזער בעפעהל האט אלעמען איבערראשט. זיי האבען אלע געוואוסט, אז מען מוז זיין זעהר עקאנאמיש מיט קוילען, ווייל מען מוז זיי האלטען אויפ'ן ווינטער. פלוצלונג הייסט ער גאר הייצען און טרייבען דאס שיף ווייטער. זיי האבען זעהר גוט געהערט דעם קאפיטאנס בעפעהל, אבער קיינער האט זיך ניט גערייהרט איהם אויסצופיהרען. שאנדאן און וואלל האבען זיך איבערגעווארפען מיט בליקע. דיא מאשיניסטען האבען זיך ניט גערייהרט.

— האט איהר געהערט מיין בעפעהל? האט קאפיטאן האטטעראס אויסגערופען בייז.

דער מאשיניסט האט געוואלט צוגעהן צו דער מאשין און זיך נעהמען צו זיין ארבייט.

— געה ניט, בראנטאן! האט אויסגערופען א שטימע.

— ווער בעפעהלט עס דא? האט דער קאפּיטאן געפּרעגט ערשטוינט.

— א ך האב איהם ניט געהייסען געהן, האט געזאגט דער מאטראז פֿען דרייסט און איז צוגעגאנגען נעהנטער צום קאפּיטאן.

— דוא האסט איהם ניט געהייסען? האט אויסגערופען דער קאפּיטאן.

— יא, איך האב ניט געהייסען. עס איז שוין גענוג! מיר קענען מעהר ניט ארבייטען. מיר ווילען ניט פאהרען ווייטער אום אויסגעפּראָרען צו ווערן ביים נאָרד־פּאָל. איך הייס, אז מען זאָל ניט אונטערהייצען דיא מאַשין!

— הערר שאנדאן! האט אויסגערופען דער קאפּיטאן. ארעטירט דיעזען מאַן! שמידעט איהם אין קייטען!

— אבער, הערר קאפּיטאן, האט שאנדאן געענטפערט, דער מאן האט דאך נור געזאגט. —

— ווידערהאָל נור וואס ער האט געזאגט און איך וועל דיך פערשפּאַרען אין דיין קאיוטע. ארעטירט דעם מאטראז! פֿען הערט איהר וואס איך הייס אייך?

דשאנסאן, סימפּסאן און בעלל זיינען צוגעגאנגען צום מאטראז פֿען און האבען איהם געוואָלט בינדען און אראָפּ פיהרען אין דער קאיוטע. פֿען אבער איז געווען שטארק אין דער רציחה. ער האט געהאפּט א לאַנגע האק, וועלכע איז געלעגען לעבען זעגעל־בוים, האט געפּאכט מיט דער האק ארום זיך און האט געשריען:

— ווער עס וועט מיך אנריהרען, דער וועט ניט אוועק לעבעדיג.

קאפּיטאן האטטעראס האט ארויס געהאפּט א רעוואָלווער פֿון זיין גארטעל איז צוגעגאנגען נאהענט צום מאטראז פֿען און האט זיך געציעלט גלייך איהם אין קאָפּ אריין.

— הייב אויף נאך א מאל דיא האַק און איך דערשיעס דיך דא, וויא א הונד!

דיא מאטראזען זיינען געווארען אונרוהיג און האבען אנגעהויבען צו מוררען (וואָרטשען). יעדער איז געווען אונצופריעדען מיט'ן קאפּיטאן'ס בענעהמען.

— שטיל זאָל זיין! האט קאמאנדירט דער קאפּיטאן מיט א דאָנערענדער שטימע, אדער דער מאַן איז טויט אין איינע מינוט!

פֿען האט אוועקגעוואָרפען דיא האַק און האט זיך געלאָזט בינדען דיא הענד. דשאנסאן און סימפּסאן האבען איהם אוועקגעפיהרט.

— געה, הייץ איין דיא מאַשין! האט האטטעראס געזאגט צום מאַשיניסט.

דער מאַשיניסט איז אראָפּגעגאנגען צו דער מאַשין. דער קאפּיטאן און דער דאָקטאר זיינען ארויפגעגאנגען אויפ'ן קאפּיטאן'ס בריקעל. באלד האט דיא מאַשין אנגעהויבען צו רוישען, מען האט אויפגעהויבען דעם אנקער און מען איז ווייטער געפאָהרען, לאַנגזאם, מיט מיה איז דיא „פאָרוואַרד" געגאנגען ווייטער. דער קאפּיטאן האט אליין געפיהרט דאס שיף. דיא מאטראזען האבען אויסגעפיהרט זיינע בעפעהלע שלעפעריג. —

עס זיינען פערגאנגען זעקס טאג. מיט יעדען טאג האבען זיך פערמעהרט דיא צייכענס, אז דער ווינטער קומט אן, ביז אהער איז דיא זון ניט אונטערגעגאנגען. מען האט געזעהן, וויא זיא געהט ארום אלע פיער זייטען פו'ם הימעל. דעם 30טען יולי איז

צום ערשטען מאל דיא זון אונטערגעגאנגען און עס איז געווארען נאכט אויף א גאנץ קורצע צייט. מיט יעדען טאג איז דיא נאכט געווארען לענגער און קעלטער.

דעם 12טען אויגוסט איז קאפיטאן האטטעראס ארויפגעקלעטערט אויפ'ן זעגעל־בוים, וואו ער איז אוועקגעשטאנען גאנצע צוויא שטונדען. נאך זיין רעכנונג האבען זיי שוין געדארפט זיין ניט ווייט פון'ם מעער, וועלכעס איז גאנץ פריי פון אייז, וויא דער קאפיטאן סמיוארט האט איהם געזעהן אין 1851. ער האט אבער מעהר ניט געזעהן, וויא אייז און שנעע.

דיא מאטראזען האבען געזעהן, וויא טרויעריג ער איז געוועזן, ווען ער איז אראפ־געקומען פון'ם זעגעל־בוים. זיי האבען פערשטאנען, אז זיינע לעצטע האפנונג איז פער־שוואונדען און האבען אנגעהויבען צו טראכטען וואס צו טהאן.

— מיר מוזען דאך זעהן צו קומען אהיים, האט גריפער געזאגט צו שאנדאן. דער משוגענער קאפיטאן וועט אונז ערגעץ פערשלעפען ווייט און מיר וועלען מוזען איבער־ווינטערן ערגעץ אין א וויסטע געגענד, וואו מיר וועלען אלע אויסגעפרארען ווערן. לאמיר בעסער פאהרען אהיים.

— יעצט איז שוין צו שפעט, האט שאנדאן געענטפערט. מיר זיינען שוין צו ווייט פארפאהרען. דער ווינטער וועט זיך באלד אנהויבען, איידער מיר וועלען קענען ערגעץ צו קומען, וועלען מיר איינגעפרארען ווערן אין אייז.

— אלזא, וואס טהוט מען יעצט? האט געזאגט פען, וועלכען דער קאפיטאן האט געהאלטען א פאר טאג פערשפארט און דאן האט ער איהם געהייסען געהן ווייטער ארבייטען.

— יעצט איז דאס גלייכסטע פאר אונז, מיר זאלען אפווארטען, וואס ווייטער וועט זיין. קאפיטאן האטטעראס וועט פארפאהרען אזוי ווייט, אז ער וועט אונז בעטען, מיר זאלען פאהרען צוריק.

דער מאנאט אויגוסט איז פאריבער. דיא נעכט זיינען געווארען לענגער און קאלט. ביי טאג, ווען דיא זון האט גוט געווארמט, פלעגט זיין צעהן—צוועלף גראד קעלט. וואו דאס מעער איז געוועזן רוהיגער, האט זיך עס שוין אנגעהויבען צו בעדעקען מיט אייז. האטטעראס האט געטריעבען זיין שיף אימער ווייטער און האט עס מיט אזוי פיעל קונסט און געשיקליכקייט דורכגעפיהרט דורך אלע געפאהרען, אז דיא מאט־ראזען האבען געשטוינט. זיי האבען געמוזט מודה זיין, אז ער איז א גוטער שיפסקאפיטאן און ווייס, וויא צו פיהרען א שיף.

דעם 8טען סעפטעמבער איז געוועזן א שטארקער פראסט. דיא „פארווארד" איז צוגעקומען צו א וואנד פון אייז. געהן ווייטער איז געוועזן אונמעגליך. צוריקפאהרען האט מען ניט געקענט, ווייל דאס מעער איז שוין געוועזן פערפרארען הינטער זיי. דא איבערווינטערן, אין דערמיט ים איז זעהר געפעהרליך. דיא לאגע איז געוועזן א שרעקליכע, א פערצווייפעלטע. קאפיטאן האטטעראס האט דען מוטה ניט פערלארען, ער האט געהייסען בויערן לעכער אין דער וואנד פון אייז און זיי אנשיטען מיט פולווער. עס האט געדויערט א גאנצען טאג, איידער מען האט אויסגעבויערט טיעפע לעכער און מען האט

אנגעשאָסטען אין זיי פולווער. קאפּיטאן האטטעראס האט גערעכענט, אז גאנץ פריה וועט ער אונטערצינדען דאס פולווער און צורייסען דיא אייזוואנד.

— ביי נאכט האט זיך אויפגעהויבען א שרעקליכער שטורמווינד. דאס מעער האט געקאָכט אונטערן אייז און האט עס אנגעהויבען צו ברעכען. עס האט אנגעהויבען צו טראַכען און צו קנאַקען, גלייך וויא מען וואָלט געשאָסען פון הונדערטער קאנאנען. אלע מאטראזען זיינען געוועזען בעשעפטיגט אויפ'ן דעק.

— צום רודער! צום רודער! האט מען פלוצלונג געהערט א שטארקע שטימע שרייען.

אלע האבען זיך אומגעקוקט און האבען דערזעהן מיט שרעק, אז דיא אייזוואנד האט זיך אנגעהויבען צו ריהרען. עפּעס האט געארבייט און געריסען אונטערן וואסער. גרויסע מאסען אייז זיינען געשפּרונגען אין אלע זייטען. שרעקליך הויכע אייזבערג האבען אנגעהויבען צו טאנצען. ארום דעם שיף.

— דאס איז דיא גרעסטע געפאהר, האט דשאנסאן געזאגט צום דאקטאר. זייט מיר פאהרען אויף דער „פאָרוואָרד" זיינען מיר נאך אין אזא געפאהר ניט געוועזען. זעהט, וויא עס קומען אן מאסען אייז פון אלע זייטען.

— אלע זעק ארויף! האט קאמאנדירט דער קאפּיטאן.

ער האט געהייסען ארויסנעהמען אלע שטרויזעק, אלע דעקען און אלע וויכע זאַכען און דערמיט ארומהענגען דאס שיף. מיט וואס מען האט נור געקענט, האט מען ארומגעוויקעלט דאס שיף פון פארנט, פון וואנען דיא אייז־בערג זיינען אנגעקומען. דאס איז דערווייל געוועזען דיא איינציגע רעטונג. דיא אייז־בערג זאלען זיך אנשלאגען אן א וויכע זאך און זאלען ניט צוברעכען דאס שיף.

אימער נעהנטער זיינען דיא אייז־מאסען צוגעקומען צום שיף; אימער גרעסער איז געוואָרען דיא געפאהר. שוין זיינען ארויפגעפאלען אויפ'ן דעק שטיקער אייז פון איניגע הונדערט פונט. דאס האבען זיך אפּגעבראכען נור קליינע שטיקלעך פון דיא אייז־בערג. איינע מאטראזען זיינען פערוואונדעט געוואָרען. דעם מאטראז גריפּער האט א שטיק אייז געטראָפען אין דער פלייצע און האט איהם אומגעוואָרפען. זיין פלייצע איז געוואָרען אויסגעלענקט. מען האט איהם געמוזט אראָפּטראגען אין דער קאיוטע.

דער שטורם איז געוואָרען אלץ שטארקער. דיא אייז־מאסען האבען זיך צונויפ־געשלאָגען אין איין אָרט ארום דער שיף.— עס איז קיינע רעטונג געוועזען. פלוצלונג האט זיך דאס שיף אויפגעהויבען, א גרויס שטיק אייז, געדרענגט פון דיא אנדערע, איז ארונטער אונטערן שיף און האט עס אויפגעהויבען, וויא א שאָלעכץ פון א נוס.

— מיר זיינען אריבער דיא אייז־בערג! האט דשאנסאן אויסגערופען מיט פרייד.

— מיר זיינען אין דיא אייז־בערג, האט שאנדאן געענטפערט.

און ווירקליך, דאס שיף האט זיך אזוי איינגעשניטען אין אן אייז־בערג, אז עס איז געבליעבען אין איהם, וויא צוגעשמידט. עס איז געוועזען טרויעריג אנצוקוקען, וויא דאס גאנצע שיף איז געשטאנען אין דרויסען איבערן וואסער. דערווייל אבער איז דאס געוועזען זייער גליק, זייער רעטונג.

— מיר שווימען! האט אויסגערופען דער קאפּיטאן.

דאס שיף איז געשטאנען אויף איין אָרט און דאך איז זיא געשוואומען מיט אַן אונגעהייערע שנעליגקייט. דער אייז־בערג, אין וועלכען זיא איז געוועזען איינגעגראבען, האט געטראָפען אויף א מעער־שטרעמונג און איז געשוואומען קיין נאָרדען. קאפּיטאן האטטעראס איז אייגענטליך געוועזען צופריעדען, וואס ער האט געפונען אזא גוטען און אזא ביליגען קוטשער, וועלכער האט געשלעפּט איהם מיט זיין שיף מיט אלע זיינע מענשען גראָדע אהין, וואוהין ער האט געוואלט. אבער דיא געפאהר איז נאך ניט פאַריבער. וואוהין קען זיי אוועקשלעפען אזא בלינדער קוטשער? טאמער וועט ער זיך ערגעץ אנשלאגען אַן אנאנדערן אייז־בערג אדער אַן א שטיין?

זיעבען טאג זיינען זיי געפאהרען אויף דיעזען זאנדערבארען אָרט. דער קאפּיטאן האט געהייסען ארויפטראגען, וויא פיעל פּראָוויאנט מען האט נור געקענט, אויפ'ן דעק און האַלטען בערייט. ער האט געהייסען אראפּווארפען שטריק־לייטערס פון אלע זייטען פון'ם שיף. ער האט געגעבען א בעפעהל, אז קוים וועט ער געבען א צייכען, זאָל יעדער חאפּען א זאק מיט פּראָוויאנט און זאל זיך אראפּלאזען פון דיא שטריק־לייטערס.

דעם 15טען סעפּטעמבער האט זיך דער אייזבערג אנגעשלאגען אַן עפּעס. דאס שיף האט אנגעהויבען צו קראכען און צו קרעכצען, זיא איז אבער באלד געבליעבען שטיל, דער אייזבערג איז געבליעבען שטעהן אויף אַן אָרט. דיא קעלט איז געוועזען שרעקליך, דער אייזבערג איז באלד פעסט איינגעפרארען געוואָרען אויף זיין אָרט. יעצט ערשט האבען זיי זיך אנגעהויבען אומצוקוקען, וואו זיי זיינען ערגעץ אין דער וועלט. קאפּיטאן האטטעראס האט אויסגעפונען, אז זיי געפינען זיך אויף דעם קאַלטעסטען פונקט אויף דער וועלט — אויפ'ן קעלטפּאָל.

דער קעלטפּאָל הייסט דער פונקט אין דער וועלט, וואו דיא קעלט דערגרייכט דיא העכסטע גראדען, וואס עס קען נור זיין. דאס קוועקזילבער אין טערמאמעטער ווערט פערפרארען הארט, וויא אייזען, מען קען דאָרט אונזער געוועהנליכען טערמאָמע־טער גאר ניט בענוצען. מען מוז בענוצען א טערמאמעטער מיט ריינעם אלקאהאל, וועלכער ווערט קיין מאל ניט פערפרארען. — ווייטער פון דיעזען פונקט הייבט שוין אַן ווארעמער צו ווערן. דיא געלערנטע האבען אויסגעפונען, אז דער קעלטפּאל קומט ניט צוזאמען מיט'ן נארדפּאל. אויפ'ן נארדפּאל איז עס שוין אביסעל ווארעמער. דאס האט גאנץ געשטימט מיט קאפּיטאן האטטעראס רעכנונג, אז ארום דעם נארדפּאל געפינט זיך א מעער, וועלכער איז גאנץ פריי פון אייז, אדער, ווען דאָרט איז קיין מעער ניטא, זא געפינט זיך דאָרט א לאנד, וועלכעס איז פיעל ווארעמער וויא גרענלאנד.

14טעס קאפּיטעל.

פּאָרבערייטונגען פאר'ן ווינטער.

דיא לאגע פון דער „פאָרווארד“ איז געוועזען זעהר א טרויעריגע, יעדער האט איינגעזעהן, אז זיי מוזען דא איבערווינטערן. וויא ווייט דאס אויג האט נור געקענט זעהן, האט מען געזעהן אייז און אייז. קיין פּיצעל שטיין, קיין טראפּען וואסער, נור אייז און אייז. דיא קעלט איז געוועזען אזוי שטארק, אז אין דיא ווארעמסטע קליידער האט מען ניט געקענט איינשטעהן מעהר, וויא א האלבע שטונדע אין דרויסען. דערצו האט

מען נאך געמוזט שטענדיג ארבייטען. זיצען אויף איין אָרט אין אזא קעלט איז גע־פעהרליך. מען מוז זיך בעוועגען, מען מוז ארבייטען.

דיא ערשטע זאך, וואס זיי האבען געטהאן, איז געוועזען אראפּצונעהמען דיא זעגעל פון'ם שיף און זיי איבערציעהען איבער'ן דעק. דערמיט האבען זיי געמאכט פון'ם גאנצען דעק א מין געצעלט, וועלכעס האט זיי וועניגסטענס געשיצט געגען דיא שרעקליכע ווינטען. דאן האבען זיי געמוזט בעוואָרענען דאס שיף, ארומרייניגען דאס אייז ארום דיא ווענט און עס צובינדען פעסט, אז א שטורמווינד זאל זיא ניט קענען אוועקשליי־דערן פון איהר אָרט. ווען דיעזע ארבייט איז געווען פערטיג, האט מען אנגעהויבען צו בויען א וואנד פון שנעע ארום דעם שיף. דיעזע ארבייט איז ניט שווער, אבער זעהר לאנגווייליג. מען שניידעט אויס מיט א מעסער פיער־עקיגע שטיקער שנעע און לעגט זיי אויס, וויא ציעגעל אין א וואנד פון אונזערע הייזער. מען מוז דערביי זעהן, אז דיא שטיקער שנעע זאלען גוט צופּאסען איינער צום אנדערן.

— מיר וועלען אויסבויען א פעסטונג, האט געלאכט דער דאקטאר, וועלכע קיין ארמעע אין דער וועלט וועט קיין מאל ניט איינגעהמען. שנעע איז א גאנץ גוטע זאך, עס היט אָפּ פון קעלט, אונטער שנעע איז ווארם.

— עס וועט ווירקליך זיין א פעסטונג, האט דשאנסאן געענטפערט, אבער ניט געגען אַרמעען, ניט געגען מענשען, זאנדערן געגען פיער־פיסיגע פיינד, וועלכע קענען א מאל וועלען מאכען אונז א וויזיט, איך מיין געגען ווייסע בערן. דער היינטיגער ווינטער וועט זיין זעהר א קאלטער, דיא ווייסע בערן וועלען זיין הונגעריג און וועלען געוויס ווע־לען אונז בעזוכען.

ווען דיא וואנד זיינען געווען פערטיג, האבען זיי געמאכט טרעפּ. איין טרעפּ האט געפיהרט אויף דעם שיף פון פאָרנט, דיא אנדערע טרעפּ האט געפיהרט פון דעם שיף פון הינטען. דיא טרעפּ זיינען געווען אויך פון שנעע, אויף וועלכען מען האט ארויפגע־גאסען וואסער, און אייניגע סעקונדען זיינען דיא טרעפּ געווארען הארטער און שעהנער וויא מארמאר. אין אַכט טעג איז דיא פעסטונג געווען פערטיג. יעצט האבען זיי זיך גענומען צום שיף. דיא דעק פון'ם שיף איז געווען איבערגעצויגען מיט דיא זעגעל. אויף דיא זעגעל האבען זיי אויסגעלעגט א דינעם פאך שנעע. אויף אזא ארט איז דיא גאנצע דעק פון'ם שיף געווען אן ארט סאלון, וואו מען האט זיך געקענט צוזאמענקומען און ארבייטען.

אין דערמיט שיף האט מען צונומען דיא ווענטלעך פון דיא קאַיוטען און מען האט געמאכט א גרויסען שלאפציממער פאר אלעמען. אין דערמיט שלאפציממער האט מען געשטעלט א גרויסען אויווען, אין וועלכען עס האט בעשטענדיג געברענט פייער. דענאך האט מען געמוזט שלאפען אין דיא פעלץ־זעק, אדער דאבא, וויא דיא עסקי־מאסען רופען עס. דאס איז א לאנגער זאק פון דיא פעל פון ווייסע בערן מיט דיא האר אינעווייניג. דער מענש קריכט אריין אין גאנצען אין זאק און דעקט זיך צו דאס געזיכט מיט א פעל פון א פוקס אדער אן אנדערע חיה מיט לאנגע האר. דיא ווענט פון'ם שלאפציממער זיינען געווען אויסגעהאנגען מיט דיא פעל פון רענטהיר. לעבען שלאפציממער איז געווען אן אנדער ציממער, וואו צו טריקענען וועש אדער אנדערע

קליידער, וועלכע מען האט געמוזט טריקענען. אין דרויסען איז געווען אונמעגליך עפּעס צו טריקנען. קוים האט מען ארויסגעטראגען א נאסע זאך, איז עס באלד פערפרארען געווארען הארט וויא א שטיין. ווען מען האט עס ארויסגענומען אין דער ווארם, איז עס ווידער געווארען נאס.

קאפּיטאן האטטעראס האט זיך יעצט געוויזען אלס פארטרעפליכער עקאנאם און אויסגעצייכענטער ווירטה. ער האט איינגעפיהרט א שטרענגע ארדנונג צווישען זיינע מענשען. אום זעקס אוהר אין דער פריה זיינען אלע אויפגעשטאנען און האבען געטרונקען ווארעמען טהעע אדער קאפּע, אום צעהן אוהר האט מען געגעסען מיטאג; געזאלצען פלייש אדער פיש מיט רייז, ברויט, מעהל שפּייזען און דערצו אביסעל לימינע זאפט, אדער זויערקרויט און זויערע אוגערקעס. דיא זויערע זאכען היטען אפּ פון דער געפעהרליכער קראנקהייט סקארבוט. דאס עסען האט מען געקאכט אין צימער צום טריקענען. עס וואלט גלייכער געווען צו קאכען דאס עסען אין שלאף־צימער. קאפּיטאן האטטעראס האט עס אבער ניט געוואלט, פון'ם קאכען נעהמט זיך פייכטקייט, וועלכע ווערט באלד פערפרארען, עס הייפט זיך אן שנעע אין צימער און דיא לופט ווערט שלעכט. פייכקייט איז א געפעהרליכער פיינד אין אלע קלימאטען און אין אלע לענדער. ער האט געוואלט, אז אין שלאף־צימער זאל דיא לופט שטענדיג זיין ריין און טרוקען.

דאס עסען פון א מענשען מוז זיין פערשיעדען אין פערשיעדענע קלימאטען. אין דיא הייסע געגענדען פון אפריקא און אזיא איז גענוג פאר א מענשען אביסעל רייז מיט איינינע צעהנדליג טייטלען. אין דיא קאלטע געגענדען מוז דער מענש עסען פיעל פלייש און פיעל פעטס.

— מיר מוזען זיך לערנען ביי דיא עסקימאסען, האט דער דאקטאר געזאגט. זיי זיינען נאטור־קינדער און האבען געלערנט אין דער שטרענגער שולע פון דער מוטער־נאטור. דער עסקימאס פערשלינגט צעהן ביז פונפצעהן פונט פיש־אייל א טאג, זיי האבען רעכט. אייל און פעטס ווארמט דעם מענשען. מיר ווארעמען אן אונזער צימער דורך אן אויווען, מיר מוזען אנווארעמען אונזער קערפּער דורך פעטס און אייל. מיר קענען קיין פיש־אייל ניט טרינקען, וויא דיא עסקימאסען, מוזען מיר עסען אנדערע פעטע זאכען. איך האב דער פאר אנגעגרייט פעסליך מיט שמאלץ.

אום אפּצוהיטען דיא געזונדהייט אין אזא קלימאט מוז מען זיין זעהר פארזיכטיג. דאקטאר פולמאן האט זיך געוויעזען אין דיעזער בעציעהונג אזא גוטער דאקטאר, וויא קאפּיטאן האטטעאס א גוטער ווירטה. איין טאג איבערן אנדערן האט יעדער מאטראז געמוזט נעהמען א קאלטע וואנע. דיא וואנע איז געשטאנען אין קיך, אבער דאס וואסער אין דער וואנע איז געווען אייז־קאלט. דער דאקטאר האט דער ערשטער געוויעזען א ביישפּיעל און האט זיך אריינגעווארפען אין קאלטען וואסער. דיא מאטראזען זיינען אנפאנגס געווען זעהר ניט צופריעדען מיט אזא קאלטע באד, זיי זיינען אבער באלד געוואינט געווארען און פלעגען נעהמען דיא וואנע, וויא דער דאקטאר האט געהייסען.

דער דאקטאר האט אבטונג געגעבען, אז דיא מאטראזען זאלען זיך אפּהיטען, זיי זאלען ניט אפּפריערען א האנד, א פוס, אן אויער אין דער צייט ווען זיי האבען געארבייט אין דרויסען. קוים איז איינער צוגעקומען און האט געזאגט, אז עס איז

איהם ערגעץ ניט קאלט, אדער ער פיהלט עפּעס ניט א גליעד האט מען באלד אנגע־הויבען צו רייבען מיט שנעע דאס פערפראָרענע גליעד, ביז עס איז ווידער רויט געוואָרען און דער מענש האט עס ווידער אנגעהויבען צו פיהלען.

עס זיינען פערגאנגען גאנצע דריי וואכען, איידער דיעזע אלע פאַרבערייטונגען פאר דעם ווינטער האבען זיך געענדיגט און דיא מאַטראָזען האבען זיך איינגעוואָינט צו דעם שטרענג רעגולירטען לעבען, וועלכע דער קאפּיטאן און דער דאָקטאר האבען איינגעפיהרט. ווען אלע פאַרבערייטונגען זיינען געווען פערטיג און דיא בעסטע און שטרענגסטע ארדנונג איז איינגעפיהרט געוואָרען, האט דער קאפּיטאן זיך גענומען צו זיין אלטע בעשעפטיגונג. ער האט אנגעהויבען ארומצוזעהן אין דער געגענד; ער איז ארויפגעקלעטערט אויף דיא העכסטע אייזבערג און מיט'ן ספּעקטיוו אין דער האנד האט ער זיך ארומגעקוקט אין אלע זייטען, אָבער וויא וויט זיין אויג האט נור געקענט גרייכען, האט ער נור געזעהן אייז און אייז. באלד האבען זיך געבילדעט יאגד פּאַר־טייען, מען איז ארויסגעגאנגען זוכען ווילדע חיות. דיעזע יאגד פּארטייען פלעגען געוועזענ־ליך בעשטעהן פון דאָקטאר, דשיימס וואלל, סימפּסאָן, דשאנסאן און דער מאַטראָז בעלל. זיי האבען געשאָסען איינינע פייגעל, א פּאַר האזען און א זעעהונד. זיי האבען בעגעגענט א וויסען בער, וועלכער איז אָבער אנטלאָפען פון זיי און איז באלד פער־שוואונדען געוואָרען. זיינע האר זיינען געווען אזוי וויס, אז, ווען ער איז געליעגען אויף איין ארט, איז שווער געווען צו דערקענען איהם פון'ם שנעע ארום. דיא זעעהינד פלעגען אויסבויערן לעכער אין אייז, דורך וועלכע זיי קענען אטעמען. אמאל פלעגען זיי ארויס־קריעכען דורך דיעזע לעכער אויפ'ן אייז. דאמאלס איז זיי לייכט צו שיעסען.

דיא טעג זיינען געוואָרען אלע מאל קלענער. דער 15טע אקטאבער איז געווען דער קלענסטער טאָג. דיא זון האט זיך געוויעזען אויף א פּאַר מינוט און איז באלד פערשוואונדען געוואָרען. פון'ם 16טען אקטאָבער האט זיך אנגעהויבען דיא לאנגע נאכט, וועלכע דויערט ביז אנפאַנג מערץ; א לאנגע, טרויעריגע, שרעקליכע נאכט פון פיער מאנאטע. דאך איז דיעזע נאכט ניט גאנץ פינסטער, דער מאנד שיינט זעהר העל אין יענע געגענדען. דיא שטערן העלפען איהר צו אויך גאנץ ערנסט, ניט אזוי וויא ביי אונז, וואו דיא שטערן וויזען איז אויס, וויא גאנץ קליינע ליכטיגע פּונקטען אין הימעל. אין יענע געגענדען טהוען זיי זייער דיענסט גאנץ עהרליך און בעלייכטען דיא שרעקליכע אייז וויסטען אין דער צייט, ווען דיא זון איז ניטא, דאן קומט נאך דאס נארדליכט.

אין נאָרדען (צפון זייט) וויזט זיך א מין רעגענבויגען, נאך איהם געהט ארויס נאך איינער, א דריטער, א פערטער. זיי פלעכטען זיך דורך, ווערן גרעסער, צושפּרייטען זיך, ציעהען זיך צונויף, דרעהן זיך און בעלייכטען א האלבען הימעל מיט אלערליי פארבען. דאס איז דאס נארדליכט Aurora Borealis. עס איז אונמעגליך אויסצומאלען מיט ווערטער דיא שענהייט און דיא הערליכקייט פון'ם נארדליכט. מען מוז עס זעהן מיט דיא אויגען אום עס צו שעצען. מיר, איינוואוינער פון דיא מעסיגערע געגענדען, האבען קיין בעגריף פון'ם נארדליכט. זעהר, זעהר זעלטען איז דאס נארדליכט אין יענע געגענדען אזוי שטארק, אז עס שטראהלט אָפּ ביז צו אונז. דאס קומט אבער פאר איין מאל אין פונפציג יאהר. דעם 7טען פעברואר 1892 האט מען געזעהן א טהייל פון'ם

נארדליכט אין ניו יארק, טשיקאגא און אנדערע שטעדט. אין נאוועמבער 1872 האט מען געזעהן דאס נארדליכט אין גאנץ רוסלאנד.

גאנץ פינסטער אין יענע געגענדען איז נור, ווען עס הייבט זיך אויף א שנעע שטורם און דער הימעל איז בעדעקט מיט שווארצע וואלקענס, דאמאלס איז דיא פינסטערניס ווירקליך שרעקליך. אזא שטורם האט אויסגעבראכען דעם 28טען אקטאבער, ער האט געדויערט גאנצע דריי טאג. אויסער דעם שיף האט זיך דאמאלס געפונען א פארטיע פון פינף מאטראזען, וועלכע זיינען געגאנגען זוכען חיות. אויף דעם שיף איז מען געווען זעהר אונרוהיג איבער זיי. מען האט מורא געהאט, זיי זאלען ערגעץ ניט פערבלאנזעט ווערן אין שנעע, זאלען ניט טרעפען דעם וועג א היים, צום שיף, און זאלען ניט שטארבען פאר הונגער. צום גליק, איז מיט זיי געווען דער מאטראז סימפסאן, וועלכער איז געווען גוט בעקאנט מיט דיעזע געגענדען, קוים האט זיך אנגעהויבען דער שטורם, האבען זיי זיך אניעדערגעלעגט אין שנעע. עס האט אויף זיי אנגעשאטען צעהן פוס שנעע, אונטערן שנעע איז זיי געווען ווארם. פראוויאנט האבען זיי געהאט מיט זיך אויף צוויי טאג. דעם דריטען טאג האבען זיי געמוזט פאסטען און ערשט דעם פערטען טאג אום מיטאג־צייט זיינען זיי געקומען צום שיף, מיעד, הונגעריג, אבער פריש און געזונד.

דעם 3טען נאוועמבער איז דאס וועטער געווען זעהר שעהן, דער מאנד האט געשיינט העל, דיא שטערן האבען געפונקעלט, קיין ווינד איז ניט געווען, דער פראסט האט געברענט; דער דאקטאר, דשאנסאן און בעלל האבען בעשלאסען צו מאכען א לוסט רייזע אין דער געגענד ארום. זיי זיינען אויפגעשטאנען אום זעקס אוהר, האבען מיטגענומען מיט זיך פראוויאנט, זייערע ביקסען, פולווער און קוילען און זיינען ארויסגעגאנגען שפאציערן. זיי זיינען ארומגעגאנגען אייניגע שטונדען און האבען קיין שפור פון קיין ווילדע חיה ניט געפונען. דער דאקטאר האט זיך זעהר געוואונדערט און האט געפרעגט דשאנסאן:

— וויא קומט עס, וואס מיר געפינען קיין שפור פון קיין חיה? זאל איך זאגען, אז זיי זיינען פערשוואונדען געווארען? אדער זיינען זיי אוועקגעגאנגען אין א ווארעמערע געגענדען?

— איך גלויב עס ניט, האט דשאנסאן געענטפערט. דיא ווייסע בערן, פיקס און האזען האלטען זיך אויף אין דיא קאלטעסטע געגענדען. איך מיין, אז דער שטורמווינד האט זיי פערטריבען. זיי האבען זיך בעהאלטען אין זייערע לעכער און פערשאטען געווארען מיט שנעע. עס מוזען פאראיבערגעהן אייניגע טעג, ביז זיי וועלען זיך וויעדער ווייזען.

— דאס איז זעהר שלעכט, האט בעלל געזאגט. מיר דארפען יעצט זעהר נייטיג שמאלץ, זעהר פיעל שמאלץ. מיר האבען יעצט נאוועמבער, ביז פעברואר איז נאך זעהר ווייט. פעברואר איז דער קאלטסטער מאנאט אין דיעזע געגענדען. אונזערע קוילען וועלען קוים, קוים אויסרייכען ביז אנפאנגס דעצעמבער. מיר וועלען מוזען קאכען אונזער עסען און הייצען אונזער אוויוען מיט שמאלץ פון דיא חיות. — מיר זאלען קענען פאנגען

שטליבע ווייסע בערן, וואלטען מיר געהאט פּראוויאנט גענוג. בערן־פלייש איז ניט שלעכט און דיא בערן זיינען יעצט זעהר פעט.

— מיר קענען פאנגען זעהינד, האט דער דאקטאר געזאגט. דיא זעהינד זיינען פעטער פון דיא ווייסע בערן.

— דיא זעהינד וועלען באלד פערשווינדען, האט דשאנסאן געענטפערט. עס ווערט קעלטער, דאס אייז ווערט אזוי דיק, אז דיא זעהינד קענען עס ניט דורכלעכערן און זיי מוזען אוועקשווימען פון דאנען.

— אלזא, בלייבט אונז קיין אנדער מיטעל ניט, אלס צו שיעסען ווייסע בערן, האט דער דאקטאר געלאכט. דער ווייסער בער איז דאס ניצליכסטע טהיער אין דיעזע געגענדען. מען קען פון איהם האבען שפייז, הייצונג און קליידער.

פלוצלונג האט דער הונד, וועלכען זיי האבען מיטגענומען מיט זיך, אנגעהויבען שטארק צו בילען. זיי האבען זיך אומגעקוקט אין אלע זייטען און האבען דערזעהן א ווייסע חיה. זיי האבען געמיינט, אז דאס איז געווים א בער און האבען אנגעהויבען צו שיעסען. אזוי וויא זיי האבען געוואוסט, אז א ווייסען בער איז זעהר שווער צו טוידטען, האבען זיי אלע דריי אויסגעשאסען איינער נאך דעם אנדערן. דאס טהיער איז אניעדער געפאלען, זיי זיינען צוגעקומען נעהנטער און האבען דערזעהן, אז אנשטאט א בער האבען זיי דערשאסען א ווייסען פוקס. זיי וואלטען געווים מעהר צופריעדען געווען, ווען עס זאל געווען זיין א ווייסער בער, אזוי וויא מען קען אָבער פון קיין פוקס קיין בער ניט מאכען, האבען זיי געמוזט זיך צופריעדען שטעלען מיט א פוקס. בעלל האט זיך אנגע־בויגען אויפצוהויבען דעם פוקס און איהם ארויף צולעגען אויף דיא פלייצעס. ער האט זיך אבער באלד אויפגעהויבען און געזאגט פערוואונדערט:

— זעהט נור, דער פוקס טראָגט א האלז־באנד.

— א האלז־באנד? האט אויסגערופען דער דאקטאר און האט זיך אנגעבויגען צום טוידטען פוקס.

דער פוקס האט ווירקליך געהאט ארום האלז א מעשענעם האלז־באנד מיט אן אויפשריפט: „קאפּיטאן ראָסס זוכט קאפּיטאן פראנקלין 1848". דיא בוכשטאבען זיינען שוין געווען אביסעל אפּגעריעבען, אבער מען האט זיי נאך געקענט לעזען.

— ווייסט איהר, וויאפיעל דער פוקס דארף שוין אלט זיין? האט דער דאקטאר געזאגט, א יאהר 14—15. ווען קאפּיטאן ראָסס האט געזוכט פראנקלינס עקספּעדיציאָן, פלעגט ער האפּען פיקס און זיי אנטהאן האלז־בענדער, אין דער האפנונג אז פראנקלינס מענשען וועלען האפּען איינעם פון דיעזע פיקס און וועלען געוואהר ווערן, אז מען זוכט זיי. — שאדע, וואס מיר האבען איהם געטוידטעט.

— מעגליך אז דער פאר האבען מיר איהם אזוי שנעל געטוידטעט. ער האט שוין ניט געקענט אנטלויפען, ער איז צו אלט און האט זיך געווים ניט געקענט ריהרען. אלענפאלס לאמיר איהם נעהמען א היים, עס איז דאך א היסטאָרישער פוקס, איהר מעגט האלטען זיין פעל, דאקטאר, אלס אנדענקען.

זיי זיינען נאך ארומגעגאנגען א גאנצען טאג, האבען נאך געשאסען א פּאָר שנעע־גענז און זיינען געקומען צוריק צום שיף.

15טעם קאפיטעל.

דאס לעצטע שטיקעל קוילען.

וויא אויף צו להכעיס, איז קיינעם פון דיא יענער ניט געלונגען צו טייטען א וויסען בער. דיא זעע הינד האבען אויך אנגעהויבען צו פערשווינדען, דיא קעלט איז געווארען שרעקליך. דעם 24טען נאוועמבער איז דאס קוועק־זילבער אין טהערמאמעטער פערפרארען געווארען. ווען עס איז נאך געווען שטיל אין דרויסען האט מען דאך געקענט ארויסגעהן אויף א קורצע צייט פון'ם שיף; קוים אבער האט זיך אויפגעהויבען א ווינד, איז געווען אונמעגליך איינצושטעהן איינינע מינוטען אין דרויסען. עס איז געווען גלייך, וויא דער ווינד איז פול געווען מיט שארפע נאדלען, וועלכע זיינען דורכגעקראכען דורך אלע קליידער און האבען געשטאכען דעם קערפער. שרעקליך איז געווען צו ריהרען זיך צו אייזען; מען האט געמעגט טראגען דיא בעסטע האנדשוה, קוים האט מען זיך צוגעריהרט צו אן אייזערנע זאך, האט מען זיך אפגעבריהט דיא האנד.

מען האט געמוזט זיצען אין דער היים. דער איינציגער שפאציער־גאנג איז געווען אויפ'ן דעק פון'ם שיף. דארט האט מען טעגליך א פאר שטונדען געקענט שפאציערען און זיך בעוועגען אבער אויך אויפ'ן דעק איז דער האוך פון'ם מענשען באלד פערפרארען געווארען און ווען איינער האט שפאציערט א שטונדע, איז זיין געזיכט און זיין קאפ בעדעקט געווארען מיט אייז. דער דאקטאר האט געראטהען דיא מאטראזען, זיי זאלען זיך געוועהנען צו דעם קעלט און זאלען ארומגעהן אויפ'ן דעק אדער זאגאר איינינע מינוט אין דרויסען; דיא מאטראזען אבער האבען איהם ניט געהערט, וויל זאגאר אין שלאף־צימער איז געווען שרעקליך קאלט, ווען מען איז אוועקגעגאנגען א פאר שריט פון'ם אויווען.

דאס פלייש פון דיא חיות וועלכע זיי האבען געשאסען און דאס געזאלצענע פלייש, וועלכעס זיי האבען מיטגעבראכט פון דער היים, איז געווארען אזוי פערפרארען, אז מען האט עס געמוזט האקען מיט העק. מען האט געמוזט עסען פון'ם קעסעל, ווען ער איז געשטאנען אויפ'ן פייער. ווען מען האט אריינגעגאסען פון'ם קעסעל אין א שיסעל אריין, איז דאס עסען באלד פערפרארען געווארען. טהעע האט מען געמוזט טרינקען לעבען אויווען אדער פון קעסעל. קוים האט מען איהם אריינגעגאסען אין א שאל און מען איז אוועקגעגאנגען פון'ם אויווען, איז ער באלד פערפרארען געווארען.

איינינע מאטראזען זיינען געווארען אזוי פויל, אז זיי האבען זיך ניט געוואלט ריהרען פון'ם ארט. זיי פלעגען ליעגען גאנצע טעג איינגעוויקעלט אין זייערע דעקען און האבען מורא געהאט זיך אויפצוהייבען. זיי זיינען באלד קראנק געווארען אויף דער געפעהרליכער קראנקהייט סקארבוט. דער דאקטאר האט געטהאן אלעס מעגליכע אום דיא קראנקע צו היילען. ער האט זיי אבער ניט געקענט געבען דאס נייטיגסטע פרישע לופט. אין צעהן טאג זיינען דרייצעהן מאטראזען קראנק געווארען — אין גאנצען זיינען זיי געווען אכצעהן. —

דעם 8טען דעצעמבער אין דער פריה איז פען אריינגעקומען זעהר טרויעריג.

(Ice Sea, 7.)

— וואס וועלען מיר יעצט טהאן? האט ער געזאגט. דיא קעלט איז שרעקליך און מיר האבען קוילען נור אויף היינטיגען טאג?

ער האט זיי געוויעזען אין א זאק א ביסעלע קוילען. דאס איז געווען דאס לעצטע, וואס ער האט אויסגעקראצט און צונויפגעקעהרט פון׳ם שפייכלער. מעהר איז שוין ניטא. מען האט אריינגעשאָטען דיא קוילען אין פייער. ביז נאכט האבען זיי אויסגע־ברענט. — וואס טהוט מען ווייטער? אין אזא קעלט אהן הייצונג הייסט גאנץ איינפאך פערפראָרען ווערן. דשאנסאן האט גענומען שטריק, האט זיי אויפגעוויקעלט, האט זיי בענגאָטען מיט פיש־טראָהן, וועלכעס זיי האבען געהאט פון דיא זעע הינד, וואס זיי האבען געטייטעט מיט איינינע וואָכען צוריק, און האט דיעזע שטריק אריינגעוואָרפען אין אויווען. זיי האבען זיך באלד אנגעצונדען און האבען גוט געברענט. דער אויווען האט גוט געוואַרמט, עס האט אבער אזוי שטארק געשטונקען, אז מען האט זיך געמוזט צו־האלטען דיא נאז.

— זעהר א שלעכטע הייצונג, האט בעלל געזאגט.

— מאך בעסער, האט איהם דשאנסאן געענטפערט. דיעזע הייצונג האט אביער אין זיך א גאנץ אנדערע מעלה, וואס דוא ווייסט ניט — עס וועט צוציעהען צו אונז דיא ווייסע בערן. זיי וועלען הערן דעם גערוך פון׳ם פיש־טראָהן און וועלען קומען צו אונז אויף א וויזיט. מיר וועלען דאן האבען דיא געלעגענהייט צו מאכען זייער בע־קאַנטשאַפט.

— איך זעה גאר ניט איין, אז זייער בעקאנטשאפט זאל זיין אזוי אנגענעהם! האט אויסגערופען בעלל. איך וואָלט בעסער געוואָלט בעקאנט ווערן מיט צעהן פרעמדע מאטראזען אין ליווערפול, אלס מיט איין ווייסען בער אין דיעזער געגענד.

— מעגליך, אז דוא האָסט רעכט, האט דשאנסאן געזאגט, פערגעס אבער ניט, אז נור א נעהענטערע בעקאנטשאפט מיט דיא ווייסע בערן קען אונז פערזארגען מיט קליידער און מיט הייצונג. זיי זיינען יעצט זעהר פעט, זייערע האר זיינען לאנג און ווארם. מיר וועלען מוזען מיט זיי בעקאנט ווערן און אויסבאָרגען ביי זיי דיעזע צוויי ארטיקעל, וועלכע מיר דאַרפען אזוי נייטהיג יעצט.

— וואס וועלען מיר אבער טהאן, ווען דיא בערן וועלען זיך ניט איילען צו מאכען אונזער בעקאנטשאפט? האט בעלל ווייטער געפרעגט. אונזער פישטראָהן לאָזט זיך באלד אויס. עס וועט אונז אויסקומען פערפראָרען צו ווערן דא, אין דיעזער שרעקליכער, קאלטער וויסטעניי.

— איך ווייס ניט, האט געזאגט דשאנסאן טרויעריג. עס איז דא נור א י י ן מיטעל — דאס שיף — אבער — דער קאפיטאן וועט עס געוויס ניט ערלויבען.

ענדליך, דעם 20טען דעצעמבער האט זיך אויסגעלאָזט דאס לעצטע ביסעל פיש־טראָהן. דאס פייער אין אויווען האט זיך אויסגעברענט, דער אויווען איז געוואָרען קיהלער און קיהלער, ביז צו לעצט האט זיך איינער פון דיא מאטראָזען צוגעריהרט צום אויווען, ער האט געוואָלט זעהן, אויב ער איז נאך ווארם און, האט אוועקגעריסען דיא האנד מיט א שרעקליכען געשריי. דער אייזערנער אויווען איז געווען אזוי קאלט, אז ער האט אפגעפראָרען דיא שפּיץ פינגער.

דיא מאטראזען זיינען געשטאנען ארום דעם קאלטען אויווען בלייך און טרויעריג. דער קאפיטאן איז געזעסען אין א ווינקעל און האט גאר ניט געזאגט. דער דאקטאר איז ארומגעלאפען אין צימער, ער זאל זיך אביסעל אנווארעמען. נור שאנדאן, פען און אייניגע אנדערע מאטראזען זיינען געווען רוהיג און ענטשלאָסען. ווען עס איז געוואָרען שטארק קאלט אין צימער, איז שאנדאן מיט דיא אנדערע צוגעגאנגען צום קאפיטאן.

— קאפיטאן! האט געזאגט שאנדאן מיט א פעסטער שטימע.

קאפיטאן האטטעראס האט געשוויגען.

— קאפיטאן! האט שאנדאן געזאגט העכער, מיר האבען ניט קיין פייער און קיין הייצונג.

— נו, וואס ווילט איהר פון מיר? האט ענדליך דער קאפיטאן געזאגט.

— איהר קענט דאך אונז ניט לאזען דערפראָרען ווערן. גיט אונז אייערע בעפעהלע. זאָגט, וואס זאלען מיר טהאן?

— יעדער זאל טהאן זיין פפליכט ביז צו ענדע! האט אויסגערופען דער קאפיטאן.

— וויא קענען מיר טהאן אונזער פפליכט, ווען מיר האבען ניט קיין פייער? האט געפרעגט שאנדאן מיט א ביטערן געלעכטער. אין פיער און צוואנציג שטונדען ארום וועלען מיר אלע זיין טויט.

— וואס קען איך אייך העלפען? האט געזאגט דער קאפיטאן מיט א טרויעריגער, הערצרייסענדער שטימע. איך קען פון מיר קיין האָלץ ניט מאכען!

— מיר פערלאנגען ניט, איהר זאָלט מאכען האָלץ פון זיך, האט שאנדאן געזאגט שטאָלץ, מיר פערלאנגען נור, איהר זאָלט אונז הייסען נעהמען האָלץ, וואו מיר קענען עס קריעגען.

— וואו קענט איהר קריעגען האָלץ? האט דער קאפיטאן געפרעגט און איז געוואָרען בלייך, וויא דער שנעע אין דרויסען.

— אויפ'ן דעק פון אונזער שיף, האט שאנדאן געענטפערט גראָב.

— אויפ'ן דעק פון'ם שיף? האט קוים ארויסגערעדט דער קאפיטאן. ניין! איך וועל עס קיין מאל ניט ערלויבען!

שאנדאן, פען און דיא אנדערע מאטראזען זיינען צוגעקומען נעהענטער צו איהם און האבען איהם ארומגערינגעלט, גלייך וויא זיי וואָלטען געוואלט איהם צווינגען מיט געוואָלד, ער זאל זיי געהן הייסען צוהאקען דעם דעק פון'ם שיף אויף האָלץ אין אויווען אריין. פען און אנדערע האבען געהאלטען העק אין דיא הענד.

— געוויס, האט פען געזאגט, ווען דאס שיף קען אונז ניט ברענגען אהיים, זאל זיא אונז ווענינגסטענס אנוואָרעמען.

קאפיטאן האטטעראס איז אויפגעשפרונגען, האט ארויסגעכאפט דיא האק פון פען'ס האנד און האט זיא אויפגעהויבען אין דערהויך. ער וואלט איהם געוויס געווען צו שפאָלטען דעם קאָפּ, ווען דער דאקטאר זאל ניט געווען צו לויפען און אנחאפען דעם קאפיטאן ביי דער האנד. דשאנסאן, בעלל און סימפסאן זיינען אויך צוגעקומען העלפען דיעם קאפיטאן בערוהיגען זיינע מענשען. עס איז זיי געלונגען, איהם עטוואס צו בערוהיגען.

— ווען איהר וועט פערברענען דאס שיף, האט ער ענדליך געזאגט, מיט וואס וועלען מיר קענען צוריק פאהרען אהיים ?

— מיר האבען נאך דיא שיפלעך, האט שאנדאן געענטפערט גראב. מיר וועלען נים פערברענען דאס גאנצע שיף, זאנדערן דען אויבערשטען טהייל פון איהר.

— ניין ! האט אויסגעשריען דער קאפיטאן. איך וועל עס קיין מאל ניט דער־לאזען, אז מען זאל מיין „פארווארד" פערברענען ! — איך האב אלקאהאל און בראנדוויין אויפ'ן שיף, נעהמט און הייצט מיט זיי.

דשאנסאן און אנדערע זיינען אריינגעגאנגען אין שפייזע קאמער און האבען ארויסגענומען א פעסעלע בראנדוויין. זיי האבען צושניטען אלטע העמדער און געמאכט פון זיי קנויטען, וועלכע זיי האבען בעגאסען מיט בראנדוויין. דיעזע קנויטען האבען זיי אריינגעלעגט אין אויוועו און אנגעצונדען. עס האט זיך געוויעזען א בלויעס פייערל. דער אויוועו האט זיך לאנגזאם דערווארמט. דיא מאטראזען האבען זיך ארומגעשטעלט ארום איהם און האבען זיך געווארמט.

דעם 25טען דעצעמבער איז ווידער געווען אזא שרעקליכער פראסט, אז דער אלקאהאל אין אויוועו איז ניט געווען אים שטאנד אנצרווארעמען דאס צימער. דיא ווענד זיינען געווען בעדעקט מיט אייז. דיא לופט אין צימער האט אויסגוויעזען, וויא א געדיכטער נעבעל (טומאן) אויסגעמישט מיט שנעע, דער אטהעם פון דיא מענשען איז פערפרארען געווארען אין דער לופט, אז איינער דעם אנדערן האט ניט געקענט זעהן; זייערע הענד און פיס זיינען געווארען בלוי און פערגליווערט. זאגאר דיא צונג אין מויל האט זיך ניט געקענט ריהרען. דא האט שוין דער דאקטאר אויך ניט געקענט זיך איינהאלטען. ער איז צוגעגאנגען צום קאפיטאן און האט איהם געזאגט :

— האטעראס, מיר ווערן פערפרארען. מיר מוזען האבען האלץ צו הייצען דעם אויוועו.

— איך וועל ניט לאזען פערברענען דאס שיף ! האט געענטפערט דער קאפיטאן פינסטער.

— מיר קענען אבער אנדערש ניט לעבען, האט דער דאקטאר געזאגט מיט זיין פריינדליכער, ווייכער שטימע.

— לאזען זיי טהאן, וואס זיי ווילען, האט האטעראס קוים ארויסגעהויכט, איך ערלויב ניט.

מעהר האט מען ניט געדארפט. דשאנסאן, בעלל און סימפסאן זיינען באלד ארויפגעלאפען אויפ'ן דעק פון'ם שיף און האבען אנגעהויבען אויסצוהאקען דיא ברעטער פון'ם דעק און פון דיא ווענד ארום. קאפיטאן האטעראס האט געהערט, וויא מען האקט זיין שיף. יעדער זעץ מיט דער האק האט אפגעקלונגען אין זיין הארץ, גלייך וויא מען וואלט איהם אליין געהאקט. ער האט אבער געשוויעגען. עס איז געווען קריסמאס, א טאג, וועלכען אלע קריסטען פערברענגען אין פרעהליכקייט, געזאנג, עסען און טרינקען. וואס האבען זיי געהאט ? — נויט, קעלט און פערצווייפלונג.

באלד האט געברענט א פרעהליכער פייער אין אויוועו, אויף וועלכען מען האט אנגעשטעלט קעסלען מיט טהעע און קאפפע. די מאטראזען האבען זיך דערקוויקט מיט

א גלאָז ווארעמען טהעע. זיי זיינען לעבעדיג געווארען און האבען אנגעהויבען צו רעדען איינער צום אנדערן.

דעם 1טען יאנואר 1861 איז דאס וועטער געווען זעהר שעהן. דיא קעלט האט נאכגעלאזען, דיא מאטראזען זיינען ארויסגעגאנגען פון'ם שיף און האבען איניגע צייט פערבראכט אין דרויסען. דער דאקטאר האט זיך גענומען צו זיינע ביכער. ער האט געוואָלט דורכלעזען נאך א מאל אלע רייזען אויפ'ן אייז־מעער אום צוזעהן, וואס האבען אנדערע רייזענדע געטהאן אין זייער לאגע. ער האט געמאכט א זאַנדערבארע און זעהר וויכטיגע ענטדעקונג. ער האט געפונען אין דער רייזע בעשרייבונג פון סער עדוואַרד בעלטשער, אז אין קווינס טשענעל, ניט ווייט פון דעם ארט, וואו דיא „פאַרוואַרד“ געפינט זיך יעצט, זיינען דא מינעס מיט ערדקוילען. דיא עסקימאסען ווייסען ניט, וויא אזוי זיי צו גראבען; ער אבער מיט זיינע מענשען האבען זיך בענוצט מיט דיעזע קוילען א לאנגע צייט.

ער האט געחאפט דאס בוך אין דער האנד און איז געלאפען זוכען דעם קאפיטאן, איהם דערצעהלען פון דיעזע וויכטיגע ענטדעקונג.

— קוילען? האָט אויסגערופען דער קאפיטאן. שטיין קוילען? דא, אין דיעזער פערוואָרפענער געגענד?

— קוילען, האט געזאגט דער דאקטאר. — אונזער רעטונג. נאך מיינער רעכנונג זיינען מיר ניט מעהר, וויא הונדערט מיילען ווייט פון קווינס־טשענעל. וואס איז הונדערט מייל אין דיעזע געגענד? מיר האבען שליטענס, מיר האבען הינט צו שלעפען דיא שליטענס אין דרייא טאג זיינען מיר הין און צוריק. — קומט, קאפיטאן, לאָמיר מאכען דיא רייזע.

דער קאפיטאן האט איינגעוויליגט. ער האט געזאגט, אז ער וועט נור צונויפ־נעהמען זיינע קארטען און זיינע אינסטרומענטען. דער דאקטאר האט דערצעהלט פון זיין ענטדעקונג זיין פריינד דשאנסאן, וועלכער האט עס דערצעהלט אלע מאטראזען. איינינע האבען זיך זעהר געפרעהט, ווען זיי האבען דערהערט, אז מען האט אויסגעפונען אן ארט, וואו מען קען קריעגען קוילען; אנדערע האבען עס אויסגעהערט גלייכגילטיג און האבען געשמייכעלט.

— שטיין קוילען וועלען זיי דא געפינען? האט געלאכט דשיימס וואלל, אייז און שנעע וועלען זיי געפינען געננג.

— מאך קיין רעד ניט, האט איהם שאנדאן געזאגט שטילערהייט. לאזען זיי זיך געהן זוכען קוילען.

דשאנסאן, סימפסאן און בעלל האבען זיך אנגעהויבען פארצובערייטען אין וועג אריין. דער דאקטאר איז אויך געווען באלד פערטיג. מען האט נור געווארט אויפ'ן קאפיטאן, ער זאל קומען זאגען, ווען זיי וועלען ארויסגעהן. עס איז פערגאנגען א פאָר שטונדען, איידער ער איז ארויסגעקומען פון זיין קאיוטע. ענדליך, איז ער ארויסגעקומען און האט צוגערופען דעם דאקטאר צו זיך.

— ליעבער פריינד, האט ער איהם געזאגט גאנץ שטיל, אז קיינער פון דיא מאטראזען זאל ניט הערן. מיר זיינען יעצט ווייט פון קווינס־טשענעל, וואו דיא קוילען

געפינען זיך, ניט הונדערט מייל, וויא דוא האָסט אויסגערעכענט, זאָנדערן זיעבען הונדערט מייל.

דער דאָקטאָר האט אויסגעגלאָצט א פּאָר אויגען. ער האט איהם ניט געגלויבט. ער האט אויך גוט אויסשטודירט אלע לאַנד- און מעער-קארטען פון דיעזער, געגענד ער קען אויך גוט רעכענען און האט געוויס קיין טעות ניט געמאכט.

— דוא האָסט א טעות, האטטעראס! האט ער אויסגערופען. איך האב ריכטיג אויסגערעכענט. עס איז ניט מעהר, וויא הונדערט ענגלישע מייל קיין קווינס-טשענעל.

דער קאפּיטאן האט איהם אריינגערופען אין זיין קאיוטע. האט פערמאכט דיא טהיר און האט איהם געזאגט גאנץ שטיל:

— מיר שטעהן ניט אויף א י י ן ערד. דאס אייז פעלד, אין וועלכען אונזער שיף איז איינגעפרארען, שווימט קיין נאָרדען. איך האב עס שוין לאנג בעמערקט. עס האט מיך געוואונדערט, וואס מען זעהט ניט קיין ווייסע בערען און וואס אלע אנדערע חיות זיינען פערשוואונדען, יעצט וויים איך דיא אורזאכע דערפון. דיא חיות ווייסען בעסער פון אונז, אז אונזער אייז-פעלד שווימט.

דער דאָקטאָר איז געשטאנען, וויא פערשטיינערט. ער האט איהם נאָך אַלץ ניט געגלויבט.

— נעהם דעם סעקסטאַן, האט געזאגט דער קאפּיטאן און איבערצייג זיך.

דער סעקסטאן איז אן אסטראָנאָמישער אינסטרומענט. ווען דיא זון, דיא לבנה אדער דיא שטערן שיינען, קען מען דורך איהם אויסרעכענען אין וואס פאר אן אָרט אין דער וועלט מען געפינט זיך. מיר האבען ניט גענוג פּלאַץ היער אום צו בעשרייבען דיעזען אינסטרומענט.

דער דאָקטאָר האט גענומען דעם סעקסטאַן, איז ארויסגעגאנגען אין דרויסען, האט בעטראכט דיא לבנה, וועלכע האט דאמאלס געשיינט זעהר העל און האט אנ-געהויבען צו רעכענען. ער האט באַלד אויסגעפונען, אז דער קאפּיטאן האט רעכט. זיי זיינען יעצט אין א גאנץ אנדער געגענד אלס דאמאלס, ווען זיי האבען זיך איינגעאָרדענט אויפ'ן ווינטער.

— און דיא מאטראָזען ווייסען גאר ניט, אז מיר שווימען אַלץ וויטער און וויטער קיין נאָרדען, האט דער דאקטאר געזאגט.

— ש-ש-שאַ! האט דער קאפּיטאן געזאגט און האט ארויפגעלעגט א פינגער אויפ'ן מויל.

דער דאָקטאָר האט איהם פערשטאַנען. ער האט ניט געוואלט אויסזאָגען דיא מאטראזען, אין וואס פאר א לאַגע זיי געפינען זיך. זיי קענען יעצט ניט וויסען, וואוהין דאס אייז-פעלד וועט זיי פערשלעפּען. צום גליק, איז דאס אייז-פעלד געווען פון אייניגע הונדערט מייל דיא ברייט און דיא לענג. מען האט אויף קיין פאל ניט געקענט בע-מערקען, אז זיא שווימט.

16טעס קאפיטעל.

דיא רייזע.

אזוי וויא דער דאָקטאָר האט שוין דערצעהלט דיא מאטראָזען, אז זיי ווילען מאכען א רייזע צו געהן זוכען קוילען, האט קאפיטאן האטטעראס געפונען פאר נייטיג צו מאכען א רייזע אויף א פאר טאג. ער האט געוואוסט, אז קוים וועלען זיינע מאט־ראָזען געוואָהר ווערן, או ער האט זיך פלוצלונג אפגעזאגט פון דער רייזע, וועלען זיי פערשטעהן, אז דא איז עפּעס געשעהען און וועלען זיין נאך מעהר פערצווייפעלט.

ער האט דאָהער געהייסען, אז מען זאל זיך פאָרבערייטען צו דער רייזע. ער האט געהייסען ארויסנעהמען דיא שליטענס, וועלכע שאנדאן האט געקויפט אין גרענלאנד און אויסקלויבען דעם לייכטעסטען פון זיי. ער האט געהייסען נעהמען דיא שטארקסטע זעקס הינט און זיי איינשפּאַנען אין שליטען צו צוויי אין דער ברייט. אויפ'ן שליטען האט מען אנגעלעגט פּראָוויאַנט אויף צעהן טאג פאר פינף מענשען, א געצעלט פון זעגעלטוך אין פאל אז מען וועט דארפען איבערנעכטיגען אין אָן אָרט, וואו עס איז דא וועניג שנעע. אייניגע פונט פולווער און קוילען, אייניגע ביקסען, אייניגע דעקען און נאך אנדערע נייטיגע ארטיקעל.

יעדער האט מיט זיך מיט גענומען א גאַרטעל פון גוטאפּערטשאַ, וועלכער איז געווען אנגעפילט מיט וואסער אדער מיט טהעע. דער גאַרטעל איז געווען ארומגע־בונדען ארום דעם נאקעטען קערפּער און דאס וואסער איז ניט פערפראָרען געוואָרען. ווען מען האט זיך אפּגעשטעלט, האט יעדער געהאט לעבליכען טהעע אדער קאפפע פון זיין גאַרטעל. אויף דיא פיס האט יעדער געטראָגען א פּאר שנעע שוהע, אויף וועלכע דיא בעוואָינער פון דיא קאלטע געגענדען מאכען זעהר לאנגע רייזען.

דיא פאָרבערייטונגען האבען געדויערט א פּאר טאג. מען האט געמוזט אלעס איבערדערבענען און זיך גוט איבערלעגען, וואס מיט צו נעהמען און וואס ניט. דאן איז געווען דיא פראַגע, וועמען זאל מען מיטנעהמען אויף דיא רייזע? קאפיטאן האטטעראס האט זעהר גוט געקענט זיינע מאַטראָזען. ער האט געוואוסט, אויף וועמען ער קען זיך פערלאָזען און אויף וועמען ניט.

אלזא, דעם דאקטאר מוז מען מיט נעהמען. ער איז א געלערנטער און וויס פיעל זאכען. סימפּסאן און בעלל קען מען אויך מיטנעהמען, זיי זיינען גוטע מאטראזען און זעהר ערגעבען דעם קאפיטאן. דשאנסאן האט אויך געוואָלט מיטגעהן. דער קאפּיטאן אבער האט איהם אוועקגערופען אין א זייט און האט איהם געזאגט:

— ליעבער פריינד! דוא ביסט דער איינציגער אפיציער, אויף וועלכען איך קען מיך פערלאזען. בלייב אויפ'ן שיף. איך גיב דיר איבער דאס קאמאנדא. אויב דוא ווילסט, וועל איך דיר געבען א געשריעבענעם בעפעהל, אז דיא גאנצע צייט, וואס מיר וועלען זיין אין וועג, ביסט דוא דער איינציגער קאמאנדיר פון'ם שיף און פון דיא מאטראָזען. — איך וויים, אז איהר מוזט האבען האָלץ. איהר מוזט צוהאקען דאס שיף, איך בעט דיך אבער, ליעבער פריינד, דוא זאָלסט זעהן זיא צו שוינען, וויא וויט מעגליך. — דוא פערשטעהסט מיך, דשאנסאן?

— איך פערשטעהע אייך, קאפּיטאן, האט דשאנסאן געענטפערט, און וועל געוויס טהאָן מיין בעסטעס.

— איך דאנק דיר, האט דער קאפּיטאן געזאגט און האט איהם געדריקט דיא האנד. ווען מיר וועלען ניט צוריק קומען — אויף דער וועלט קען זיך אלעס טרעפען — זאָלסט דוא פיהרען דאס שיף צוריק קיין ענגלאנד. איך וועל דיר געבען א בריעף צו מיין באנק הויז, וואו דוא וועסט נעהמען געלד און בעצאהלען אלעמען, וויא איך האב זיי צוגעזאגט.

דעם 6טען יאנואר איז אלעס געווען פערטיג צו דער רייזע און דער קאפּיטאן האט געגעבען א בעפעהל, אז מען זאָל אויפבּרעכען. דיא פּארטיע איז בעשטאנען פון׳ם קאפּיטאן, דעם דאָקטאָר, דיא מאטראָזען סימפּסאן און בעלל, זעקס גרענלענדישע הינד און דיוק, דעם קאפּיטאן׳ס הונד. דער דאָקטאָר האט אבשיעד גענומען פון זיינע קראנקע, האט זיי אנגעזאגט, וויא זיי זאלען זיך אויפפיהרען דיא גאנצע צייט, ווען ער וועט זיין אויף דער רייזע. דער קאפּיטאן האט אויך געוואָלט אבשיעד נעהמען פון זיינע מאטראָזען. אלע אבער האבען איהם אנגעקוקט בייז און פינסטער. אויף שאנדאן׳ס געזיכט האט זיך געוויזען א זאָנדערבארער שמייכעל. קאפּיטאן האטטעראס איז געבליעבען שטעהן איינינע מינוט. ער האט מורא געהאט איבערצולאזען אליין דאס שיף. פּלוצלונג האט ער אויפגעהויבען דעם קאָפּ שטאָלץ, וויא א ריעז, וויא א העלד. דיא מאטראָזען האבען אראָפּגעלאָזען דיא קעפּ, זיי האבען פאר איהם מורא געהאט.

— זייט געזונד! האט ער זיי געזאגט מיט זיין הויכער קלינגענדער שטימע, און איז ארויסגעגאנגען.

דיא קליינע פּארטיע רייזענדע האט זיך געריהרט אין וועג. פיער מענשען און זיעבען הינט אליין אין דיעזער וועלט פון אייז און שנעע. זיי זיינען געגאנגען אין דער זייט, וואו עס ליעגט קווינס־טשענעל. דער קאפּיטאן האט געהאט אזא רעכנונג. ער וועט זיך ארומקוקען, וויא גרויס איז דאס אייז־פעלד, אויף וועלכע זיי שווימען. מעגליך, אז ווייטער ערגעץ געפינט זיך דאס פרייע מעער, וועט ער ניט דארפען ליעגען מיט זיינע מענשען איינגעפראָרען אין אייז. זיי וועלען צו פאהרען צום נארד־פּאָל מיט זייערע קליינע שיפלעך. דאן טאמער וועלען זיי טרעפען אויפ׳ן וועג ווייסע בערן, וועלכע זיי וועלען קענען שיעסען און פערזאָרגען זיך מיט הייצונג און מיט פעל.

דעם ערשטען טאג איז דיא רייזע געגאנגען גאנץ גוט. דאס וועטער איז געווען שעהן און פאר יענע געגענדען ניט שטארק קאלט. געגען אבענד האבען זיי זיך אומ־געקוקט, וואו זיי זאלען ערגעץ זיך מאכען א נאכט לאגער. אונזערע לעזער דארפען ניט פערגעסען, אז אין יענע געגענדען איז ניטא קיין טאג אין דיא ווינטער מאנאטען. עס איז איין לאנגע נאכט פון פיער פינף מאָנאטע. ווען מיר שרייבען ביי טאג אדער ביי נאכט, מיינען מיר דיא ערשטע צוועלף שטונדען און מעת לעת, וועלכע מען רעכענט, אז אין אנדערע לענדער איז טאג. —

זיי האבען באלד אויסגעפונען א פּלאץ, וואו עס איז געווען פיעל שנעע, און האבען זיך גענומען מאכען א שטיבעלע פון שנעע. א קרעטשמע פון שנעע, וואו איבער צור־געבטיגען. וויא מיעד זיי זיינען געווען פון דער רייזע צו פוס, האבען זיי זיך דאך געמוהט

דאָס אייז מעער.

נעהמען בויען דיא שנעע קרעטשמע. אזא ארבייט געדויערט געוועהנליך א פּאָר שטונדען. ווען דאָס הויז איז פערטיג געוואָרען, האט מען זיך געזעצט עסען. זיי האבען מיטגענומען א קליינעם קעראָסין אויווען, האבען איהם אנגעגאָסען מיט ספּיריטוס און האבען זיך אָפּגעקאָכט זייער עסען. ווען זיי האבען אָפּגעגעסען, זיינען דריי אריינגעקראָכע אין דעם שנעע הויז און דער פיערטער איז געבליעבען אין דרויסען, האלטען דיא וואך. יעדער האט דער רייהע נאך געמוזט האלטען וואך.

דעם אנדערן טאג איז מען אויפגעשטאנען, געמאכט ווארעמען טהעע אדער קאפע און מען האט זיך ווייטער געלאזט געהן. אלע זיינען געגאנגען גלייך, שטיל און רוהיג, נור דער דאָקטאָר האט זיך ניט געקענט איינהאלטען. וואו ער האט דערזעהן א בערגעל, איז ער צוגעלאָפען און האט אנגעהויבען צו האקען און צו גראבען.

— וואס זוכט איהר, דאקטאר? האט האטטעראס געפרעגט. זעהט איהר דען ניט, אז אויף דיעזען אייז איז נאך קיין מענשליכער פוס ניט געטרעטען?

— ווייסט איהר דען, וויא אלט דיעזעס אייז־פעלד איז? האט דער דאקטאר געענטפערט. מיינט איהר, אז אזא גרויסע מאסע אייז ווערט מיט איין מאל, אין איין ווינטער? ווער קען וויסען, וואס פאר א מענשען זיינען שוין געוועזן אויף דיעזען אייז־פעלד? — האב איך דען געקענט וויסען מיט א יאהר צוריק, אז איך וועל דא זיין?

— מיר האבען אבער קיין צייט ניט, דאָקטאָר. איך וויל זעהר זיין צוריק אויפ׳ן שיף. איך האב זאגאר חרטה, וואס איך האב געלאָזען דאס שיף אליין.

— דשאנסאָן איז דאך געבליעבען אויפ׳ן שיף.

— דאס ווייס איך, האט דער קאפיטאן געענטפערט. מיר זאגט אבער דאס הערץ, אז דאָרט וועט עפּעס געשעהן. איך בין ניט אבערגלויביש, דאָקטאָר, איך פיהל אבער, אז מיין שיף איז אין זעהר שלעכטע הענד.

אזוי רעדענדיג איז דער דאָקטאָר פּלוצלונג פערשוואונדען געוואָרען.

— וואו זייט איהר, דאָקטאָר? האט קאפּיטאן האטטעראס אויסגעשריען מיט שרעק.

— אָט בין איך, אין א גרוב, האט דער דאָקטאָר געענטפערט גאנץ רוהיג. ווארפט מיר צו א שטריק און שלעפּט מיך ארויס.

פון דער שטארקער קעלט פּלאצט זעהר אָפט דאס אייז, עס בילדען זיך טיעפע שפּאלטען. דער דאָקטאָר האט זיך פערדרעדט מיט׳ן קאפּיטאן און האט ניט בעמערקט, אז אונטער זיינע פיס געפינט זיך אזא שפּאלט און איז אריינגעפאלען. דער קאפּיטאן און סימפסאן האבען איהם צוגעוואָרפען דעם עק פון א שטריק, וועלכען דער דאָקטאָר האט אנגעכאפּט און זיי האבען איהם ארויסגעשלעפּט.

— האט איהר זיך א זעץ געטהאן, דאקטאר? האט געפרעגט דער קאפּיטאן מיטליידיג, ווען דער דאקטאר איז ארויס אויפ׳ן אייז און האט זיך אָפּגעטרייסעלט.

— איך? האט געלאכט דער דאקטאר. דאס טהו איך ניט. איך בין אריינגעפאלען אין א גרוב און איהר האט מיך ארויסגעשלעפּט. דאס איז אלעס.

— אבער וויא אזוי איז עס געשעהן, דאקטאר?

— גאנץ איינפאך. איך האב געוואָלט אריבערשפּאנען א שפּאלט אין אייז און

בין אריינגעפאלען. וויימער וועל איך שוין וויסען, וויא אזוי צו מאכען א רייזע צו פוס אויפ'ן אייז־מעער.

זיי זיינען וויימער געגאנגען ביז פארנאַכט, ווען זיי זיינען געבליעבען שטעהן אויף נאַכט לאגער און האבען זיך גענומען בויען א קרעטשמע פון שנעע. דער מאַנד האט געלייכטעט גאנץ העל, דיא שטערן האבען געשיינט און געפונקעלט. דער דאקטאר האט זיך ניט געקענט איינהאלטען. ער איז ארויפגעקלעטערט אויף א הויכען אייז־בערג און האט בעטראכט דיא סצענע ארום. עס האט אויסגעוויעזען, וויא א גרויסער פריעדהאָף מיט מאָנומענטען, מצבות, קירכען און שטיבעלעך. ווי ווייט דאס אויג האט געקענט ריי־כען, איבעראל זיינען געווען שפיצען און טויערן. א שעהנעס, אבער א שרעקליכעס בילד! דער דאקטאר האט זיך ניט געקענט אפרייסען פון דיעזער הערליכער סצענע.

אזוי זיינען פערגאנגען עטליכע טעג אהן יעדע שטערונג. דעם 15טען יאנואר האט דער קאפיטאן אויסגערעכענט, אז זיי זיינען מעהר אלס הונדערט מייל ווייט פון דער שיף און נאך האבען זיי קיין פרייעס מעער ניט געטראָפען.

— וויא גרויס איז אלזא דאס אייז־פעלד, אויף וועלכען מיר געפינען זיך? האט ער געזאגט צו זיך אליין. וואוהין וועט זיא אונז פערפיהרען? צו וואס קען נוצען אונזער רייזע?

ער האט אבער ניט געוואָלט ווייזען זיינע קאמעראדען, אין וואס פאר א שרעק־ליכער לאגע זיי געפינען זיך. זיי זיינען וויימער געגאנגען אין דער האָפנונג, אז זיי וועלען דאָך עפּעס געפינען. פלוצלונג האט זיך אויפגעהויבען א שרעקליכער נעבעל. אזא נעבעל, וועלכער קומט פאָר נור אין יענע קאלטע געגענדען. דיא לופט איז פול געוואָרען מיט גאנץ קליינע שטיקלעך אייז, וועלכע זיינען געווען אזוי געדיכט איינער לעבען אנדערן, אז אויף פינף שריט ווייט פון זיך האט מען גאר ניט געקענט זעהן. דיא קליידער פון אונזערע רייזענדע זיינען באלד אזוי בעהאנגען געוואָרען מיט אייז און פראָסט, אז זיי זיינען געוואָרען דריי מאל אזוי ברייט. דער נעבעל איז געוואָרען מיט יעדע מינוט שווערער און געדיכטער. זיי האבען זיך געמוזט אָנהאלטען איינער אן דעם אנדערן, זיי זאלען ניט פערבלאָנזעט ווערן. זיי האבען פראָבירט רעדען איינער צום אנדערן, קיינער אבער האט ניט געהערט, וואס דער אנדערער רעדט. דיא לופט איז געווען אזוי פול מיט אייז, אז עס איז אין איהר קיין בעוועגונג ניט געווען און, דיא שטימע האט ניט געקענט גרייכען צו דיא אויערן. דאס געהן איז געוואָרען זעהר שווער. אויף יעדען שריט האט זיך איינער אויסגעגליטשט און איז אומגעפאלען. איידער ער האט זיך אויפגעהויבען, זיינען דיא אנדערע אוועקגעגאנגען. ענדליך האבען זיי פערלאָרען איינער דעם אנדערן און יעדער איז געגאנגען זיין וועג. עס וואָלט גלייכער געווען, זיי זאלען בלייבען שטעהן אויף איין אָרט און אָפּווארטען, ביז דער נעבעל וועט פערשווינדען. דאס וואָלט אבער נור דאן מעגליך געווען, ווען דער נעבעל זאל ניט געווען אנקומען אזוי פלוצלונג און זיי וואָלטען געווען געהאט צייט צו מאכען זיך א שטיבעלע פון שנעע. יעצט האבען זיי זיך געפונען אין א פערצווייפעלטע לאגע. בלייבען שטעהן אויף איין אָרט, איז געווען אונ־מעגליך און ווייטער געהן איז געווען זעהר שווער. אויף יעדער שריט האבען זיי זיך אויסגעגליטשט און זיינען אומגעפאלען. זיי האבען געמוזט טאפּען דעם וועג מיט דיא

הענד. ענדליך, איז דער דאקטאר געבליעבען שטעהן און האט אויסגערופען:

— איך קען ווייטער ניט געהן! נא דיר א לאנד מיט א קלימאט! קאפיטאן! הע, קאפיטאן! וואו ביסט דוא?

קיינער האט איהם ניט געענטפערט. דער קאפיטאן האט איהם ניט געהערט. ער האט גענומען זיין ביקס און האט אויסגעשאסען.

— דיזע שפראכע וועט ער שוין הערן, האט ער געזאגט צו זיך אליין.

ער האט געווארט אייניגע מינוט, דער קאפיטאן זאל איהם ענטפערן; דער קאפיטאן אבער האט אויך דיזע שפראכע ניט געהערט. דעם דאקטאר האט עס שוין פערדראסען. ער האט נאך א מאל אויסגעשאסען און איז געווען זיכער, אז דאס מאל וועלען זיינע קאמעראדען געוויס הערן דעם שאס און וועלען איהם ענטפערן, צו זיין ערשטוינונג אבער האט ער דערהערט א שטילעס ברומען.

— הא! וואס איז דאס? האט ער געפרעגט זיך אליין.

ער האט געפיהלט, אז עפעס איז פארביי געגאנגען לעבען איהם און האט זיך אנגעריהרט אן איהם.

— א בער! האט ער אויסגעשריען. דאס איז א בער, וועלכער איז פערבלאנזעט געווארען אין נעבעל גלייך וויא מיר. א שעהנע געשיכטע! ווען דער הערר בער וועט ווירקליך וועלען מיט מיר בעקאנט ווערן, וועל איך מיך מוזען קריעגען מיט איהם.

וויא עס ווייזט אויס, איז דער בער אבער אויך געווען אין א זעלטענער לאגע. ער האט ניט געוואוסט, וואו ער איז אין דער וועלט. נאך א פאר מאל האט ער איהם בעריהרט, דאן איז ער פערשוואונדען געווארען. דער דאקטאר האט אנגעהויבען צו טאפען דעם וועג און האט געטראפען א וואנד. ער האט אנגעהויבען צו קלעטערן אויף דער אייז־וואנד און איז מיט שווערער מיה ארויפגעקראכען אויף א הויכען אייז־בערג. וואונדערבאר! וואס העכער ער איז געקומען, איז געווארען אלץ העלער און ליכטיגער. ווען ער איז ארויפגעקומען אויפ׳ן שפיץ פון׳ם אייזבערג, האט ער געזעהן וויא דער נעבעל איז נור ביי דער ערד. ער ווערט אלע מאל געדיכטער און ניעדעריגער. ער פאלט צו דער ערד. ער האט זיך אומגעקוקט אין אלע זייטען און האט דערזעהן זיינע קאמעראדען ארויסקריעכען פון׳ם נעבעל. זיי זיינען אויך געקומען אויף א העכערן ארט.

— האטטעראס!

— דאקטאר! בעלל! סימפסאן! האבען זיי געשריען איינער צום אנדערן פרעהליך.

אויפ׳ן הימעל האט זיך געוויעזען א גרויסארטיגעס נארד־ליכט. העלע פלאמען פון אלערליי פארבען האבען בעלייכטעט דעם הימעל און דעם נעבעל. זיי האבען געזעהן, אז זיי געפינען זיך אויף א הויכען בארג. ארום און ארום זיינען געווען בערג בעלייכטעט פון׳ם נארד־ליכט מיט א שעהנער ראזא פארב. אין טהאל אבער איז נאך געווען דער נעבעל געדיכט און עס איז דארט געווען פינסטער.

— גראסארטיג! פרעכטיג! וואונדערבאר! האט אויסגערופען דער דאקטאר מיט ענטציקען. אזא סצענע האב איך נאך קיין מאל ניט געזעהן. עס איז ווערטה איבערצוטראגען אלע ליידען, אזוי פיעל גויט און עלענד אום אמאל צו זעהן אזא סצענע.

קאפיטאן האטטעראס איז געבליעבען גלייכגילטיג. ער האט זיך ניט געפרעהט

איבער דיזע וואונדערבארע סצענע. ער האט געטראכט בעסער אן דאס נייטיגסטע.

— וואו איז דער שליטען? האט ער געפרעגט.

— דער שליטען שטעהט אונטען אין טהאל, האט דער מאטראז בעלל גע־ענטפערט.

— און וואס הערט זיך מיט'ן בער? האט דער דאקטאר געפרעגט.

— וואס פאר א בער? האבען אויסגערופען דיא איבעריגע מיט שטוינען.

— איך האב בעגעגענט א בער, האט דער דאקטאר געזאגט, און איך מוז אייך זאגען, אז ער איז געווען גאנץ העפליך געגען מיר. ער האט מיך בעגריסט אויף זיין ארט און איז זיך אוועקגעגאנגען זיין וועג.

— א בער, זאגסט דוא, דאקטאר? האט דער קאפיטאן איבערגעפרעגט, דאן מוזען מיר אויף איהם אכטונג געבען.

— וואס זאלען מיר אויף איהם אכטונג געבען, ווען ער איז אזוי העפליך? האט דער דאקטאר געשפאסט.

— מעגליך, אז ער איז געווען העפליך געגען דיר ער וועט אבער ניט זיין העפליך געגען אונזערע הינט. וואס וועלען מיר טהאן, ווען ער וועט אנפאלען אויף אונזערע הינט און וועט זיי אויפעסען? דיא הינט זיינען איינגעשפאנט אין שליטען און קענען ניט אנטלויפען.

אין דיזע מינוט האט מען געהערט א שטארקעס בילען פון א הונד.

— דאס בילט דיוק, מיין הונד, האט האטטעראס געזאגט. דארט איז עפּעס געשעהן. קומט, לאמיר אראפגעהן אין טאהל,

דער נעבעל איז אונטערדעסען געווארען אלץ געדיכטער און ניעדעריגער. ווען זיי האבען געוואלט אראפגעהן פון'ם בערג, איז דער נעבעל שוין געווען אזוי ניעדעריג ביי דער ערד, אז זיי האבען דערזעהן דעם שליטען און דיא הינד, אבער צווישען דיא הינד האבען זיי דערזעהן אנדערע חיות. דעם קאפיטאן'ס הונד איז געשפרונגען, וויא א משוגענער, האט זיך געריסען אין אלע זייטען און האט שרעקליך געבילט.

— פיקס! דאס זיינען פיקס! האט בעלל אויסגערופען.

— ניין, דאס זיינען ווייסע בערן, האט דער דאקטאר געזאגט.

— זעהט וואס זיי טהוען! האט אויסגעשריען דער קאפיטאן אויסער זיך. זיי זיינען אנגעפאלען אויף אונזער שליטען און רויבען אונזער פראוויאנט!

יעצט ערשט האט דער דאקטאר דערזעהן, וואס דארט טהוט זיך. א באנדע פיקס און בערן זיינען אנגעפאלען אויפ'ן שליטען, האבען געריסען, געצופט, געפליקט און געבראכען פון אלע זייטען. זיי האבען דערשמעקט דאס געזאלצענע פלייש, וועלכע אונזערע רייזענדע האבען געהאט מיט זיך און האבען עס געזוכט אין שליטען.

— שיעסט? האט דער קאפיטאן אויסגעשריען. געהט ניט אראפ, שיעסט פון דעם ארט, וואו מיר שטעהן.

פיער ביקסען האבען מיט אמאל אויסגעשאסען. דיא באנדע פיערפיסיגע רויבער האט זיך דערשראקען און האט אויף א מינוט אויפגעהערט צו רייסען דעם שליטען.

— שיעסט נאך א מאל! האט קאמאנדירט דער קאפיטאן.

אבערכאלס האבען פּיער שיעסע פערהילכט דיא געגענד. דיא באנדע רויבער האט זיך יעצט ווירקליך דערשראָקען און איז זיך צולאָפען אין אלע זייטען. יעצט ערשט זיינען אונזערע רייזענדע אראָפּגענאנגען פון זייערע פּאָזיציאָנען און זיינען צוגענאנגען צום שליטען. מיט שרעק און שטוינען האבען זיי דערזעהן, וואס פאר א צרה דיא בערן האבען אין דער קורצער צייט אנגעמאכט אין זייער פּראָוויאנט. זיי האבען צוריסען דיא דעקען, צוביסען דיא שטריק, צובראָכען דיא שאכטלען און דיא קעסטליך, אין וועלכע דאס פלייש איז געלעגען און האבען אויפגעפרעסען, וואס זיי האבען נור געקענט. דאס פּעסעלע ספּיריטוס, וואס זיי האבען מיטגענומען, אום דארויף צו קאָכען זייער עסען, איז געווען צובראָכען און דער ספּיריטוס איז אויסגערונען. דיא זעק מיט ביסקוויטוס און סוכארעס זיינען געווען צוריסען און צו וואָרפען. אלעס, וואס דיא רויבער האבען נור געקענט דערגרייכען, האבען זיי צוריסען, צובראָכען און אויפגעפרעסען.

— א טרויעריגע געשיכטע, האט בעלל געזאגט. וואס וועלען מיר יעצט טהאן? מיר זיינען געבליעבען אהן פּראָוויאנט.

— זעהט בעסער, וואס עס איז אונז געבליעבען, האט דער דאקטאר געזאגט. מיר וועלען שפּעטער טראכטען, וואס ווייטער צו טהאָן.

קאפּיטאן האטטעראס האט גאר ניט געזאגט. ער האט צונויפגענומען דיא צו־וואָרפענע זעק און דיא צובראָכענע קעסטליך און שאכטלען. דאס ערגסטע איז געווען, וואס דיא בערן האבען צובראָכען דאס פּעסעלע מיט ספּיריטוס. זיי האבען יעצט ניט געהאט מיט וואס אנצו וואַרעמען אביסעל וואסער און צו מאכען זיך טהעע.

זיי האבען צונויפגענומען אלעס, וואס דיא בערן האבען צו וואָרפען און איבער־געלאָזען און האבען אויסגעפונען, אז דיא בערן האבען פערניכטעט דיא העלפט פון זייער פּראָוויאנט. יעצט האט זיך געשטעלט דיא גרויסע פראגע: זאלען זיי ווייטער געהן, אדער זאלען זיי זיך אומקעהרן? — אזוי וויא דאס אייז־פעלד שטעהט ניט אויף איין אָרט, וואָלט געווען נאָטהווענדיג עס אויסצופאָרשען און וויסען, וויא גרויס עס איז. אלזא, וואָלטען זיי גערארפט ווייטער געהן וויא אזוי קענען זיי אבער ווייטער געהן, ווען זיי האבען אזוי ווענינ פּראָוויאנט? וויא דער דאקטאר האט אויסגערעכענט, וועלען זיי מוזען עסען נור האלבע פּאָרציאָנען א טאג, ווען זיי ווילען ווייטער געהן. דאס איז געוויס זעהר אונאנגענעהם. געהן אין אזא קעלט, אויף אזא שווערן וועג און נאך ליידען הונגער דערצו, איז געוויס קיין גרויס פערגעניגען ניט.

זיי האבען זיך בעראטהען, וואס זיי זאלען טהאן. אלע האבען געזאגט, אז מען זאל ווייטער געהן. ווען מען איז אין אזא זאָנדערבארע לאגע, מוז מען גוט קענען דאס אָרט, וואו מען געפינט זיך. אלזא, מוז מען דאס אייז־פעלד אויספאָרשען. נור איין סימפּסאן האט געוואָלט געהן צוריק. זייט א געוויסע צייט האט ער זיך געפיהלט זעהר שלעכט. ער האט געפיהלט, אז א שווערע קראנקהייט איז איהם אנגעפאלען און גראבט אונטער זיין געזונדהייט. ער האט געוואָלט געהן צוריק צום שיף און זיך אויסרוהען, אדער ריכטיגער געזאגט, זיך אניעדערלעגען. אזוי וויא אלע האבען אבער געשטימט, אז מען זאל ווייטער געהן, האט ער ניט געקענט זיין דאגעגען און איז אויך ווייטער געגאנגען.

17טעם קאפּיטעל.

דער קאַירן.

לאַנגזאַם שטיל און טרויעריג זיינען אונזערע רייזענדע ווייטער געגאַנגען. עס זיינע פערגאַנגען צווייא טאג, אין וועלכע עס האט זיך זיי קיין נייעס ניט געטראָפּען דעם דריטען טאג, דעם 18טען יאנואר האבען זיי דערזעהן, אז דיא גאַנצע געגענד האט זיך געענדערט. ביז אהער איז געווען ארום זיי נור אייז און אייז, פּלוצלונג האבען זיי דערזעהן הויכע בערג, פון וועלכע עס האבען ארויסגעשטעקט שטיינער און פעלזען.

— וואס איז דאס, קאפּיטאן? האט דער דאקטאר אויסגערופען. מיר זיינען יעצט אויף פעסטע לאנד, ניט אויפ'ן אייז־פעלד?

קאפּיטאן האטטעראס האט נאך פריהער בעמערקט דיזע זאָנדערבאַרע ערשיינונג און האט גענומען זיינע אינסטרומענטען, און זיינע לאַנד־קארטען, זעהן, וואס דאס איז. ער האט אויסגעפונען, אז דאס אייז־פעלד איז ווירקליך געבליעבען שטעהן אויף איין אָרט. עס איז צוגעפראָרען געוואָרען צום לאנד ניו־קארנעוואַל. ער האט געוויעזען דעם דאקטאר זיינע לאַנדקאַרטען און זיינע אויסרעכנונגען. דער דאקטאר איז געווען ענטציקט, וואס ער וועט א מאל אראָפּ פון'ם אייז־פעלד אויף א פעסטעס לאַנד. באלד אבער האט ער זיך איבערצייגט, אז ער האט זיך אומזיסט געפרייט. אויפ'ן פעסטען לאַנד איז געווען פיעל שווערער צו געהן, וויא אויפ'ן גלאַטען אייז. דאס לאַנד איז געווען בעדעקט מיט טיעפען שנעע, וועלכער וויא שטאַרק ער איז געווען פערפראָרען, האט דאך ניט געקענט אויסהאַלטען דאס געוויכט פון א מענשען און זיי זיינען זעהר אָפט געקראָכען אין שנעע ביז אין דיא קניע. פאר דיא הינד איז אויך געווען פיעל שווערער צו שלעפּען דעם שליטען אויפ'ן שנעע. זיי האבען זיך געמוזט צושפּאַנען צום שליטען און העלפען דיא הינט שלעפּען. דערצו נאך איז דאס לאַנד געווען פול מיט בערג און טאָהלען. וויא ניעדעריג דיא בערג זיינען געווען, איז דאך געווען זעהר שווער ארויפצושלעפּען דעם שליטען אויף זיי.

זיי האבען זיך אזוי געשלעפּט א גאַנצע טאג. געגען אבענד זיינען זיי געווען אזוי מיעד און מאַט, אז זיי האבען קיין כח ניט געהאט צו מאַכען זיך א שטיבעלע פון שנעע, וואו זיי זאלען קענען איבערנעכטיגען. מיט שווערער מיה איז זיי געלונגען אויפ־צושלאַגען דאס געצעלט פון זעגעל־טוך, וועלכעס זיי האבען מיטגענומען אויפ'ן שליטען. קוים איז דאס געצעלט געווען פערטיג, זיינען זיי באלד אריין, האבען זיך איינגעוויקעלט אין פעל פון רענטהירען און זיינען געפאלען אויף דער ערד פאר מידיגקייט.

אויסרוהען! זיך אויסרוהען! איז געווען זייער איינציגער וואונש. זיי האבען זאגאר פערגעסען אן עסען און אן טרינקען. זיי זיינען אויך באלד אנטשלאָפען געוואָרען. דאס איז געווען דיא איינציגע נאַכט, ווען זיי האבען קיין וואך ניט אויסגעשטעלט, קיינער איז ניט געווען אים שטאַנד צו האַלטען דיא וואך. ביי נאַכט איז געווען א שטארקער פראָסט. ווען זיי זיינען אויפגעשטאַנען אין דער פריה, האבען זיי געזעהן, אז אין יענע געגענדען מוז מען לעבען, וויא אן עסקימאָס. זאָנסט קען מען ניט אויסהאַלטען. דיא איינע נאַכט, וואס זיי זיינען ניט געשלאָפען אין א שטיבעלע פון שנעע, האט געהאט

זעהר טרויעריגע פאָלגען. סימפסאָן איז געוועזען קראַנק און האט זיך ניט געקענט ריהרען, מען האט איהם געמוזט ארויפלעגען אויפ'ן שליטען. בעלל האט געציטערט און איז קוים געווען אימשטאנד ווייטער צוגעהן. דער דאקטאר האט אויך געציטערט, עס האט איהם געקלאפט א צאהן אן א צאָהן, ער האט זיך אבער געהאלטען פעסט. נור איין האט־טעראס האט ניט געליטען. ער איז געגאנגען גלייך, פעסט, פערטראכט און טרויעריג, וויא אימער, גלייך וויא ער וואָלט ארומגעגאנגען אין דיא גאַסען פון ליווערפּול.

דיא רייזע איז דעם אנדערן טאג געוועזען נאך שווערער. עס איז געוועזען שרעקליך קאלט. דער וועג איז געוועזען ניט גלייך. דיא הינט זיינען ניט געוועזען אים שטאנד צו שלעפען דעם שווערן שליטען, אויף וועלכען סימפסאָן איז געלעגען און האט געקרעכצט. זיי האבען זיך געמוזט אלע דריי איינשפּאנען און העלפען דיא הינט שלעפען. זיי האבען זיך אזוי אוועקגעשלעפּט א פּאר שטונדען, ווען פּלוצלונג האט בעלל אנגענומען א הויפען מיט שנעע און האט אנגעהויבען צו רייבען דעם דאקטאר'ס געזיכט.

— וואס טהוסט דוא, בעלל? האט אויסגערופען דער דאקטאר און האט איהם געוואָלט אוועקשטויסען פון זיך.

בעלל אבער האט איהם ניט געהערט, האט זיך יעדעם מאל אנגעבויגען, האט אנגענומען ביידע הענד מיט שנעע און האט געריעבען דעם דאקטאר דיא נאז, דיא אויגען און דיא ליפּען.

— ביסט דוא משוגע, בעלל? וואס טהוסט דוא? האט זיך דער דאקטאר גע־בייזערט און זיך געריסען פון איהם. — וואס ווילסט דוא פון מיר האבען? איז דען יעצט דיא צייט צו שפּאַסען?

— איך שפּאַס ניט, דאקטאר, האט ענדליך בעלל געענטפערט. איך רעטע אייער נאז, וועלכע איז אפּגעפראָרען.

— מיין נאז? האט געפרעגט דער דאקטאר פערוואונדערט און האט זיך ערשט אומגעקוקט אז ער פיהלט ניט זיין נאז.

— יא הערר דאקטאר, אייער נאז איז געוועזען גאַנץ ווייס, ווען איך וואָלט איהם ניט געוועזען אָפּגעריבען מיט שנעע, וואָלט איהר פערלאָרען א טה־יל פון אייער געזיכט, וועלכעס איז צוואר זעהר אונבעקוועם אויף א רייזע אויפ'ן אייז־מעער, אבער צווישען געבילדעטע מענשען גיט עס צו א שעהנהייט צום געזיכט.

בעלל האט ווייטער געריעבען דעם דאקטאר'ס נאז ביז זיא איז רויט געוואָרען, א צייכען, אז דאס בלוט איז ווייטער צוגעקומען צו איהר. דער דאקטאר האט אנגעהויבען צו פיהלען זיין נאז.

— איך דאנק דיר, בעלל, האט ער אויסגערופען מיט א געלעכטער. אנאנדער מאל וועל איך דיר אָפּדיענען און וועל דיר אָפּרייבען.

— איך האלט אייך ביים וואָרט, דאקטאר, האט בעלל געזאגט. פערגעסט ניט! — נו, דערווייל זאלען קיין גרעסערע אומגליקען ניט געשעהן.

— דוא מיינסט אונזער קראַנקען? האט דער דאקטאר געזאגט טרויעריג. ליידער, האב איך זעהר מורא פאר איהם.

— וואס פעהלט איהם? האט פּלוצלונג האטטעראס געפרעגט.

— ער האט דעם סקארבוט, האט דער דאקטאר געענטפערט, און האט איהם נאך אזוי שטארק, אז דיא געוועהנליכע מיטעל וואס איך האב העלפען ניט מעהר. זיינע פיס זיינען שטארק אנגעשוואָלען און זיין צאהנפלייש (יאסלעס) זיינען שטארק אנגעגריפען פון דער קראנקהייט. איך בעדויערע איהם זעהר, איך קען איהם אבער גאר ניט העלפען.

— טאָמער וואָלטען מיר געבליעבען שטעהן א טאג אדער צוויי, האט בעלל געזאגט. דער ארימער סימפסאן דארף זיך אויסרוהען. דער דאקטאר וועט זיך בעסער קענען אפגעבען מיט איהם, פיעללייכט וועלען מיר איהם דאך נאך קענען רעטען.

— שטעהן בלייבען? האט אויסגעשריען קאפיטאן האטטעראס. וויא קענען מיר שטעהן בלייבען? איהר פערגעסט, אז מיר האבען א שיף און אז זעבצעהן מענשען װארטען אויף אונז אויף דער שיף, איהר פערגעסט, אז מיר האבען קיין פראָוויאנט אויך ניט. ווען מיר בלייבען שטעהן, וועלען מיר אלע שטארבען פאר הונגער. מיר מוזען ווייטער געהן, אדער זיך אומקעהרען.

ענדליך זיינען זיי געבליעבען שטעהן אויף נאכט־לאגער. בעלל האט געמאכט א שטיבעלע פון שנעע. מען האט אריינגעלעגט דעם קראנקען אין שטיבעלע און דער דאקטאר האט געמאכט פאר איהם טהעע מיט לימינע זאפט. דעם טהעע האט ער גענומען פון זיין גוטאפערטשא גארטעל ארום זיין לייב. קיין פייער צו מאכען הייסען טהעע האבען זיי יעצט ניט געהאט. דער טהעע איז געווען קאלט. סימפסאן האט גע־קרעכצט, אז עס האט געריסען דאס הארץ.

— איך שטארב, דאקטאר, האט ער געזאגט. איך פיהל, אז איך וועל שוין אהיים קיין מאל ניט קומען. גיט מיר עפּעס, דאקטאר, איך זאל גיכער שטארבען און אזוי פיעל ניט ליידען.

— לאז דיך ניט אָפּ, פריינד, האט איהם דער דאקטאר געוואָלט בערוהיגען. דיין קראנקהייט איז גאר ניט אזוי געפעהרליך, דוא וועסט נאך געזונד ווערן. טרינק נור טהעע און עס עפּעס.

דער ארימער סימפסאן אבער האט ווייטער געקרעכצט. זיין קראנקהייט איז געוואָרען געפעהרליכער מיט יעדע מינוט. ער האט געהאלטען אין איין בעטען, אז מען זאל איהם לאזען רוהיג שטארבען. דיא נאכט איז פאָראיבער זעהר טרויעריג. אלע זיינען געווען שטארק מיעד און זיינען געשלאָפען, וויא דיא געהרגעטע. אין דער פריה האט מען ווייטער געמוזט געהן. מען האט ארויפגעלעגט דעם קראנקען אויפ׳ן שליטען און מען האט זיך ווייטער געשלעפּט לאנגזאם, טריט ביי טריט און שטיל. קיינער האט קיין וואָרט ניט גערעדט, יעדער איז געווען בעשעפטיגט מיט זיינע געדאנקען.

פלוצלונג האבען זיי זיך אומגעקוקט און האבען דערזעהן, אז דיוק, דעם קאפיטאן׳ס הונד, איז ערגעץ פערשוואונדען געוואָרען. עס זיינען פערגאנגען א פאר שטונדען או ער איז אלץ נים געקומען צוריק. קאפיטאן האטטעראס האט אנגעהויבען צו ווערן אונרוהיג, ווען זיי האבען דערהערט זיין בילען. זיי זיינען נאכגעגאנגען נאכ׳ן קול און האבען דערזעהן, אז דיוק שטעהט לעבען א בערגעל, שארט מיט דיא לאפּעס און בילט.

— דאס איז געוויס א „קאירן“, האט דער דאקטאר געזאגט.

„קאירן“ הייסט א גרוב אין שנעע, וואו דיא עסקימאָסען בעהאַלטען זייער פּראָוויאנט: געטריקענטע פּיש, פלייש און פּיש טראָהן. אום זיי זאָלען טרעפען צום „קאירן“, ווען ער ווערט פערשנייט ווערן, מאכען זיי געוועהנליך א צייכען; זיי לעגען ארום דעם „קאירן“ מיט שטיינער, אדער מיט דיא דערנער פון דיא רענטהיערע; ווען זיי האבען האָלץ, שטעלען זיי אויף א שטיק האָלץ אלס צייכען. דער דאקטאר האט געהאט פאָלקאָמען רעכט, ווען ער האט געזאגט, אז דיוק האט געוויס געפונען אזא „קאירן“ און ניט א צייכען, אז מען זאָל איהם אויפגראבען.

— וואס האבען מיר דערפון, ווען עס איז א „קאירן“? האט דער קאפּיטאן געפרעגט.

— וואס רעדסט דוא, האטטעראס? האט זיך שוין דער דאקטאר געבייזערט. ווען עס איז א „קאירן“, מוזען מיר איהם אויפגראבען, טאָמער ליעגען דאָרט וויכטיגע דאָקומענטען, אדער פרישער פּראָוויאנט, וועלכער קען אונז יעצט זעהר ניצליך זיין. טאמער געפינען מיר דאָרט פּישטראָהן וועלען מיר קענען מאכען א פייער און אפּקאָכען טהעע. אלענפאלס מוזען מיר איהם אויפגראבען און זעהן, וואס דאָרט געפינט זיך.

— איך זעה ניט ארויס, אז עס זאָל ווערטה זיין דיא מיה איהם אויפצוגראבען. קיין אייראָפּעער איז נאך אין דיעזער געגענד ניט געוועזען. אלזאָ, קיינע דאָקומענטען וועסט דוא דא ניט געפינען ווען אבער אן ארעמער עסקימאָס האט דא פערגראבען פערפוילְטע פּיש, וועט דאך זיין אומזיסט אונזערע ארבייט עס אויפצוגראבען. מיר האבען דאך דערוויילְ פּראָוויאנט. — ווייטער, טהו וויא דוא ווילסט, דאקטאר.

דער דאקטאר האט זיך ניט געלאזט אָפּהאַלטען. ער איז צוגעגאנגען צום שליטען, האט ארויסגענומען א האק און האט אנגעהויבען אויפצוגראבען דעם „קאירן“. קוים האט ער אוועקגעשארט דעם שנעע פון אויבען, האט ער דערזעהן א הילצערנע שאכטעל. מיט ציטערענדע הענד האט ער געחאַפּט דאס שאכטעל און האט עס געעפענט — דארין איז געלעגען א פּאפּיער אויף וועלכען עס איז געווען אנגעשריעבען מיט א בליישטיפט:

—אלטאמ—פּארפּאיז—13 דעצעמבער—1860. נירקארגוו . . .

וויא עס ווייזט אויס האט מען געשריעבען דאס פּאפּיער מיט א ציטערענדער האנד. פון דער געץ זיינען אייניגע בוכשטאבען אָפּגעמעקט געוואָרען און מען האט זיי ניט געקענט לעזען.

— דיא פּארפּאיז איז א נאמען פון א שיף! האט אויסגערופען דער דאקטאר.

— וואס פאר א שיף? האט געזאגט דער קאפּיטאן. וויא קומט אהער א שיף? אין דיעזע געגענד איז נאך קיין אייראָפּעאישע שיף ניט געוועזען.

— האטטעראס! האט זיך דער דאקטאר געבייזערט. דוא זעהסט דאך אליין, אז מיט אנדערהאלב מאנאטע צוריק זיינען דא געוועזען מענשען. זעהסט דאך דייטליך, וויא עס שטעהט אנגעשריעבען דעם 13טען דעצעמבער און מיר האבען היינט דעם 26טען יאנואר 1861.

— דאס איז דאכט זיך, גאנץ דייטליך, האט בעלל געזאגט.

(Ice Sea, 8.)

— אלזא, וואס זאלען מיר יעצט טהאן ? האט דער דאקטאר געפרעגט.

— ווייטער געהן ! האט האטטעראס געענטפערט שארף. איך וויים ניט פון קיין „פארפאיז“, איך וויים, אז דיא „פארוואָרד“ ווארט אויף אונז.

עס האט גאר ניט געהאָלפען, מען האט געמוזט ווייטער געהן. קאפיטאן האט־טעראס האט אַלין געמורמעלט פאר זיך:

— ווער זאל זיין דיא „פארפאיז“ ? וויא קומט זיא אזוי נאָהענט צום נאָרד־פאָל ? וואס זאל הייסען דאס וואָרט אַלטאמ — ?

דער דאקטאר און בעלל האבען אויך געטראַכט פון דער שיף „פארפאיז“.

— מיר מוזען זיי אויפזוכען, האבען זיי געטראַכט. זיי זיינען געוויס אין אזא טרויעריגע לאַגע וויא מיר. ענטוועדער מיר וועלען זיי רעטען, אדער זיי וועלען אונז רעטען. ווען זיי האבען פערשאררט אין שנעע אזא דאָקומענט, געפינען זיי זיך געוויס אין א נויט און האבען עס געטהאן, אז טאָמער וועט עס איינער געפינען, זאל ער זיי קומען צו הילף.

זיי האבען אבער ניט געקענט לאַנג טראַכטען, וואס צו טהאן פון יענעמס וועגען, זיי האבען געהאט פאר זיך גענוג צו טהאן. דער וועג איז געוועזן זעהר שווער. דיא הינט זיינען געוועזן אזוי מיעד, אז זיי האבען זיך קוים געשלעפט. סימפסאן איז מיט יעדער מינוט געוואָרען ערגער. דער דאקטאר האט גוט געזעהן, אז ער שטארבט. ער האט איהם אבער גאר ניט געקענט העלפען. ער אליין האט זיך קוים געשלעפט און האט נאך געמוזט שלעפען דעם שליטען אויך.

געגען אבענד האט זיך אויפגעהויבען א שרעקליכער שנעע שטורם. זיי האבען געמוזט בלייבען שטעהן. מיט גרויסער מיה איז עס זיי געלונגען צו מאכען זיך א שטיבעל פון שנעע, וואו זיי זאלען זיך קענען שיצען פון׳ם ווינד, וועלכער איז געוועזן אזוי קאלט, אז ער האט דורכגעדרונגען דורך זייערע פעלצען. נור א געדיכטער פאך שנעע האט געקענט שיצען פאר איהם. זייער גליק איז געווען, וואס זייער לאַגער איז געוועזן לעבען א בארג און זיי האבען געדאַרפט מאכען נור דרייא ווענד פאר זייער שנעע קרעטשמע. באלד האט זיי דער שטורם אין גאנצען פערשאָטען מיט שנעע און עס איז זיי געוועזן וואָרם. דער דאקטאר האט זיך דערמאנט, אז ער האט בעהאלטען ערגעץ אין שליטען א פלאש קאָניאק און איז געגאנגען זיא זוכען. ער האט זיא אויך באלד געפונען. זיא איז גליקליכער ווייזע געבליעבען גאנץ. ער איז אריינגעקראָכען אין דער קרעטשמע מיט א שמחה:

— מיר האבען קאָניאק, מיר האבען מיט וואס צו מאכען וואסער !

זייט זיי זיינען געגאנגען אויפ׳ן פעסטען לאנד, האבען זיי זעהר געליטען פון דורשט. עס האט זיך זיי אויסגעלאָזט דאס וואסער. ווען זיי האבען געהאט ספירטוס, האבען זיי געקענט אנלעגען א קעסעלע מיט שנעע און עס דערוואָרעמען, אבער זייט דער ספירטוס האט זיך זיי אויסגעלאָזט, האבען זיי קיין וואסער ניט געהאט. זיי האבען גע־מוזט אָנשטאָפען זייערע גאָרטלען מיט שנעע און זיי אָנטהאן אויפ׳ן נאקעטען לייב ביז דער שנעע איז זיך צוגאנגען.

אין אונזערע געגענדען קען א מענש שטילען דעם דורשט מיט שנעע. אין יענע

געגענרען אבער איז עס אונמעגליך. דער שנעע איז אזוי קאלט, אז מען בריהט זיך אפ דאס מויל מיט דיא ליפען, ווען מען ריהרט זיך צו צו איהם, גלייך וויא ער וואלט געווען א הייס געגליהטער אייזען. דער עסקימאָס וועט ליידען עטליכע טעג דורשט און וועט ניט שטילען זיין דורשט מיט שנעע. וואסער דאגעגען איז פיעל ווארעמער און לייכט צו טרינקען. אום צו בעקומען וואסער, מוז מען אויסבויערן דאס אייז אויף אייניגע עלען דיא טיעף און דאס וואסער אונטען איז אזוי פיעל ווארם, אז מען קען עס טרינקען אהן געפאהר. ווען דיא עסקימאָסען ווילען, אז א שטארק פערפראָרען פלייש זאל ווערן אביסעל ווייכער, לעגען זיי עס אריין אין וואסער אונטערן אייז אויף א פאר שטונדען און עס געהט אָפּ, עס ווערט ווייך. מיר קענען זיך פאָרשטעלען, וויא גרויס עס איז געווען דעם דאקטאר'ס פרייד, ווען ער האט געפונען דיא פלאש קאָניאק.

ער האט באלד אנגעלעגט א קעסעלע מיט שנעע און האט איהם געשטעלט קאָכען. ווען דאס וואסער איז ווארם געוואָרן, האט ער אנגעגאָסען א שאָל מיט טהעע און האט געוואָלט דערלאנגען דעם קראנקען סימפסאן, אבער סימפסאן איז געווען טויט. דער דאקטאר איז געווען צופיעל בעשעפטיגט מיט'ן מאכען דאס שטיבעלע פון שנעע און דאן מיט'ן קאָכען טהעע און האט זיך ניט אומגעקוקט אויף זיין קראנקען.

דאס איז געווען דער ערשטער טאָדעס פאל צווישען דיא מאטראזען פון'ם „פאָר־ווארד". עס האט געמאכט אויף אלעמען א מיעסען איינדרוק. זיי האבען פערגעסען אן עסען, אן דעם טהעע און אן דער פלאש קאָניאק. שטיל און טרויעריג זיינען געזעסען אלע אין זייער פינסטערער שנעע קרעטשמע א גאנצע נאכט. קיינער פון זיי איז ניט געשלאָפען. קיינער האט קיין אויג ניט צוגעמאכט, אָבוואָהל זיי זיינען געווען שרעקליך מיעד.

אין דער פריה זיינען זיי ארויסגעקראָכען פון זייער שנעע גראב. דער שטורם האט נאכגעלאזען. מען מוז ווייטער געהן. דעם טויטען האבען זיי איבערגעלאָזען אין קאלטען שנעע־גראב.

טרויעריג האבען זיי זיך ווייטער געשלעפט. פלוצלונג האבען זיי דערזעהן א ביקס שטעקט ארויס פון שנעע. דער דאקטאר האט זיא ארויסגעשלעפט און בעטראכט. זיא איז געווען געלאדען און ניט פערראָסטעט. ער האט זיא בעטראכט און געפונען אז עס איז אן אמעריקאנישע ארבייט.

— דיעזע ביקס האט אוועקגעוואָרפען איינער פון דער „פארפאיז" האט בעלל געזאגט. דאס איז א בעוויז, אז זיי זיינען ערגעץ ניט ווייט פון דאנען.

זיי זיינען ווייטער געגאנגען אייניגע שטונדען און האבען געפונען א פעסעלע מיט בראנדי אדער מיט וויסקי פון זעהר ניעדעריגע גראדען, ווייל דער אינהאלט איז געווען פערפראָרען. זיי האבען עס אויפגעבראָכען און געפונען אז דאס וואסער פון דער בראנדי איז ארויסגעפראָרען ארום פעסעל און אין דערמיט איז געווען ריינער ספיריטוס, וועלכער ווערט קיין מאל ניט פערפראָרען. אויפ'ן פעסעלע איז געווען אויסגעברענט א P.

— דא איז עפעס א גרויס אונגליק געשעהן מיט דער שיף „פארפאיז", האט דער דאקטאר געזאגט. מיר זיינען צופעליגער ווייזע געקומען אויף זייער שפור, וואס וועט אבער זיין, ווען מיר וועלען זיי געפינען? מיר אליין האבען קיין פראָוויאנט ניט.

מיר אליין האבען זעהר וועניג קליידער. וואס וועלען מיר קענען טהאן פאר זיי? מיט וואס וועלען מיר זיי קענען העלפען?

— לאָמיר זיך אומקעהרן! האט פלוצלונג געזאגט דער קאפּיטאן.

עס איז געווען דייטליך, אז קאפּיטאן האטטעראס וויל זיך ניט בעגעגענען מיט דיא מענשען פון דער „פּארפּאיז". האט ער דען ניט רעכט געהאט? וואס וועט ער טהאן מיט זיי? מיט וואס קען ער זיי העלפען? דיא לאגע פון זיינע מענשען אויף זיין שיף איז געווען א פערצווייפעלטע, זיי האבען ניט געהאט קיין קוילען און האבען געמוזט האקען דיא וואנד פון דער שיף אום זיך צו דערוואַרעמען. וואס וועט ער טהאן, אז עס וועלען קומען נאך מענשען און מען וועט מוזען שטעלען נאך אן אויוועו? דער דאקטאר האט צוואר אנדערש גערעכענט, — וויא קען מען אזוי איבערלאָזען מענשען אין דער נויט? האט ער געטראַכט. וויא גליקליך וואָלטען מיר געווען, ווען איינער זאל קומען צו אונזער הילף אין אונזער טרויעריגער לאגע? ער האט אבער גאר ניט געקענט מאכען.

— איהר האט רעכט, קאפּיטאן, האט ער געזאגט. לאָמיר צוריק געהן צו אונזער שיף. מיר האבען זיך גענוג אנגעליטען און אונזערע ליידען זיינען געווען אומזיסט. קיין קוילען האבען מיר ניט געפונען. מיר האבען דערצו נאך פערלאָרען איינעם פון אונזערע בעסטע מאטראזען. —

— אלזא, לאָמיר זיך צוויי טאג אויסרוהען און דאן צוריק געהן, האט האטטעראס געזאגט ענטשלאָסען. דער שליטען איז אין איינינע ערטער צובראָכען. דיא הינט זיינען זעהר מיעד. מיר האבען יעצט ספּיריטוס צום קאָכען. לאָמיר זיך אויסרוהען, עסען עפּעס וואַרעמעס, געבען דיא הינט גענוג צו עסען און דאן — צוריק צו דער „פאָרוואַרד".

זיי האבען זיך באלד גענומען צו דער ארבייט, האבען אויסגעבויט א גרויסע שטוב פון שנעע, האבען אנגעגאָסען דעם קעראסין אויווען מיט ספּיריטוס און האבען אָפּגעקאָכט טהעע און א וואַרעמען מיטאג. זיי האבען געגעבען דיא הינט גענוג צו עסען, האבען זיך אליין גוט אנגעגעסען און האבען זיך געלעגט שלאָפען. זיי זיינען אָפּגעשלאָפען דעם גאנצען טאג און דיא גאנצע נאכט, אזוי מיעד זיינען זיי געווען.

דעם אנדערן טאג אין דער פריה האבען זיי זיך גענומען צו דער ארבייט. זיי האבען אויסגעבעסערט דעם שליטען, האבען צורעכט געמאכט זייערע קליידער און זייערע שיך, וועלכע האבען זיך אויפ'ן וועג שטארק צוריסען, האבען איבערגעקוקט און איבער־גערעכענט, וויא פיעל פּראָוויאנט זיי האבען נאך; זיי האבען ארויסגענומען דיא אסטראָ־נאָמישע אינסטרומענטען און האבען אויסגערעכענט, וואו זיי געפינען זיך און וויא אזוי זיי זאלען צוריק געהן.

דער דאקטאר האט דערבייא בעמערקט, אז דיוק לויפט אלע מאל אוועק צו א בארג מיט שנעע ניט ווייט פון זייער לאגער, שאַררט מיט דיא לאַפּעס און בילט. ווען ער האט געענדיגט זיין ארבייט, האט ער זיך ניט געקענט איינהאלטען און איז צוגע־גאנגען זעהן, וואס דאָרט טהוט זיך.

— וואס איז דאָרט מיט'ן הונד? האט ער געזאגט צו בעלל. עפּעס שאַררט ער דאָרט און קראַצט דעם שנעע. קום, לאָמיר געהן זעהן, וואס דאָרט איז.

זיי זיינען צוגעגאנגען צום בערגעל מיט שנעע. בעלל האט גענומען זיין שטעקען

און האט אנגעהויבען צו שאררען דארט, וואו דיוק האט געקראצט מיט דיא לאפעס. ער האט ניט לאנג געשאררט, ווען ער האט אנגעטראפען עפעס א הארטע זאך, ער האט עס ארויסגעשלעפט פון שנעע, — עס איז געווען א זאק מיט ביסקוויט.

— הא, הא! האט אויסגערופען דער דאקטאר, וואס איז דאס? וואקסען דא ביסקוויט אין שנעע? זאלען מיר האבען געטראפען דא א מאגאזין פון פראוויאנט, וועלכען דיא ענגלישע רעגיערונג האט אנגעגרייט?

ער האט גערופען דעם קאפיטאן און האט איהם געוויזען דעם זאק מיט ביסקוויט.

— גראב ווייטער! האט געזאגט האטטעראס.

בעלל האט ווייטער געגראבען און האט געפונען נאך שאכטלען מיט קעסטלעך. אין איינינע איז נאך געווען געטריקענטע פיש און געזאלצען פלייש.

— דאס איז געווים א־מאגאזין פון פראוויאנט, האט דער קאפיטאן געזאגט. פון וועלכען דיא בערן האבען דערשמעקט און איהם אויסגערויבט. זעה עס איז ניטא איין זאך א גאנצע, אלעס איז צובראכען און צערשטערט.

— איך מיין אויך אזוי, האט דער דאקטאר געזאגט, ווייל....

— א פוס! האט אויסגעשריען בעלל אין דיעזע מינוט. א פוס פון א מענשען!

— אלזא, איז עס קיין מאגאזין פון פראוויאנט, זאנדערן א גראב, וואו א גאנצע עקספעדיציאן ליעגט בעגראבען, האט געזאגט דער קאפיטאן.

בעלל און דער דאקטאר האבען ווייטער צושאררט דעם שנעע און האבען ארויסגעשלעפט דעם קערפער פון א יונגען מאן פון׳א יאהר דרייסיג. זיין קערפער איז געווען נאך גאנץ פריש, אז דער דאקטאר האט אויף קיין פאל ניט געקענט זאגען, ווען דער מאן איז געשטארבען. ער איז געווען אנגעטהאן אין פעל פון בערן און רענטהיר, וויא עס טראגען געוועהנליך רייזענדע אויפ׳ן אייז־מעער. באלד האט מען אויסגעגראבען נאך א קערפער פון א מאן פון א יאהר פופציג. אויף זיין געזיכט האט מען געזעהן דייטליך שפורען פון ליידען. זיין מויל איז געווען געשלאסען און דיא ליפען פערדרעהט און פערקארטשעט. דער טויט האט ארויפגעלעגט אויף דיעזעס געזיכט זיין שרעקליכען, טרויעריגען סטעמפעל.

— דיעזע לייכען האט מען ניט בעגראבען, האט דער דאקטאר געזאגט, זאנדערן זיי זיינען דא פערשאטטען געווארען. מעגליך, אז דער שטורם, וועלכער האט אונז שיער ניט פערשאטטען מיט א פאר טאג צוריק, איז דא געווען פיעל שטארקער און האט פערשאטטען און בעגראבען אונטערן שנעע א גאנצע עקספעדיציאן. זייער שנעע שטיבעלע איז איינגעפאלען איבער זיי און האט זיי פערשאטטען. זיי זיינען געווען צו שוואך אום זיך צו בעפרייען פון׳ם שנעע.

— גראב ווייטער! האט געזאגט האטטעראס.

— טאמער לעבט נאך איינער פון זיי, האט דער דאקטאר געזאגט.

בעלל האט ווייטער צושאררט דעם שנעע און האט געפונען נאך א קערפער. דאס איז געווען א מאן פון א יאהר פערציג. זיין געזיכט איז געווען אזוי רוהיג און אזוי פריש, גלייך וויא ער וואלט געשלאפען. דער דאקטאר האט זיך איינגעבויגען צו איהם, האט אויפגעריסען זיינע קליידער און האט צוגעלעגט זיין אויער צו זיין הארץ.

— דער איז ניט טויט! האט אויסגעשריען דער דאקטאר. לאמיר איהם אריינ־טראגען אין אונזער געצעלט. שנעל!

בעלל און דער דאקטאר האבען איהם אריינגעשלעפט אין זייער שנעע שטוב. דער דאקטאר האט בעטראכט דעם טויטען געגויער און האט איהם אנגעהויבען צו רייבען דאס הערץ און דאס געזיכט מיט ספּירטוס.

— איך וועל איהם רעטען! האט ער אייסגעשריען. איך בין איבערצייגט, אז דער מענש לעבט נאך.

ער האט איהם אויפגעריסען דאס מויל און האט איהם אריינגעגאסען אייניגע טראָפּען קאָניאק אין מויל אריין. דאס מויל האט זיך צוגעמאכט, דער קאָניאק האט געווירקט. דיא ברוסט פון׳ם קראנקען האט זיך אנגעהויבען גאנץ לייכט צו בעוועגען.

אונטערדעסען האט בעלל און האטטעראס ווייטער געגראָבען דעם שנעע. זיי האבען געפונען נאך א קערפּער, וועלכער איז געווען געוויס טויט. ער איז געווען שטארק געשוואָלען און זיין געזיכט איז געווען בלוי, א צייכען אז ער איז געשטאָרבען פון סקאָרבוט. לעבען איהם האבען זיי געפונען א צוריסענעם קאָנווערט, אויף וועלכען מען האט גע־קענט לעזען:

—טאמאָנט

—אָרפּאיז

—יו יאָרק.

קאפּיטאן האטטעראס האט בעטראכט דעם קאָנווערט און האט איהם אוועק־געוואָרפען. בעלל אבער האט איהם אויפגעהויבען און איז געלאָפען ווייזען איהם דעם דאקטאר. דער דאקטאר האט איבערגעלאָזען זיין קראנקען, איז ארויסגעלאָפען אין דרויסען און האט בעטראכט דעם קאָנווערט.

— יעצט פערשטעה איך! האט ער אויסגערופען. דאס הייסט: אלטאמאנט, פּאָרפּאיז פון ניו־יאָרק.

— אן אמעריקאנער? האט געזאגט האטטעראס פערוואונדערט. עס האט איהם פערדראָסען, וואס אן אמעריקאנער איז געקומען אין דיעזע ווייטע געגענדען פריהער פאר איהם.

האטטעראס איז געווען א שטאָלצער ענגלענדער. ער האט עס ניט געקענט צו לאָזען, אז אן אמעריקאנער זאָל צו גלייכער צייט מיט איהם קומען אזוי ווייט אויפ׳ן אייז־מעער. ווייטער האבען זיי געפונען פערשיעדענע ארטיקעל, אבער קיינע טויטע מעהר. זיי האבען אויפגעהערט צו גראבען און זיינען צוריקגעגאנגען צו זייער שנעע שטוב. דער דאקטאר איז געווען ענטציקט פון זיין קראנקען. מיט יעדע מינוט האט זיך געוויעזען אין איהם מעהר לעבען. זיין געזיכט האט אנגענומען דיא פארב פון א לעבעדיגען מענשען, דאס הערץ האט אנגעהויבען דייטליך צו שלאָגען. מען האט געקענט הערן, וויא ער אטהעמט. ליידער, איז ער נאך געווען אזוי שוואך, אז ער האט נאך ניט געקענט הערן, ניט זעהן, ניט רעדען. דער דאקטאר איז אבער געווען גליקליך, וואס ער האט געלעבט.

— זא לאנג עס שלאגט נאך אן אדער, האט ער געזאגט, האבען מיר נאך האפנונג, אז אונזער קראנקער וועט לעבען. מיר, דאקטוירים, טהוען אלעס, וואס מיר

קענען. דער גרויסער העלפער אבער איז דיא נאטור אליין. זיא העלפט, זיא היילט, זיא מאכט געזונד.

אזוי איז פערגאנגען דער טאג. מען האט זיך געמוזט לעגען אפרוהען אום מארגען צו געהן צוריק צו דער שיף. מען מוז זאמלען קרעפטע אויף דיא לאנגע רייזע אהיים.

דעם אנדערן טאג אין דער פריה האט דער דאקטאר געפונען אז זיין קראנקען איז פיעל בעסער. ער האט נאך אבער אלץ ניט געקענט רעדען און דערצעהלען, וויא ער קומט אהער.

— מיר טארען קיין צייט ניט פערליערען, האט געזאגט האטעראס. מיר מוזען צוריקגעהן.

— געוויס, האט דער דאקטאר מיטגעשטימט, אבער צו ערשט מוזען מיר בע־גראבען דיא טויטע.

האטעראס, בעלל און דער דאקטאר האבען צונויפגעלגט דרייא טויטע איינעם לעבען דעם אנדערן און האבען אויף זיי ארויפגעשארט א גרויסען בארג שנעע. ווען דיא בעערדיגונג (בעשנעאונג וואלט ריכטיגער געווען) האט זיך געענדיגט, האט מען איינגעשפאנט דעם שליטען, ארויפגעלעגט אויף איהם דעם קראנקען, איהם גוט איינ־געדעקט מיט פעל און מען איז געפאהרען צוריק צום „פארווארד".

דיא רייזע צוריק איז געווען לייכטער און שנעלער, וויא דיא רייזע אהין. עס איז געווען פעברואר, דער קאלטסטער מאנאט אין יענע געגענדען. דאס אייז איז געווען הארט און גלאט. דיא הינט האבען זיך אויסגערוהט. דער קאפיטאן האט געהייסען צו שפאנען זיין דיוק אויך. דערצו נאך האט זיך דעם ערשטען פעברואר געוויעזען דיא זון, וועלכע זיי האבען ניט געזעהן זייט דעם 25טען אקטאבער.

דיא איינוואוינער פון געגענדען, וואו דיא זון שיינט א גאנץ יאהר, האבען קיין בעגריף ניט, מיט וואס פאר א פרייד דיא איינוואוינער פון נארדען בעגריסען דיא זון דעם ערשטען מאל ווען זיא וועיזט זיך ווידער. עס איז ניט קיין קלייניגקייט אויסצו־האלטען א נאכט פון גאנצע דרייא מאנאטע! דער עסקימאס פאלט אויף דיא קניע, הויבט אויף דיא הענד צום הימעל און בעט צו דער ליעבער, פריינדליכער זון. דיא זון ברענגט צוריק ליכט, לעבען און פרייד. אונזערע רייזענדע האבען זיך דערקוויקט, ווען זיי האבען צום ערשטען מאל ווידער דערזעהן דיא זון. צוואר האט זיא זיך דעם ערשטען טאג געוויעזען נור אויף א פאר מינוטען, מיט יעדען טאג אבער איז זיא לענגער גע־בליעבען אויפ'ן הימעל און האט בעלויכטעט דיא שרעקליכע וויסטע פון אייז און שנעע.

וואס וויימער איז דיא רייזע דענאך געגאנגען שווערער. בעלל און דער דאקטאר האבען אנגעהויבען צו פיהלען שלעכט, זיי זיינען געווען מיעד און אפגעמאטערט פון דער לאנגער און שווערער רייזע. האטעראס האט זיי ניט געלאזט זיך אויסרוהען, ער האט זיך געריסען אהיים, צו זיין שיף.

דעם 24טען פעברואר אין דער פריה, ווען זיי זיינען אפגעגאנגען קוים הונדערט שריט פון זייער נאכט־לאגער, זיינען זיי פלוצלונג געבליעבען שטעהן; פון דער ווייטען האט מען געזעהן א שטארקען רויך.

— מיין שיף ברענט! האט אויסגעשריען דער קאפיטאן מיט פערצווייפלונג אין זיין שטימע. לאמיר לויפען! לאמיר רעטען מיין שיף!

זיי האבען אנגעשטרענגט זייערע לעצטע קרעפטע און זיינען געלאפען צו דעם ארט פון וואנען דער רויך האט זיך געוויעזען. ווען זיי זיינען צוגעקומען נעהנטער, האט זיך זיי פארגעשטעלט א שרעקליכעס בילד: דיא „פארווארד" איז געווען איינגעוויקעלט אין פלאמען. צווישען דיא אייז־בערג איז געשטאנען א זייל פייער. איין איינציגער מאן איז געשטאנען ניט וויט מיט'ן קאפ אראפגעלאזען, א בילד פון פערצווייפלונג און טרויער האטטעראס איז צוגעלאפען צו איהם.

— מיין שיף! מיין „פארווארד"! האט ער געשריען.

דער מאן האט זיך אומגעקוקט.

— אך! איהר זייט עס, קאפיטאן? האט ער אויסגערופען.

— דשאנסאן! דוא ביסט עס? האבען אויסגעשריען אלע דרייא. וואס איז דא געשעהן? וויא קומט עס, וואס מען האט אונטערגעצונדען דאס שיף?

— סטאפ! געהט ניט וויטער! האט געשריען דשאנסאן.

אין דיעזע מינוט האט מען געהערט א שרעקליכען טראך. דאס פייער איז צוגעקומען צום פולווער מאגאזין און דאס פולווער האט זיך אנגעצונדען. אין א סעקונדע זיינען געפלויגען פון אלע זייטען שטיקער האלץ; שטיקער אייזען, און שטיקער אייז. דער רעסט פון'ם שיף איז צוריסען געווארען אויף פיצלעך. אייניגע מינוטען זיינען געשטאנען אלע, וויא פערשטיינערט. קיינער האט ניט געוואגט ארויסצורעדען אווארט. דער דאקטאר איז געווען דער ערשטער, וועלכער איז געקומען צו זיך.

— וואו זיינען דיא מאטראזען? האט ער געפרעגט.

— זיי זיינען אנטלאפען, האט דשאנסאן געענטפערט. דיא שורקען האבען געמאכט שאנדאן פאר קאפיטאן, האבען צוגענומען פון דער שיף אלעס, וואס זיי האבען גע־קענט און האבען אונטערגעצונדען דאס שיף.

— אנטלאפען! האט אויסגערופען דער דאקטאר. זיי זיינען אנטלאפען און האבען איבערגעלאזען זייער קאפיטאן אהן א שיף און אהן פראוויאנט! דיא הינט! דיא שורקען! דיא טויגעניכטסען!

דער דאקטאר איז געווען שטארק בייז. ער וואלט געווען אויסגערעכענט אלע שימפפווערטער, וואס געפינען זיך אין ענגלישען ווערטער־בוך, ווען קאפיטאן האטטעראס זאל איהם ניט געווען אונטערברעכען.

— פריינדע! האט ער געזאגט מיט זיין פעסטער, ענטשלאסענער שטימע. פריינדע! דיא פייגלינגע זיינען אנטלאפען, לאזען זיי לויפען. גאט העלפט דיא טאפפערען און מוטהיגען! דשאנסאן און בעלל. איהר האט מוטה און קוראזש. דאקטאר, איהר האט דיא וויסענשאפט. איך האב צוטרויעי און גלויבען, אז מיר וועלען דערגרייכען אונזער ציעל. דארט, ניט וויט, איז דער נארד־פאל! לאמיר געהן צום נארד־פאל!

דעם קאפיטאן'ס ווערטער האבען בעגייסטערט דאס קליינע הייפעלע מענשען און האבען זיי בעלעבט. זיי האבען אין דיעזע מינוט פערגעסען, אז זיי געפינען זיך אין אן אייז־וויסטע צוויא טויזענד פינף הונדערט מייל וויט פון יעדע מענשליכע וואוינונג. זיי

האבען פערגעסען, אז זיי זיינען נור פינף מענשען און איינער פון זיי האלט ביים שטאר־בען, אין יענע שרעקליכע געגענדען אהן פראוויאנט, אהן א שיף, אהן פייער און אהן קליידער. פאר זיי האט זיך געדייכערט דיא איבעררעסט פון דער „פארוואַרד". דער דאקטאר האט געזעהן, וויא אלע זיינע ביכער, זיינע אינסטרומענטען, זיינע קארטען, זיינע מעדיקאמענטען און אלעס וואס איז פאר איהם געווען אזוי טהייער איז פערניכטעט, צערשטערט און פערברענט.

— האסט רעכט האטטעראס! האט ער ענדליך אויסגערופען. יעצט איז דיא צייט צו ווייזען, אז מיר זיינען מענער! יעצט דארפען מיר געווייזען, אז מיר האבען מוטה גענוג זיך אויסצודרעהן פון אונזער שרעקליכער לאגע.

איניגע מינוטען האבען אלע געשוויעגען. פלוצלונג האט דשאנסאן געפרעגט:

— וואו איז אייער שליטען מיט דיא זאכען?

— מיר האבען איהם געלאזען דא נים ווייט. מיר האבען דערזעהן דאס פייער, האבען מיר אוועקגעווארפען דעם שליטען און זיינען געקומען צולויפען אהער.

— האט איהר איבערגעלאזען דעם שליטען אויף סימפסאן?

— דער שליטען איז אליין, האט דער דאקטאר געענטפערט. סימפסאן איז גע־שטארבען אויפ'ן וועג.

— ארימער סימפסאן! האט געזאגט דשאנסאן. דוא האסט ניט געקענט איבערטראגען אזוי פיעל ליידען! — אבער ווער ווייס? מעגליך, אז ער איז ווערטה, מען זאל איהם בעניידען?

— פון'ם טראכטען און בעדויערן וועט גאר ניט ווערן, האט דער דאקטאר געזאגט. דערוויל זיינען מיר מיעד און מוזען זיך אויסרוהען. מיר האבען נאך א טויט קראנקען מאן אויפ'ן שליטען, וועלכען מיר מוזען באלד אריינבעהמען אין א ווארם ארט. — מאכט א שטוב פון שנעע!

— ווער איז דער קראנקער? האט דשאנסאן געפרעגט.

דער דאקטאר האט איהם דערצעהלט אין קורצע ווערטער, וויא אזוי זיי האבען געפונען דעם אמעריקאנער אלטאמאן.

— וויא קומט ער אהער? וואס האט ער געהאט צו טהאן אין דיעזע שרעקליכע געגענד? האט דשאנסאן גערעדט, וויא צו זיך אליין.

ער און בעלל האבען זיך גענומען מאכען א שטוב פון שנעע. דער דאקטאר און האטטעראס זיינען געגאנגען ברענגען דעם שליטען מיט'ן קראנקען אלטאמאן.

18טעם קאפיטעל.

דיא ערשטע ווערטער אלטאמאן'ס.

וויא מיעד בעלל איז געווען, האט ער זיך דאך גענומען פלייסיג צו דער ארבייט און, איידער דער דאקטאר מיט'ן קאפיטאן זיינען צוריקגעקומען מיט'ן שליטען, איז דיא שטוב פערטיג געווארען. דאס ערשטע איז געווען אראפצונעהמען דעם קראנקען פון שליטען און איהם אריינטראגען אין שטוב אריין. דאן האט מען געמוזט עפעס עסען. אלע זיינען געווען זעהר הונגעריג. דער דאקטאר האט באלד געמאכט ווארעמען טהעע

און האט אריינגעגאָסען דעם קראַנקען א פּאר לעפּעליך אין מויל אריין. יעצט איז זיי צוניין געקומען דער זאַק ביסקוויט, וועלכען זיי האבען געפונען אין שנעע צוזאממען מיט דיא טויטע קערפּער.

קוים האבען זיי עפּעס אָפּגעגעסען, איז דער דאקטאר ארויסגעגאנגען זוכען אויף דעם אָרט, וואו דיא „פּאָרוואַרד" איז געשטאנען, טאמער וועט ער געפינען עפּעס, וואס קען זיי נוצען. ער האט גאנץ ריכטיג בערעכענט, אז שאנדראַן און דיא מאטראזען, וועלכע זיינען אנטלאָפען, האבען געוויס צו וואַרפען אויפ'ן וועג זאכען, וואס איז זיי געווען צו שווער צו טראגען. זיין רעכנונג איז געווען ריכטיג. ער האט באלד געפונען א קליינעם אויוועז, וועלכען שאנדראַן האט אנפאנגס גערעכענט מיט צו נעהמען און דער נאך האט ער איהם אוועקגעוואָרפען. פון דער שיף איז נאך געבליעבען איניגע ברענדע (האָלעוועיש־קעס) וועלכע האבען זיך נאך גערייכערט. ער האט אנגעשטאָפּט דעם אויוועז מיט דיא האָלעוועשקעס און האט איהם אריינגעשטעלט אין דער מיט שטוב.

— קום, דשאנסאן, לאמיר געהן ווייטער זוכען, מעגליך, מיר וועלען נאך עפּעס געפינען, וואס קען אונז ניצען. יעצט וועלען מיר נאך אלעס געפינען, שפּעטער קען אנ־פאלען שנעע און אלעס פערדעקען.

זיי זיינען געגאנגען אויף דעם אָרט, וואו דיא שיף איז געשטאנען און האבען געזוכט. זיי האבען אויך געפונען א פּאר זעק ביסקוויט'ס, א קעסטעל „פּעמיקאַם" דאס איז אָקסען פלייש, וועלכעס איז אזוי שטארק געטריקענט, אז עס ווערט צוריעבען, וויא מעהל. ווען מען פאַהרט אין דיא גאנץ הייסע לענדער, וואו קיין פלייש קען זיך ניט האַלטען, אדער אין דיא גאנץ קאלטע געגענדען, וואו דאס פלייש ווערט אזוי שטארק פערפראָרען, אז קיין האַק נעהמט עס ניט, נעהמט מען מיט זיך מיט פּעמיקאַם. מיט א ביסעל וואַרעמע וואַסער ווערט דערפון א גוטע זופּע. — זיי האבען ווייטער געפונען א ביסעל קאַפּע צושאָטען אויפ'ן אייז, א קליין פעסעלע ברענדי, וועלכע איינער פון דיא מאטראזען האט בעהאַלטען אונטער א שטיק אייז און דערנאך האט ער עס פערגעסען, און נאך איניגע קלייניגקייטען, וועלכע זיי האבען באלד געבראַכט א היים.

דעם אנדערן טאג איז געפאלען אזא געדיכטער שנעע, אז עס איז געווען אונ־מעגליך ארויסצוגעהן פון שטוב. אלע זיינען געבליעבען אין דער היים. האטטעראס איז געזעסען אין א ווינקעל פערטראַכט. בעלל און דשאנסאן האבען זיך בעשעפטיגט מיט דער קיך, מאכען עסען; דער דאקטאר איז געזעסען לעבען קראנקען, וועלכען עס איז היינט געווען פיעל בעסער. ער האט געעפענט דיא אויגען, האט בעטראַכט פערוואונדערט דיא פרעמדע מענשען ארום זיך; ער איז נאך אבער ניט געווען אים שטאנד ארויסצו־רעדען א וואָרט.

געגען מיטאג האט זיך דער קאפּיטאן פּלוצלונג אויפגעהויבען און האט געזאגט:

— מיר מוזען זעהן עפּעס צו טהאָן. אזוי זיצען לעדיג איז דער וואָ־עמער שטוב טויג אויך ניט. דערצעהל אונז דשאנסאן, וויא אזוי איז עס געשעהן, וואס דיא מאט־ראָזען האבען זיך ענטשלאָסען צו אנטלויפען און מיך אוועקצו וואַרפען.

— צו וואס דאַרפסט דו עס וויסען, האטטעראס? האט דער דאקטאר גע־פרעגט. מיר ווייסען, אז זיי זיינען אנטלאָפען, דאס איז פאר אונז גאַנץ גענוג.

— ניין, דאקטאר, עס איז זעהר וויכטיג פאר מיר צו וויסען אלעס. עס איז א פראגע, אויב דאס איז פלוצלונג געשעהן, אדער זיי האבען שוין לאנג אפגערעדט, אז זיי זאלען אנטלויפען. ווען עס איז פלוצלונג געשעהן, וועלען זיי נאך צוריק קומען. דערצעהל, דשאנסאן.

— איך האב ניט פיעל צו דערצעהלען, האט דשאנסאן געזאגט. דעם אנדערן טאג נאך אייער אפרייזע האט שאנדאן איבערגענומען דאס קאמאנדא פון'ם שיף. ער האט דערקלערט, אז ער איז קאפיטאן, אלע האבען בייגעשטימט. איך האב נעגען זיי גאר ניט געקענט טהאן. ער האט זיי ערלויבט אלעס צו טהאן. מען האט געהאקט דיא שיף און מען האט געהייצט, וויא פיעל עס האט נור געקענט אריין אין אויוען. יעדער האט גענומען, וואס פאר א פראוויאנט ער האט אליין געוואלט. מען האט ארויסגעקייקעלט אלע פעסער און פעסלעך ברענדי, קאניאק און וויין און יעדער האט געטרונקען, ווא פיעל ער האט געוואלט. דעם 24טען יאנואר האבען זיי אפגעהאלטען א מיטינג און בעשלאסען צו פערלאזען דיא שיף. זיי האבען גערעכענט מיט צו נעהמען דעם גרויסען באאט, געהן קיין וועסטען, וואו עס קומען אפט דיא וואלפיש פאנגער. מעגליך, אז זיי וועלען געפינען א שיף, וואס וועט זיי אויפנעהמען, ווען ניט, וועלען זיי פראבירען פאהרען אויפ'ן באאט, ביז זיי וועלען זיך צושלאגען ערגעץ צו א לאנד. אזוי וויא זיי האבען ניט געהאט קיין הינט, האבען זיי בעשלאסען צו מאכען א גרויסען שליטען און צו שלעפען איהם אליין. דיא פארבערייטונגען אויף דיא רייזע האבען געדויערט ביז דען 18טען פעברואר. איך האב געהאפט, אז ביז דאמאלס וועט איהר געוויס אנקומען. ענדליך, דעם 24טען פעברואר האבען זיך אלע אנגעטרונקען, אז זיי האבען זיך קוים געקענט ריהרען. דער שיכורער פען האט אריינגעווארפען א ברענענדיג שטיק האלץ אין א טריום פון שיף. איך האב דערפון ניט געוואוסט. ווען איך האב בעמערקט, אז דיא שיף ברענט, האב איך ניט געהאט קיין טראפען וואסער, מיט וואס עס צו לעשען. זיי זיינען אוועקגעפאהרען און האבען מיך איבערגעלאזען אליין אויף דער ברענענדער שיף. וואס האב איך געקענט טהאן איין מענש אליין? דאס איז אלעס, וואס איך האב אייך צו דערצעהלען.

— איך דאנק דיר, דשאנסאן, האט דער קאפיטאן געזאגט. דוא האסט געטהאן אלעס, וואס דוא האסט געקענט אום מיין שיף צו רעטען. — יעצט מוזען מיר דענקען, וויא אזוי זיך צו רעטען, לאז יעדער זאגען זיין מיינונג, וואס מיר זאלען יעצט טהאן.

— איידער איך וועל זאגען מיין מיינונג, האט דשאנסאן געזאגט, וויל איך אייך עטוואס פרעגען. איהר זייט נעבטען ארויסגעגאנגען מיט אייערע אינסטרומענטען אויסרעכענען, וואו מיר געפינען זיך יעצט. זאגט מיר, שווימט דאס אייז־פעלד, אויף וועלכען מיר געפינען זיך, אדער עס שטעהט אויף איין ארט?

— עס שטעהט אויף איין ארט. זייט אנפאנגס פעברואר איז עס צוגעפרארען געווארען צום לאנד ניו־קארנעוואל.

— אלזא, ווייסען מיר וועניגסטענס, וואו מיר זיינען און וויא ווייט מיר זייען פון'ם נארד־פאל.

— אבער וואס זאלען מיר טהאן? מיר קענען דאך דא ניט בלייבען, האט האט־טעראס געזאגט.

— מיר מוזען באלד אויפברעכען און געהן ערגעץ, וואו מיר קענען געפינען א שיף און פאהרען אהיים, האט בעלל געזאגט.

— ניין, האט געזאגט דער קאפיטאן, מיר מוזען געהן צום נארד־פאל! לויט מיינע אויסרעכנונגען, זיינען מיר פיעל נעהנטער, צום נארד־פאל אלס צו א מעער, וואו מיר קענען טרעפען א שיף. דיא געגענד ארום נארד־פאל איז נאך אונבעקאנט, קיין מענש איז נאך דארט ניט געוועזן; מעגליך, אז מיר וועלען דארט געפינען נאהרונג און אלעס, וואס מיר דארפען. ווען מיר וועלען יעצט געהן צו א מעער, וואו מען קען געפינען א שיף, דארפען מיר פערוועגדען אויף דער רייזע וועניגסטענס צוויי מאנאטע. מיר וועלען אלע אויסשטארבען פאר הונגער און פאר קעלט, ווייל מיר האבען קיין פראוויאנט און קיין הייצונג. ווען מיר געהן אבער צום נארד־פאל דארף אונזער רייזע געדויערן דרייא פיער וואכען, דא האבען מיר וועניגסטענס א האפנונג, אז מיר וועלען זיך רעטען.

— דאס מאל האט איהר אונרעכט, האטטעראס, האט דער דאקטאר געזאגט, ווען מיר געהן צוריק, ווייסען מיר וועניגסטענס, אז מיר געהן אהיים, דאס וועט אונז געבען מוטה צו געהן, ביז מיר וועלען דערגרייכען אונזער ציעל; ווען מיר געהן אבער צום נארד־פאל, געהן מיר אין אונבעקאנטע געגענדען און מיר פערליערען דעם מוטה. ווער ווייס, וואס פאר א געגענד עס איז ארום נארד־פאל? מעגליך, אז דארט איז אזא שרעקליכע וויסטע, אז דארט געפינט זיך גאר קיין לעבעדיגע זעעלע. ניין, קאפיטאן! יעצט מוזען מיר געהן אהיים, קיין ענגלאנד. מעגליך, אז מיר וועלען טרעפען אויפ'ן וועג עסקימאסען, ביי וועלכע מיר וועלען קריעגען פראוויאנט; מעגליך, מיר וועלען ערגעץ טרעפען א מאגאזין פון דער ענגלישער רעגיערונג.

— געוויס, האט דשאנסאן געזאגט, אונזער איינציגע רעטונג איז יעצט צו געהן א היים. מיר האבען קיין אנדער עצה ניט מיר מוזען געהן א היים.

האטטעראס האט איניגע מינוטען גאר ניט געענטפערט. פלוצלונג האט ער זיך אויפגעהויבען און האט געזאגט פעסט, שטאלץ און ענטשלאסען:

— אלזא, איהר ווילט געהן א היים? — געהט! איך וועל דא בלייבען, איך מיט מיין געטרייען הונד. איך וועל אליין געהן צום נארד־פאל!

דער דאקטאר, דשאנסאן און בעלל האבען אנגעקוקט איינער דעם אנדער. זיי האבען זיך געשעהמט פארן קאפיטאן. דער דאקטאר האט געוואלט עפעס זאגען, ווען ער האט בעמערקט, אז דער קראנקער האט זיך א ריהר געטהאן. ער איז צוגעגאנגען צו איהם זעהן, וואס עס איז מיט איהם. דער קראנקער האט אנגעהויבען צו בעוועגען מיט דיא ליפען. מען האט געהערט א הויך, וויא דאס ווארט „פארפאיז“.

— דיא „פארפאיז“ איז ניט ווייט? האט דער דאקטאר א פרעג געטהאן דעם קראנקען.

דער קראנקער האט קיים א ריהר געטהאן מיט'ן קאפ, א צייכען, אז דיא „פארפאיז“ איז ניט ווייט פון דאנען.

— איז זיא דא ערגעץ, אין דיעזער מעער? האט דער דאקטאר געפרעגט.

דער קראַנקער האט ווייטער געגעבען א צייכען מיט׳ן קאָפּ, אז זיא איז ערגעץ אין דיעזען מעער. האטטעראס איז צוגעקומען צום קראַנקען. זיינע צייכענס האבען איהם שטארק פּעראינטערעסירט.

— ליעגט אייער שיף אין נאָרדען אדער אין זיעדען? איך ווייס, אז אייך איז שווער צו רעדען. מיר וועלען דאהער אזוי מאכען: ווען איך וועל טרעפען, זאָלט איהר געבען א צייכען; ווען איך וועל ניט טרעפען, זאָלט איהר קיין צייכען ניט געבען.

דער קראַנקער האט א ריהר געטהאן מיט׳ן קאָפּ, א צייכען אז ער פערשטעהט, וואס מען מיינט.

— ליעגט אייער שיף אין זיעדען?

דער קראַנקער האט זיך ניט גערירט.

— ליעגט אייער שיף אין נאָרדען?

דער קראַנקער האט געגעבען א צייכען.

אויף אַזאַ ארט האבען זיי זיך צונויפגערעדט מיט׳ן קראַנקען און האבען אויסגעפונען, אז זיין שיף איז גאַנץ און ליעגט אייניגע טעג רייזע קיין נאָרדען.

— נו, האט אויסגערופען האטטעראס, זעהט איהר, אז מיר מוזען געהן קיין נאָרדען, אונזער רעטונג ליעגט אין נאָרדען. — אלזא, פריינדע! לאמיר געהן צום נאָרד־פּאָל!

דאס איינציגע וואָרט, וואס דער קראַנקער אלטאמאן האט ארויסגערעדט, האט אריינגעבראַכט א נייעם לעבען אין אונזערע פריינד. אלזא, איז דא ערגעץ ניט ווייט דא א שיף, וועלכע קען זיי אלע רעטען. זיי האבען געלאזט דעם קראַנקען זיך אויסרוהען; דער דאקטאר האט איהם געגעבען עטליכע לעפעל ווארעמען טהעע און האט איהם ווייטער אנגעהויבען אויסצופרעגען דורך צייכענס, וויא דער קאפּיטאן האט פריהער געטהאן און האט אויסגעפונען, אז דיא „פּארפּאיז" איז א שיף פון ניו־יאָרק, אלטאמאן איז דער קאפּיטאן, דאס שיף איז איינגעפראָרען געוואָרען אין אייז. עס איז אויף איהר דא פּראָוויאַנט און הייצונג. אלטאמאן מיט זיינע מאטראזען זיינען געגאנגען זוכען א וועג צו סמיטה׳ס קאנאל און זיינען אויפ׳ן וועג פערשאָטען געוואָרען מיט שנעע. עס איז נאך שווער געוועזען ארויסצוקריעגען פון איהם אלעס, וואס האט פּאסירט מיט דער „פּארפּאיז", עס איז שוין אבער געוועזען גענוג צו וויסען, אז א שיף מיט הייצונג, מיט פּראָוויאַנט, מיט קליידער און מיט אלעם גוטען געפינט זיך ניט גאַנץ ווייט פון דאנען.

— יעצט מוזען מיר געהן אויפזוכען דיא „פּארפּאיז", האט דשאנסאן געזאגט.

— געווים! האט דער דאקטאר געזאגט, ווען מיר געהן ארויס מארגען, קענען מיר געגען דעם 15טען מערץ דערגרייכען דיא „פּארפּאיז" און מיר זיינען גערעטעט. איך מיין, אז מיר זאלען זיך שוין פּאָרבערייטען צו דער רייזע. וויא אלטאמאן זאגט מיר, ווייס ער גאַנץ גוט דעם וועג. עס געהט איהם בעסער. ווען מיר געהן לאנגזאם, וועט ער דערווייל אין גאנצען געזונד ווערען און וועט אונז ברענגען צו זיין שיף.

זיי האבען זיך אויך באלד גענומען צו דער ארבייט. זיי האבען צוהאַקט דעם רעסט פון דער „פּאָרוואַרד", וועלכעס איז געוועזען איינגעגראָבען אין אייז און איז ניט פערברענט געוואָרען, און האבען עס מיט גענומען אלס הייצונג אויפ׳ן וועג. דעם שליטען

האבען זיי צורעכט געמאכט און האבען געמאכט א פלאץ פארן קראנקען. זיי האבען איבערגעקוקט זייערע זאכען און האבען איבערגעלאזען אייניגע ארטיקעל, וואס זיי האבען געהאפט צו געפינען אויפ'ן „פארפאיז“.

דעם אנדערן טאג איז שוין אלעס פערטיג געווען. זיי האבען אפגעגעסען א ווארעמען מיטאג און האבען זיך געלעגט שלאפען. אין דער פריה זיינען זיי ארויסגעגאנגען אין דער זייט, וואו אלטאמאן האט זיי געוויזען. דער וועג איז געווען גלייך, מען האט ניט געזעהן קיין אייזבערג. א בעווייז, אז זיי געפינען זיך ווייט פון לאנד. דיא אייזבערג געפינען זיך געוועהנליך נאהענט צו א ברעג.

— וויא איהר זעהט, דאקטאר, געהן מיר אימער נאך אויפ'ן אייז-פעלד, האט דשאנסאן געזאגט דעם פינפטען טאג נאך זייער אברייזע. קענט איהר מיר זאגען, דאקטאר, וויא פיעל א שטיק אייז קען אויף זיך אויסהאלטען? איך טראכט אלץ: אט, אט ברעכט זיך איין דאס אייז און מיר פאלען אלע אריין.

— האב קיין מורא ניט, אלטער פריינד, האט איהם דער דאקטאר געענטפערט. אייז האט אין זיך א זאנדערבארע קראפט. ווען עס איז צוויי אינטשעס דיא גרעב, קען עס טראגען אויף זיך א מענשען; ווען עס איז דריי און א האלב אינטשעס דיא גרעב, קען עס אויסהאלטען א מענשען מיט א פערד; ווען עס איז פינף אינטשעס דיא גרעב, קען עס אויסהאלטען א קאנאנע; אכט אינטשעס דיא גרעב, קען עס אויסהאלטען א באטערעע; צעהן אינטשעס דיא גרעב, קען עס אויסהאלטען א גאנצע ארמעע. דוא האסט אלזא ניט וואס מורא צו האבען. דאס אייז איז דא אזוי גראב, אז עס קען איבער-טראגען א פעסטונג און דערצו פאלט נאך אימער שנעע צו און ווערט אויך פער-פראָרען.

— גוט, דאקטאר, וואס איהר האט מיך דערמאנט אן שנעע. איך האב אייך שוין עטליכע מאל געוואלט פרעגען, פון וואנען נעהמט זיך אין דיעזע געגענדען אזוי פיעל שנעע? אין אונזערע געגענדען זיינען דיא ימים און דיא וואסערן פריי, עס ווערט פון זיי דאמפף און ווען דיא לופט איז קאלט, ווערט דער דאמפף פערפראָרען און ער פאלט אראפ אויף דער ערד אלס שנעע. וואו נעהמט זיך אבער וואלקען און שנעע אין דיעזע געגענדען, וואו אלעס איז פערפראָרען, וויא אייזען?

— דיין פראגע איז א גאנץ ריכטיגע, דשאנסאן, האט דער דאקטאר געענטפערט. דער שנעע קומט אן אהער פון דיא ווארעמערע געגענדען. יעדעס שטיקעלע שנעע, וואס דוא זעהסט, איז געווען א מאל א טראפען וואסער אין א טייך אדער אין א מעער, דער ווינד האט איהם אויפגעהויבען און האט איהם געבראכט אהער, וואו ער איז פערפראָרען געווארען און אראפגעפאלען אלס א הארט שטיקעל שנעע.

דעם אנדערן טאג האבען זיי געזעהן א זעלטזאמע ערשיינונג, וועלכע דער דאקטאר האט אויף קיין פאל זיך ניט געקענט ערקלערן. דער הימעל איז געווען ריין און קלאר, דיא שטערן האבען געשיינט און געפונקעלט. מען האט אין ערגעץ ניט געזעהן קיין ברעקעל וואלקען. פלוצלונג האט אנגעהויבען צו שיטען א שנעע און האט געשאטען צוויי שטונדען כסדר. דער דאקטאר איז דיא גאנצע צייט געשטאנען און האט בעוואונ-

דערט דיעזעס וואונדער. וואס איז עס? פון וואנען קומט עס? וויא אזוי קען געהן א שנעע אהן א וואָלקען?

— איך וויים ניט, איך פערשטעה ניט! האט ער ענדליך געזאגט. דיא נאַטור איז נאך אזוי רייך מיט וואונדערבארע זאכען, אז מיר מוזען אָפען זאגען: מיר פערשטעהן דיא זאך ניט; מיר זיינען נאך קינדער און דארפען נאך פיעל, זעהר פיעל לערנען.

דיא רייזע האט זיך געצויגען לאנגזאם און אונזערע רייזענדע האבען אנגעהויבען מיעד צו ווערן. עס איז ניט קיין קלייניגקייט צו געהן צוועלף פונפצעהן טאג כסדר אויף אייז, וועלכער איז הארט, וויא אייזען. דעם 14טען מערץ האבען זיי דערזעהן א זעע הונד. דריי שיעסע האבען איהם באלד געטייטעט. ער איז אבער געווען זעהר מאגער און זיין פלייש האט ניט געטויגט צום עסען. עס האט געשטונקען מיט פישטראָהן. בעלל האט פּראָבירט ווארפען שטיקער פלייש פון איהם פאר דיא הינט און איז געווען העכסט דערפרייט צו זעהן, אז דיא הינט פרעסען עס מיט פערגניגען. וועניגסטענס, וועלען דיא הינט האבען פּראָוויאַנט, וועלען זיי כח האבען צו שלעפען דעם שליטען. דער דאקטאר האט זיך ניט געוואונדערט, וואס דיא הינט פרעסען עס אזוי געשמאק. אין דיא קאלטע געגענדען אין אמעריקא גיט מען דיא פערד עסען געטריקענטע פיש, ווען עס לאָזט זיך אויס דאס היי. ווען פערד קענען עסען פיש, פאר וואס זאלען הינט ניט קענען עסען דאס פלייש פון א זעע הונד?

זיי זיינען געווען העכסט דערפרייט, וואס עס האבען זיך אנגעהויבען צו ווייזען שפורען פון בערן און פיקס. זייער פּראָוויאַנט האט זיך אויסגעלאזען און זיי האבען שוין געמוזט צופריעדען זיין מיט האלבע פּאָרציאָנען. זיי האבען דערפאר גערעכענט, אז עס וועט זיי געראטהען צו שיעסען א בער; בערן פלייש קען מען שוין עסען, בעזאָנדערס געשמאק זיינען דיא פיס פון א בער. שוין א פאר מאל האבען זיי געזעהן בערן אדער פיקס פון דער ווייטען און האבען אויף זיי געשאָסען, זיי האבען אבער ניט געטראפען. זייט א פאר טאג האט דשאנסאן בעמערקט, אז א ווייסער בער געהט זיי נאך און וויכט ניט פון זיי. ער איז אבער געווען אזוי פּאָרזיכטיג, אז ער איז באלד אנטלאָפען, ווען ער האט נור דערזעהן, אז זיי קוקען זיך אום. דשאנסאן האט עס דערצעהלט דעם דאקטאר.

— אה, איך פערשטעה, האט דער דאקטאר געלאכט, דער הערר בער מיינט, אז מיר האבען ניט קיין פּראָוויאַנט און וועלען באלד אויסשטארבען פאר הונגער, דאן וועט ער לעבען א גוטען טאג. ער איז גאנץ קלוג, דער הערר בער, ער האט אבער פערגעסען, אז מיר מיינען אויך דיא זעלבע, מיר זאלען איהם טייטען און מאכען פון איהם א גוטען מיטאג. מיר וועלען זעהן, ווער עס איז קליגער. דער מענש אדער דער בער.

ער האט געוואָלט אנלאדען זיין ביקס און האט דערזעהן מיט שרעק, אז ער האט זעהר וועניג פולווער און ניט איין קוגעל.

— וואו איז אונזער פולווער און אונזערע קוילען? האט ער געפרעגט דשאנסאן. גיב זיי אהער געשווינד! לאמיר אנלאדען אונזערע ביקסען און געהן אויפזוכען אונזער פריינד דעם בער.

דשאנסאן האט אנגעהויבען צו זוכען דעם פולווער און דיא קוגלען — עס איז אין ערגעץ ניט געווען. זיי האבען געהאט זעהר ווענינ און דאס לעצטע ביסעלע האבען זיי ערגעץ פערלאָרען. דשאנסאן האט געציטערט פאר וועהטאג.

— וואס קענען מיר יעצט טהאן? האט ער געבראכען דיא הענד און האט געוויינט פאר שמערץ. מיר האבען ניט וואס צו עסען און האבען קיין פולווער און קיינע קוגעלן. דער בער געהט אונז נאך טריט ביי טריט. איך האב מורא, אז יעצט וועט ער שוין זיין קלינער.

דער דאקטאר האט אראָפּגעלאָזען דעם קאָפּ און האט זיך פערטראכט. דיא לאגע איז ווירקליך געווען א פערצווייפעלטע. אין דיעזע מינוט האט זיך דשאנסאן אומגעקוקט און האט דערזעהן דעם בער. ער איז זיך געגאנגען לאנגזאם, רוהיג און האט געשמעקט זייערע טריט, וויא א הונד געשמעקט נאך דיא טריט פון זיין הערר.

— אט איז דער בער! האט דשאנסאן אויסגערופען, און מיר האבען קיין פולווער און קיינע קוגעלן.

דער דאקטאר האט זיך אומגעקוקט און האט דערזעהן, וויא דער בער האט זיך אויסגעדרעהט און איז זיך רוהיג געגאנגען צוריק. ער האט דערהערט דשאנסאן׳ס געשריי און האט זיך איבערלעגט, אז עס איז נאך צו פריה צו מאכען זייער בעקאנטשאפט.

— האָסט דוא ניט אביסעל בוימעל, אביסעל פיש־אייל אדער אנאנדער פעטע זאך, דשאנסאן? האט דער דאָקטאָר געפרעגט.

— איך האב גאר נישט, האט דשאנסאן געענטפערט.

דער דאקטאר האט גאר ניט געענטפערט, איז צוגעגאנגען צום שליטען, האט ארויסגענומען דעם טהערמאָמעטער און האט איהם געהאלטען איינינע מינוט געגען ווינד. דאס קוועקזילבער אין טהערמאָמעטער איז באלד פערפראָרען געוואָרען. דער דאקטאר האט צובראָכען דעם טהערמאָמעטער און האט ארויסגענומען א ווייסע, גלענצענדע קויל.

— יעצט האבען מיר וועניגסטענס איין קויל, האט ער געזאגט.

— איהר זייט ווירקליך א קלוגער קאָפּ, האט דשאנסאן געזאגט ערשטוינט. מיר וואָלט עס קיין מאל ניט איינגעפאלען צו פאבריצירען קוגעלן אויף אזא אָרט.

— איך בין ניט אזוי קלוג, וויא דוא מיינסט, דשאנסאן, איך האב נור זעהר פיעל געלעזען. ניט נור פון קוועקזילבער קען מען מאכען געפראָרענע קוגעלן, זאָנדערן זאגאר פון בוימעל. קאפיטאן פאררי דערצעהלט, אז ער האט א מאל געמאכט א קוגעל פון געפראָרענעם בוימעל און האט מיט איהר אויסגעשאָסען אין א ברעט. דיא קוגעל האט דורכגעלעכערט דיא ברעט און איז געבליעבען גאנץ. דוא ווייסט גאר ניט, וויא הארט און וויא שטארק איינינע זאכען ווערן פערפראָרען אין דיעזע געגענדען.

— איהר האט רעכט. דאקטאר, מען דארף זעהר פיעל לעזען אום מען זאל עפּעס קענען.

אין דיעזע מינוט איז צו זיי צוגעקומען דער קאפיטאן. ער פלעגט שטענדיג געהן פאָראויס, ווען ער האט אבער געזעהן, אז זיי זיינען געבליעבען שטעהן און רעדען אזוי פיעל, איז ער צו זיי צוגעקומען. דער דאקטאר האט איהם דערצעהלט, וואס דא איז.

— קינדער, דאס איז קיין שפאס, האט ער זיי געזאגט. מיינט ניט, אז איהר ווערט געהן געגען א בער מיט איין איינציגע קוגעל. ווייסט דוא דען ניט, דשאנסאן, אז מען מוז א מאל שיעסען צעהן צוועלף מאל, איידער מען טייטעט א ווייסען בער? ווען איך זאל ווענינסטענס וויסען, אז איך וועל איהם טרעפען מיט דער איינער קויל, דער ווייסער בער איז אבער זעהר קלוג, ער ווייכט אויס א קוגעל, ער האט איבעראל ניט ליעב בעקאנט צו ווערן מיט מענשען.

— אלזא, וואס טהוט מען? ער געהט אונז נאך טריט ביי טריט און ווערט א מאל ביי נאכט אויף אונז געוויס אנפאלען.

— איך וועל אליין געהן געגען איהם האט האטטעראס געזאגט.

— מיר וועלען אלע געהן מיט אייך, האבען אלע דריי אויסגערופען.

— ניין, איך וועל געהן גאנץ אליין, האט האטטעראס געזאגט ענטשלאסע.

— וואס רעדסט דוא, האטטעראס? האט דער דאקטאר געפרעגט. דוא ווילסט ריסקירען און געהן אליין אויף א ווייסען בער? דאס איז אונמעגליך.

— איך וועל אייך ווייזען, אז עס איז יא מעגלוך. מיינט אבער ניט, אז איך וועל געהן געגען איהם מיט דער ביקס מיט איין איינציגע קוגעל. דאס טהו איך ניט.— דשאנסאן, האסט דוא דיא פעל פון'ם זעעהונד, וועלכען מיר האבען ניט לאנג געטייטעט.

— עס ליעגט אויפ'ן שליטען.

— אלזא, גיט מיר דיא פעל און איהר בלייבט דא שטעהן און האלטען דיא וואך.

דער דאקטאר האט פראבירט אפצוהאלטען דעם קאפיטאן, ער זאל ניט ריסקירען זיין לעבען און געהן אליין אויף א ווייסען בער. עס האט אבער גאר ניט געהאלפען. האטטעראס איז געווען א גרויסער עקשן און ווען עס איז איהם עפעס געקומען אין קאפ אריין, האט ער עס געמוזט אויספיהרען.

— דאקטאר, האט ער געזאגט, איהר ווייסט דאך, אז דיא ווייסע בערן נעהרן זיך פון דיא זעע הינט. איהר קענט זיך דאהער לייכט פארשטעלען, אז א ווייסער בער וועט זיך ניט איבערשרעקען, ווען ער וועט דערזעהן א זעע הונד? —

— איך פערשטעה אייך, האטטעראס, האט איהם דער דאקטאר אונטערבראכען. עס איז אבער זעהר געפעהרליך.

— איך זעה קיין אנדער וועג ניט, האט האטטעראס געענטפערט פעסט און ענטשלאסען. גיב מיר דיא ביקס און מיין לאנגעס מעסער. איך מוז האבען ביידע זאכען. איהר שטעהט פון דערווייטען. ווען איך וועל זיין אין געפאהר, זאלט איהר קומען מיר העלפען.

אין א פערטעל שטונדע ארום האט זיך געוויעזען א זעע הונד אויפ'ן אייז. ער איז געשפרונגען, האט געטאנצט און האט זיך משוגע געמאכט, ביז דער בער האט איהם בעמערקט. ער איז לאנגזאם און גאנץ שטיל צוגעגאנגען צום זעע הונד. ער איז צוגעגאנגען אזוי שטיל, אז דער זעע הונד האט איהם דאכט זיך גאר ניט בעמערקט. ווען ער איז צוגעקומען גאנץ נאהענט צו איהם, האט ער זיך אויפגעשטעלט אויף דיא הינטערסטע פיס און איז מיט א מאל ארויפגעשפרונגען אויפ'ן זעע הונד. אין דיעזע

מינוט האט געקראַכט א שוס. דער זעע הונד האט זיך אראָפּגעוואָרפען דיא פעל און קאפּיטאן האטטעראס איז ארויסגעשפּרונגען פון איהר. דיא קויל האט געטראָפען דעם בער אין דער ברוסט. ער איז אומגעפאלען, איז אבער באלד אויפגעשטאַנען און האט מיט דיא פאָדערסטע פיס געהאַפּט שטיקער שנעע און צוגעלעגט צו דער וואונד. האטטעראס איז געשטאַנען געגען איהם מיט'ן מעסער אין דער האַנד.

— בראוואָ! הורראה! האבען געשריען דשאנסאן און דער דאקטאר, ווען זיי האבען געזעהן, וויא געשיקט און קינסטליך האטטעראס האט בענוצט דיא פעל פון'ם זעע הונד אום דעם בער צו רייצען.

אין דיעזע מינוט אבער האט דער בער אנגעהויבען שרעקליך צו ברומען און האט זיך געוואָלט ארויפוואַרפען אויפ'ן קאפּיטאן, קאלט־בלוטיג, ענטשלאָסען און מוטהיג האט איהם האטטעראס בעגעגענט און האט איהם אריינגעשטאָכען זיין לאַנגעס, שאַרפעס מעסער אין הארצען. דער בער איז געפאלען טויט.

— יעצט שנעל! האט דער דאקטאר געזאגט. קום, דשאנסאן, לאמיר געהן זעהן, וואס דער הערר בער האט אונטערן פּעלץ, יעצט איז ער נאך וואַ־ם און מיר וועלען האבען א גוטען מיטאג, שפּעטער וועט ער קאלט ווערן און פערפראָרען, וויא א שטיין:

זיי זיינען צוגעגאַנגען צום טויטען בער. דאס איז ווירקליך געווען א שעהנעס טהיער און איז געווען גרויס, וויא א יונגער אָקס. דשאנסאן האט באלד אנגעהויבען איהם אָפּצושינדען דיא פעל. ווען ער האט איהם איפּגעעפענט, האט ער אין מאגען געפונען נור וואסער. דער בער האט שוין לאנג ניט געגעסען. אונזערע רייזענדע זיינען געווען אזוי הונגעריג, אז זיי האבען געהאַפּט שטיקער שמאַלץ פון'ם בער און האבען עס געגעסען רויער הייט. מיט שווערער מיה האבען זיי דערשלעפּט דעם בער צום שליטען. וויא גרויס אבער איז געווען זייער ערשטוינען, ווען זיי זיינען צוגעקומען צום שליטען און האבען געפונען, אז דאס פייער איז אויסגעגאַנגען און דער קראנקער אלטאמאן קרעכצט, אז עס איז איהם קאלט.

דער קליינער אויוועו פלעגט שטעהן אויפ'ן שליטען און זיך שטענדיג הייצען. דער־פון איז דעם קראַנקען געווען שטענדיג ווארם און אויך דיא געזונדע פלעגען זיך אָפּט אָנוואַרעמען אן אויוועו. היינט זיינען זיי געווען אזוי שטארק בעשעפטיגט מיט'ן בער, אז זיי האבען פערגעסען אן דעם אויוועו און אן דעם קראנקען אלטאמאן.

דער דאקטאר האט געוואָלט אויסשלאָגען פייער. זיי האבען געהאט מיט זיך א שטיק שטאל, א קיעזעלשטיין (קרעמען) און צונדער. ער האט אנגעהויבען צו זוכען זיין פייערגעצייג און האט עס אין ערגעץ ניט געפונען. דאס פייערגעצייג איז פערפאלען גע־וואָרען צוזאמען מיט'ן פולווער און דיא קוגעלן.

— זוך נאך א מאל, דשאנסאן! האט דער דאקטאר געשריען. וואס וועלען מיר טהאן אהן א פייערגעצייג.

דשאנסאן האט נאך א מאל געזוכט אומעדום, ער איז צוריקגעגאַנגען אויף אַלע ערטער, וואו ער איז געשטאַנען און האט בעאָבאַכטעט דעם בער. ער האט עס אבער אין ערגעץ ניט געפונען. ער איז צוריקגעקומען און האט געזאגט מיט א טרויעריגע מינע:

— היינט וועלען מיר מוזען עסען רוי פלייש. דאס פייערגעצייג איז פערלאָרע געגאנגען.

— אלזא, לאמיר אָפּעסען, זיך אויסרוהען און געהן זוכען דיא „פּארפּאיז", האט האטטעראס געזאגט.

דער דאקטאר האט געשוויעגען. האטטעראס איז געווארען אונגעדולדיג.

— וואס טראַכסט דוא אזוי לאנג, דאקטאר? האט ער געפרעגט.

— עס איז מיר עפּעס איינגעפאלען, האט דער דאקטאר געזאגט לאנגזאם. מיר האבען פערלאָרען אונזער פייער געצייג. מיר דארפען פייער. איך מיין, אז מען קען מאכען פייער מיט א ברעננגלאז, קוים איז נור דא דיא זון, איז זעהר לייכט צונויף צונעהמען איהרע שטראהלען אין א ברעננגלאז אויף א שטיקעל האָלץ.

— מיר האבען דאך אבער קיין ברעננגלאז ניט! האט אויסגערופען האטטעראס אונגעדולדיג. אלע אונזערע אינסטרומענטען און שפּעקטיוען זיינען פערבערענט געוואָרען אויף דער „פּאָרוואַרד".

— דארפען מיר מאכען א ברעננגלאז, האט געזאגט דער דאקטאר רוהיג.

— פון וואס וועט איהר מאַכען א ברעננגלאז, דאקטאר? האט דשאנסאן געפרעגט.

— פון א שטיקעל אייז, האט דער דאקטאר געענטפערט רוהיג. ווייסט דוא דשאנסאן, וויא אזוי דיא מענשען האבען אויסגעפונען א ברילל? — א מאל האט זיך איינער געשפּיעלט מיט דינע שטיקלעך אייז. ער האט בעמערקט, אז דורך איינעגע שטיקלעך אייז זעהט ער דיא זאכען אביסעל גרעסער און דורך אנדערע קומען זיי אויס קלענער. — וויא באלד אז אייז קען מאַכען, אז דאס אויג זאל זעהן דיעזעלבע זאך א מאל גרעסער און א מאל קלענער, האט זיך דער מאַן געטראַכט, דארף דאָך גלאָז אויך קענען מאַכען דאס זעלבע קונסטשטיק. ער האט פּראָבירט מיט אלערליי שטיקלעך גלאז און האט אויסגעפונען אז ווען א שטיקעל גלאז איז אין דערמיט דיק און אין דיא זייטען דין, קומען אויס דורך איהר אלע זאכען גרעסער, וויא זיי זיינען; ווען אבער א שטיקעל גלאז איז אין דער מיט דין און אין דיא זייטען גראב, קומען אויס אלע זאכען קלענער וויא זיי זיינען אין דער נאַטור. אויף אזא ארט איז ענטשטאַנען דיא קונסט צו מאַכען ברילען. אלזא, דער ערשטער ערפינדער פון ברילען האט אנגעהויבען מיט אייז און האט געענדיגט מיט גלאז. מיר וועלען טהאן פערקעהרט. מיר וועלען ענדיגען מיט אייז. מיר וועלען אויסשניידען א קיילעכדיג שטיקעל אייז און וועלען עס מאכען אין דער מיט גראָב און פון דיא זייטען דין. דאס וועט זיין א גאנץ גוטעס ברעננגלאז.

— איהר זייט טאקע א געלערנטער דאקטאר, האט דשאנסאן געזאגט. איך וואָלט קיין מאל ניט געפאלען אויף אזא שכל.

ער האט גענומען זיין האק און האט אויסגעהאקט א גרויס שטיק אייז, האט עס ארומגעשניטען און ארומגעשליפען, אז עס איז געווען אין דער מיט גראָב און אין דיא זייטען דין און האט עס געגעבען דעם דאקטאר. דער דאקטאר האט גענומען וואטע און איינעגע דינע שפּענדעלעך און האט זיי אניעדער געלעגט אויפ'ן אייז. דאָס ניי פּאבריצירטע ברעננגלאז האט ער געהאלטען גגען דיא וואטע און דיא שפּענדלעך. אין איינעגע מינוט ארום האט זיך דיא וואטע אנגעצונדען.

— הורראה! בראוואָ! האט געשריען דשאנסאן און האט אנגעהויבען צו טאנצען פאר שמחה. אט דאס הייסט א גליקליכער טאג!

ער האט באלד געמאכט א גרויס פייער און האט אנגעהויבען צו בראטען דאס בערן פלייש.

— פון דעסטוועגען דארפען מיר זעהן ווייטער צו געהן, האט געזאגט האטטעראס. מיר קענען דאך לאנג דא ניט בלייבען.

— מיר זיינען ניט ווייט פון דער „פארפאיז", האט קוים ארויסגערעדט אלטאמאָן.

ער איז שוין געווען פיעל בעסער, עס איז איהם אבער נאך אלץ שווער געווען צו רעדען.

— האט איהר דאָרט גענוג הייצונג? האט איהם דער דאקטאר געפרעגט. פייער וועלען מיר שוין האבען, מיין ברעננגלאז ווירקט פארטרעפליך. מען מוז נור האבען דיא זון צו איהר.

— גענוג, האט אלטאמאן געענטפערט.

מען האט אבגעקאָכט א גרויסארטיגען מיטאג פון בערן פלייש און מען האט זיך זאט אנגעגעסען. דער דאקטאר האט געמאכט א זופּע פארן קראנקען. דיא פרישע זופּע האט אויף איהם זעהר גוט געווירקט. נאכ'ן עסען האבען זיי זיך געלעגט שלאָפען אום מארגען גאנץ פריה ווייטער צו געהן צו דער „פארפאיז". דעם אנדערן טאג, ווען זיי זיינען געווען אין וועג, האט דשאנסאן געזאגט צום דאקטאר:

— האט איהר בעמערקט, דאקטאר, אז האטטעראס קוקט בייז אויפ'ן אמעריקאנער? דער אמעריקאנער וויעדער זוכט אויסצומיידען דעם קאפּיטאן האטטעראס. וואס זאל זיין דיא אורזאכע דערפון:

— איך האב עס גוט בעמערקט, דשאנסאן. דער אמעריקאנער איז א קלוגער, דורכגעטריעבענער מענש. ער איז געוויס אויך געפאהרען צום נאָרד־פּאָל און איז פערפאהרען פיעל ווייטער פון אונז. ער וויל עס אונז אבער ניט אויסזאגען און דערצעהלט אונז, אז ער איז געפאהרען זוכען א וועג קיין אינדיען. האטטעראס אבער איז אויך קיין נארר ניט. ער פערשטעהט, וואס דא איז און עס קרענקט איהם, וואס אן אמעריקאנער איז ווייטער געקומען אין נאָרדען אלס ער.

— איהר האט רעכט, דאקטאר! האט געזאגט דשאנסאן און איז געשפּרונגען אין דער הויך פאר פרייד, וואס ער פערשטעהט ענדליך, וואס עס קומט פאָר צווישען דיא צוויא קאפּיטאנען. איהר האט רעכט, דאקטאר! איך האב אויך בעמערקט, וויא דער יענקי גיט א שמייכעל, ווען מען רעדט פון דעם צוועק פון זיין רייזע. איהר ווייסט, אז צווישען דיעזע צווי מענשען קען ארויסקומען אונאנגענעהמליכקייטען.

— איך וויים עס, דשאנסאן, און טהו אלעס מעגליכע, אז זיי זאלען איינער צום אנדערן ניט פיעל רעדען. איך טהו מיין בעסטעס און האָף, אז עס וועט מיר געלינגען איינצוהאלטען זיי.

דיא געגענד, אין וועלכע זיי זיינען יעצט געגאנגען, איז געווען גאר אנאנדערע. מען האט שוין געזעהן הויכע אייז־בערג און גרויסע שטיקער אייז, וויא אונגעהייערע

פעלזען, זיינען געווען צו וואָרפען אין אלע זייטען. דאס איז א צייכען, אז זיי זיינען ניט ווייט פון א לאנד. דעם אנדערן טאג אום צוועלף אוהר, האט אלטאמאן זיך אויפגע־הויבען אויפ'ן שליטען, האט זיך אומגעקוקט אין אלע זייטען און האט אויסגערופען:

— אָט דאָרט איז דיא „פארפאיז"!

19טעס קאפיטעל.

דיא „פארפאיז".

מען קען זיך לייכט פאָרשטעלען, מיט וואס פאר א פרייד אונזערע רייזענדע האבען דערהערט דיא ווערטער: אט דאָרט איז דיא „פארפאיז". זיי זיינען שוין ניט געגאנגען, זיי זיינען געלאָפען אהין, וואו אלטאמאן האט זיי געוויזען.

דיא „פארפאיז" איז געווען אזוי בעדעקט מיט שנעע און אייז, אז מען האט לייכט געקענט דענקען, אז דאס איז א בערגעל פון שנעע. זיא איז געלעגען אויף א זייט און איהרע זעגעלבוימער זיינען געווען צובראָכען. א גרויס שטיק אייז פון עטליכע טויזענד פונט איז אויף איהר ארויפגעפאלען, ווען זיא איז איינגעפראָרען געוואָרען, האט צו־בראָכען איהרע זעגעלבוימער און זיא שטארק בעשעדיגט. מיט שווערער מיה זיינען זיי צוגעקומען צו איהר. זיי האבען געמוזט זיך אויסהאקען א וועג אין שנעע און אייז, איידער זיי זיינען צוגעקומען צום דעק. אין דער צייט, וואס אלטאמאן מיט זיינע מאטראזען זיינען פערשאָטען געוואָרען פון שנעע און איידער אונזערע רייזענדע זיינען צוריקגעקומען צו איהר, איז אויף איהר אנגעפאלען אזוי פיעל שנעע, אז זיי האבען געארבייט זעהר שווער, איידער זיי זיינען צו איהר צוגעקומען. דערפאר אבער זיינען זיי געווען ענטציקט, ווען זיי האבען אויסגעפונען, אז דער פראָוויאנט און דיא הייצונג זיינען גאנץ, קיינער האט זיי ניט גערידהרט. זיי האבען בעטראכט דיא שיף און געפונען, אז עס וועט זיין זעהר שווער אין איהר צו וואָינען.

— דאס מאכט ניט אויס! האט געזאגט האטטעראס. מיר וועלען מאכען א גרויסע שטוב פון שנעע אויפ'ן לאנד, וועלכעס איז גאנץ נאָהענט, און מיר וועלען לעבען א גוטען טאג.

— ניין, האט געזאגט דער דאקטאר, מיר וועלען צונעהמען דיא „פארפאיז" און וועלען אונז אויסבויען אן ארדענטליכעס הויז. איך וועל זיין דער ארכיטעקטאר. איהר וועט זעהן, אז איך קען ארבייטען ניט נור מיט'ן לאנצעט און מיט'ן פינצעט, זאנדערן אויך מיט דער האק און מיט דער זעג.

— איך צווייפעל ניט, דאקטאר, אז איהר זייט א גוטער ארכיטעקטאר, האט דשאנסאן געלאכט, מיר מוזען אבער פריהער זעהן, אויב מיר האבען גענוג מאטעריאל צו בויען א הויז און דערנאך מאכען דערפון א שיף. פערגעסט ניט, הערר ארכיטעקטאר, אז מיר מוזען דענקען צו מאכען א קליינע שיף פון דער „פארפאיז" אום א היים צו פאהרען.

— יעצט מוזען מיר האבען א הויז, פון א שיף וועלען מיר שפעטער רעדען. היינטיגע נאכט וועלען מיר צוברענגען אויפ'ן שיף און מאָרגען וועלען מיר זיך נעהמען בויען א הויז.

— ער האט פאַלקאָמען רעכט, האט געזאגט האטטעראס. דאס ערשטע דארף זיין א הויז, וואו צו וואוינען.

באלד האט געברענט א פרעהליכער פייער אין דער קאיוטע פון'ם קאפיטאן אלטאמאן. מען האט געמאכט הייסען טהעע און מען האט געבראטען בערן פלייש. מען האט אפגעגעסען און זיך געלעגט שלאָפען. זייט צוויא מאנאטע איז דאס געווען דיא ערשטע נאכט, וואס זיי זיינען געשלאָפען, וויא מענשען. עס איז דאהער קיין וואונדער ניט, ווען זיי זיינען געשלאָפען גאנץ שפּעט. דער דאקטאר איז געווען דער ערשטער וועלכער איז אויפגעשטאנען. ער האט זיך אויסגעצויגען און געזאגט:

— עס איז דאך א פערגניגען, אז מען ווייס, אז איך וועל מארגען שלאָפען אויף דעם ארט, וואו איך שלאָף היינט און דארף ניט אלע מאל ברעכען דעם קאָפּ: וואו וועל איך נעהמען אויף מיטאג.

באלד' זיינען אלע אויפגעשטאנען און מען האט געמאכט טהעע. מען האט גע־פריהשטיקט אויפ'ן גרויסען אופן. נאכן פריהשטיק זיינען אלע געגאנגען בעטראכטען דיא „פארפאיז". זיי האבען געפונען, אז דיא „פארפאיז" איז א שטארקע שיף און האט פראָוויאנט, קוילען, האָלץ, פולווער און בליי גענוג אויף א פאר יאהר. זיי זיינען געווען העכסט צו פריעדען מיט זייער רעוויזיאן.

— נו, האטטעראס! האט דער דאקטאר געזאגט, יעצט האבען מיר שוין אלעס נייטיגע און וועלען קענען געהן צום נארד־פאָל.

— געהן אויפ'ן אייז קענען מיר געוויס, וואס וועלען מיר אבער טהאן, ווען מיר וועלען קומען צום פרייען מעער?

— מיר וועלען אויסבויען א שיף אדער א באָאט פון דיא ברעטער פון דער „פארפאיז".

— פון אן אמעריקאנישער שיף? האט אויסגעשריען האטטעראס. קיין מאל ניט! אויף קיין פאל ניט!

דער דאקטאר האט פערשטאנען, אז ער האט דא בעריהרט א וואונד, און האט גאר ניט געענטפערט. אייניגע מינוטען האט ער געשוויעגען. ענדליך האט ער געזאגט:

— אלזא, מוז מען זיך נעהמען צו דער ארבייט, בויען א הויז און עס ארומצאמען מיט קלעצער און ברעטער, אז דיא בערן זאלען ניט קענען אויף אונז אנפאלען. דאס ערשטע מוזען מיר אויסזוכען א פלאץ, וואו צו בויען. קומט, האטטעראס, לאמיר געהן אויסזוכען אן ארט פאר אונזער פעסטונג.

— געהט אליין, דאקטאר, איך פערלאז מיך אויף אייך, האט האטטעראס גע־ענטפערט.

דער דאקטאר, דזשאנסאן און בעלל זיינען געגאנגען אויפ'ן ברעג זוכען א פלאץ, וואו צו בויען דאס הויז. זיי האבען אויסגעפונען, אז דיא „פארפאיז" איז איינגעפראָרען אין א קליינע בוכטע, וואו עס געפינען זיך זעהר פיעל גרויסע שטיינער, אדער ריכטיגער געזאגט, קליינע שטיינערנע אינזלען. זיי האבען אויף קיין פאל ניט געקענט פערשטעהן, וויא אזוי דיא „פארפאיז" איז געקומען אין אזא געפעהרליכען ארט. ניט ווייט אויפ'ן ברעג האבען זיי אויסגעפונען א הויכען פעלזען, וועלכער איז אין איין זייט געווען גאנץ

גלייך, וויא א וואנד. דער דאקטאר האט אויסגעפונען, אז דאס איז דער בעסטער פלאץ, וויל דא האבען זיי שוין א פערטיגע וואנד און זיי וועלען נאך דארפען נור דריי אדער זאגאר צוויי מיט א האלבע וואנד צו בויען. יעצט האבען זיי גדארפט אוועקראמען דעם שנעע און זעהן, וויא אזוי דיא ערד איז דארט ארום דעם שטיין, דאס איז געווען דיא שווערסטע ארבייט. דער שנעע איז געווען צעהן פוס דיא הויך.

א גאנצע וואך איז פאראיבערגעגאנגען, ביז זיי האבען אויסגערייניגט דעם שנעע און צוגעקומען צו דער ערד, וועלכע האט זיך געוויעזען צו זיין שטיינעריג און זעהר הארט. דאס שאדעט אבער ניט. עס איז בעסער פאר א הויז, ווען עס איז געבויט אויף א פעסטען באדען. יעצט האט דער דאקטאר זיך גענומען צו זיין ארכיטעקטאר ארבייט צו ערשט האט ער געמאכט דעם פלאן פון'ם הויז, עס זאל האבען דריי צימער. אין דער מיט זאל זיין דיא זאל און עס צימער. אין דער רעכטער האנד — דיא קיך אין דער לינקער האנד — דאס שלאף צימער. דאס הויז זאל האבען פיער פענסטער. אנשטאט גלאז וועלען זיי נעהמען רייגעס, קלארען אייז, וויא דיא עסקימאסען טהוען. א טהיר האט מען ארויסגענומען פון דער קאיוטע פון דער שיף. עס האט געדויערט צעהן טאג, איידער דאס הויז איז פערטיג געווארען. דער דאקטאר איז געווען העכסט צופריעדען מיט זיין ארבייט. ער איז ערשט געוואהר געווארען, אז ער איז א גוטער ארכיטעקטאר. יעצט האט זיך אנגעהויבען א נייע ארבייט: איבערצוטראגען אלע זאכען פון דער „פארפאיז“ אין הויז אריין. דאס ערשטע איז געווען דער אויווען מען האט ארויסגענומען דעם גרויסען אויווען פון דער „פארפאיז“ און מען האט איהם אריינגעשטעלט אין שלאף־צימער. ארום אויווען האט מען אויסגעשטעלט בעטען, דאן האט מען איבערגעטראגען דאס גאנצע מעבעל פון דער „פארפאיז“: שטוהלען, טישען, קאסטענס, קאמאדעס און אנדערע מעבעל. ווען דאס איז געווען פערטיג און דאס הויז איז געווען איינגעריכטעט גראסארטיג, אז זיי האבען שוין געקענט וואינען אין איהר האט מען אנגעהויבען איבער־צוטראגען דעם פראוויאנט און דיא הייצונג.

דעם 15טען אפריל איז אלעס געווען פערטיג און אין בעסטער ארדנונג. אלטא־מאן איז אונטערדעסען פאלקאמען געזונד געווארען און איז צום ערשטען מאל ארויס־געגאנגען אויף דער פרייער לופט. ער איז געווען אן עכטער אמעריקאנער. שטאלץ, אונטערנעהמענד, האט זיך פאר קיין זאך ניט אפגעשראקען און איז געווען בערייט אלעס צו טהאן אום זיין צוועק צו דערגרייכען. ער איז געווען א געבארענער ניו־יארקער און א מאטראז פון קינדוויים אן. יעצט איז מען געוואהר געווארען, אז א קאמפאני פון ניו־יארקער קויפלייטע האט אויסגעבויט דיא „פארפאיז“ און זיא פערזארגט מיט אלעמען נייטיגען. אלטאמאן איז געווען אין פיעלע הינזיכטען זעהר עהנליך צו האטטעראס. ער איז אבער ניט געווען אזוי אפענהערציג און אזוי צוגעלאזען, וויא האטטעראס. זיי האבען אנגעקוקט איינער דעם אנדערן ביין און האבען אויסגעווייכט איינער דעם אנדערן. דער דאקטאר האט געטהאן אלעס מעגליכע, אז זיי זאלען זיך ניט צוזאמען שטויסען. ענדליך אבער זיינען זיי דאך צוזאמען געקומען און עס האט שיער ניט אויסגעבראכען א קריעג צווישען זיי.

דיא געשיכטע איז אזוי געווען, ווען דאס הויז איז געווען פערטיג און אלע זאכען

פון דער שיף אריינגעבראכט אין הויז און אויסגעשטעלט אין גוטער אָרדנונג, האט דער דאקטאר געמאכט א באלל. ער אליין האט זיך געשטעלט קאָכען און האט געוויזען, אז ער איז אזא גוטער קאָך, וויא ער איז א גוטער ארכיטעקטאָר. ווען מען האט אָפּ־געגעסען און אָפּגעטרונקען, האט ער געהאלטען א רעדע.

— מיינע פריינדע! האט ער געזאגט, מיר קומען פון פערשיעדענע לענדער און זיינען פערוואָרפען געוואָרען אין דיזע נייע געגענד, וואו קיין אייראפּעער איז נאך געווים ניט געוועזען. מיר מוזען צוערשט געבען א נאמען אונזער הויז, אונזער שלאָס, אונזער פּאלאַץ אדער רופט עס, וויא איהר ווילט. דאן וועלען מיר מוזען א נאמען געבען דיא געגענד, דיא בערג, דיא טאָהלען און דיא בוכטעס.

— בראַוואָ! האט אויסגערופען דשאנסאן. עס איז פיעל בעסער, ווען אלעס האט א נאמען. ווען איינער וועט וועלען ערגעץ געהן און זאגען, וואו מען וועט איהם געפינען, וועט ער זאגען: ער געהט אהין און אהין. אלזא, צוערשט לאמיר א נאמען געבען אונזער נייע שטאדט, וועלכע בעשטעהט דערוויל נור פון א י י ן הויז.

— ווען קיינער האט ניט דאגעגען, האט האטטעראס געזאגט, שלאג איך פאָר, אז מיר זאלען רופען אונזער הויז „פולמאן־הויז". דאקטאר פולמאן האט עס פערדיענט, אז אונזער הויז זאל הייסען אויף זיין נאמען.

— בראַוואָ! פולמאן־הויז! פולמאן־הויז! האבען אלע אויסגעשריען מיט איין שטימע. הורראַה!

דער דאקטאר האט זיך פערנייגט און האט געדאנקט פאר דיא עהרע, וואס מען האט איהם ערצייגט.

— יעצט דארפען מיר א נאמען געבען דאס מעער, וועלכעס איז ארום אונז, און אויף וועלכען עס איז נאך קיין אייראָפּעאישעס שיף ניט געקומען.

— נו, און מיין שיף, דיא „פארפאויז"? האט אלטאמאן געפרעגט. אמעריקא איז טאקע ניט אייראפּא, אבער אמעריקא פערדיענט אזוי פיעל עהרע, וויא פיעל אייראָפּא, פיעללייכט נאך עטוואס מעהר.

— אבער ניט אזוי פיעל, וויא ענגלאנד, האט האטטעראס געזאגט. ענגלאנד איז דאס ערשטע לאנד אין דער וועלט.

דער דאקטאר האט זיך געביסען דיא ליפּען, וואס ער האט בעריהרט אזא פראגע ער האט זיא געוואָלט פערווישען.

— איך מיין, אז דאס מעער קען הייסען דאס אייז־מעער, האט ער געזאגט, וויל דאס מעער איז דאך דא אויף אלע מיינע מעער־קארטען.

— איך בין דאמיט צופריעדען, האט האטטעראס געזאגט. דאס אייז־מעער איז א שעהנער נאמען. אלזא, זאל עס הייסען דאס אייז־מעער. יעצט קומט אבער דאס וויכטיגסטע. וויא זאָלען מיר רופען דאס לאנד, אויף וועלכען מיר געפינען זיך?

— דאס לאנד האט שוין א נאמען, האט געזאגט אלטאמאן, א י ך האב עס א נאמען געגעבען: „ניו אמעריקא". מיינע העררען, איהר ווייסט דאך אלע, אז יעדער, ווער עס ענטדעקט א לאנד, האט דאס רעכט עס צו רופען, וויא ער וויל. איך בין געוועזען דער ערשטער צו קומען אהער און האב עס א נאמען געגעבען, וויא איך האב געוואָלט.

— דאס קען איך ניט צולאזען! האט האטטעראס אויסגעשריען. פערגעסט ניט, אז ווען ניט מיר, וואלט איהר יעצט געלעגען טיעף אין שנעע און קיינער וואלט פון אייך ניט געוואוסט. מיר האבען אייך דאס לעבען גערעטעט און איך האב דאס רעכט עס צו רופען, וויא איך וויל.

— פערגעסט ניט, האטטעראס, אז ווען ניט איך מיט מיין „פארפאיז", וואלט איהר אלע אויסגעשטארבען פאר הונגער און פאר קעלט. —

— פריינדע! האט זיי אונטערבראכען דער דאקטאר, קר יעגט אייך ניט. אייגענטליך וואלט מען געקענט רופען דאס לאנד מיט צווייא נעמען, אזוי וויא דאס לאנד לעבען באפינס בוכטע הייסט צווייא נעמען — „גרינעלס-לאנד" און „פרינץ-אלבערט-לאנד", וויל צווייא מענשען, אן ענגלענדער און אן אמעריקאנער האבען עס ענטדעקט מיט א מאל פון צוויי פערשיעדענע זייטען. גערעכטיגקייט אבער מיינע פריינדע, איז דיא גרונד-לאגע, דאס פונדאמענט פון יעדער מענשליכער געזעלשאפט. דאמאלס האבעןביידע, דער אמעריקאנער און דער ענגלענדער אין איין צייט ענטדעקט דאס לאנד. יעדער האט רעכט געהאט צו געבען דאס לאנד זיין נאמען. דא איז אבער עטוואס אנדערש. דא איז אלטאמאן דאך געווען דער ערשטער צו בעטרעטען דיעזעס לאנד. מיר מוזען זיין גערעכט געגען איהם און דאס מאל איהם ערלויבען צו געבען דיעזען לאנד דעם נאמען, וואס ער וויל. איך קען דיך פאר גערעכט און עהרליך, האטטעראס. דוא מוזט דיעזעס מאל נאכגעבען. מיר האבען נאך פערשיעדענע ערטער, וועלכע מיר וועלען קענען געבען א נאמען, וועלכען מיר וועלען אויסגעפינען.

האטטעראס האט פערצווייגען מיט דיא אקסלען. ער האט געזעהן אז דער דאקטאר האט רעכט.

— איך מיין, אז קיינער וועט ניט האבען דאגעגען, האט דער דאקטאר ווייטער געזאגט, ווען מיר וועלען א נאמען געבען דיעזע בוכטע — וויקטאריא-ביי.

— איך וועל געוויס ניט זיין דאגעגען, האט אלטאמאן געזאגט, ווען דער בארג, וואס געהט אריין אין דער בוכטע, וועט הייסען קאפ-וואשינגטאן.

— אבער, מיין העדר! האט אויסגערופען האטטעראס אויכער זיך פאר פערדרוס, איהר וואלט געקענט געפינען א נאמען, וועלכער זאל ניט זיין אזוי בעליידיגענד פאר אן ענגלענדער, וויא וואשינגטאן.

— מיין העדר, האט געענטפערט אלטאמאן קאלטבליטיג, איך האב ניט געקענט געפינען קיין נאמען, וועלכער זאל קלינגען אזוי אנגענעהם פאר אן אמעריקאנער, וויא וואשינגטאן.

— זייט דאך גערעכט, מיינע העררען, האט דער דאקטאר געזאגט. מיר מוזען שעצען יעדען גרויסען מענשען, ער מעג זיין ענגלענדער אדער אמעריקאנער. וואשינגטאן איז געוועזען א גרויסער מענש. מיר האבען זיך מיט זיין נאמען ניט צו שעהמען. לאז זיין וואשינגטאן. יעצט אבער מוזען מיר אפגעבען עהרע אונזער קאפיטאן און רופען....

— ניין, דאקטאר, האט האטטעראס געזאגט, איך וויל ניט, אז מיין נאמען זאל זיין אין א לאנד, וואס הייסט ניו-אמעריקא.

דער דאקטאר האט מעהר ניט דערמאנט דעם נאמען האטטעראס. ער האט געוואָלט אויסמיידען אונאננעהמליכקייטען.

— מיינע העררן, האט ער געזאגט, אונזער צווייטער אפיציער האט זעהר פיעל געטהאן פאר אונז. איך שלאג פאר, אז דאס אינזעל, וועלכע געפינט זיך אין דער מיט בוכטע, זאל הייסען דשאנסאן. איהר וועט געוויס ניט זיין דאגעגען, הערר אלטאמאן.

— הוראַרה פיר דשאנסאן! האט אלטאמאן געזאגט.

דשאנסאן איז געוואָרען רויט, וויא פייער. ער האט זיך קיין מאל ניט פאָרגע־שטעלט, אז זיין נאמען זאל בלייבען אין דער געאָגראפיע.

— יענער בארג, וועלכען מיר זעהן אין מזרח זייט, האט דער דאקטאר ווייטער געזאגט, וואָלט געפּאסט ער זעל הייסען מאָונט־בעלל, נאך אונזער גוטען און טרייען בעלל.

— דאקטאר! האט בעלל אויסגערופען, דאס איז צופיעל עהרע פאר מיר!

— עס איז גערעכטיגקייט, האט דער דאקטאר געזאגט.

— דאס איז שעהן! האט דשאנסאן געזאגט. יעצט וועלען מיר שוין געהן פון פולמאן־הויז צו דער וויקטאריא־בוכטע און פון דאָרט צו דער אינזעל דשאנסאן, מיר וועלען זיך אויסדרעהן צום קאפּ־וואשינגטאָן. איך וועל זאגען צום דאקטאר: הערר דאקטאר, איך געה שפּאציערען אויפ'ן מאָונט־בעלל, נעגען אבענד וועל איך זיין צוריק אין „פולמאן־הויז". איך הייב יעצט אן צו פערשטעהן, וויא נייטיג א נאמען איז, וויא יעדע זאך מוז האבען א נאמען.

— יעצט מיינע פריינדע, האט דער דאקטאר זיך געווענדעט צו דער פערזאמלונג, יעצט מוזען מיר זיין אייניג און טראַכטען, וויא צו דערגרייכען אונזער ציעל און פאהרען א היים. לאמיר האבען איין הארץ, איין געדאנק, איין געפיהל אין פינף מענשען. צאנקערייען, אונצופריעדענהייטען זיינען שטענדיג שלעכט, בעזאָנדערס אבער אין אונזער טרויעריגער לאגע. — איהר פערשטעהט מיך, אלטאמאן, איהר ווייסט, וואס איך מיין, האטטעראס.

קיינער האט ניט געענטפערט. טיעפע שטילע האט געהעררשט, ווען דער דאק־טאר האט געענדיגט זיין קורצע רעדע. ער האט געזעהן, אז עס האט געמאכט א שלעכטען איינדרוק. ער האט דאהער אנגעהויבען רעדען פון אנדערע זאכען, אז באלד קומט אן דער פריהלינג. עס וועלען קומען צופליעהען פיעלע פייגעל. עס וועלען זיך ווייזען האָזען, בערן און אנדערע טהיערע. מען מוז זעהן זיך אנגרייטען פריש פלייש.

20טעס קאפּיטעל.

אן עקסקורסיאָן קיין נאָרדען.

דעם אנדערן טאג איז דער דאקטאר אויפגעשטאנען גאנץ פריה און האט ארויפ־געקלעטערט אויף דעם פעלזען. לעבען וועלכען זייער הויז איז געשטאנען. ער האט געוואָלט איבערזעהן דיא געגענד ארום. — פון אזא הויך אָרט, האט ער זיך געטראַכט, קען מען איבערזעהן א ווייטע שטרעקע. לאמיך זעהן, וואס עס טהוט זיך אין דער געגענד ארום, ווען ער האט אזוי בעטראכט דיא געגענד ארום, איז איהם עפּעס אריינגעפאלען אין קאָפּ און ער איז באלד אראָפּגעגאנגען צו זיינע קאמעראדען.

— פריינדע, עס איז מיר איינגעפאלען צו מאכען א לייכט-טהורם אויף'ן פעלזען. מיר וועלען איהם אנצינדען און בעלייכטען דיא גאנצע געגענד. ביז אהער קענען מיר ארומגעהן נור ביי טאג; ווען מיר וועלען אבער האבען א לייכט-טהורם, וועלען מיר קענען ארומגעהן ביי נאכט אויך. מיר וועלען שטענדיג טרעפען דעם וועג א היים.

— וויא וועט איהר אבער מאכען א לייכט-טהורם? האט אלטאמאן געפרעגט, און מיט וואס וועט איהר איהם בעלייכטען? — דאס ערשטע איז א גרויסע לאנטערנע. וואו ווערט איהר זיא נעהמען?

— פון דער „פארפאיז", האט דער דאקטאר געענטפערט רוהיג. מיר האבען דיא גרויסע לאנטערנע פון דער שיף ניט מיטגענומען, ווייל מיר האבען ניט געוואוסט, צו וואס זיא קען אונז נוצען. מיר קענען זיא ארויפשטעלען אויף א הויפען מיט אייז און זיא ווערט בעלייכטען דיא געגענד.

— אבער מיט וואס ווערט איהר זיא בעלייכטען? האט אלטאמאן געפרעגט. פישאייל ברענט זעהר דונקעל, מאכען גאז פון דיא קוילען, וואס מיר האבען, טארען מיר ניט. מיר מוזען זיין זעהר שפארזאם מיט דיא קוילען. אלזא, מיט וואס ווערט איהר זיא בעלייכטען?

— מיט עלעקטריציטעט, האט דער דאקטאר געענטפערט גלייכגילטיג. אויף דער „פארפאיז" איז דא גענוג מאטעריאל צו מאכען אן עלעקטרישע באטערעע. דראהט איז אויך דא גענוג. אייער לאנדסמאן, הערר עדיסאן, ווערט מיך ניט פערקלאגען אויף שאדענערזאץ (דעמעדשעס) ווען איך וועל בענוצען זיין פאטענט און מאכען אן עדיסאנס לאמפע.

— בראווא, דאקטאר! האט אויסגערופען דשאנסאן און האט געטאנצט פאר פרייד. איך בין זיכער, אז מיר וועלען האבען א גרויסארטיגען לייכט-טהורם (מאיאק).

אלטאמאן האט זיך געפיהלט געשמייכעלט, וואס דער דאקטאר האט דערמאנט דעם אמעריקאנער, עדיסאן.

— מיט מיין לאנדסמאן, וועל איך מיך שוין אויסגלייכען, האט ער געזאגט. ער האט א פאטענט אויף זיינע לאמפען נור אין אלט-אמעריקא, אבער ניט אין נייע-אמעריקא.

דער דאקטאר האט זיך באלד גענומען צו דער ארבייט און אין דרייא שטונדען ארום איז אלעס געווען פערטיג. בעלל האט אויסגעהאקט פיערעקיגע שטיקער אייז, און האט פון זיי געמאכט א זייל צעה, פוס דיא הויך. אויף דיעזען זייל האט דער דאקטאר ארויפגעשטעלט דיא גרויסע לאנטערנע פון דער „פארפאיז". פון דער לאנטערנע האט ער געצויגען צוויא דראטהען ביז אין שטוב אריין, דארט האט ער זיי פעראייניגט מיט דער עלעקטרישער באטערעע און דער לייכט-טהורם איז געווען פערטיג.

ער האט קוים דערלעבט, עס זאל פינסטער ווערן אום צו זעהן, וויא אזוי זיין באטערעע ווערט ווירקען. וויא גרוס איז געווען זייער פרייד, ווען עס איז פינסטער געווארען און; דער דאקטאר האט אנגעשטעלט זיין באטערעע. א שעהנעס, העלעס, קלארעס, עלעקטרישעס ליכט האט בעלייכטעט דיא גאנצע געגענד ארום. דא האבען זיי זיך שוין ניט געקענט איינהאלטען און אלע האבען אויסגערופען מיט איין מאל:

— דאקטאר! איהר האט א גוטען קאפ! איהר זייט א זשעני!

— ניין, פריינדע, האט דער דאקטאר געענטפערט בעשיידען. איך בין א מענשגלייך, וויא איהר. איך האב נור עטוואס מעהר געלעזען פון אייך, עטוואס מעהר גע־לערענט פון אייך.

דעם אנדערן טאג אין דער פריה, זיינען זיי ארויסגעגאנגען אויף דער יאגד. עס איז געוועזן שטארק קאלט. דיא גאנצע געגענד ארום איז געווען בעדעקט מיט אייז און שנעע. דיא בוכטע וויקטאריא איז נאך געווען שטארק פערפרארען, מען האט אבער אין אייניגע ערטער געפונען לעכער אין אייז. דאס האבען געמאכט דיא זעע הינט. זיי מוזען אטהעמען און ברעכען דורך דאס אייז מיט זייערע קעפ אום צו אטהעמען פרישע לופט. ביז אהער פלעגען דיא לעכער זיין זעלטען. יעצט האט מען זיי געטראפען גאנץ אפט. דאס איז א בעוויז, אז עס זיינען פון ערגעץ אנגעקומען זעע הינט. זיי פיהלען, אז דער זומער קומט אן און זיי וועלען דא אין דער בוכטע זיכער זיין פון זייערע פער־פאלגער דיא מענשען.

— מיר וועלען קענען פאנגען זעהר פיעל זעע הינט, האט דער דאקטאר געזאגט. זיי האבען נאך קיין מאל קיין מענשען ניט געזעהן און האבען פאר איהם קיין מורא ניט. אין דיא געגענדען, וואו עס קומען אפט מענשען זיי חאפען, זיינען זיי געווארען זעהר פארזיכטיג. זיי האבען דערקענט, אז דער מענש איז זייער טאד־פיינד.

— צו וואס פאנגט מען זיי? האט דשאנסאן געפרעגט.

זייט ער איז מעהר בעקאנט געווארען מיט'ן דאקטאר, האט זיך אין איהם דער־וועקט דיא לוסט צו לערנען און צו וויסען.

— דיא אייראפעער פאנגען דיא זעע הינט אום צו בעקומען זעע פעל, וועלכע האט אין אייראפא און אמעריקא א גרויסען ווערטה. אן אמעריקאנער ליידי וועט פערקויפען איהר לעצטעס שטיק מעבעל פון שטוב אום צו קויפען א דשעקעט פון „סילסקין“. — דיא עסקימאסען פאנגען דיא זעע הינט אום זיי צו עסען. א שטיק פלייש פון א זעע הונד, איינגעטונקט אין פישטראהן און בלוט, איז ביים עסקימאס א דעליקאטעסע. דאס בעסטע עסען, וואס עס קען נור זיין אויף דער וועלט.

— איך האב פראבירט עסען דאס פלייש פון א זעע הונד און האב דערנאך גע־בראכען מיט דער גרינער גאל האט דשאנסאן געזאגט.

— יא פריינד, מען מוז האבען א מאגען פון אן עסקימאס אום צו עסען זעע הונד פלייש. ווייסט דוא, וויא פיעל אן עסקימאס קען אויפעסען א טאג? — צעהן ביז פופצעהן פונט פלייש. זייער מאגען קען זיך אויסציעהען, ווען זיי ווילען און זיך צוזאמען ציעהען, ווען זיי ווילען. ווען זיי האבען ניט וואס צו פרעסען, קענען זיי פאסטען עטליכע טעג בסדר און עס הארט זיי ניט. זיי ווערן נור גאנץ דין. דער מאגען ציעהט זיך צונויף גלייך וויא ער וואלט געווען פון קויטשוק. ווען ער זעצט זיך פרעסען און לעגט אריין אין בויך פופצעהן פונט פלייש מיט א פאר פונט פישטראהן, ווערט ער גראב און קייליכדיג, אז עס איז איהם שווער צו דערקענען, אז דאס איז דער זעלבער דינער עסקימאס, וויא ער איז געווען פאר'ן עסען.

— איז עס נור אין דיא קאלטע געגענדען, וואס דיא מענשען זיינען אזעלכע פרעסער? האט דשאנסאן געפרעגט, אדער זיינען אלע ווילדע מענשען גרויסע פרעסער?

איך האב געהערט, אז דיא ווילדע נעגער אין אפריקא עסען אויך זעהר פיעל.

— אלע ווילדע מענשען פרעסען זעהר פיעל, האט דער דאקטאר געענטפערט. עס איז אבער א גרויסער אונטערשיעד צווישען דיא הייסע און דיא קאלטע לענדער. אין דיא הייסע לענדער קען זיך דער מענש בעגניגען מיט וועניג. דער ענגלענדער, וואס וואוינט אין אינדיען עסט זעהר וועניג און זעהר זעלטען פלייש. אין דיא קאלטע לענדער אבער מוז דער מעניש עסען זעהר פיעל פלייש און פעטס, אנדערש קען ער ניט לעבען. דער ענגלישער סאלדאט בעקומט צוויי פונט פלייש א טאג און איז זאט, דער ארבייטער ביי דער הודזאן קאמפאני בעקומט 8 פונט פלייש א טאג, אדער 12 פונט פיש, אדער 2 פונט פעמיקאם און בלייבט דערביי א מאל הונגעריג.

— איך שטעל מיר פאר, וויא אזוי א מענש קען דערנאך ארבייטען, ווען ער עסט אויף אכט פונט פליש א טאג.

— האסט א טעות, ליעבער דשאנסאן. דער ארבייטער פון דער הודזאן־ביי קאמפאני ארבייט ניט מעהר, וויא אן אנדער ארבייטער אין לאנדאן. ער ווערט ניט שטארקער דערפון, וואס ער עסט פיעל פלייש, ווייל אין דיא קאלטע געגענדען מוז דער מענש עסען פיעל פלייש, זאנסט קען ער ניט לעבען. בעמערקענסווירדיג איז נור דער עסקימאס אין דיזער בעציעהונג, וואס ער עסט שוין גאר צו פיעל. דער קאפיטאן דשאן ראסס דערצעהלט, אז ער איז געוועזען העכסט איבערראשט צו זעהן, וויא צוויי עסקימאסען, א מאן מיט א פרוי האבען אויף איין מאל אויפגעגעסען א פערטעל פון א בופעלאקס. זיי האבען צושניטען דאס פלייש אויף לאנגע פאסען, האבען זיך אניעדערגעלעגט אויף דער ערד און האבען עס אויפגעגעסען. ענטוועדער יעדער האט גענומען א פאס פלייש פאר זיך אודער בײדע האבען גענומען איין פאס און יעדער האט איהם געשלונגען פון זיין זייט, ביז זייערע מיילער האבען זיך בעריהרט.

— פעה! דיא ווילדע מענשען! אבשייליך! האט דשאנסאן אויסגערופען.

— ליעבער פריינד, דוא דארפסט אויף זיי ניט ברוגז זיין, האט דער דאקטאר געזאגט. יעדער מעג זיך עסען זיין מיטאג, וויא ער וויל. — אבער וואס איז דאס? האט ער פלוצלונג אויסגערופען און האט געוויזען אויף א שווארצע זאך, וועלכעס האט זיך געצייגט צו ווישען אייז. דאס איז א זעע הונד.

— ניין, דאס איז א וואלראס, האט דשאנסאן געענטפערט.

א וואלראס איז אויך א מין זעע הונד, ער איז אבער פיעל גרעסער פון איהם און פון מויל שטעקען איהם ארויס צוויי לאנגע צעהנער, וויא ביי אן עלעפאנט. דיעזע צעהנער ווערן זעהר געשעצט פון דיא אייראפעער. זיי זיינען אזוי גוט, וויא עלפענביין און מען מאכט פון זיי פיעל טהייערע זאכען, וויא הענטעלעך צו שטעקענס, פאכערס, קוגעלן פון א ביליארד, פיגורען פון שאך, קליינע נאטיץ־ביכלעך און אנדערע לוקסוס ארטיקעל. כמעט אלע ארטיקלען פון עלפען־ביין, וואס ווערן פערקויפט אין דיא מאגא־זינען, זיינען געמאכט נור פון דיא צעהנער פון וואלראס.

לאנגזאם און פארזיכטיג זיינען אונזערע יעגער צוגעקראכען צום וואלראס און האבען אויף איהם אויסגעשאסען. דער וואלראס האט זיך איבערגעקעהרט און איז גע־בליעבען טויט. זיי האבען איהם געטראפען אין קאפ. זיי זיינען צוגעגאנגען און האבען

איהם בעטראכט. דאס איז געווען א גראָסאַרטיגעס טהיער. ער איז געווען פונפצען פוס דיא לענג און האט געוואויגען עטליכע הונדערט פונט. יעצט האט זיך געשטעלט דיא פראַגע: וויא אזוי זאלען זיי איהם ברענגען א היים?

עס איז ביי זיי געבליעבען, זיי זאלען אויסשניידען פון איהם נור דיא טהיילע פון זיין קערפער, וועלכע מען קען עסען און זאָלען עס מיטנעהמען א היים. דעם רעסט זאלען זיי לאזען אויף מאָרגען ווען אלע פינף וועלען קומען און איהם צו נעהמען, ווען דיא ווייסע בערן וועלען איהם ניט אויפפרעסען ביי נאכט.

אונטערדעסען איז געוואָרען פינסטער. מען האט געמוזט געהן א היים. דא האט זיך אנגעהויבען א שוויעריגקייט. זיי זיינען אזוי פערקראָכען צווישען דיא אייז־פעלזען, אז זיי האבען פערלאָרען דעם וועג און האבען ניט געוואוסט וואוהין צו געהן. דשאנסאן האט שוין געוואָלט מאכען א שטיבעלע פון שנעע און דא איבערנעכטיגען. דער דאקטאר אבער איז ארויפגעקלעטערט אויף אן אייזבערג, האט זיך אומגעקוקט אין אלע זייטען און האט אויסגערופען:

— אונזער לייכט־טהורם! אט איז אונזער לייכט־טהורם! יעצט ווייס איך שוין, וויא אזוי צו געהן א היים!

אין א פאָר שטונדען ארום זיינען זיי געווען אין דער היים, וואו זייערע קאמעראַדען האבען אויף זיי געוואַרט מיט אונגעדולד. זיי זיינען געווען העכסט ענטציקט צו געפינען א וואַרעמע שטוב מיט א הייסען אויווען. אין דרויסען איז דיא קעלט געווען שרעקליך.

דער דאקטאר האט פון זיך אראָפגעוואָרפען זיינע יעגער קליידער און איז געוואָען א קאָך. ער האט געקאָכט און געבראטען שטיקער פלייש פון'ם וואלראָס. באלד איז געשטאנען א גרויסארטיגער סאפער אופ'ן טיש און אלע פינף האבען זיך גענומען צום עסען.

— איהר מעגט מיך האלטען פאר אן עסקימאָס, האט דשאנסאן געזאגט, איך געפין דאָך, אז עסען איז זעהר א גוטע זאך, בעזאָנדערס אין דיעזע געגענדען. אין אזא שרעקליכער קעלט, וויא מיר האבען יעצט אין דרויסען, מוז דער בויך זיין אנגעשטאָפט מיט שמאלץ.

אלע זיינען געווען מיט איהם איינפערשטאנען. אלע זיינען געווען אזוי בעשעפטיגט מיט'ן עסען, אז קיינער האט איהם קיין וואָרט ניט געענטפערט. נאכ'ן עסען האט דער דאקטאר אויפגעגעבען קאפע. זיך האט ער גענומען צום לעצטען. זיין קאפע איז געווען נור וואס פון פייער און שרעקליך הייס. ווען ער האט געוואָלט צולעגען דיא ליפען צום קאפע, האט אלטאמאן איהם געזאגט:

— דאקטאר! איהר וועט זיך אָפבריהען, אייער קאפע איז צו הייס.

— איך? קיין מאל ניט! האט דער דאקטאר געלאכט און האט געזופט דעם קאָכעדיגען קאפע.

— אייער מויל, דאקטאר, איז אויסגעפלאסטערט מיט קופער, האט דשאנסאן געלאכט, ווען איהר קענט טרינקען אזא הייסען קאפע.

— איך האב א מויל, וויא אלע מענשען, האט דער דאקטאר געזאגט ערנסט. עס זיינען דא מענשען, און איך בין איינער פון זיי, וועלכע קענען טרינקען וואסער, וואס האלט 131 גראד היץ.

— 131 גראד היץ? האט זיך אלטאמאן געוואונדערט, דיא האנד פון'ם מענשען קען דאך אזא היץ ניט אויסהאלטען?

— איהר האט רעכט, אלטאמאן, דיא האנד קען ניט אויסהאלטען מעהר וויא 122 גראד היץ. דיא צונג און דער גומען אבער זיינען שטארקער און קענען אויסהאלטען א גרעסערע היץ.

— איך זאג אייך דיא וואהרהייט, דאקטאר, איך גלויב אייך ניט, האט אלטאמאן געזאגט.

— איך וועל עס אייך באלד בעווייזען, האט דער דאקטאר געענטפערט.

ער האט גענומען זיין שאל קאפע, האט עס צוגעשטעלט צום פייער און האט אריינגעשטעלט אין'ם קאפע א טהערמאמעטער. ווען דער טהערמאמעטער האט געוויזען 131 גראד, האט ער גענומען דיא שאל און האט זיא אויסגעטרונקען גאנץ רוהיג. בעלל האט איהם געוואלט נאכטהאן און האט זיך אפגעבריהט דיא צונג.

— דוא ביסט ניט געוואינט דערצו, בעלל, האט דער דאקטאר געזאגט. מען מוז ביסלעכווייס זיך געוועהנען צו טרינקען הייסעס.

— איהר האט מיך פעראינטערעסירט, דאקטאר, מיט אייערע ערקלערונגען, האט אלטאמאן געזאגט. קענט איהר מיר זאגען, וועלכע איז דיא העכסטע טעמפעראטור, וואס דער מענשליכער קערפער קען אויסהאלטען?

— איך קען עס אייך זאגען. דיא וויסענשאפט, אדער ריכטיגער געזאגט, דיא געלערנטע האבען געמאכט פיעלע פראבען אין דיעזער בעציעהונג. אין דער שטאדט ראשפוקא, אין פראנקרייך, זיינען געוועזן צווייא דיענסטמעדכען, וועלכע פלעגען קענען אויסשטעהן צעהן מינוט אין א בעקער אויווען, ווען ער איז געוועזן אזוי הייס, אז ער האט געהאט א טעמפעראטור פון 300 גראד היץ און קארטאפעל און פלייש האבען זיך געקאכט און געבראטען אין אויווען. דיא מעדכען זיינען זיך גאנץ רוהיג געשטאנען און עס האט זיי גאר ניט געשאדעט.

— וואס פאר א גיהנם קען מען שוין אויסטראכטען פאר א זעלכע מעדכען? האט אלטאמאן געשפאסט.

— עס זיינען דא נאך אנדערער ביישפיעלע פון אונזערע ענגלענדער, האט דער דאקטאר ווייטער געזאגט. לארד סיפארד, קאפיטאן פיליפס, יום, בענקס און סאלענדער זיינען געשטאנען אין אן אויוועז, וואו דיא טעמפעראטור האט געהאלטען 200 גראד און עס האט זיי ניט געשאדעט. איך ווייס נאך פון א זאנדערבארען פאקט. איך וואלט איהם ניט געגלויבט, ווען עס זאל איהם ניט בעשריעבען א געלערנטער, וועלכען מען מעג גלויבען. דער פירסט פון ראגוזא און דאקטאר יונג,ביידע מיטגליעדער פון דער עסטערייכישער געזאנדשאפט אין קאנסטאנטינאפאל, האבען געזעהן, א טערק, וועלכער איז אריינגעשפרונגען אין א וואנע פון 170 גראד היץ.

— 170 גראד היץ איז דאך קיין וואונדער ניט? האט אלטאמאן געפרעגט, ווען

דיא מעדכען אין ראָשפוקאָ האבען אויסגעהאַלטען 300 גראד היץ.

— איהר האט א טעות, פריינד אלטאמאן. עס איז א גרויסער אונטערשיעד צווישען הייסע לופט און הייסע וואסער. איך האב אייך דערצעהלט, אז דיא מעדכען זיינען געשטאנען אין אן אויווען, וואו עס איז געווען 300 גראד היץ. אלזא, איז דאָרט דיא לופט געווען הייס. ווען דיא לופט איז הייס, שוויצט דער מענש. דער שוויים שיצט איהם פאר דיא היץ. הייסעס וואסער אבער בריהט דעם קערפער. געהט אין א רוסי־שעס שוויצבאד, דאָרט טרעפט איהר זעהר אָפט א טעמפעראטור פון 180 ביז 200 גראד אויף דער אויבערשטער באנק און מענשען ערטראגען עס גאנץ רוהיג. דיזעלבע מענשען, וועלען ניט איבערטראגען קיין וואסער פון 125 גראד היץ. דיא העכסטע טעמ־פעראטור פון א וואנע איז 107 גראד; ווען זיא איז הייסער, בריהט זיא שוין. דער טערק, וועלכען דאקטאר יונג האט געזעהן זיך אריינוואַרפען אין א וואנע פון 170 גראד היץ, איז געווים געווען א זאָנדערבארער קערל.

— וואס פאר א טעמפעראטור האט דער קערפער פון מענשען און פון חיות? האט דשאנסאן געפרעגט.

— דיא טעמפעראטור פון'ם קערפער פון חיות און מענשען איז זעהר פערשיעדען, האט דער דאקטאר געענטפערט. דער קערפער פון פייגעל האט דיא העכסטע טעמפע־ראטור, בעזאָנדערס דייא הוהן און דיא ענטע. דאן קומען דיא חיות און צו לעצט דער מענש. דיא געוועהנליכע טעמפעראטור פון'ם מענשליכען קערפער, זאָפיעל איך ווייס ביי אונז ענגלענדער, איז 101 גראד. ווען דער מענש איז קראנק, ווערט דיא טעמפעראטור העכער. מעהר פון 105 גראד קען דער מענש ניט אויסהאלטען, ער שטארבט.

— הערר אלטאמאן וועט געווים זאגען, אז דיא אמעריקאנער האבען א העכערע טעמפעראטור פון דיא ענגלענדער, האט דשאנסאן געשפאַסט.

— איך וואָלט עס געווים געזאגט, האט אלטאמאן געענטפערט. ליידער, האב איך קיין מאל ניט פראָבירט אונטער צוזוכען מיינע לאנדסלייטע מיט א טהערמאָמעטער.

— עס איז קיין אונטערשיעד אין דער טעמפעראטור צווישען דיא מענשען, האט דער דאקטאר ווייטער געזאגט. דער נעגער אין הייסען אפריקא האט דיא זעלבע טעמ־פעראטור, וואס דער עסקימאָס פון'ם קאלטען נאָרד־פאָל. דער עלעפאנט, דאס פערד, דער האָז און דער טיגער האבען דיזעלבע טעמפעראטור, וואס דער מענש. דער אָקס, דער הונד, דיא קאַץ און דיא ציעג האבען א טעמפעראטור פון 103 גראד. דער שוויין האט א טעמפעראטור פון 104 גראד. דאן קומען דיא שלאנג, וועלכע האבען א טעמ־פעראטור פון 86 גראד. דיא פיש האבען א טעמפעראטור פון 70 גראד.

— איך פערשטעה ניט, וואס איהר טהוט, מיינע הערען, האט געזאגט קאפיטאן האטטעראס, וועלכער האט ביז אהער געשוויעגען. וואס רעדט איהר פון היץ? ווילען מיר דען פאהרען קיין אפריקא? מיר זיינען דאך אין א קאלטער געגענד, דארפען מיר רעדען פון קעלט, ניט פון היץ. דערצעהלט אונז בעסער עפּעס פון קעלט, דאקטאר. דאס קען אונז גיכער צוניץ קומען.

— אין דיזער בעציעהונג קען איך אייך נור דערצעהלען פון קאלטע ווינטערן, האט דער דאקטאר געזאגט. אין 1408 איז דיא דאָנוי אין גאנצען פערפראָרען געוואָרען.

אין 1509 איז דאס מיטעללענדישע מעער פערפראָרען געוואָרען ביי ווענעדיג און מארסייל. דאס באלטישע מעער איז געוועזן שטארק פערפראָרען נאך דעם 10טען אפריל. אין 1608 איז דיא טעמזע פערפראָרען געוואָרען. דער ווינטער פון 1813 איז געוועזן איינער פון דיא קאלטעסטע און שטרענגסטע. עס איז גאר קיין וואונדער, וואס נאפאלעאָן'ס ארמעע איז אויסגעפראָרען געוואָרען אין רוסלאנד. א לאנגער און שרעקליך קאלטער ווינטער איז געוועזן אין 1829.

— איך וואָלט געוואָלט וויסען, וויא שטרענג איז דיא קעלט דא ארום נאָרד־פּאָל האט אלטאמאן געזאגט.

— דיא רייזענדע אויפ'ן אייז־מעער, האט דער דאקטאר געענטפערט, האבען אויפגעצייכענט א טעמפּעראטור פון 61 גראד קעלט אין מעלוויל'ס־לאנד, 35 גראד קעלט אין פּאָרט פעליקס און 70 גראד קעלט אין פּאָרט רעליאנס. מיר אליין האבען אויס־געהאלטען א טעמפּעראטור פון 72 גראד קעלט.

— דאס איז געוועזן אונזער אונגליק, האט האטטעראס געזאגט. דער היינטיגער ווינטער איז בעזאָנדערס קאלט אין דיעזע געגענדען, דערפאר האבען מיר ניט געקענט דערגרייכען אונזער ציעל.

— אבער, מיינע העררען! האט אויסגערופען דער דאקטאר, איהר שעפּט דאך מיך אויס! איהר פּאָרשט אויס ביי מיר אָלע מיינע קענטניסע. וואס וועט מיר בלייבען? — גענוג! מעהר זאג איך אייך ניט. לאמיר געהן שלאָפען.

21טעם קאפּיטעל.

פריהלינג לעבען נאָרד־פּאָל.

וואָינען לעבען נאָרד־פּאָל איז קיין גרויס פערגניגען. עס איז געוועזן אין דער מיטע פון'ם מאָנאט אפּריל און דענאך איז דאָרט געוועזן אזוי קאלט, אז קוועקזילבער איז פערפראָרען געוואָרען. דעם אנדערן טאג נאך דיא יאגד פון'ם דאקטאר מיט דשאנסאן האט זיך אויפגעהויבען א שטארקער ווינד און עס איז געוואָרען א שרעקליכער שנעע־שטורם (זאווערוכא), וועלכער האט געדויערט עטליכע טעג. עס איז געוועזן אונמעגליך ארויסצוגעהן אין דרויסען. אונזערע רייזענדע האבען אנגעהויבען זיך צו לאנגווייליגען. זיי האבען זיך ניט געקענט נעהמען צו קיין שום ארבייט, זיי האבען ניט געהאט קיין שום בעשעפטיגונגען. עסען, טרינקען און שלאָפען ווערט דאך ענדליך נמאס. קיינער אבער האט ניט געפיהלט אזוי שטארק דיא לאנגווייליגע, וויא דער דאקטאר. ער האט זיך געמאכט פּלאנען: ער וועט געהן, ער וועט זוכען, ער וועט גראבען, ער וועט לערנען און פּלוצלונג — מוז ער זיצען פערשפּארט אין פיער ווענט. שוין דעם אנדערן טאג האט ער זיך אזוי געלאנגווייליגט, אז ער האט אויסגערופען:

— ניין! אזוי טויג ניט! זיצען דורך דיא טעג מיט דיא הענד אין דיא קעשינעס און קוקען איינער אויפ'ן אנדערן איז קיין פּלאן ניט. מיר מוזען זיך זוכען א בעשעפטיגונג.

— וואס זאלען מיר אבער טהאן? האט אלטאמאן געפרעגט.

— לאמיר ארויסגעבען א צייטונג, האט דער דאקטאר געזאגט. ווען דער קאפּיטאן פּאררי האט אין 1828 איבערגעווינטערט אין דיעזע געגענדען, האט ער אויף זיין שיף

ארויסגעגעבען א צייטונג מיט'ן נאמען „דיא ווינטער צייטונג". דיא אפיציערען זיינען געווען דיא רעדאקטאָרען פון דער צייטונג און דיא מאטראזען האבען זיא געלעזען.

— איהר האט באלד רעכט, האט אלטאמאן געזאגט. מיר קענען ארויסגעבען א צייטונג. מיר דארפען ניט קיין זעצערס, קיין שריפט און קיין דרוק. מיר זיינען פינף מענשען, פאר אונז וועט גענוג זיין א י י ן נומער, וועלכע מיר וועלען אנשרייבען. צוואר וועט עס זיין א זאָנדערבארע צייטונג, דיא איינציגע אין דער גאנצער וועלט, וועלכע וועט ניט געדרוקט און ני'ט געלעזען, אבער א צייטונג וועט עס דאך זיין. עס בלייבט אונז נור צו בעשליעסען, וויא זיא זאל הייסען.

— מען קען זיא רופען: „דער פראָסט", „דאס אייז-מעער", „דיא פארפראָרענע", „דיא פערשנייטע", אדער „דיא שנעע-צייטונג", האט ד'שאנסאן געזאגט.

— בראַוואָ ד'שאנסאן! האט דער דאקטאר אויסגערופען. איך בין זיכער, אז דוא וועסט אונז אויך אנשרייבען א פאר ארטיקעל פאר אונזער צייטונג. קאפיטאן פאררי שרייבט אין זיין טאָגעבוך:

„קוים האט מען געמעלדעט דיא מאטראָזען, אז מען וועט ארויסגעבען א צייטונג, „זיינען זיי אלע לעבעדיג געוואָרען. זיי האבען זיך אזוי פעראינטערעסירט, אז יעדער, וואס „האט נור געקענט אנשרייבען א פאר ווערטער, האט געזוכט צו בעקומען טינט און „פעדער און האט פראָבירט צו שרייבען אן ארטיקעל פאר דיא צייטונג. עס זיינען „פאָרגעקומען אזעלכע קאָמישע ארטיקעל, אז מען האט זיך געהאלטען ביי דיא זייטען „פאר געלעכטער. פאפיער איז אזוי געשטיעגען אין פרייז, אז מען האט געצאהלט דריי „פענס א בויגען פאפיער. טינט און פעדערן זיינען אויך שטארק טהייער געוואָרען. „דאמאלס פלעגט מען שרייבען מיט גענזענע פעדערן און עס האט זיך אנגעהויבען אן „ארבייט צופערשניצען פעדערן. איין מאטראָז פלעגט אויסבאָרגען ביים אנדערן א פעדער „און ווען ער פלעגט ניט קריגען צו באָרגען, פלעגט ער קויפען. יעדער האט געוואָלט, „אז זיין נאמען זאל זיין אין דער צייטונג".

גאנצע צוויי מאנאטע האט קאפיטאן פאררי בעשעפטיגט זיינע מענשען מיט דער צייטונג. ער האט זיי דאדורך גערעטעט פון דער ערגסטען קראַנקהייט אויף דער וועלט— דיא לאַנגווייליע. ווען דאס פיעבער פון דער צייטונג איז פאָראיבער געגאנגען און דיא מאטראזען האבען צוביסלעכוויים אויפגעהערט זיך צו אינטערעסירען אין איהר. האט ער אויסגעזוכט פון זייערטוועגען אנאנדערע בעשעפטיגונג. ער האט פעראנשטאלטעט א טהעאטער.

— קיין טהעאטער קענען מיר ניט פעראנשטאלטען, האט ד'שאנסאן געזאגט, וויל מיר האבען ניט קיין פובליקום. קאפיטאן פאררי האט געהאט אכט און דרייסיג מאן מיט זיך. אייניגע האבען געשפיעלט טהעאטער און דיא איבעריגע זיינען געווען צו-שויער. מיר אבער זיינען נור פינף מענשען און וועלען גאר קיין פובליקום ניט האבען. איך רעד שוין ניט דערפון, אז דער אונטערנעהמער פון'ם טהעאטער וועט מאכען א שלעכט געשעפט, דאס איז געוויס. דיא אקטערע אליין וועלען זיך אבער לאַנגווייליען, ווען קיינער וועט זיי ניט הערען.

— אלזא, בלייבט עס, מיר גיעבען ארויס א צייטונג, האט דער דאקטאר געזאגט.

יעדער זאל שרייבען א בעזונדערן ארטיקעל פאר זיך, דערנאך וועלען מיר אלע ארטיקעל צוזאמען שטעלען און מיר וועלען זיי פארלעזען.

— מיך, דאקטאר, בעפרייט פון אזא ארבייט, האט בעלל געזאגט. איך האב קיין מאל ניט געשריעבען אין קיין צייטונג. איך בין א גרעסערער בריה מיט דער האק אלס מיט דער פעדער. איך וועל זיין איין איינציגער לעזער.

עס איז געבליעבען, אז בעלל'ן זאל מען בעפרייען פון ארטיקלען שרייבען. דעם אנדערן טאג אין דער פריה איז ערשיענען דיא ערשטע נומער פון דער צייטונג. דער ערשטער ארטיקעל האט געהייסען:

„ווינטער פערגעניגען אין דער געגענד פון'ם נארד־פאל".

„מען געהט ארוים אין דער פריה מיט א גוטען פארראטה (זאפאס) פון פריש ברויט און ווען מען ווערט מיעד און מען זעצט זיך עסען, געפינט מען, אז דאס ברויט איז אזוי פערפראר־ען, אז מען קען עס מיט קיין האק ניט צוהאקען.

„מען קומט א היים מיעד און מאט און מען זעצט זיך טרינקען אווארעמע גלאז טהעע. פלוצלונג הערט מען דיא טריט פון א בער אין דרויסען. מען חאפט דיא ביקס און מען לויפט ארויס. דער בער האט זיך דערשראקען און איז אנטלאפען. ווען מען קומט צוריק, געפינט מען אנשטאט דעם ווארעמען טהעע א קאלט שטיקעל אייז אין גלאז".

„מען געהט ארויס שפאצירען. דאס וועטער איז שעהן. מען געהט פערטראכט. מען קוקט זיך אום און מען זעהט — א גרויסער בער שטעהט לעבען אייך אויף דיא הינטערסטע פיס.

דיעזען ארטיקעל האט דשאנסאן געשריעבען. דער דאקטאר האט געשריעבען א וויסענשאפטליכען ארטיקעל, אלטאמאן — א רייזע בעשרייבונג און קאפיטאן האט־טעראס האט אנגעשריעבען אן ארטיקעל איבערן נארד־פאל.

דער שנעע־שטורם האט געדויערט גאנצע אכט טאג, אין וועלכע עס איז געווען אונמעגליך ארויסצוגעהן אויף א מינוט אין דרויסען. דעם 26טען אפריל איז געווען אזא שטארקע קעלט, אז אלע האבען געמוזט זיצען ארום אויוען און ווארעמען זיך. דעם אנדערן טאג האט דער שנעע־שטורם אויפגעהערט. יעצט האט זיך אנגעהויבען א נייע ארבייט. מען האט געמוזט אוועקשאררען דעם שנעע, זאנסט איז געווען אונמעגליך ארויסצוגעהן פון הויז. אין דיעזע אכט טאג איז אנגעפאלען אזוי פיעל שנעע, אז דער פעלזען, לעבען וועלכען דאס הויז איז געשטאנען און זייער הויז זיינען געווען א י י ן בארג שנעע. אלע פינף האבען געארבייט א גאנצען טאג זעהר שווער, איידער זיי האבען אויסגעשניטען א וועג אין שנעע און אביסעל אראפגעשארט דעם שנעע פון'ם דאך. אזא גרויסע משא שנעע האט געקענט איינברעכען דעם דאך פון זייער הויז. אין דיעזע אכט טאג האט זיך ביי זיי אויסגעלאזען דאס פרישע פלייש און דער דאקטאר האט מורא געהאט, זיי זאלען ניט בעקומען דעם סקארבוט. ער האט זיי דאהער אויפגעפאדערט, אז דעם אנדערן טאג זאלען זיי אלע געהן אויף דער יאגד, זוכען ערגעץ פריש פלייש.

דעם אנדערן טאג אין דער פריה זיינען אלע ארויסגעגאנגען אויף דער יאגד. דיא גאנצע געגענד ארום, וויא וויט דאס אויג האט נור געקענט זעהן, איז געווען בעדעקט מיט א טיעפען שנעע. קוים זיינען זיי אבער אוועקגעגאנגען עטליכע הונדערט טריט פון

"פולמאן־הויז", האבען זיי דערזעהן אויפ'ן שנעע דיא טריט פון בערן. איינינע מינוטען האבען זיי בעטראכט דיא שפורען שווייגענד, דאן האט דער דאקטאר געזאגט:

— עס איז דייטליך גענוג, אז דאס זיינען שפורען פון בערן. אלזא, לאמיר זיי אויפזוכען און זיך אנגרייטען פריש פלייש. זייט איך בין אויפ'ן אייז־מעער, האב איך ליעב בעקומען בערן־פלייש.

— יא, פריינד, האט אלטאמאן געזאגט, בערן־פלייש איז געוויס ניט שלעכט, נור איין זאך טויג ניט. עס איז צופיעל דא.

— וואס מיינט איהר דערמיט?

— איך מיין, אז נאך דיא טריט אויפ'ן שנעע קען מען זעהן, אז דא זיינען גע־גאנגען פינף בערן. קוקט אייך צו, וועט איהר זעהן, אז איך האב רעכט. פינף בערן אויף פינף מענשען איז צופיעל. עס האט אכט טאג געשנעעט. אין דער גאנצער צייט האבען זיי ניט געהאט וואס צו עסען און זיינען שרעקליך הונגעריג, דאס הייסט זעהר געפעהרליך.

— מיר שיינט, האט דשאנסאן געזאגט, אז ניט מיר מאכען יאגד אויף דיא בערן, זאנדערן דיא בערן מאכען יאגד אויף אונז. זיי האבען דערשמעקט אונזער וואינונג און וועלען אויף אונז אנפאלען.

— פון וואנען נעהמסטו דאס, דשאנסאן? האט דער דאקטאר געפרעגט.

— קוקט אייך גוט צו זייערע טריט, וועט איהר זעהן, אז זיי זיינען ארומגעגאנגען ארום „פולמאן'ס־הויז". זיי האבען געמאכט א וויזיט צו דער „פארפאיז" און האבען דארט ניט געטראפען, וואס זיי האבען בעדארפט, זיינען זיי געגאנגען ווייטער צו „פולמאן־הויז".

— אבער פארוואס זיינען זיי ניט אנגעפאלען אויף אונז? האט בעלל געפרעגט. דער דאקטאר האט דאך אונז דערצעהלט, אז דיא וויסע בערן האבען א שטארקען חוש הריח און זיינען זעהר קלוג, פאסט קליגער פון אלע אנדערע חיות. וויא קומט עס, וואס זיי האבען אונז צו רוה געלאזען?

— דאס וויים איך ניט, האט דער דאקטאר געענטפערט. אלענפאלס, מוזען מיר זיין זעהר פארזיכטיג. מיר מוזען זיך איבערצייגען, וואס זיי דענקען צו טהאן.

— וויא אזוי וועט איהר זיך איבערצייגען? האט אלטאמאן גרפרעגט.

— גאנץ איינפאך, מיר וועלען פערשאררען זייערע טריט אין שנעע. מארגען וועלען מיר זעהן. ווען מיר וועלען ווייטער געפינען טריט, איז דאס דער בעסטער בעווייז, אז זיי היטען אונז אפ און וועלען ניט אפטרעטען, ביז מיר וועלען זיי טייטען, אדער זיי וועלען אונז אויפפרעסען. איך האב זעהר פיעל געלעזען איבער דיא וויסע בערן און וויים, אז קוים דערשמעקען זיי עפעס, וואס זיי קענען עסען, וועלען זיי שוין ניט אפטרעטען, ביז זיי בעקומען עס.

זיי האבען פערשאררט אלע שפורען פון דיא בערן, זיינען ארומגעגאנגען נאך איינינע צייט, האבען גאר ניט געפונען און האבען זיך אומגעקעהרט א היים. דעם אנדערן טאג אין דער פריה זיינען זיי ארויסגעגאנגען און האבען געפונען ווידער שפורען פון בערן טריט, אבער פיעל נעהנטער צו זייער הויז.

— עס איז דייטליך, האט אלטאמאן געזאגט, אז דיא בערן האבען בעשלאָססען אונז צו בעלאגערן. זיי האבען מורא אויף אונז אנצופאלען, ווייל זיי ווייסען ניט, וויא פיעל מיר זיינען.

— אבער וואו זיינען זיי? האט בעלל געפרעגט. איך זעה נור זייערע שפורען, וואו זיינען דיא בערן אליין?

— זיי שטעהן ערגעץ אויף דיא אייזבערג און היטען אונז, האט דער דאקטאר געענטפערט. מיר זעהן זיי ניט, ווייל זיי זיינען גאנץ ווייס, וויא דער שנעע ארום. זיי האבען אבער בעסערע אויגען פון אונז און גיבען אויף אונז גוט אכטונג. מיר מוזען זיין זעהר פאָרזיכטיג. זיי קענען אויף אונז פלוצלונג אנפאלען און ווער ווייס, ווער עס וועט זיין דער שטאַרקערער!

— אלזא, וועלען מיר הייגט שוין ניט געהן אויף דער יאגד? האט דשאנסאן געפרעגט מיר האבען שוין קיין פריש פלייש ניט.

— עס וועט גאר ניט העלפען, האט דער דאקטאר געזאגט טרויעריג, מיר קענען ניט לאזען אונזער הויז אליין. דיא בערן וועלען דארויף אנפאלען און פערניכטען אלעס, וואס זיי וועלען דאָרט געפינען. זאלען צוויי בלייבען אין הויז און דריי זאלען געהן אויף דיא יאגד, איז זעהר געפעהרליך. פינף בערן קענען זעהר לייכט אנפאלען אויף דריי מענשען. מיר מוזען אלע פינף בלייבען אין דער היים, ביז וואנען מיר וועלען לויז ווערן פון דיא בערן.

אלע האבען איינגעזעהן, אז דער דאקטאר האט רעכט. זיי זיינען צוריקגעגאנגען א היים און האבען זיך בעפעסטיגט. דיא לאנטערנע פון'ם לייכט־טהורם האבען זיי אראָפּגענומען אום דיא בערן זאָלען ווענינסטענס ניט זעהן וואוהין צו געהן. יעדער פון זיי האט געהאלטען דיא וואך אויפ'ן פעלזען פאר זייער הויז. אזוי איז פאָראיבער דער טאג און דיא נאכט. דעם אנדערן טאג זיינען זיי ארויסגעגאנגען און האבען קיינע נייע שפורען פון דיא בערן ניט געפונען.

— דיא בערן האבען זיך איבערציינגט, אז מיר זיינען שטארקער פון זיי און האבען אונז אוועקגעוואָרפען, האט אלטאמאן געזאגט. זיי האבען ניט קיין געדולד אויף אונז צו ווארטען און זיינען געגאנגען זוכען א בעסערן מיטאג אלס אונז ארימע אייראפּעער.— הייגט קענען מיר שוין געהן אויף דיא יאגד.

— לאמיר נאך איבערוואָרטען היינטיגען טאג, האט דער דאקטאר געזאגט. איך האב זעהר ווענינ צו טרויען צו דיא בערן. איך דענק, אז זיי ליעגען ערגעץ און לויערן אויף אונז.

זיי האבען געמוזט צוליעב טהאן דעם דאקטאר און בלייבען נאך א טאג אין דער היים. זיי האבען היינט אויך געהאלטען א וואך, יעדער א שטונדע. ווען עס איז געקומען דיא רייהע צו אלטאמאן און ער איז ארויסגעגאנגען האלטען דיא וואך אויפ'ן פעלזען, האט האטטעראס זיי צוגערופען און האט זיי געזאגט:

— גוט, וואס דער אמעריקאנער איז יעצט ניטא און מיר האבען א גאנצע שטונדע צייט צו רעדען אליין. האט איהר ווער געטראכט, וואס דער סוף פון אונז קען זיין?

באלד וועט קומען דער זומער, מען וועט קענען מאכען לענגערע רייזען. וואס וועלען מיר דאן טהאן? האט איהר עפּעס געטראכט דערפון?

— האָסט דוא עפּעס אויסגעטראכט, האטטעראס? האט דער דאקטאר גע־פרעגט.

— איך? האט האטטעראס געזאגט פערוואונדערט. עס פערגעהט ניט קיין סעקונדע, איך זאל ניט טראַכטען פון מיין ציעל — דערגרייכען דעם נאָרד־פּאָל. איך בין פעסט ענטשלאָסען צו געהן צום נאָרד־פּאָל. וועט איהר געהן מיט מיר, איז גוט; וועט איהר ניט געהן, וועל איך אליין געהן. איך בין יעצט גאר ניט וויט פון מיין ציעל, איך וועל קריעכען אויף אלע פיער אום עס צו דערגרייכען. וואס איז אייער מיינונג, דאקטאר?

— איך וועל געהן מיט אייך, וואוהין איהר ווילט, האט דער דאקטאר געענטפערט.

— וואס איז אייער מיינונג, דזשאנסאן? האט האטטעראס געפרעגט.

— דאס זעלבע וואס דעם דאקטאר׳ס.

— און וואס זאגט איהר בעלל?

— קאפּיטאן, האט בעלל געענטפערט, אמת, איך האב קיין פרוי און קיינע קינדער, דענאך וואָלט איך שוין געוואָלט זיין אין דער היים. מיר האבען שוין גענוג געליטען, עס איז שוין צייט צו טראַכטען וועגען געהן א היים.

— ווען מיר וועלען ענטדעקען דעם נאָרד־פּאָל, דאן וועלען מיר געוויס זוכען מיטעל צו קומען א היים, האט האטטעראס רוהיג געענטפערט. מיר זיינען שוין גענוג פער־שווארצט געוואָרען, ביז מיר זיינען געקומען אזוי וויט. יעצט, אז מיר זיינען שוין אזוי נאָהענט צום נאָרד־פּאָל, זאלען מיר פּלוצלונג זיך אומקעהרן? — דאס טהוט קיין ענגלענדער ניט.

— דאן, וועל איך געהן מיט אייך, קאפּיטאן, האט בעלל געזאגט.

— אלזא, וועלען מיר געהן צום נאָרד־פּאָל. ענגלאנד וועט האבען דיא עהרע צו זיין דאס ערשטע לאנד, וואס האט ענטדעקט דעם נאָרד־פּאָל.

— מיר האבען דאך אבער אן אמעריקאנער צווישען אונז? מיר קענען איהם דאך ניט איבערלאָזען און אליין אוועקגעהן.

— איך ווייס עס, האט האטטעראס געזאגט, אבער ווער וועט זיין דער קאפּיטאן, דער אנפיהרער?

— געוויס, איהר, האטטעראס, האבען אלע אויסגערופען מיט א מאל.

— דאן קימערט מיך וועניג, וואס דער יענקי וועט געהן מיט אונז, האט האט־טעראס געזאגט רוהיג.

— אבער, וויא וועלען מיר צוקומען צום נאָרד־פּאָל, ווען ארום איהם געפינט זיך א פרייעס מעער? מיר האבען דאך קיין שיף ניט?

— מען קען מאכען א באָאט פון דיא ברעטער פון דער „פּארפּאיז״, האט בעלל געזאגט.

— אויף קיין פאל ניט! האט געזאגט האטטעראס. דאס וועל איך ניט דערלאָזען, אז מיר זאָלען צוקומען צום נאָרד־פּאָל אין א באָאט, וואס איז געמאכט פון אן אמעריקאנישער שיף.

דער דאקטאר האט פערשטאנען דיא געפיהלע פון קאפיטאן האטטעראס. ער האט איהם ניט געוואָלט מעהר אויספרעגען און האט אנגעהויבען צו רעדען פון אנדערע זאכען, ביז עס האט זיך געענדיגט דיא שטונדע און אלטאמאן איז צוריקגעקומען פון זיין וואך.

דיא נאכט איז פאָראיבער און דיא בערן האבען זיך ניט געוויעזען. זיי זיינען פערשוואונדען געוואָרען.

22טעס קאפיטעל.

געפאַנגען אין פולמאַן'ס-הויז.

דעם אנדערן טאג אין דער פריה, ווען זיי האבען זיך איבערצייגט, אז דיא בערן זיינען פערשוואונדען געוואָרען, האבען זיך אונזערע רייזענדע פאָרבערייטעט צו געהן אויף א יאגד. זיי האבען געמוזט האבען פריש פלייש. זיי האבען אָפּגערעדט, אז האטטעראס, בעלל און אלטאמאן זאָלען געהן אויף דער יאגד; דער דאקטאר זאל געהן אויספאָרשען דיא געגענד ארום דער אינזעל דשאנסאן, וואו עס איז דא א הויכער בארג; דשאנסאן אבער זאל בלייבען אין דער היים, בעזאָרגען דיא ווירטהשאפט. דיא דריי יעגער האבען מיט זיך גענומען זייערע ביקסען, מעססערס און העק. דער דאקטאר האט אויך מיטגע־נומען מיט זיך א ביקס. ער האט אָפּגערעדט מיט דשאנסאן, אז ער זאל איהם געבען א צייכען, פאלס ער וועט זיין אין געפאהר.

דשאנסאן איז געבליעבען אליין אין דער היים. ער איז אבער ניט געזעסען לעדיג. מען האט געדארפט געבען עססען דיא הינט און זיי ארויסלאָזען אין דרויסען. זיי זאלען זיך אביסעל דורכלויפען; מען האט געדארפט אנטראגען קוילען אין קיך אריין; מען האט זיך געדארפט בעשעפטיגען מיט דער קיך און ענדליך האט מען געדארפט זיך בעשעפטיגען אביסעל מיט שניידעריי און מיט שוסטעריי; מען האט געדארפט פערנעהען דיא צוריסענע דעקען און זעהן מאכען נייע שיך אויפ'ן זומער.

עס איז געוועזען א שטונדע נאכ'ן אוועקגעהן פון דיא יעגער. דשאנסאן איז געזעסען בעשעפטיגט מיט זיין ארבייט, פלוצלונג האט ער געהערט דעם קנאל פון א שאָס.

— בראוואָ! האט ער אויסגערופען. זיי האבען א גליקליכע יאגד. זיי זיינען נור וואס ארויסגעגאנגען און האבען שוין געטראָפען א חיה. מיר וועלען שוין האבען פריש פלייש אויף מיטאג.

קוים האט ער ארויסגערעדט דיעזע ווערטער, האט ער געהערט א צווייטען שאָס.

— בראוואָ! גראָסארט'ג! האט ער אויסגערופען. מיר וועלען שוין האבען וואס צו עסען.

אין דיעזעלבע מינוט האט ער געהערט, אז מען שיעסט ווייטער. ער איז געוואָרען בלייך, א שרעקליכער געדאנק איז איהם געקומען אין קאָפּ.

— דאס זיינען גוט שיעסע, האט ער אויסגעשריען, אונזערע יעגער זיינען אין געפאהר. זיי וועהרען זיך, דיא בערן זיינען אויף זיי אנגעפאלען.

ער האט געכאפּט זיין ביקס און איז ארויסגעלאָפען אין דרויסען, דאָרט אבער איז געווען אלעס שטיל און רוהיג. פון דער ווייטען האט מען געהערט, אז מען שיעסט ווייטער. ער איז ארויפגעקלעטערט אויפ'ן פעלזען, פון וואנען מען האט געקענט זעהן

אויף א ווייטע שטרעקע ארום. ער האט זיך אומגעקוקט און א שרעקליכע סצענע האט זיך פארגעשטעלט פאר זיינע אויגען. דיא דריי יעגער זיינען געלאָפען א היים. פינף גרויסע בערן האבען זיי נאכגעיאָגט. וויא עס ווייזט אויס, האבען זיי אויסגעשאָסען אלע זייערע קוגעלן און האבען ניט געטראָפען. האטטעראס איז געוועזן דער לעצטער. ער האט געזוכט אָפצונאררען דיא בערן. צוערשט האט ער זיי צוגעוואָרפען זיין קאפוצע, דאן ז"ין האק, דאן זיין יאגד־טאש און—ענדליך זיין ביקס. דיא בערן זיינען געבליעבען שטעהן אויף אייניגע סעקונדען, האבען בעטראכט יעדען ארטיקעל, וואס ער האט זיי צוגעוואָרפען און, ווען זיי האבען אויסגעפונען, אז זיי קענען עס ניט עסען, זיינען זיי ווייטער נאכגע־לאָפען אונזערע יעגער. דורך דיעזעס קונסטשטיק איז עס געראָטען האטטעראס'ן אפצו־האלטען דיא בערן, ביז זיי זיינען צוגעקומען צו זייער הויז.

וויא דערשראָקען און פערסאפעט זיי זיינען געוועזן, האבען זיי זיך דאך באלד געמוזט נעהמען צו דער ארבייט, צו בעפעסטיגען און פערשטעלען זייער הויז. זיי האבען צוגעשטעלט צו דיא טהירען, וואס זיי האבען געקענט: טישען, בענק, בעטען, זעק מיט פראָוויאנט און וואס זיי האבען געקענט קריגען אין שטוב.

— יעצט וועלען מיר זיך דאך קענען פערטהיידיגען, האט האטטעראס געזאגט. מיר זיינען דאך פינף געגען פינף.

— מיר זיינען נור פיער געגען פינף, האט דשאנסאן געזאגט טרויעריג.

ערשט יעצט האט האטטעראס דערזעהן אז דער דאקטאר איז ניטאָ און האט זיך דערמאנט, אז דער דאקטאר איז היינט אוועקגעגאנגען מאכען זיינע פאָרשונגען אויף דער אינזעל דשאנסאן.

— מיר טאָרען איהם ניט לאָזען! האט אויסגערופען אלטאמאן. ער איז אין דער גרעסטער געפאהר. ער וויים גאר ניט, וואס דא איז געשעהן און וועט קומען א היים— גלייך דיא בערן אין מויל אריין.

— געוויס! לאמיר געהן איהם אויפזוכען, איהם רעטען! האט האטטעראס אויס־געשריען.

ער האט געחאפט זיין ביקס און האט געוואָלט ארויסגעהן. א גרויסער בער האט איהם אויסגעשט־עקט דיא לאפעס ענטגעגען, גלייך וויא ער האט איהם געוואָלט בע־גריסען. האטטעראס האט שנעל פערמאכט דיא טהיר צוריק.

— זיי בעלאגערן אונז, דיא בעסטיען! האט ער אוסגערופען. זיי לאָזען אונז ניט ארויס. — ארימער, אונגליקליכער פריינד, פולמאן! מיר קענען דיר ניט העלפען. מיר זיינען דא פערשפארט און קענען גאר ניט טהאן פון דיינעטוועגען, דוא גוטער, עדעלער, טרייער מענש!

ער האט אויף זיך געריסען דיא האר פאר פערצווייפלונג. דער דאקטאר האט רעכט געהאט. דער ווייסער בער איז דיא קליגסטע חיה אין דער וועלט. ער פערפאָלגט זיין רויב אזוי לאנג, ביז ער קריעגט איהם. עס איז אבער ניט געוועזן קיין צייט צו טראכטען און צו פערצווייפלען. דיא בערן האבען געקראצט דיא טהיר און דיא פענסטער פון זייער הויז. מען האט זיך געמוזט וועהרען און פערטהיידיגען. זיי האבען זיך גענומען בעוואָרענען דיא פענסטער, זיי האבען זיי פערשטעלט מיט ברעטער און מיט וואס זיי

האבען נור געקענט. ווען זיי האבען אלעס בעוואָרענט, וויא וויים זיי האבען געקענט, האבען זיי ווייטער אנגעהויבען צו רעדען פוןם דאקטאר.

— איך מיין, אז דער דאקטאר ווייס, וואס דא טהוט זיך, האט דשאנסאן געזאגט. ער האט געוויס געהערט אייערע שיעסע און האט פערשטאנען, אז דא איז עפּעס געשעהן. ער וועט געוויס זיין פאָרזיכטיג און וועט זיך ניט לאָזען אזוי לייכט אויפעסען.

— ווער קען עס וויסען? האט האטטעראס געזאגט טרויעריג. מעגליך, אז ער האט גאר ניט געהערט אונזער שיעסען, מעגליך, אז ער האט ניט פערשטאנען דיא אורזאכע פון זיי. ער וועט קומען רוהיג א היים און דיא בערן....

ער האט א ציטער געטהאן ביי דיא לעצטע ווערטער. דער געדאנק, אז זיין עדעלער, טרייער פריינד געפינט זיך אין אזא שרעקליכער געפאהר, האט איהם ניט געלאָזט רוהען.

— מיר טאָרען עס ניט דערלאָזען! האט ער אויסגעשריען אין פערצווייפלונג. מיר מוזען טייטען דיא בערן, איידער ער וועט קומען א היים!

— אבער וויא אזוי זאלען מיר זיי טייטען? האט דשאנסאן געפרעגט.

אויף דיעזע פראגע איז געווען זעהר שווער צו ענטפערן. מען האט געהערט דייטליך, וויא דיא בערן קראַצען דיא ווענט, רייסען דיא טהיר און קריעכען צו דיא פענסטער. ענדליך האט אלטאמאן אויסגעפונען אזא פּלאַן. מען זאל מאַכען לעכער אין דער וואנד פוןם הויז און דורך דיא לעכער זאָל מען שיעסען אויף דיא בערן. ער האט געזעהן אין זיין לעבען פיעלע פעסטונגען און האט זיך דערמאנט, אז אין דיא ווענט פון דיא פעסטונגען זיינען אויך דא לעכער, פון וואנען עס שטעקען ארויס קאנאָנען. פון דיעזע קאנאָנען שיסט מען אויפ'ן פיינד און ער קען ניט ענטפערן, ווייל זיינע קוגעלן טרעפען אין דער וואנד.

אלטאמאן האט ניט לאנג געטראַכט, ער האט באלד אויסגעבעווירט א לאָך אין דער וואנד און האט ארויסגעשטעקט זיין ביקס. קוים אבער האט ער זיא ארויסגעשטעקט, האט זיא א גרויסער בער אָנגעחאפּט מיט זיינע אייזערנע לאַפּעס און האט זיא אזוי שטאַרק געריסען. אז דאס הויז האט אנגעהויבען צו ציטערן.

— גאָד דעם! האט אלטאמאן אויסגעשריען. זיי לאָזען זיך ניט שיעסען, דיא בעסטיען!

מיט שווערער מיה איז איהם געלונגען צוריק ארייגצוציעהען זיין ביקס. ער האט זיך באלד גענומען פערשטעלען דיא לאָך מיט שטיקער האָלץ. יעצט האבען זיי שוין גאר ניט געוואוסט וואס צו טהאן. האטטעראס איז ארומגעשפרונגען, וויא א וואהנזיניגער. דארויף האט ער זיך קיין מאל ניט געריכט. בערן זאלען איהם האלטען געפאנגען אין זיין הויז! ער איז ארומגעגאנגען און האט געזוכט אין אלע ווינקעלעך, טאמער וועט ער דאָך געפינען עפּעס, מיט וואס ער זאָל קענען אנפאלען אויף דיא בערן. פּלוצלונג האט ער דערזעהן א זאך, וואס קען איהם ניצען.

— דאס וועט אונז רעטען! האט ער אויסגערופען פרעהליך.

ער האט געפונען א לאנגע שטיק אייזען פון דער „פארפאיז“, א לאנגע קאָטשערע פוןם קעסעל. ער האט באלד גענומען דאס שטיק אייזען און האט עס אריינגעלעגט אין פייער. ווען דאס אייזען איז געוואָרען רויט האט ער געזאגט צו דיא איבעריגע:

— מאכט גרייט אייערע ביקסען. איך וועל עפענען דיא טהיר מיט דעם גליד־ענדען אייזען אין דיא הענד. דיא בערן האבען געווים נאך אזא וואונדער ניט געזעהן און וועלען עס אַנחאפּען. עס וועט זיי געווים ניט שמעקען דערווייל וועט איהר קענען שיעסען אויף זיי.

— בראַוואָ, קאַפּיטאן! האט בעלל אויסגערופען. דאס איז א גוטע אידעע.

האטטעראס האט זיך בעוואפענט מיט דער גליהענדער קאָטשערע און האט אביסעל געעפענט דיא טהיר. באלד זיינען צוגעשפּרונגען צוויי בערן און האבען אנגע־חאפּט דיא גליהענדע קאָטשערע. אין דיזעלבע מינוט אבער זיינען זיי אָפּגעשפּרונגען צוריק מיט א שרעקליכעם היילען און ברומען.

— שיעסט! האט געשריען האטטעראס.

דריי ביקסען האבען אויסגעשאָסען מיט א מאל. דיא טהיר איז אבער געווען נור האלב אָפען. אלטאמאן מיט זיינע קאמעראדען האבען געמוזט שיעסען איבער האטטעראס פּלייצעס. עס איז דאהער קיין וואונדער ניט, וואס זיי האבען ניט געטראָפען. דיא בערן זיינען ווייטער צוגעלאָפען צו דער טהיר מיט א שרעקליכער רציחה. האטטעראס מיט זיינע קאמעראדען האבען קוים צייט געהאט צו פערמאכען דיא טהיר.

— לאמיר זיי שענקען נאך א פּאָרציאָן, האט אלטאמאן געזאגט. צוגליהט נאך א מאל אייער קאָטשערע.

האטטעראס האט נאך א מאל אריינגעלעגט דאס שטיק אייזען אין פייער. עס זיינען פערגאנגען אייניגע מינוט, ביז דאס אייזען איז ווידער געוואָרען רויט. אונטערדעסען האבען דיא איבעריגע נאך א מאל אנגעלאדען זייערע ביקסען. מיט דעם גליהענדען אייזען אין דער האנד האט האטטעראס ווידער געוואָלט עפענען דיא טהיר. וויא ערשטוינט איז ער אבער געווען צו זעהן, אז דיא טהיר וויל זיך ניט עפענען. וואס זאל דאס זיין? זיי האבען אנגעקוקט איינער דעם אנדערן מיט שרעק. באלד זיינען זיי געוואָהר געוואָרען, וויא געפעהרליך דיא ווייסע בערן זיינען.

— דער טייפעל זאל זיי האָלען, דיא ווייסע בערן! האט אלטאמאן ענדליך אויס־גערופען.

— וואס איז שוין נייעס? האט דשאנסאן געפרעגט.

— פערשטעהט איהר דען ניט, וואס זיי טהוען? — זיי האבען געזעהן, אז דורך דער טהיר קענען מיר ארויסגעהן און זיי שאדען, ווילען זיי פארלעגען דיא טהיר. הערט, וויא זיי לעגען ארום דער טהיר שטיקער אייז.

האטטעראס און זיינע קאמעראדען האבען זיך צוגעהערט. עס איז געווען דייטליך, וואס דיא בערן האבען געטהאן אין דרויסען. זיי האבען צוגעשלעפּט גרויסע און שווערע שטיקער אייז און האבען זיי ארומגעלעגט ארום דיא טהיר און דיא פענסטער פון'ם הויז. דיא קלוגע חיות האבען געוואָלט פערשפּארען זייערע פיינד אין זייער אייגען הויז און וואַרטען, ביז זיי וועלען דערשטיקט ווערן אויס מאנגעל אָהן פרישער לופט.

— אך! דער דאקטאר זאל דא זיין? האט געזאגט דשאנסאן.

— וואס וואָלט ער דא געטהאן? האט אלטאמאן געפרעגט.

— ער וואָלט שוין עפּעס אויסגעטראַכט, האט דשאנסאן געענטפערט. ער וואָלט שוין געפונען א מיטעל, װיא אזוי אנצולערנען דיא ווייסע בערן.

ליידער, איז דער דאקטאר ניט געװען און דיא בערן האָבען געטהאן זייער ארבייט גאנץ ערנסט. אין שטוב איז געוואָרען אלץ פינסטערער און פינסטערער. זיי האבען צו־געשלעפּט אלץ מעהר און מעהר שנעע און שטיקער אייז און האבען זיי ארומגעלעגט ארום דיא טהיר און דיא פענסטער פון׳ם הויז. דיא לאַגע פון אונזערע געפאנגענע איז געוואָרען א פערצווייפעלטע.

— וואָס טהוט מען? וואס טהוט מען? האט בעלל געפרעגט. דיא בעסטיען וועלען דאָך אונז דאָ דערשטיקען.

— צוערשט לאָמיר געהן עסען, האט דשאנסאן געזאגט. ערשטענס, זיינען מיר הונגעריג. צווייטענס, דאַרפען מיר האבען כח צו קעמפּפען מיט דיא בערן. וואס דענקט איהר, אלטאמאן?

— עסען שאַדעט קיין מאל ניט, האט דער אמעריקאנער געענטפערט. איך מוז אייך אבער זאגען, אז מיר זיינען זעהר מיאוס אריינגעפאלען און עס וועט אונז זיין א שאַנדע, ווען דיא בערן וועלען אונז בעזיעגען.

— דאמאלס וועט אונז זיין פיעל ערגער, וויא א שאַנדע, האט דשאנסאן גע־שפּאַסט. דיא בערן וועלען אונז קיין צייט ניט לאָזען זיך צו שעהמען. מעגליך, אז זיי וועלען זיך שעהמען, וואס מיר זיינען מאָגער און זיי וועלען בלייבען הונגעריג.

דשאנסאן האט פיעל געלערנט פון׳ם דאקטאר. ער האט זיך פון איהם אויסגע־לערנט צו בלייבען שטענדיג גלייכגילטיג און צו שפּאַסען אין דער גרעסטער געפאהר. זיי האבען זיך געזעצט צום טיש און האבען זיך גענומען עסען. אלע האבען געגעסען שטילערהייט. עס איז ניט געװען איבער וואס צו רעדען. אונטערדעסען האט זיך גע־וויזען א נייער, נאך געפעהרליכער פיינד. דיא לופט אין צימער האט אנגעהויבען צו ווערן שווער. דיא בערן האבען אזוי פערלעגט יעדען לאָך, יעדע עפענונג, אז קיין פרישע לופט האט ניט געקענט צוקומען. עס איז צוואר געוואָרען ווארעמער, דיא לופט האט אבער אנגעהויבען צו ווערן שווערער און שווערער. האטטעראס איז געװען דער ערשטער, וועלכער האט בעמערקט דיא געפאהר. ער האט ניט געוואָלט בעהאלטען עס פון זיינע קאמעראדען. ער האט זיי אלעס געזאגט.

— עס העלפט ניט, מיר מוזען ארויס פון דאנען, האט אלטאמאן געזאגט. מיר מוזען אלס ריסקירען און קעמפּפען מיט דיא בערן, ביז מיר וועלען זיי, אדער זיי אונז אויפעסען.

— לאָמיר װאַרטען ביז אויף דער נאכט, האט האטטעראס געזאגט. ווען עס וועט ווערן פינסטער, וועלען מיר פּראָבירען מאכען א לאָך אין דאך. צוערשט וועלען מיר אריינלאָזען אין שטוב פרישע לופט, דאן וועלען מיר זעהן; מעגליך, אז עס װעט אונז געלינגען צו שיעסען אויף אונזערע פיינד.

— דאס איז דאס איינציגע מיטעל, וואס איז אונז נאך געבליעבען, האט דשאנסאן געזאגט.

עס איז געבליעבען, מע זאָל וואַרטען. דאס איז אבער געװען נור לייכט צו זאָגען.

אין דער אמת איז עס געווען א שווערע אויפגאבע צו ווארטען, ווען מיט יעדער שטונדע איז דיא לופט געוואָרען אלץ שווערער און שווערער. אלטאמאן האט זיך געבייזערט און האט געשאָלטען דיא בערן מיט טויטע קללות פון'ם אמעריקאנער ווערטער־בוך. דיא בערן אבער האבען קיין אמעריקאניש־ענגליש ניט פערשטאנען. זיי האבען געקענט נור איין שפראכע — דיא הונגער שפראכע, איינע פון דיא בעסטע און קליגסטע אין דער וועלט.

23טעס קאפיטעל.

דיא מינע.

זעהר לאנגזאם האט זיך די צייט געצויגען. יעדע שטונדע איז געווען ביי אונזערע ארעסטאנטען א יאהר. ענדליך איז געקומען דיא נאכט. דיא לופט איז געוואָרען אלע מאל שווערער און געשטאָקטער. זיי האבען אנגעצונדען דעם לאָמפּ. ער האט אבער געברענט דונקעל. עס האט איהם געפעהלט פרישע לופט. אונזערע געפאנגענע האבען זיך גענומען צו דער ארבייט, מאכען א לאָך אין דאך. בעלל האט זיך גענומען צו דיעזער ארבייט. ער איז געווען א גוטער קארפענטער. דשאנסאן האט אין דער צייט געהאלטען וואך אין שלאָף צימער. אלטאמאן איז געשטאנען אין קיך. האטטעראס איז געשטאנען לעבען בעלל'ן און האט איהם געוויזען וואס צו טהאן. פלוצלונג איז דשאנסאן אריינגעלאָפען אין עס צימער. ער איז געווען בלייך און דערשראָקען.

— וואס איז נייעס ? האט האטטעראס געפרעגט.

— עס איז קיין נייעס — אבער —

— וואס אבער ? רעד! זאָג! — וואס איז דאָרט! האט אלטאמאן אויסגיצרופען.

ער האט דערהערט אין קיך, וויא האטטעראס רעדט מיט דשאנסאן און איז צו־געגאנגען הערן, וואס עס הערט זיך עפּעס נייעס.

— קומט, אלטאמאן, האט דשאנסאן געזאגט. עפּעס הער איך א רעש דאָרט אין שלאָף־צימער. עפּעס איז דאָרט, איך וויים אבער ניט וואס.

האטטעראס, אלטאמאן און דשאנסאן זיינען אריינגעגאנגען אין שלאָף־צימער און האבען זיך צוגעהערט. זיי האבען ווירקליך דערהערט א זאָנדערבארען גערוייש, גלייך וויא מען וואָלט געגראָבען אדער געשניטען דאס אייז.

— וואס זאל דאס זיין? האט אלטאמאן געפרעגט.

— מעגליך, דיא בערן מיינען, אז מיר זיינען שוין דערשטיקט און זיי גראבען דאס אום אונז אויפצופרעסען, האט דשאנסאן געזאגט. מעגליך, אז זיי ווילען צונעהמען דאס הויז און אויף אונז אנפאלען.

— אזוי בילג וועלען זיי אונז ניט קריעגען; האט האטטעראס געזאגט. איך בין זאגאר צופריעדען, וואס זיי טהוען עס. מיר וועלען מיט זיי קעמפּפען ביז אין לעצטען טראָפּען בלוט.

— אבער, דא קען מען מיט ביקסען גאר ניט מאכען, האט אלטאמאן געזאגט. דא מוזען מיר קעמפּפען מיט העק און מעסערס אויף אמעריקאנישער ארט. דערמיט בין איך צופריעדען. ביי אונז אין אמעריקא וויים מען שוין, וויא אזוי ארומצוגעהן מיט א מעסער. אין ניו־יאָרק שלאָגט מען זיך זעהר אָפט מיט מעסערס.

דער רעש איז געוואָרען אלע מאל שטארקער. עס איז געוועזן דייטליך, אז מען קראַצט אדער גראבט דעם ווינקעל פון דער וואנד, וועלכער איז צוגעשפּאַרט צום פעלזען.

— נאך מיין רעכנונג, האט דשאנסאן געזאגט, האבען זיי נאך זעקס פוס שנעע און אייז אוועקצושאַרען. אזא ארבייט דארף פארנעהמען א היבשע ווײַלע. מיר האבען נאך גענוג צייט זיך פאַרצובערייטען צו עמפּפאַנגען אונזערע ניט געבעטענע געסט.

ער האט גענומען א האק און האט זיך געשטעלט לעבען דעם אָרט פון וואנען מען האט געהערט דעם רעש. האטטעראס און דיא אנדערע האבען אויך געטהאן דאס זעלבע. מיט יעדער מינוט איז דאס קראַצען און גראבען געקומען אלץ נעהענטער און נעהענטער. ענדליך זיינען נור געבליעבען דיא ברעטער פון דער וואנד. א שארפע זאך, וויא א מעסער אדער א האק, האט אנגעהויבען צו שניידען דיא ברעטער פון דער וואנד.

— דאס זיינען ניט דיא בערן, האט האטטעראס געזאגט. זיי זיינען נאך ניט אזוי געבילדעט זיי זאלען וויסען, וויא אזוי צובענוצען א האק. דאס איז א מענש.

— דער דאקטאר! האט געשריען דשאנסאן און האט אנגעהויבען צו טאַנצען פאר פרייד.

— אין דיעזע מינוט זיינען ארויסגעפאלען א פּאַר ברעטער און דיא גראָבע, קיילעכדיגע פיגור פון'ם דאקטאר האט זיך אריינגעקייקעלט אין צימער.

— וואס מאַכט איהר, פריינד? האט ער געזאגט נאך ליעגענדיג אויף דער ערד.

אלע זיינען געבליעבען שטעהן, וויא פערשטיינערט. זיי האבען שוין אן איהם גאר פערגעסען. זיי זיינען אליין געווען אין אזא פערצווייפעלטע לאגע, אז זיי האבען זיך גע־רעכענט פאר פערלאָרען. פלוצלונג קומט דער דאקטאר. פון וואנען? וויא אזוי? עס זיינען פערגאַנגען איינינע מינוטען, איידער זיי האבען געקענט ארויסרעדען א וואָרט. דער דאקטאר האט זיך לאנגזאם אויפגעהויבען און האט ווידער געפרעגט:

— וואס מאַכט איהר, פריינד?

יעצט האט זיך זייער שטוינען אומגעוואנדעלט אין פרייד. האטטעראס האט איהם ארומגענומען, אין זיינע אויגען האבען זיך געוויעזען פריידענטרערין. דשאנסאן האט גע־טאַנצט פאר פרייד, בעלל האט געלאַכט, נור איין אלטאמאן איז געבליעבען רוהיג. עס איז איהם געווים געווען זעהר אנגענעהם וואס דער דאקטאר איז געקומען; אלס עכטער יענקי אבער האט ער ניט ארויסגעוויעזען זיין פרייד.

— ביסט דוא עס ווירקליך, אלטער פריינד? האט האטטעראס אויסגערופען און האט נאך א מאל ארומגענומען דעם דאקטאר.

— געווים בין איך עס, האט דער דאקטאר געענטפערט מיט זיין געוועהנליכער פריינדליכען געלעכטער. איך ביז עס אליין און קיין אנדערער. איך האב מיך זעהר בעאונרוהיגט איבער אייך איך האב געוואוסט אז איהר געפינט זיך אין א גרויס געפאהר.

— פון וואנען האט איהר געוואוסט אז מיר זיינען אין געפאהר? האט אלטאמאן געפרעגט. אים געגענטהייל, מיר האבען זיך זעהר בעאונרוהיגט אז איהר וועט ניט

וויסען, אז דיא בערן זיינען אויף אונז אנגעפאלען און וועט קומען א היים — גלייך דיא בערן אין דיא לאפּעס אריין.

— איך האב אלעס געזעהן, האט דער דאקטאר געזאגט. איך בין ארויפגעקלעטערט אויף א בארג אויף דער אינזעל דשאנסאן אום צו בעטראכטען דיא געגענד און האב דערהערט, אז איהר שיעסט. איך האב מיך אומגעקוקט און דערזעהן, וויא דיא פינף בערן זיינען אויף אייך אנגעפאלען. איך האב מיך דערשראָקען פאר אייך! איך האב געזעהן, וויא איהר זייט פערשוואונדען לעבען אונזער הויז און האב פערשטאַנען, אז איהר האט זיך געראטעוועט אין שטוב. איך קען זעהר גוט דיא נאטור פון דיא ווייסע בערן און וויים, אז קוים האבען זיי איינמאל אנגעשמעקט זייער רויב, וועלען זיי עס שוין ניט אָפּלאָזען. איך בין אראָפּגעקראָכען פון'ם בארג און האב אנגעהויבען צו געהן אהיים. איך האב געזעהן צו געהן אויף אזעלכע וועגען, אז דער ווינד זאָל זיין געגען מיר און דיא בערן זאלען מיך ניט דערשמעקען. איך האב געזעהן, וויא דיא בערן שלעפּען שטיקער אייז צו אונזער הויז און האב געציטערט, זיי זאלען ניט פאלען אויפ'ן שכל ארויפצוקלעטערן אויפ'ן פעלזען און אראָפּצו ווארפען דיא שטיקער אייז אויפ'ן הויז. דאמאלס וואָלט דער דאך איינגעפאלען און וואָלט אייך צוקוועטשט מיט זיין לאסט. צום גליק אבער, זיינען זיי דארויף ניט געפאלען, זיי האבען געוואָלט אייך איינמויערן און דערשטיקען. דאס איז זעהר געשייט. איך מוז זיי מאכען א קאָמפּלימענט, דיא הערין בערן.

איך בין געגאנגען און בין געקראָכען אויף אלע פיער, ביז איך בין צוגעקומען אויף צוויי הונדערט שריט פון אונזער הויז. אזוי וויא איך האב געוואוסט, אז דורך דער טהיר קען מען יעצט ניט אריינגעהן, האב איך בעשלאָסען צו מאַכען א מינע. מיט מיין גרויסען מעסער האב איך אנגעהויבען אויסצושניידען מיר א וועג אין שנעע. איך האב געארבייט פיער שטונדען שווער און ביטער, ביז איך בין צוגעקומען צו אייך.

— אבער, דאקטאר, איהר זייט דאָך יעדע מינוט געווען אין געפאהר, דיא בערן זאָלען אייך דערשמעקען? האט דשאנסאן געפרעגט.

— ניין, מיין פריינד, האט דער דאקטאר געענטפערט. דיא הערין בערן זיינען פון איין זייט פון'ם פעלזען און איך האב געמאַכט מיין מינע פון דער אנדערער זייט. מעגליך, אז זיי האבען געהערט, וויא איך שנייד און גראב דעם שנעע, זיי האבען אבער געמיינט, אז איהר טהוט עפּעס אין שטוב און עס האט זיי ניט געהארט, ווייל זיי זיינען זיכער, אז איהר זייט פערשפּארט און קענט ניט אנטלויפען. זיי האבען גאנץ גוטע קעפּ, דיא ווייסע בערן.

— יא, האט געזאגט אלטאמאן, זיי וועלען אונז ענדליך בעזיעגען און וועלען מאכען פון אונז א גוטען מיטאג.

— ניין, פריינד! דאס וועל איך ניט דערלאָזען, האט זיך דער דאקטאר אָפּגערופען. איך בין גאר ניט איינפערשטאַנען, אז א ווייסער בער זאָל מיך אויפפרעסען.

— וואס קענט איהר דען טהאן?

— איך בין יעצט שרעקליך מיעד און הונגעריג. גיט מיר פריהער עפּעס עסען, דאן וועל איך אייך זאגען, וויא אזוי איך וועל מיך אָפּרעכענען מיט אונזערע ליעבע געסט.

— איך האב אייך געזאגט, אז נור דער דאקטאר קען אונז רעטען! האט דשאנ־סאן אויסגערופען און איז געלאָפען ברענגען איהם עסען.

דער דאקטאר איז געוועזן הונגעריג, וויא א וואָלף און האט זיך גענומען עסען מיט'ן בעסטען אַפּעטיט. אלע זיינען געשטאנען ארום איהם און האבען געשוויגען. זיי האבען איהם ניט געוואָלט שטערן. ווען ער האט געשטילט זיין הונגער, האט זיך בעלל צו איהם געווענדעט.

— איהר זאָגט, אז איהר וועט זיך אָפּרעכענען מיט דיא בערן. איך זעה ניט, וויא אזוי. מיינע מיינונג וואָלט געווען, אז מיר זאלען אלע ארויסגעהן דורך דיא מינע, וואס איהר האט געמאכט. עס איז יעצט פינסטער. דיא בערן געפינען זיך פון יענער זייט פון אונזער שטוב; מיר וועלען ארויסגעהן פון דער זייט און וועלען שטילערהייט צו געהן צו דער „פּאָרפּאָיז". דאָרט וועלען מיר בלייבען, ביז דיא בערן וועלען זיך אוועקגעהן.

— דאס איז אייער פּלאַן בעלל? האט דער דאקטאר געלאַכט, מיר זאָלען אנט־לויפען און זיי צו וואַרפען אונזער הויז, אונזער מעבעל און אונזער פּראָוויאַנט? מיר, געבילדעטע מענשען, זאלען צו וואַרפען דיא בערן אלעס און אנטלויפען פאר זיי? — ניין! דאס טהו איך ניט, דאס טויג מיר ניט!

— אַלזאָ, וואס איז אייער פּלאַן, דאָקטאָר? האט אלטאמאָן געפרעגט.

— איך וויל טייטען אלע בערן מיט איין מאָל, האט דער דאקטאר געזאגט רוהיג. מען מוז ווייזען דיא בעסטיען, אז מיר האבען געלערנט כימיע און פהיזיק.

— איהר שפּאַסט, דאָקטאר, אין דער צייט, ווען מיר זיינען אין דער גרעסטער געפאָהר.

— וועט איהר דען בעסער מאכען, ווען איהר וועט ניט שפּאַסען?

האטטעראס האט ביז אהער אויסגעהערט, וואס מען האט גערעדט און האט געשוויגען. ער האט געהאט אזא צוטרויען צום דאקטאר, אז ער איז געוועזן זיכער, אז ער האט שוין געוויס אויסגעפונען א מיטעל, וויא אזוי צו טייטען דיא בערן. ער האט יעצט געוואָלט ווייזען דעם יענקי, אז נור אן ענגלענדער קען זיי רעטען.

— אלענפאַלס, דאקטאר, זאגט אונז אייער פּלאַן, האט ער ענדליך געזאגט, לאָמיר זיך נעהמען צו דער ארבייט.

— מיין פּלאַן איז גאַנץ איינפאַך. מיר האבען פּולווער גענוג. מיר וועלען אונטער־צינדען א פעסעלע פּולווער און דיא הערדן בערן וועלען טאנצען א קאדריל אין דער לופט.

— וויא קענען מיר אבער צו קומען צו אונזער פּולווער? האט דשאנסאן געפרעגט, ער ליעגט דאָך אין מאגאזין איינינע שריט ווייט פון אונזער הויז?

— איך האב דאָך אייך שוין געוויעזען. וויא אזוי מען קומט צו: מען מאכט א מינע. מיט שאַרפּע מעסערס איז זעהר לייכט צו שניידען דעם שנעע. מיר וועלען מאכען א מינע אין שנעע ביז צו אונזער מאגאזין, פון דאָרט וועלען מיר מאכען נאך א מינע אביסעל ווייטער. דאָרט וועלען מיר אניעדערשטעלען א פעסעלע פּולווער און מיר וועלען געבען דיא בערן צו שמעקען פּולווער.

— איך פערשטעה נאך אלץ ניט, האט אלטמאן געזאגט, וויא אזוי וועט איהר צו ציעהען דיא בערן, זיי זאלען אלע קומען גערעדע אויף דעם אָרט, וואו דאס פּולווער וועט זיין?

— איהר וועט שוין זעהן, האט דער דאקטאר געענטפערט. איך וועל זיי שוין איינלאַדען אויף א פייער־ווערק, פון וועלכען זיי וועלען צופריעדען זיין. אבער גענוג גע־רעדט! לאמיר זיך נעהמען צו דער ארבייט. איך בין זעהר מיעד און מוז א פּאר שטונדען שלאָפען. איך וועל אייך נור וויזען, וואס צו טהאן און איך וועל מיך אביסעל צולעגען. אין א פּאר שטונדען ארום וועט איהר מיך אויפוועקען און איך וועל מיך נעהמען צו דער ארבייט.

— וואס מעהר איך טראכט, האט דשאנסאן געזאגט, אלץ מעהר איבערצייג איך מיך, אז דעם דאקטאר׳ס פּלאן איז דער איינציגער וועג אונז צו רעטען. עס וואונ־דערט מיך נור, פארוואס זיינען מיר ניט געפאלען אויף דעם שכל צו מאכען א מינע. דאס איז דאָך אזוי לייכט.

— גענוג רעדען! געהט צור ארבייט! האט דער דאקטאר קאמאנדירט.

ער האט זיי געוויזען, וואו צו מאכען דיא מינע און אליין איז ער געגאַנגען שלאָפען. צוערשט האט בעלל געארבייט א גאנצע שטונדע, נאך איהם האט אלטאמאן געגראָבען דעם שנעע, נאך איהם — דשאנסאן און צולעצט האטטעראס. אונטערדעסען האט זיך דער דאקטאר אויסגעשלאָפען און האט געארבייט א שטונדע. אזוי האבען זיי געארבייט ביז צעהן אוהר אין דער פריה. דיא ארבייט איז ניט געווען אזוי לייכט, וויא דער דאָקטאר האט געמאכט. מען האט בעגעגענט אויפ׳ן וועג שטיקער אייז, וועלכע מען האט געמוזט זעגען אדער האקען; מען האט געמוזט זיין פאָרזיכטיג, ניט מאכען קיין צו גרויסען רעש, דיא בערן זאָלען ניט דערהערן. צעהן שטונדען בסדר האבען זיי געארבייט גאנץ שווער, ביז עס איז זיי געלונגען צו מאכען א גאנץ קליינע מינע, וואו א מענש האט קוים געקענט דורכקריכען. נור אין דעם אָרט, וואו דאס פעסעלע פּולווער איז געשטאנען, האבען זיי געמאכט א סאָרט קליינעם קעלער, וואו דריי פיער מענשען האבען געקענט זיצען.

ווען אלעס איז געווען פערטיג, האט דער דאקטאר זיך געהייסען געבען א לאַנגען שטעקען און האט צו איהם צוגבונדען א שטיק געזאַלצען פלייש.

— אונזערע דישענטעל לייט, האט ער געזאגט, וועלען געווים וועלען מאכען א פּראָבע, אויב מיר קענען זאַלצען פלייש. ווען איך וועל ארויסשטעקען דעם לאַנגען שטעקע מיט׳ן פלייש פון דעם קעלער, וואו דאס פּולווער שטעהט. זיי וועלען צו קומען עס חאַפּען, דאן וועלען מיר אונטערצינדען דאס פּולווער.

— יעצט פערשטעה איך אייער פּלאַן, דאקטאר, האט אלטאמאן געזאגט. איך ווייס אבער ניט, וויא אזוי וועט איהר אונטערצינדען דאס פעסעלע פּולווער. נאך מיין רעכנונג דארפט איהר האבען א שוועבעלע פון וועניגסטענס הונדערט שריט דיא לענג. אדער איינער זאָל אָפּפערן זיין לעבען און זאָל צוגעהן נאָהענט צום פעסעלע, עס אונטער־צינדען און אנטלויפען. איך זאג אָפּפערן זיין לעבען, וויל איך בין זיכער, אז דער וואס וועט עס טהאָן, וועט צוריסען ווערן אויף שטיקלעך.

— מען דארף ניט אָפּפּערן קיין לעבען און מען דארף ניט האבען קיין שוועבעלע פון הונדערט שריט דיא לענג, האט בעלל געזאגט. מען קען אויסשיטען אין דער מינע א לאנגע שפּור פון פולווער ביז צום פעסעלע, אונטערצינדען דיא שפּור. דער ברענענדע פולווער וועט שוין אליין דערגרייכען דאס פעסעלע. מען קען ווידער אנדערש טהאן. מען קען אנצינדען א שטריק און איין עק אריינלעגען אין פעסעלע פולווער. דער שטריק וועט לאנגזאם ברענען, ביז דאס פייער וועט צוקומען צום פולווער.

— דאס אלעס טויג ניט, האט דער דאקטאר געזאגט. איהר פערגעסט, אז אונזער מינע איז געמאכט אין שנעע, אן ארטיקעל, וועלכעס קען מיט פייער צוזאמען ניט הויזען. —

— אלזא, וויא דען וועט איהר אונטערצינדען דאס פולווער? האט אלטאמאן געפרעגט אונגעדולדיג.

— זייט רוהיג, מיין ליעבער יענקי, האט איהם דער דאקטאר געענטפערט. דערפאר האב איך געלערנט כימיע און פהיזיק. מיר האבען אן עלעקטערישע באטערע. איך וועל זיא אנשטעלען און צוציעהען דראָטהען פון אונזער הויז ביז צום פעסעלע פולווער. ווען מיר וועלען זעהן, אז דיא בערן הייבען אן צורייסען דאס פלייש פון'ם לאנגען שטעקען, וועלכען מיר וועלען ארויסשטעקען פון דער מינע, וועל איך אנשטעלען דיא עלעקטערישע באטערע. איין קוועטש פון מיין פינגער און דיא ווייסע פיערפיסיגע דשענטעל לייט וועלען בעקאנט ווערן מיט דער גאנצער ציוויליזאציאָן.

— גראָסארטיג, דאקטאר! האט דשאנסאן אויסגערופען. איהר האט רעכט. לאָמיר זיך באלד נעהמען צו דער ארבייט און געבען אונזערע געסט א גראָסארטיגען פריהשטיק.

ערשט אום צוועלף אוהר איז אלעס געווען פערטיג און בערייט. דער דאקטאר האט נאך א מאל איבערגעקוקט אלע זיינע ארבייטען און איז געווען מיט זיי צופריעדען.

— יעצט, מיינע פריינדע, לארעט אן אייערע ביקסען, מעגליך, אז זיי וועלען אונז צוניץ קומען.

דשאנסאן האט גענומען דעם שטעקען און האט דורכגעבויערט דעם שנעע. דיא בערן האבען זיך אומגעקוקט. באלד אבער האט ער איהם צוריק אריינגעצויגען און האט צו איהם צוגעבונדען א גרויס שטיק געזאלצען פלייש. קוים האבען דיא בערן דערשמעקט דאס פלייש, האבען זיי זיך דארויף ארויפגעוואָרפען און האבען עס אנגעהויבען צורייסען. דער שטעקען איז אומגעפאלען דיא מינע איז איינגעפאלען.

— פייער! האט געזאגט האטטעראס.

דער דאקטאר האט א קוועטש געטהאן דיא עלעקטערישע באטערע. אין דער מיט שנעע האט זיך אויפגעהויבען א הויכער זייל פייער. עס האט געגעבען א שרעקליכען טראך, דאס הויז האט געציטערט. אלע זיינען ארויסגעלאָפען דורך דער מינע, וואס דער דאקטאר האט נעכטען געמאכט און זיינען ארויף אויפ'ן פעלזען זעהן, וואס עס איז געוואָרען פון דיא בערן. דער שנעע ארום איז רויט געוואָרען פון זייער בלוט. דריי זיינען צוריסען געוואָרען אויף שטיקלעך. צוויי האבען נאך געלעבט, זיי האבען אבער זיך ניט

געקענט ריהרען און האבען שרעקליך געברומט. א פּאר קוגעלן האבען זיי שטיל געמאַכט.

— הורראה! האבען אלע אויסגעשריען. עס לעבע דער דאקטאר פּולמאן!

אלע האבען געדאַנקט דעם דאקטאר, וואס ער האט זיי געראַטעוועט פון אזא געפאהר. יעצט אבער האט זיך ערשט אנגעהויבען פאר זיי אן ארבייט. זיי האבען גע־מוזט אראָפּראַמען דאס אייז און דעם שנעע, וואס דיא בערן האבען אנגעלעגט פאר זייער הויז. דאס האט פערנומען א גאנצען טאג. דערפאר אבער האבען זיי געהאט וואס צו עסען, מען האט געקאָכט און געבראטען בערן פלייש. דעם אנדערן טאג האט מען געמוזט רעפּארירען דאס הויז. פון דער עקספּלאזיאן האט זיך דער דאך צוריהרט און מען האט איהם געמוזט אויסבעסערן. עס זיינען פערגאנגען דריי טאג, איידער זיי האבען געבראכט אלעס אין אָרדנונג.

24טעם קאפּיטעל.

דער פריהלינג לעבען נאָרד־פּאָל.

ענדליך איז געקומען דער פריהלינג אויך אין יענע געגענדען. עס האט אנגעהויבען צו ווערן ווארימער און ווארימער. דאס אייז אויפ'ן מעער האט אנגעהויבען צו קנאַקען און צו ברעכען זיך. פון דיא שפּאַלטען פון'ם אייז האט ארויסגעשפּריצט דאס מעער וואסער, וויא א פאָנטאַן. דיא זון האט אנגעהויבען אזוי וויים צו ווארעמען, אז אויף דיא בערג האט דער שנעע אנגעהויבען צו שמעלצען. דעם 2טען מאי איז געווען אזוי ווארם, אז אין פיעלע ערטער איז דער שנעע אין גאַנצען פערשוואונדען און מען האט ארויסגעזעהן דיא ערד.

מיט יעדען טאג זיינען געקומען צו פליעהען אלערליי פייגעל. עס האבען זיך גע־וויזען זעע הינט און וואלראָסע, האזען, וועלף און פיקס. דיא בוכטע וויקטאָריא איז געוואָרען לעבעדיג, אופ'ן קאַפּ־וואשינגטאָן האבען דיא פייגעל אנגעהויבען צו בויען זייערע נעסטער. דיא גאנצע נאטור האט זיך אויפגעכאַפּט צו א פרישעם לעבען.

אונזערע רייזענדע פלעגען מאכען לאנגע שפּאַציערגענגע. יעצט האבען זיי ניט געהאט קיין זאָרג וועגען פּראָוויאַנט. זיי האבען געהאט פריש פלייש, וויא פיעל זיי האבען געוואָלט. בעזאָנדערס גליקליך איז געווען דער דאקטאר, ער פלעגט דורך דיא טעג ארומגעהן אין דיא בערג, אין דיא ערטער, וואו דער שנעע איז פערשוואונדען און האט געזוכט, געפּאָרשט און געלערנט. פאר איהם האט געהאט אן אינטערעס יעדעס שטיינ־דעלע, יעדעס שטיקעלע ערד. יעדער נייער אונבעקאנטער פויגעל, יעדער נייער אונבע־קאנטער סאָרט פיש, וועלכע געפינען זיך נור אין יענע געגענדען. נאָהענט ביים ברעג פון'ם מעער איז דאס אייז צוגאַנגען געוואָרען און מען האט געקענט זעהן, וויא לוסטיגע פישעלעך האבען זיך געשפּיעלט אין'ם קלארען וואסער פון דער בוכטע וויקטאָריא.

— אך! איך זאָל האבען א באָאט אדער א שיפעלע! האט אויסגערופען דער דאקטאר, וויא גליקליך וואָלט איך געווען! איך וואָלט געקענט אויספאָרשען אלע אינזלען אין דער בוכטע, בעזאָנדערס אבער דיא אינזעל דשאנסאָן. דאָרט געפינט זיך א הויכער בארג, פון וועלכען מען קען איבערזעהן דיא גאַנצע געגענד. וואס פאר אן אונבעקאַנטע וועלט ליעגט באַגראַבען אונטערן שנעע!

ער פלעגט קומען זעהר שפעט א היים און פלעגט אוועקגעהן גאנץ פריה. זיינע קאמעראדען פלעגען איהם זעלטען זעהן און זעלטען קענען מיט איהם רעדען. פלוצלונג איז איהם אריינגעקומען אין קאפ א נייע אידעע.

— לאמיך פראבירען עפעס פערזייען דא אין דיעזע געגענדען, האט ער א מאל געזאגט צו זיך אליין.

אויף דער „פארפאיז" האט זיך געפונען צווישען דיא מעדיצינישע ארטיקעל דיא זאמען (זריעה) פון לעפעלקרויט Cochlearia, וועלכעס איז דאס בעסטע מיטעל געגען דיא געפעהרליכע קראנקהייט סקארבוט. דיעזעס גראז וואקסט אין דיא קעלטעסטע געגענדען פון דער וועלט. מען האט געפונען לעפעלקרויט וואקסען אין שפיצבערגען, אויף דיא אינזלען „גאוואיא-זעמליא" און אויף דיא בערן אינזלען, אזעלכע קאלטע געגענדען, וואו קיין בוימעלע קען ניט וואקסען. אלזא, פארוואס זאל עס ניט וואקסען דא, אין ניר־קארנעוואל?

דער דאקטאר האט פיינט געהאט לאנג צו טראכטען. קוים איז איהם עפעס אריינגעפאלען אין קאפ, האט ער ליעב געהאט עס באלד אויפצופיהרען. ער האט צור־גראבען א שטיקעל ערד ניט ווייט פון פולמאן־הויז און האט דארט פערזייעט דיא זאמען פון'ם לעפעלקרויט. וויא גליקליך איז ער געווען, ווען ער האט דערזעהן אין עטליכע טעג ארום, וויא עס האבען ארויסגעשפראצט פון דער ערד וויסליך גרינע בלעטעלעך. ער האט געטאנצט פאר פרייד, וויא א קליין קינד. האטטעראס האט איהם אנגעקוקט מיט שמייכלען.

— איהר ווילט דא גרינדען א קאלאניע, דאקטאר? האט ער איהם געזאגט, איך מיין, אז אין אפריקא אדער אין קאנאדא וועט עס אייך בעסער געלינגען, אלס אין דיעזע אונפריינדליכע געגענדען.

— דערווייל זיינען מיר דא, האט דער דאקטאר געענטפערט גלייכגילטיג, ווען מיר וועלען זיין אין אפריקא, וועל איך נאך א מאל פראבירען.

עס איז געקומען דער 18טער מאי. עס האט אנגעהויבען פלוצלונג צו ווערן קאלט און אויף ביי נאכט איז געווארען אזא פראסט, אז דאס קוועקזילבער אין טהערמאמעטער איז שיער ניט פערפרארען געווארען. געגעראל פראסט איז אנגעקומען מיט אזא מאכט, אז אלע וואסערן זיינען פערפרארען געווארען, דיא פייגעל זיינען פערשוואונדען, דיא זעע הינט האבען זיך ניט געוויעזען. עס איז געווארען צוריק ווינטער. וויא דורך א צויבער האט דער גענעראל פראסט פערניכטעט אלעס לעבען אין איין נאכט. מען האט געמוזט א גאנצע נאכט הייצען אין אויווען.

צום ערשטען מאל זייט זעבצעהן טעג איז דער דאקטאר געקומען פריה א היים. ער איז געווען בייז אויף דיא קעלט. זיא האט איהם געשטערט אין זיינע ארבייטען און פערניכטעט זיין פלאנטאציאן.

— וואס דענקט איהר, דאקטאר, האט אלטאמאן געפרעגט, וועט דיא קעלט לאנג דויערן?

— ניין, האט דער דאקטאר געענטפערט. עס פערדריסט איהר, וואס דער זומער קומט אן און וויל זיא ארויסטרייבען פון איהר וואינונג. זיא שטרענגט אן אלע איהרע

קרעפטע, זיא פּראָבירט צום לעצטען מאל וויזען, וואס זיא קען. עס וועט איהר אבער ניט העלפען. זיא וועט מוזען ווייכען,

— זיא פערטהיידיגט זיך געגען דעם זומער, האט געזאגט בעלל פּערדראָסען, דערוייל איז אונז גוט קאַלט און וויא איך האב געזעהן, איז אייער פּלאַנטאַציאָן, דאקטאר, אויסגעפראָרען.

— יא, איך האב בעגאַנגען א פעהלער, האט דער דאקטאר געזאגט. איך האב פערזיימט מיין פּלאַנטאַציאָן צו פריה. אין ענגלאַנד פערזייען דיא בויערן ניט זייערע פעלדער פאַרן 13טען מאי אדער וויא זיי רופען עס, „פאַרן היילינגען פּאַנקראַציוס". איך האב בעליידיגט דעם היילינגען פּאַנקראַציוס און ער האט מיך געשטראָפט.

— פון ווען אן זייט איהר פרום געוואָרען, דאקטאר? האט דער אמעריקאַנער געלאַכט. איך וואָלט מיר קיין מאל ניט פאָרגעשטעלט, אז איהר גלויבט אין אלע היילינגע, בעזאָנדערס אבער אין אזא סעקאָנד הענד היילינגען, וויא דער היילינגער פּאַנקראַציוס, פון וועלכען איך הער צום ערשטען מאל. ביי אונז אין ניו־יאָרק קען מען איהם גאר נים.

— ליידער, מוז איך אין איהם גלויבען, האט געזאגט דער דאָקטאר מיט אן ערנסט שפּעטישער שטימע. איהר זעהט דאָך, וואס ער האט אונז אָפּגעטהאָן. נאָך מעהר, ער טהוט זעהר אָפּט אָפּ אזעלבע שטיקלעך. געוועהנליך, מוז ביז אין 20טען מאי זיך ארויסהאַפּען א פראָסט, בעזאָנדערס קאַלט איז עס אבער, ווען דער פראָסט איז פון'ם 11טען ביז אין 13טען מאי.

דשאָנסאָן האט זעהר גוט פערשטאַנען, אז דער דאקטאר שפּאַסט, ווען ער זאָגט, אז דער היילינגער איז שולדיג. ער האט אבער אויך געזעהן, אז ער מיינט עס גאַנץ ערנסט, אז אין מאי מוזען זיין א פּאָר קאַלטע טעג.

— פאר וואס איז עס, דאקטאר? האט ער געפרעגט. פאַרוואס מוזען זיין אין מאי קאַלטע טעג?

— דארויף זיינען דא צוויי ערקלערונגען, האט דער דאקטאר געענטפערט. איינינע ערקלערן, אז אין מאי קומען אוים פיעלע קליינע שטערן צווישען דער ערד און דיא זון. זיי ציעהען צו צו זיך דיא וואַרימקייט פון דער זון און אויף דער ערד ווערט א קעלט. אנדערע געלעהרנטע ערקלערן עס אויף אזא אַרט. אין מאי ווערט שטאַרק וואַרם, דער שנעע צוגעהט און פערשלינגט דיא וואַרימקייט פון דער זון. עס איז בעוויעזען אין דער פהיזיק, אז יעדעס מאָל, ווען פון וואַסער ווערט דאַמפף, אדער פון שנעע — וואַסער, נעהמט עס צו פיעל היץ. ווען אין א גאַנץ הייסען זומערטאג געהט א רעגען, פיהלען מיר נאָכ'ן רעגען, אז דיא לופט ווערט פרישער און קיהלער. דאס קומט דערפון, וואס עס איז געוועזען הייס, פון'ם רעגען ווערט באַלד דאַמפף, וועלכעס ציהט צו זיך צו דיא היץ.

ביידע ערקלערונגען, האט דער דאקטאר ווייטער געזאגט, קענען זיין ריכטיג און מיר טאָרען עס ניט פערגעסען, דיא בויערן אין ענגלאַנד האבען זיך געוואָלט מאכען א סימן, זיי זאָלען ניט פערגעסען; ווען מען קען ערוואַרטען קאַלטעס וועטער אין מאָנאַט מאי און האבען אויסגעפונען א קאַלטען היילינגען וועלכער האט צושאַפען איבער דיעזע

קאלטע צייט. ליידער, האט אונז דער קאלטער הייליגער געגעבען יעצט אזא קאלטע לעקציאָן, אז מיר וועלען איהם האבען צו געדענקען.

דיא לעקציאָן איז ווירקליך געווען א שטרענגע. ביז צו ענדע מאַי איז געווען שרעקליך קאלט. מען האט ווייטער געמוזט זיצען אין שטוב און זיך לאנגוויילען. יעצט האבען זיי געפיהלט דיא לאנגווייליגע ערגער וויא אום ווינטער. עס פערדריסט, ווען עס איז קאלט דאמאלס ווען איך וויים, אז עס דארף שוין זיין ווארם.

אין דיעזע צייט האט דער דאקטאר געזוכט א געלעגענהייט צו רעדען מיט'ן קאפיטאן האטטעראס, אז זיי זאלען דאָך זעהן זיך צומאכען א באָאָט פון דיא ברעטער פון דער „פארפאיז". ער האט געוואוסט, אז האטטעראס איז דאגעגען, ער וועט ניט וועלען פאָהרען אין א באָאָט, וואס איז געמאכט פון אן אמעריקאנישער שיף. עס איז דאָך אבער קיין אנדער האָלץ ניט געווען צובעקומען און באלד קומט אן דער מאנאט יוני, דיא איינציגע צייט, ווען עס ווערט ווארעמער אין דיעזע געגענדען און מען קען ארויספאהרען אויפ'ן מעער זוכען א וועג א היים אדער צום נאָרד־פּאָל. וואס וועלען זיי דא אויסליעגען? וואס וועט זיין דער תכלית פון זיי? מען מוז דאָך עפּעס טהאן. — עס העלפט ניט, ער מוז מיט איהם רעדען און איהם ערקלערן, אז זיי מוזען זיך מאכען א באָאָט. ער האט אויפגעפּאסט א גינסטיגע מינוט און האט אוועקגערופען דעם קאפּיטאן האטטעראס אויף א זייט.

— האטטעראס, גלויבט איהר, אז איך בין אייער פריינד?

— געוויס, דאקטאר! איהר זייט מיין בעסטער, מיין איינציגער פריינד.

ווען איהר האלט מיך פאר אייער בעסטען פריינד, וועט איהר געוויס צוגעבען, אז ווען איך וויל אייך געבען אן עצה, האב איך דערביי קיין שום אינטערעס ניט; איך מיין נור אייער טובה.

— איך בין איבערצייגט, אז איהר זוכט ניט אייער נוצען און מיינט ניט אייער אינטערעס, האט האטטעראס געזאגט. צו וואס אבער זאָגט איהר עס מיר?

— איך וועל עס אייך באלד זאגען. צוערשט מוז איך אייך אבער שטעלען נאך א פראגע. האלט איהר מיך פאר אן עכטען ענגלענדער, ביי וועלכען דיא עהרע פון זיין פאטערלאנד איז טהייער?

— געוויס, דאקטאר.

— יעצט קום איך צום ריכטיגען פונקט. איהר ווילט קומען צום נאָרד־פּאָל. דאס איז זעהר א גרויסע זאך, זעהר א וויכטיגע זאך. איך בין מיט אייך איינפערשטאנדען. אום אבער אזא הויכען ציעל צוערגרייכען, מוז מען דאָך אנווענדען געוויסע מיטעל.—

— וואס ווילט איהר דאקטאר? האב איך דען ניט אנגעווענדעט אלע מעגליכע מיטעל? האב איך דען ניט געאָפּפערט מיין פערמעגען, מיין געזונד און מיין לעבען?

— אבער ניט אייער שטאָלץ. איז איהם דער דאָקטאָר אריינגעפאלען אין דיא רייד.

— איך פערשטעה, וואס איהר מיינט — מאכען א באָאָט....

— הערט מיך אויס, האטטעראס, האט דער דאקטאר געבעטען. לאָמיר בע־טראכטען אונזער לאגע און לאָמיר זיך דורכרעדען, וויא קלוגע מענשען, איבער אונזער ציעל. מיר געפינען זיך יעצט אויף א לאנד, וועלכע קיין אייראָפּעער האט נאך ניט

אויסגעפּאָרשט. מיר ווייסען ניט, אויב מען קען צוקומען דורך דיעזעס לאַנד צום נאָרד־פּאָל אדער ניט. גיבער ניט, אזוי האבען אונז פיעלע פאָרשער פאר אונז געזאָגט. אלע דערצעהלען, אז זיי האבען געטראָפען א מעער, וועלכעס איז פריי פון אייז. דער זומער קומט אן. מיר וועלען געהן צום נאָרד־פּאָל. וואס וועלען מיר טהאן, ווען מיר קומען צו א מעער? מיר זיינען נאָהענט צו אונזער ציעל, מיר זעהן דעם נאָרד־פּאָל און קענען צו איהם ניט קומען, ווייל מיר האבען ניט דאס קלענסטע שיפעלע, דאס קלענסטע באָאָט אריבער צושווימען א האַלבע מייל וואסער. וואס פאר א פּנים וועלען מיר דאמאלס האבען? דורך אייער שטאָלץ, וואס איהר ווילט ניט האבען א באָאָט פון'ם האָלץ פון אמעריקאנישער שיף, וועלען מיר פערליערען אונזער מיה, אונזער פלייס און אונזער ארבייט.

האטטעראס האט געשוויעגען. ער האט אראָפּגעלאָזען דעם קאָפּ אויף דער ברוסט און האט זיך פערטראַכט.

— לאָמיר בעטראכטען דיעזע פראגע פון אנאנדער שטאנד פונקט, האט דער דאקטאר ווייטער געזאגט. מיר זיינען ענגלענדער. דיא עהרע פון אונזער פאטערלאַנד איז ביי אונז טהייער. מיר זיינען געפאהרען אין אונבעקאנטע מעערן. האבען געליטען הונגער און קעלט, זיינען אויסגעשטאנען דיא גרעסטע געפאהרען אום צו ווייזען דער וועלט, אז ענגלאנד און דיא ענגלענדער זיינען דיא ערשטע געלערנטע, דיא גרעסטע נאַטורפאָרשער און דיא גרעסטע ענטדעקער פון נייע וועלטען. יעצט זאָלען מיר אוועקוואַרפען אונזער ארבייט אין דער מיט נור דערפאר, ווייל דאס באָאָט, וואס קען אונז ברענגען צום ציעל איז געמאכט געוואָרען פון אמעריקאנישע ברעטער? וואס וואָלט איהר געטהאן, ווען איהר זאָלט געפינען ברעטער פון א שיף און איהר ווייסט ניט, אויב זיא איז אן אמעריקאנישע אדער א טערקישע? — קוים איז דאס באָאָט געמאכט פון ענגלענדער, איז עס אן ענגלישע.

האטטעראס האט נאך אימער געשוויעגען.

— איך מיין, אז אייך הארט ניט דאס באָאָט, האט דער דאקטאר ווייטער געזאָגט. אייך הארט, וואס מיר האבען צווישען אונז אן אמעריקאנער. —

— יא, דאקטאר! דא האט איהר געטראָפען. איך האס דעם אמעריקאנער, איך קען איהם ניט אנקוקען פאר זיין שטאָלץ און פאר זיין גרויסקייט. דער דורכגעטריעבעער יענקי מיינט, אז ער איז אונזער רעטער, אונזער אנפיהרער, אונזער קאפּיטאן. האט איהר דען ניט בעמערקט, וויא פרעך דער יענקי איז געווען, ווען מיר האבען געגעבען נעמען דיא פערשיעדענע טהיילע פון דיעזער געגענד? איהר האט ניט בעמערקט, מיט וואס פאר א שטאָלץ ער האט א נאמען געגעבען דעם בארג וואשינגטאן. ער האט עס ניט געטהאן אום וואשינגטאן צו עהרען, זאָנדערן אום אונז צו קרענקען. — האט דער פאלשער ליענגערישער יענקי אונז געזאגט דיא וואהרהייט, וויא אזוי ער קומט אהער? — ניין. וואס ער האט אונז געזאגט, איז ליעגען. אזוי זיינען דיא יענקי'ס. קיין וואהר וואָרט געהט פון זייער מויל ניט ארויס. איהר וועט פון איהם קיין מאל ניט וויסען, וואוהין ער איז געפאהרען מיט זיין שיף און ווער עס האט איהם געשיקט.

— וואס געהט עס אונז אן, וואס זיין צוועק איז געווען? האט דער דאקטאר געענטפערט. לאָז ער טהאן, וואס ער וויל. מיר וועלען טהאן, וואס מיר ווילען. ער ווייס

דאָך ניט, צו וואס פאר א צוועק מ י ר זיינען געקומען אהער. ער וועט עס אויך קיין מאל ניט וויסען.

— ווען מיר זאָלען קענען איהם דא איבערלאָזען, וואָלט ער געוויס ניט געוואוסט. האט האטטעראס געזאגט.

— דאס איז אונמעגליך, האטטעראס. מיר קענען דאך ניט לאָזען א מענש אליין אין דיעזער געפעהרליכער געגענד. ער אליין וועט עס אויך ניט וועלען. ניין, האטטעראס, מיר מוזען איהם מיט נעהמען, מיר וועלען איהם אבער ניט זאגען, צו וואס פאר א צוועק מיר געהן קיין נאָרדען. מיר וועלען זאגען איינפאך, אז מיר ווילען אויספאָרשען דאס לאַנד.

מיט שווערער מיה איז עס ענדליך געראָטהען דעם דאקטאר איינצורעדען קאַפּיטאן האטטעראס, אז מען זאָל בויען א באָאט. יעצט איז נאך געבליעבען צו פרעגען אלטאמאן, אויב ער וועט עס ערלויבען. ביים מיטאג עסען האט דער דאקטאר אנגע־הויבען צו רעדען, אז מען מוז מאכען א לאנגע רייזע אום צו זעהן, וויא אזוי א היים צו פאָהרען.

— איהר וועט געוויס אויך געהן מיט אונז? האט ער געפרעגט דעם אמעריקאנער.

— געוויס! האט דער יענקי געענטפערט, איך מוז וויסען וויא גרויס „ניי־אמעריקא“ איז. איך מיין, אז עס וואָלט גלייך געוועז, מיר זאלען מאכען א באָאט, אדער א קליינע שיף פון דיא ברעטער פון דער „פארפאיז“, דאס איז נאך דיא איינציגע זאך, וואס מען קען פון איהר מאכען.

האטטעראס האט זיך געביסען דיא ליפּען. דער דאקטאר אבער האט זיך געמאכט ניט וויסענדיג און האט געזאגט:

— אזוי בלייבט עס! מאָרגען נעהמען מיר זיך צו דער ארבייט.

25טעם קאפּיטעל.

זומער ארום נאָרד־פאָל.

ענדליך האט אנגעהויבען ווארים צו ווערן. דעם 29טען מאי איז דיא זון שוין ניט אונטער געגאַנגען. מען האט געזעהן, וויא זיא געהט ארום אלע פיער עקען פון דער וועלט. עס האט זיך אנגעהויבען דער טאג, וועלכער דויערט דריי מאנאטע. דיא זון האט אנגעהויבען צו ווארעמען און דער שנעע האט אנגעהויבען שטארק צו שמעלצען. ביי דיא ברעגעס פון דער בוכטע וויקטאריא איז דאס אייז פערשוואונדען. מיט יעדען טאג זיינען געקומען צו פליהען נייע פויגעל און עס האבען זיך געוויזען אלערליי טהיערע פון׳ם נאָרד־פאָל. זיי האבען נאך קיין מאל ניט געזעהן קיין מענשען און האבען ניט גע־וואוסט, אז ער איז זייער פיינד, דערפאר האבען זיי זיך פאר איהם ניט געהיט.

איין מאל זיינען אונזערע רייזענדע געגאנגען אויף דער יאַגד. זיי זיינען צוגעקומען צו א בערגעל, אויף וועלכען עס האט געוואקסען א סאָרט מאָאס (מאָך). וויא ערשטוינט זיינען זיי געוועזן, ווען זיי האבען דערזעהן דריי יונגע האָזען ארויסשפּריגנען פון אונטער א שטיין און לויפען זיי ענטגעגען. דיא יונגע האָזען זיינען זיי געקראָכען אויף דיא פיס און האבען זיך געלאָשטשעט צו זיי, וויא דיא קעצלעך. אלטאמאן האט זיי געוואלט

חאפּען. לאָזט זיי צו רוה, אלטאמאן, האט דער דאקטאר געבעטען. וויא קענען מיר טויטען א חיה, וואס האט אזוי פיעל צוטרויען צו אונז? לאָזט זיי לעבען!

עס איז געווען א פערגניגען צו זעהן, וויא דיא קליינע האָזען האבען זיך געלאָזען גלעטען און האבען געלעקט דיא הענד פון אונזערע יעגער.

געגען מיטאג האבען זיי זיך אָפּגערוהט און האבען געגעסען זייער פריהשטיק. דאס וועטער איז געווען שעהן און זיי האבען בעשלאָסען זיך אויסצורוהען אביסעל און ווייטער צו געהן אויספאָרשען דיא געגענד און, ווען זיי וועלען אנטרעפען א מאָשוס אָקס, זאלען זיי איהם שיעסען.

דער מאשוס אָקס אז א חיה, וועלכע געפינט זיך נור אין דיא קאלטסטע געגענדען. ער איז גרויס, וויא א גרויסע ציג און דער קאָפּ איז וויא פון א בופעלאקס. ער איז בע־דעקט מיט ווייכע לאנגע האר. דיא עסקימאָסען עסען זיין פלייש, דיא אייראפּעער אבער קענען עס ניט עסען, ווייל עס שמעקט זעהר שטארק מיט מאשוס (פּיזעם). זיין פעל איז זעהר ווארם און דיא עסקימאָסען מאכען זיך קליידער פון איהר. ער איז זעהר ווילד און עס איז איהם ניט לייכט צו פאנגען. ווען מען רייצט זיי, ווערן זיי געפעהרליך. מיט זייערע שטארקע און שארפע הערנער קענען זיי דורכבויערן א ברעט.

פאר נאכט זיינען זיי אויפגעשטאנען און זיינען ווייטער געגאנגען. זיי זיינען ארויפ־געגאנגען אויף א בארג און האבען דערזעהן פונפצעהן ביז צוואנציג רענטהיערע (א סאָרט הירש). דיא רענטהיערע זיינען ניט אנטלאפען פאר זיי זאגאר ווען דיא יעגערס זיינען צוגעקומען צו זיי און האבען זיי גענומען ביי דיא הערנער. דער דאקטאר איז געווען ענטציקט. ער האט געגלעט דיא רענטהיערע, האט זיי געקוקט אין דיא אויגען, האט גערעדט צו זיי און האט זיי ארומגענומען. אלטאמאן איז געשטאנען, וויא אויף שפּיל־קעס. עס האט זיך איהם געוואָלט שיעסען א פּאָר רענטהיערע.

— אך, לאָזט זיי צו רוה! האט דער דאקטאר געבעטען. לאמיר בעטראכטען דיא טהיערע, וויא זיי לעבען, איידער דער שלעכטער מענש איז געקומען צו זיי. איך זעה, אז זיי קומען ערגעץ פון אנאנדער געגענד, וואו קיין מענש איז נאך ניט געווען. זיי קומען ניט פון אמעריקא.

— פון וואנען ווייסט איהר עס, דאקטאר? האט אלטאמאן געפרעגט פער־וואונדערט.

— ווען זיי זאלען קומען פון אמעריקא, האט דער דאקטאר געענטפערט, וואָלטען זיי געוואוסט, וויא דיא צוויי פיסיגע חיה, וועלכע רופט זיך מענש, איז שלעכט און פערדאָרבען. זיי וואלטען אנטלאפען פון אונז, וויא פון פייער.

— מיר זיינען דאך יעגער! האט אויסגעשריען אלטאמאן, דארפען מיר שיעסען יעדע חיה, וואס מיר טרעפען.

— בערוהיגט אייך, פריינד, האט דער דאקטאר געענטפערט. מיר וועלען נאך צייט האבען צו שיעסען און צו טייטען. דערווייל דארפען מיר ניט, איז גלייכער ארומ־צוגעהן פריינדליך מיט דיעזע שעהנע טהיערע. — פריינדליכקייט און גוטסקייט איז אויך א מאכט.

— איך וואָלט א בעלן געווען צו זעהן, וויא אזוי איהר וועט ארומגעהן פריינדליך מיט ווייסע בערן און מיט וועלף, האט אלטאמאן געלאכט.

— ליעבער פריינד, ווייסע בערן איז עטוואס אנדערש. זיי זיינען ווילד און בלוט־דורשטיג. זיי רייסען און בייסען יעדען, וואס זיי בעגעגענען. זיי זיינען זעהר עהנליך צו מענשען.

דער טאג איז פערגאנגען און זיי האבען קיין איינציגע חיה ניט געשאָסען. דעם אנדערן טאג האבען זיי בעשלאָסען צו געהן אין אנאנדער געגענד. זיי זיינען אוועקגע־גאנגען עטליכע מייל און האבען גאר ניט געטראָפען. דיא גאנצע געגענד איז געווען בעדעקט מיט ניט הויכע בערג. אין דיא טאָהלען איז נאך געלעגען טיעפער שנעע. אייניגע טייכען זיינען נאך געווען בעדעקט מיט אייז. און דאס איז געווען אין דער מיט זומער, דעם 17 טען יוני!

געגען מיטאג האבען זיי געוואָלט זיך זעצען אָפּרוהען, ווען זיי האבען דערהערט, אז דיוק, דעם קאפּיטאן'ס הונד בילט זעהר שטארק. זיי זיינען געגאנגען זעהן, וואס דאָרט איז און האבען דערזעהן, אז דיוק בילט אויף צוויי זאָנדערבארע חיות. דער דאָק־טאָר האט באלד דערקענט, אז דאס זיינען מאשוס אָקסען. פארן הונט האבען זיך דיא מאשוס אָקסען ניט דערשראָקען, קוים אבער האבען זיי דערזעהן מענשען, זיינען זיי באלד אנטלאָפען געוואָרען.

— דאס זיינען אמעריקאנער, האט דער דאקטאר געזאגט. זיי ווייסען שוין, וויא גוט און בארמהערציג דער מענש איז.

אלע האבען אנגעהויבען נאכיאגען דיא מאשוס אָקסען. זיי האבען נאך דיעזעס טהיער קיין מאל ניט געשאָסען און האבען געוואלט פערזוכען, וואס פאר א טעם זייער פלייש האט. אזוי וויא דיא אָקסען זיינען געלאָפען זעהר שנעל, האט דער דאקטאר גע־פונען, אז עס איז גלייבער, מען זאל זיי לאזען לויפען, ביז זיי וועלען זיך בערוהיגען און בלייבען שטעהן, דאן זאלען זיי זיך צוטהיילען אויף צוויי פארטיען און ארומגעהן דיא אָקסען פון צוויי זייטען. גאנץ ווייט האבען דיא מאָשוס אָקסען ניט געקענט אנטלויפען, וויל דאס מעער איז געווען נאָהענט און זיי זיינען געראַדע געלאָפען צום מעער. זיי האבען אזוי געטהאן, ווען דיא מאָשוס אָקסען האבען געזעהן, אז מען יאָגט זיי ניט נאך, זיינען זיי באלד געבליעבען שטעהן. אונזערע יעגער האבען זיך צוטהיילט און האבען אנגעהויבען זיך צו צוגנבענען צו דיא אָקסען. זיי זיינען געקראָכען אויף אלע פיער, האבען זיך בע־האַלטען צווישען שטיינער און האבען זיך אראָפּגעקייקעלט פון בערגלעך, ביז זיי זיינען צוגעקומען נאהענט צו דיא מאָשוס אָקסען. פּלוצלונג האבען זיי זיך אויפגעהויבען און האטעראס איז געווען דער ערשטער, וועלכער האט אויסגעשאסען אויף דיא אָקסען. זיינע קוגעלן האבען אבער ניט גוט געטראָפען. דיא אָקסען האבען זיך ארויפגעוואָרפען אויף איהם מיט א שרעקליכער רציחה. זייערע אויגען זיינען געוואָרען פול מיט בלוט, זיי האבען אראָפּגעלאָזען זייערע קעפּ מיט זייערע שרעקליכע שאַרפע הערנער און זיינען צו געלאָפען מיט אזא אימפעט, אז זיי האבען איהם באלד אניעדער געוואָרפען אויף דער ערד.

— ער איז פערלארען! האט בעלל אויפגעשריען. זיי וועלען איהם צו טרעטען מיט דיא פיס אדער צו לעבערן מיט זייערע הערנער.

אלטאמאן איז געשטאנען א פאר סעקונדען און האט געטראכט, ער האט פיינט געהאט האטטעראס׳ן, וויא האטטעראס האט איהם פיינט געהאט. זיין ערשטער געדאנק איז געווען: לאמיך לאזען דיא מאשוס אָקסען, זיי זאלען איהם טייטען. באלד אבער האט ער זיך איבערלעגט און איז צוגעלאפען צו זיין שונא.

— מוטה, האטטעראס! האט ער א געשריי געטהאן און האט אנגעהויבען צו האקען דיא אָקסען אין קאָפּ אריין מיט זיין האק. שיעסען האט ער ניט געקענט. ער וואלט געקענט טרעפען האטטעראס׳ן.

דער דאקטאר און בעלל זיינען אויך צוגעקומען מיט זייערע מעסערס און העק. באלד זיינעןביידע מאשום אקסען געלעגען טויט אויף דער ערד. האטטעראס האט בעקומען עטליכע שטארקע קלעפּ פון דיא מאשום אקסען, ער איז אבער געווען גערעד־טעט און האט געהאט צו פערדאנקען זיין לעבען א מענשען, וועלכען ער האט פיינד געהאט, וויא דעם טויט. ער האט זיך אויפגעהויבען לאנגזאם פון דער ערד, איז צוגע־גאנגען צו אלטאמאן און האט איהם געזאגט:

— איך דאנק אייך, אלטאמאן, איהר האט מיר גערעטעט דאס לעבען.

— איהר האט מיין לעבען אויך גערעטעט, מיר זיינען יעצט קוויט, האט דער אמעריקאנער געענטפערט.

— ניין, אלטאמאן, האט האטטעראס געזאגט, מיר זיינען ניט קוויט. ווען מיר האבען אייך ארויסגעשלעפּט פון׳ם בארג מיט שנעע, האבען מיר ניט געוואוסט, ווער איהר זייט און מיר האבען גאר ניט ריסקירט. איהר אבער האט איינגעשטעלט אייער לעבען דאמאלס, ווען איהר ווייסט, ווער איך בין.

— איהר זייט א מענש, גלייך וויא איך, האט אלטאמאן געזאגט. וואס מען זאל ניט זאגען אויף דיא אמעריקאנער; וואס פאר א פעהלער זיי זאלען ניט האבען — איין זאך איז געוויס: זיי זיינען קיין פייגלינגע.

— אה, דאס ניט! האט דער דאקטאר געזאגט. מיר זיינען אלע גלייכע מענשען, דער אמעריקאנער איז ניט ערגער פון׳ם ענגלענדער. אלטאמאן איז אזא מענש, וויא האטטעראס.

— און ער זאל אויך האבען א טהייל אין דער עהרע, ווען מיר וועלען דערגרייכען אונזער ציעל, האט האטטעראס געזאגט געריהרט.

— אלזא, האב איך ריכטיג דערראטהען, האט אלטאמאן געזאגט. איהר האט זיך אונטערגענומען צו ענטדעקען דעם נאָרד־פּאָל?

— יא, האט געזאגט האטטעראס שטאָלץ. וואס איז דען געווען אייער ציעל?

— איך מוז אייך זאגען דיא וואהרהייט, איך האב פון אזא הויכען ציעל ניט געדאכט. איך האב איינפאך געזוכט א וועג ארומצופאהרען אמעריקא איבערן אייז־מעער.

האטטעראס האט איהם אויסגעשטרעקט ביידע הענט.

— אלטאמאן! זייט אונזער קאָמפּאניאָן, לאמיר צוזאמען ענטדעקען דעם נאָרד־פּאָל! לאמיר ווייזען דער וועלט, אז דער מענש קען אלעס דערגרייכען, ווען ער וויל נור.

זיי האבען זיך אומגעקוקט צום דאקטאר און האבען דערזעהן אויף זיינע באקען טרערין

— פריינדע! האט ער זיי געזאגט, איהר האט מיך אזוי גליקליך געמאכט, וואס איהר האט זיך פעראייניגט און זייט געווארען גוטע פריינד, אז איך בין גערירט. יעצט זעה איך ארויס, אז זעהר אפט קומען פאר שטרייטיגקייטען און פיינדשאפט צווישען מענשען נור דערפאר, וואס זיי רעדען זיך נ׳ט דורך. יעדער געהט ארום אנגעבלאזען און האלט איין די אונצופריעדענהייט אין זיך. ער זאגט עס ניט ארויס. די פיינדשאפט ווערט אלע מאל גרעסער, ביז זיי ווערן איינער דעם אנדערן דם שונאים. ווען יעדער זאל באלד געווען ארויסזאגען דעם אנדערן, פאר וואס ער איז מיט איהם ניט צופריעדען און דער אנדערער וואלט זיך פערענטפערט, וואלטען זיי געבליעבען גוטע פריינד.

די נייע פריינד האבען זיך צוביסלעכווייס בערוהיגט. יעצט האבען זיי זיך אומגעקוקט אויף די אורזאכע פון זייער פריעדען, אויף די צוויי מאשוס אקסען.

— איך בין א שלעכטער יעגער, האט דער דאקטאר געזאגט, דערפאר בין איך א גוטער העקער (בוטשער) איך קען ארומגעהן מיט׳ן מעסער און שניידען טויטע קערפער.

ער האט זיך גענומען אפשינדען די אקסען און זיי צושניידען. עס האט געדויערט א פאר שטונדען, איידער ער איז פערטיג געווארען מיט זיין ארבייט. עס איז געווען מעהר אלס הונדערט פונט פלייש. ער האט צוטהיילט דאס פלייש אויף פיער טהיילע, יעדער האט גענומען זיין פעקעל און זיי זיינען געגאנגען א היים. זיי זיינען געווען זעהר מיעד און הונגעריג. דשאנסאן, וועלכער איז ניט געגאנגען מיט זיי און איז געבליעבען אין דער היים צו בעזארגען די ווירטהשאפט, האט זיי אנגעגרייט א גוטען מיטאג. ווען מען האט זיך געזעצט עסען, האט דער דאקטאר געזאגט:

— דשאנסאן! ווען מיר זיינען ארויסגעגאנגען היינט אין דער פריה פון דער היים, האב איך געהאט מיט מיר אן ענגלענדער און אן אמעריקאנער, איך האב צוריקגעבראכט צוויי ב ר י ד ע ר.

יעצט האט זיך אנגעהויבען א נייער לעבען ביי אונזערע רייזענדע. זיי האבען זיך גענומען שטארק צו דער ארבייט און אין איינינע טעג ארום איז דאס באאט פערטיג געווארען. דעם 20טען יוני האט עס שטארק גערעגענט. עס האט זיך זיי פארגעשטעלט א זעלטענע ערשיינונג. דאס אייז אין דער בוכטע וויקטאריא האט אנגעהויבען צו ציטערן און צו ברעכען זיך. עס איז געווען דייטליך, אז קוים ווען זיך אויפהויבען א שטארקער ווינד, וועט זיך דאס גאנצע אייז אויפהויבען און וועט בילדען אייז־בערג און אייז־פעלדער.

ענדע יוני איז דאס באאט געווארען פערטיג און זיי האבען געמאכט א פראבע צו פאהרען אויף איהם א שטיקעל וועג. זיי זיינען צוגעפאהרען צו דער אינזעל דשאנסאן, וואוהין דער דאקטאר האט אלץ געגארט צו זיין, ווען די אינזעל וועט זיין פריי פון שנעע. ער איז אבער געבליעבען זעהר אונצופריעדען, ווען ער האט אויסגעפונען, אז די אינזעל איז שטיינעריג און עס וואקסט אויף איהר גאר ניט. נור די זעע הינט פלעגען

זיך אהין צונויפקומען, ווייל דארט האט זי קיינער ניט געשטערט. און דשאנסאן איז געווען צופריעדען מיט דער אינזעל, ווייל זיא האט געטראגען זיין נאמען.

דאס באָאט האט זיך געוויעזען זעהר גוט און אונזערע רייזענדע האבען אנגעהויבען זיך פאָרצובערייטען צו געהן צום נאָרד־פּאָל. נאך זייער רעכנונג זיינען זי געווען ניט מעהר, וויא הונדערט און פונפציג ענגלישע מייל פון׳ם נאָרד־פּאָל. ווען זי זאלען מאכ׳ען צעהן מייל א טאג, קענען זיי קומען אין פונפצען טאג צום נאָרד־פּאָל. וועלען זי אבער טרעפען וואסער אויפ׳ן וועג, קענען זיי קומען אין צעהן טאג. דער באָאט איז געווען גוט און מיט א גוטען ווינט קענען זיי איינפאהרען 25 — 30 מייל א טאג אויפ׳ן וואסער.

אין דריי טאג איז אלעס געווען פערטיג צו דער רייזע. דאס באָאט האבען זי ארויפגעשטעלט אויפ׳ן שליטען. אין באָאט האבען זי צונויפגעפּאקט זייערע זאכען און זייער פּראָוויאַנט. דעם 1טען יולי זיינען זי ארויסגעפאהרען פון „פּולמאן־הויז". עס איז זי געווען זעהר שווער צו שיידען זיך פון אן אָרט, וואו זי האבען צוגעבראַכט דעם ווינטער און איבערגעלעבט אזוי פיעל פרייד און לייד. עס האט אבער ניט געהאָלפען. מען האט געמוזט געהן.

דיא ערשטע צוויי טאג האבען זי געמאַכט צוואנציג מייל, צו צעהן מייל א טאג, אזוי וויא זיי האבען אָפּגערעדט. יעצט איז זיי געווען פיעל בעסער צו געהן. מען האט געקענט נעכטיגען אין דרויסען. מען האט ניט געדאַרפט בויען א קרעטשמע פון שנעע אויף יעדע נאַכט. דאס געצעלט, וואס זיי האבען געהאט מיט זיך, איז געווען גענוג פאר זיי. אין איינינע ערטער איז נאך געלעגען א טיעפער שנעע, אין אנדערע איז געווען דער שנעע צוגאַנגען און דאס וואסער האט בעדעקט גאנצע שטרעקען לאַנד, אויפ׳ן וועג האבען זיי בעגעגענט זעהר פיעל חיות. זיי האבען אבער ניט געשאָסען זיי, ווייל האט־טעראס האט ניט געוואָלט פערליערען דיא צייט. יעדע שטונדע האט איהם געבראַכט נעהנטער צום ציעל.

דעם דריטען טאג זיינען זיי געקומען צו א גרויסען זעע (אָזיערא) וועלכער איז געווען נאך אין גאנצען בעדעקט מיט אייז. דאָס אייז איז געווען אזוי שטארק, אז עס וואָלט געקענט אויסהאלטען אויף זיך א גאנצע ארמעע. מען האט געזעהן דייטליך, אז דאס אייז איז ניט פון איין ווינטער. זיי האבען בעשלאָסען צו איבערנעכטיגען אויף דיעזען וואונדערבאַרען טייך, וועלכער איז שטענדיג בעדעקט מיט אייז.

זאָנדערבאַר! וואס ווייטער זי זיינען געגאנגען צום נאָרד־פּאָל, אלץ מילדער און אנגענעהעמער איז געוואָרען דאס קלימאַט. זיי האבען נאך צוואר זעהר אָפט אנגע־טראָפען גרויסע שטרעקען לאַנד בעדעקט מיט שנעע, אבער פון נאָרדען האט געוועהט אן אנגענעהמער, וואַרעמער ווינט.

דעם 5טען יולי האבען זיי געזעהן א וואונדערבאַרע ערשיינונג. זיי האבען געזעהן פון דער ווייטען א הויכען בארג, וועלכער איז געווען בעדעקט מיט רויטען שנעע. דער שנעע איז געווען רויט, וויא בלוט און אזוי וויא דער טאג איז געווען גאנץ ווארם און דער שנעע איז צוגאַנגען, האט זיך אויסגעוויעזען, אז פון׳ם בארג רינען אראָפּ טייכלעך בלוט. אלע זיינען געווען איבעררַאשט פון דיעזער זעלטענער ערשיינונג. דער דאקטאר האט זיי ערקלערט, אז דער שנעע אין טאקע וויים, נור אויף איהם וואקסען א סאָרט

רויטע שוועמלעך. זיי זיינען אזוי קליין, אז מען קען זיי זעהן נור דורך א גוטען מיקראָ־סקאָפּ. אויף א צאָל די ברייט געפינען זיך מיליאָנען פון דיעזע רויטע שוועמלעך. דיעזע שוועמלעך, אדער רויטען שנעע געפינט מען אויך אויף דיא בערג אין דער שוויץ, וועלכע זיינען בעדעקט מיט אייביגען שנעע.

דאס האט זיי אזוי אינטערעסירט, אז זיי־זיינען צוגעגאנגען נעהנטער בעטראַכטען דיעזע זעלטענע ערשיינונג. זיי האבען אויסגעפונען, אז גאנצע אכט פוס טיעף איז דער שנעע געווען רויט.

דער 6טער יולי, איז געווען זעהר א שעהנער טאג. אלטאמאן און האטטעראס זיינען געגאנגען פאָראויס. זייט זיי האבען זיך פערנאנדער גערעדט, פלעגען זיי שטענדיג געהן צוזאמען און פלעגען אָפּט אוועקגעהן א גאנצע מייל פאָראויס. וויא גרויס איז געווען זייער איבערראַשונג, ווען זיי זיינען פלוצלונג געבליעבען שטעהן לעבען א פרייעס מעער. וויא וויים דאס אויג האט געקענט גרייכען, האט מען ניט געזעהן קיין ברעקעל אייז.

— דאס פרייע מעער! דאס פרייע מעער! האבען זייביידע געשריען און געמאַכט מיט דיא הענד.

דיא איבעריגע האבען עס בעמערקט און זיינען צוגעלאָפען זעהן, וואס דאָרט איז. א לאנגע שורה פון ניעדעריגע בערגלעך האט פערשטעלט דאס מעער. האטטעראס און אלטאמאן זיינען געווען גליקליך. זיי האבען באלד גענומען זייערע אסטראָנאָמישע אינסטרומענטען און האבען אנגעהויבען אויסצורעכענען, וואו זיי געפינען זיך יעצט. זיי האבען אויסגעפונען, אז זיי זיינען אין גאנצען 45 מייל וויים פון׳ם נאָרד־פּאָל. מיט א גוטען ווינד קענען זיי עס מאַכען אויפ׳ן באָאט אין איין טאג.

— מיר מוזען א נאמען געבען דיעזעס מעער, האט דער דאקטאר אויסגערופען. איך וואָלט פאָרגעשלאגען, עס זאל הייסען „האטטעראס־מעער".

— ניין, פריינד, האט האטטעראס געזאגט. דאס מאל זאל עס הייסען אלטא־מאן׳ס־מעער. עס וועט זיך נאך פאר מיר אויך עפּעס געפינען. — יעצט מוזען מיר אראָפּלאָזען דאס באָאט אין וואַסער און פאהרען צו אונזער ציעל.

זיי האבען זיך גענומען אויספּאַקען דעם שליטען. ביז אהער איז דאס באָאט גע־שטאַנען אויפ׳ן שליטען, יעצט מוז מען דעם שליטען ארויפשטעלען אויפ׳ן באָאט. דיא ארבייט האט געדויערט ביז פאַרנאַכט. אלע זיינען געווען מיעד און האבען זיך געוואָלט אָפּרוהען. האטטעראס אבער האט זיך געאיילט, ער האט געוואָלט זיין אם גיכסטען ביים נאָרד־פּאָל. ער האט געציטערט, וויא אין פיעבער צו זיין דער ערשטער אויפ׳ן נאָרד־פּאָל. זיי האבען איהם געמוזט צוליעב טהאן און זיך זעצען אין באָאט. באלד האט ד׳שאנסאן אויפגעצויגען דעם זעגעל און דאס באָאט איז געשוואומען גאנץ לוסטיג אויף דיא קלארע, דורכזיכטיגע און שטילע וואסערן פון׳ם אלטאמאן־מעער.

יעצט האט דער דאקטאר געהאט דיא בעסטע געלעגענהייט צו שטודירען דאס מעער מיט אלע לעבעדיגע זאכען, וואס געפינען זיך אין איהם. דאס וואַסער איז געווען אזוי ריין און אזוי דורכזיכטיג, אז מען האט געקענט זעהן, וויא דיא פיש שפּיעלען זיך אויפ׳ן באָדען. עס זיינען אבער געווען אזוי פיעל סאָרטען, אזוי פיעל פאָרמען, אז דער דאקטאר האט ניט געוואוסט, ניט וויא זיי הייסען, ניט וואס זיי זייגען, ניט וויא אזוי

זיי לעבען. מיר האבען קיין בעגריף ניט, וואס פאר א פארמען און געשטאלטען פון פיש און פון חיות עס געפינען זיך אין מעער, וועלכען דער מענש האט נאך ניט געטריעבט מיט זיין נעץ. אלע האבען בעטראכט מיט ענטציקען דיעזע זאנדערבארע בעשעפענישען, וועלכע זיינען אלע מאל ארויפגעקומען פון דער טיעפעניש, האבען געשוואומען א געוויסע צייט אויפ'ן וואסער, גלייך וויא זיי האבען געוואלט בעטראכטען דיא נייע געסט, און זיינען באלד ווידער פערשוואונדען. איבער זייערע קעפ זיינען געפלויגען אלערליי פייגעל, וועלכע דער דאקטאר האט קיין מאל ניט געזעהן און האט פון זיי קיין מאל ניט געהערט. זיי זיינען אפט געקומען זיך אניעדערזעצען אויפ'ן באאט אפרוהען. זיי האבען נאך קיין מאל קיין מענשען ניט געזעהן.

— אך, וויא גרויס, וויא הערליך איז דיא נאטור! האט אויסגערופען דער דאקטאר. מיר מיינען, אז מיר האבען זיא שוין דערפארשט; מיר מיינען, אז מיר קענען זיא שוין. איך מוז יעצט געשטעהן, אז מיר ווייסען נאך גאר נישט.

איין שטונדע נאך דער אנדערער איז פערגאנגען. האטטעראס איז אליין געשטאנען ביים רודער און האט געפיהרט דאס באאט קיין נארדען. אלע זיינען געוועזן מיעד און זיינען אנשלאפען געווארען. דאס רוהיגע שטילע שאקלען פון'ם נארדפאל־מעער האט זיי איינגעוויעגט, וויא אין א וויעגעלע. זיי האבען ניט בעמערקט, וואס פאר א שטרעקע זיי זיינען אריבער געפאהרען; זיי האבען ניט בעמערקט, וויא דער באדען פון'ם מעער איז געווארען אלע מאל דייטליכער. פלוצלונג האט האטטעראס א געשריי געטהאן:

— לאנד! לאנד!

וויא אן עלעקטרישער שלאג האט דיעזעס ווארט: לאנד! געווירקט אויף אלעמען. זיי האבען זיך אויפגעהאפט, וויא דיא אפגעבריהטע און האבען זיך געשטעלט לעבען האטטעראס קוקען אויף דאס לאנד, וועלכעס געפינט זיך ביים נארד־פאל. דאס לאנד איז נאך צוואר געוועזן גאנץ ווייט, מען האט עס נאך קוים געזעהן. אין דיעזע מינוט אבער האט זיך זיי פארגעשטעלט א זאנדערבארע ערשיינונג. פון דעם לאנד האט זיך אויפגעהויבען א זייל פייער און האט בעלייכטעט דאס גאנצע מעער מיט זיינע רויטע פלאמען. אונזערע רייזענדע האבען זיך אנגעקוקט איינער דעם אנדערן. זייערע געזיכטער זיינען געוועזן רויט. דאס וואסער ארום איז געוועזן רויט.

— וואס זאל דאס זיין? האט דשאנסאן געפרעגט.

— דאס איז א וואולקאן, א בארג וואס שפייט מיט פייער, האט דער דאקטאר געענטפערט.

דאס פייער האט געלייכטעט און געברענט א גאנצע שטונדע כסדר. דאן איז עס געווארען קלענער, ניעדעריגער. באלד אבער האט עס זיך ווידער אויפגעהויבען און בעלייכטעט דעם גאנצען הימעל. וואס נעהנטער זיי זיינען צוגעקומען צום לאנד, אלץ בעסער האבען זיי געזעהן, וויא דער פייער־שפייענדיגער בארג ווארפט ארויס גרויסע שטיינער אין דער הויך. מערקווירדיג אבער. דיא שטיינער פאלען צוריק אין לאך, פון וואנען דאס פייער געהט ארויס.

נעהנטער און נעהנטער זיינען זיי צוגעקומען צום לאנד. באלד האבען זיי דייטליך געזעהן, אז דאס איז נור אן אינזעל, אויף וועלכער עס געפינט זיך א פייער שפייענדיגער

בארג. ענדליך זיינען זיי צוגעקומען צום אינזעל. האטטעראס האט ניט געוואַרט, ביז דאס באָאט וועט צוקומען צום ברעג. ער איז אריינגעשפּרונגען אין וואסער און איז געגאנגען מיט דער ענגלישער פאָהן אין דער האנד צום אינזעל. דער דאקטאר און אלטאמאן האבען איהם געוואלט צוריקהאלטען. עס איז אבער געווען אונמעגליך. ער האט געוואָלט זיין דער ערשטער, וועלכער וועט שטעלען זיין פוס אויפ'ן נאָרד־פאָל. איידער זיי האבען זיך אומגעקוקט, איז ער שוין פערשוואונדען צווישען די שטיינער אויפ'ן ברעג.

דזשאנסאן האט יעצט גענומען דעם רודער און האט צוגעפיהרט דאס באָאט צום ברעג. אלע זיינען ארויסגעגאנגען פון'ם באָאט און האבען זיך גענומען עס ארויס־צושלעפּען אויפ'ן ברעג. עס האט ביי זיי פערנומען א גערוימע צייט ביז זיי האבען בעפעסטיגט דאס באָאט, אז עס זאל ניט אוועקשווימען. ווען דאס באָאט איז געווען בעפעסטיגט, האבען זיי אנגעהויבען צו זוכען קאפּיטאן האטטעראס. זיי האבען איהם געזוכט אומעדום, האבען איהם גערופען, האבען געשאָסען, האבען געשריען — האטטע־ראס איז פערשוואונדען. ענדליך האט דזשאנסאן דערזעהן, אז ער שטעהט אויף א שטיין גאנץ הויך אויפ'ן בארג מיט דער ענגלישער פאָהן אין דער האנד, וויא א בילד אויס־געהאקט פון מארמאָר שטיין.

מיט שווערער מיה זיינען זיי ארויפגעקלעטערט צו איהם. דער וועג איז געווען שטייניג און זעהר גליטשיג. דער דאקטאר איז געווען דער ערשטער, וועלכער איז צוגעקומען צו איהם.

— פארוואס האט איהר אונז ניט געענטפערט, ווען מיר האבען אייך גערופען? האט ער איהם געפרעגט.

— דער נאָרד־פאָל! דער נאָרד־פאָל! מיינע פיס שטעהן אויפ'ן נאָרד־פאָל! זיינען געווען די איינציגע ווערטער, וואס האטטעראס האט געענטפערט.

זיינע אויגען האבען געגלאנצט מיט א זאנדערבארען פייער, ער האט געציטערט מיט'ן גאנצען קערפער, וויא אין פיעבער. דער דאקטאר האט צוגעלעגט זיין האנד צו האטטעראס שטערן און האט זיך דערשראָקען, זיין שטערן איז געווען הייס, וויא ביי א קראנקען אין דער גרעסטער היץ.

— זייט איהר יעצט גליקליך, האטטעראס? האט ער איהם געפרעגט.

— דער נאָרד־פאָל! דער נאָרד־פאָל! מיינע פיס שטעהן אויפ'ן נאָרד־פאָל! האט האטטעראס געענטפערט.

דער דאקטאר האט זיך נאך מעהר דערשראָקען. ער האט מורא געהאט, אז זיין פריינד איז ניט ביי זיין גאנצען פערשטאנד. ער האט איהם אנגעהויבען צו בעטען, ער זאל אראפּגעהן, ער זאל עפּעס עסען, ער זאל זיך אביסעל אפּרוהען. האטטעראס האט איהם ניט געענטפערט. ער האט געגעבען א צייכען צו אלטאמאן, אז זיי זאלען איהם מיט געוואלד צונעהמען פון דעם אָרט, וואו ער איז געשטאנען. לאנגזאם, פאָרזיכטיג האבען זיי איהם אראָפּגעטראגען אויף די הענד וויא א קינד.

דזשאנסאן האט אויסגעפונען א גרויסען שטיין, אונטער וועלכען די ערד איז געווען אביסעל אויסגעהוילט. דארט האבען זיי אניעדער געלעגט דעם קראנקען

האטטעראס. דער דאקטאר האט איהם געוואָלט געבען‌פּעם עסען, האטטעראס אבער האט געזאגט, אז ער וועט ניט עסען, ניט טרינקען, ביז זיי וועלען אויסשטעלען א דאקומענט, אז זיי האבען ענטדעקט דעם נאָרד־פּאָל. דער דאקטאר האט איהם געמוזט צוליעב טהאן. בעלל האט געמוזט נעהן צום באָאט און ברענגען שרייב געצייג און פּאפּיער. דער דאקטאר האט זיך געזעצט אויף א שטיין און האט אנגעשריעבען פאָל־גענדען דאקומענט:

„דעם 11טען יולי 1861 האט דער קאפּיטאן דשאן האטטעראס ענטדעקט דיא „אינזעל קווינסלאנד, אויף וועלכער עס געפינט זיך דער נארדפּאל. יעדער, ווער עס וועט „געפינען דיעזען דאקומענט, זאל איהם צו שטעלען צו דער קעניגליכען געאָגראַפּישען „געזעלשאַפט אין לאנדאָן".

אונטערשריעבען דיעזען דאקומענט האבען:

דשאן האטטעראס, קאפּיטאן פון דער פאָרוואַרד.

דאקטאר פּולמאן.

אלטאמאן דער קאפּיטאן פון דער פּארפּאיז.

דשאנסאן, צווייטער אפיציער פון דער פאָרוואַרד.

בעלל, מאטראז פון דער פאָרוואָרד.

דייזען דאקומענט האבען זיי אריינגעלעגט אין א בלעכענער שאכטעל און האָבען עס אניעדער געלעגט אונטער א שטיין. ארום דעם שטיין האבען זיי צונויפגעלעגט שטיינער, וויא א זייל און ארויפגעשטעלט פון אויבען דיא ענגלישע פאָהן. ווען זיי האבען אָפּגעטהאן דיעזע ארבייט, האט דער דאקטאר געזאגט:

— יעצט פריינד, לאמיר געהן עסען. איך וויס, אז עס געפינען זיך מענשען, וואס וואָלטען אוועקגעגעבען אלע זייערע הייזער און זייערע זאַלען דערפאר, אז זיי זאָלען איין מאל עסען א מיטאג אויפ'ן נאָרד־פּאָל. מיר האבען יעצט דיעזעס פערגניגען אומזיסט.

מען האט זיך געזעצט אויף א שטיין עסען דעם ערשטען מיטאג אויפ'ן נאָרד־פּאָל. דער דאקטאר האט פּאָראויס געזעהן אזא פאל און האט מיטגעבראַכט פון דער פּארפּאיז א פלאַש ברענדי און צוויי פלעשער וויין.

— דיעזעס מאָל מוזען מיר האבען וויין, האט ער זיי געזאגט. מיר מוזען טרינקען אויפ'ס וואָהל פון אונזער פריינד, האטטעראס, וועלכער האט אונז געבראַכט אהער. אלע אונזערע ליידען זיינען פערגעסען. דיעזע מינוט בעצאהלט אונז פאר אלע געפאהרען און אלע נויט, וועלכע מיר זיינען ביז אהער אויסגעשטאַנען. מיר זיינען דיא ערשטע מענשען אויף דער וועלט, וועלכע זיינען געקומען צום נאָרד־פּאָל.

ווען מען האט אפּגעגעסען און אפּגעטרונקען און זיך אנגעשריען הורראה פאר אלעמען, האט דשאנסאן זיך געווענדעט צום דאקטאר און האט איהם געפרעגט:

— מיר זיינען יעצט אויפ'ן נאָרד־פּאָל. וואָס איז אזעלכעס דער נאָרד־פּאָל? וואס פאר א שמחה איז עס מיט אונז, וואס מיר זיינען אויפ'ן נאָרד־פּאָל?

— דער נאָרד־פּאָל, האט דער דאקטאר איהם דערקלערט, איז דער אייציגער פּונקט אין דער וועלט, וועלכער שטעהט אויף איין אָרט און דרעהט זיך ניט. דיא גאנצע ערד און אלע פּונקטען אויף איהר דרעהן זיך בעשטענדיג מיט אנגעהייערער

געשווינדיגקייט, נור דער נאָרד־פּאָל, דיעזער איינציגער פּונקט, שטעהט אויף איין אָרט און דרעהט זיך ניט.

ער האט אנגעהויבען צו ערקלערן איהם, וויא אזוי דיא ערד דרעהט זיך, וויא אזוי זיא ווערט בעלייכטעט פון דער זון; פאר וואס ביים נאָרד־פּאָל איז זעקס מאנאטע אין יאהר טאג און זעקס מאנאט נאכט. דער פּלאץ פון אונזער ערצעהלונג ערלויבט אונז ניט איבערצוגעבען אלע ערקלערונגען, וועלכע דאקטאר פּולמאן האט געגעבען זיינע פריינדע אום צו בעווייזען, וויא וויכטיג עס איז פאר דער וויסענשאפט צו ענטדעקען דעם נאָרד־פּאָל. דשאנסאן האט איהם אויסגעהערט זעהר אויפמערקזאם, ער האט איהם אבער ניט אין גאנצען פערשטאנען. מען מוז זיין בעקאנט אביסעל מיט דער געאָגראפיע און אנדערע וויסענשאפטען אום צו פערשטען, וויא וויכטיג עס איז געוועזן צו ענטדעקען דעם נארד־פּאל. ניט אומזיסט האט דיא ענגלישע געאָגראפישע געזעלשאפט אויסגעגעבען מיליאָנען פונט סטערלינג אויף רייזען צום נאָרד־פּאָל.

אזוי זיינען פערגאנגען א פּאר שטונדען אין רעדען און ערקלערונגען, ביז זיי זיינען אלע מיעד געוואָרען און האבען זיך געלעגט שלאָפען.

28טעם קאפּיטעל.

צוריק קיין ליווערפּול.

ווען זיי זיינען אויפגעשטאנען דעם אנדערן טאג אין דער פריה, האט דער דאקטאר געפונען, אז האטטעראס'ן איז ערגער געוואָרען. ער איז געוועזן זעהר אויפגערעגט און האט גערעדט נור פון'ם נאָר־פּאָל. זיי האבען געוואָלט שוין דעם אנדערן טאג פאהרען צוריק, זוכען א וועג א היים קיין ענגלאנד. האטטעראס אבער האט געבעטען, אז זיי זאָלען נאך ארומגעהן דיא אינזעל. זיי האבען איהם געמוזט צוליעב טהאן און ארומגעהן דיא אינזעל.

אויפ'ן וועג זיינען זיי צוגעקומען צו אן אָרט, וואו דער בארג איז ניט געוועזן אזוי שיעף. האטטעראס האט פּלוצלונג אנגעהויבען צו לויפען אויפ'ן בארג. דער דאקטאר און אלטאמאן זיינען איהם נאכגעלאפען און האבען איהם געוואָלט צוריקהאלטען. עס איז אבער געוועזן אונמעגליך. האטטעראס איז געלאפען אלץ העכער, ביז ער איז געקומען צום קראטער,—דער לאָך אין דער ערד, פון וואנען עס האט ארויסגעשפריצט דאס פייער— דא איז ער געבליעבען שטעהן בעלייכטעט פון'ם פייער און האט געשריען:

— דער נארד־פּאל! דער נארד־פּאל! מיינע פיס שטעהן אויפ'ן נארד־פּאל!

מיט שווערער מיה איז דער דאקטאר און אלטאמאן איהם נאכגעלאפען. זיי האבען איהם בעטראכט איינינע מינוט מיט שרעק און מיט שטווינען. זיי האבען איהם געבעטען, ער זאל אראָפּגעהן, ער האט ניט געענטפערט; זיי האבען פּראָבירט איהם אראָפּצופיהרען מיט געוואלד, ער איז געשטאנען וויא צוגעשמידט צו דער ערד. דער דאקטאר איז געוועזן פערצווייפעלט. פּלוצלונג האט האטטעראס געגעבען א שרעקליכען הערצרייסענדען געשריי: דער נארד־פּאל! דער נארד־פּאל! און איז געפאלען אין אָהנמאכט. דער דאקטאר האט איהם אנגעהויבען אָפּצומינטערן מיט אלע מיטעל, וואס ער האט נור געהאט ביי זיך. ווען עס איז איהם ענדליך געלונגען און האטטעראס איז

געקומען צו זיך; האט ער דערזעהן מיט שרעק, אז האטטעראס אויגען זיינען וויא אויס־געלאָשען. קיין גלאַנץ, קיין פונק איז אין זיי ניט געווען. אלטאמאן האט עס אויך בעמערקט און האט געפרעגט שטילערהייט:

— ער איז בלינד?

— זיין פערשטאנד איז פערדונקעלט, האט דער דאקטאר געענטפערט. ער איז אראָפּ פון זינען.

טרויריג מיט צובראָכענע הערצער האבען זיי אראָפּגעפיהרט דעם קראנקען פון׳ם בארג און האבען איהם צוגעפיהרט צום באָאט. קיינער האט קיין וואָרט ניט גערעדט. יעדער האט געפיהלט, אז ער האט פערלאָרען א פריינד, שטילערהייט האבען זיי זיך אריינגעזעצט אין באָאט. האטטעראס איז געזעסען, וויא א שטיק האָלץ. ער האט ניט גערעדט און האט זיך ניט געריהרט. מען האט געקענט טהא מיט איהם, וואס מען האט געוואָלט.

— יעצט מוזען מיר פאהרען א היים, האט געזאגט דער דאקטאר. עס איז היינט דער 13טער יולי; ווען מיר וועלען האבען א גוטען ווינד, קענען מיר זיך נאך צושלאגען צו באפינס־ביי און דאָרט פיעללייכט נאך טרעפען א נאָרוועגישע שיף

דיא רייזע צוריק איז געגאנגען זעהר שנעל. דער ווינד האט געבלאָזען פון נאָרדען קיין זידען און האט געטריעבען זייער באָאט אויף דיא שטילע וואסערן פון׳ם נאָרד־פּאָל־מעער. דעם אנדערן טאג זיינען זיי אנגעקומען אין דיא בוכטע וויקטאריא און זיינען געגאנגען צוא פולמאן׳ס־הויז נעהמען דעם רעסט פון׳ם פּראוויאנט, וואס זיי האבען דאָרט איבערגעלאזען, איידער זיי זיינען געפאהרען צום נארד־פאל. צו זייער שרעק און איבערראשונג האבען זיי געפונען, אז אין דער צייט, וואס זיי זיינען געווען אויף דער רייזע, האבען ווייסע בערן און אנדערע חיות צערשטערט און פערניכטעט זייער פּראָוויאנט. זיי האבען צונויפגענומען, וואס עס איז נאך געבליעבען און האבען זיך אויפגעזעצט אויפ׳ן באָאט.

— א היים! א היים! איידער עס ווערט קאלט: איידער דער שרעקליכער ווינטער קומט אן.

מיר זיינען ניט אומשטאנד צו בעשרייבען אלע זייערע ליידען אויף זייער וועג א היים. מיר וועלען נור דערמאנען איינינע זאכען, אין וועלכע דער לעזער איז פער־אינטערעסירט.

ענדע יולי זיינען זיי געקומען צו סמיטה׳ס קאנאל. ער איז שוין געווען בעדעקט מיט אייז און זיי האבען געמוזט ארויסשלעפען זייער באָאט פון וואסער, איהם ארויפ־לעגען אויפ׳ן שליטען און שלעפען איהם אויפ׳ן אייז. דער ווינטער האט זיך שוין געלאָזט פיהלען, עס איז געוואָרען אלע מאל קעלטער. מען האט שוין ניט געקענט שלאָפען אין געצעלט. מען האט געמוזט וויטער מאכען זיך שטיבעלעך פון שנעע. זיי האבען געמוזט שלעפען דעם שווערען שליטען, ווייל דיא הינט האבען קיין כח ניט געהאט צו שלעפען אזא משא.

דעם 30טען אויגוסט זיינען זיי געווען אזוי מיעד, אז זיי זיינען געווען געצוואונגען זיך אָפּצורוהען א פּאר טעג. זיי האבען אויסגעפונען א טאָהל, וואו זיי זיינען געווען

פערשטעלט פון דיא קאלטע ווינטען, דארט האבען זיי בעשלאָסען צו פערברענגען דריי טאג. דעם ערשטען טאג זיינען זיי א גאנצען טאג געשלאָפען. דעם אנדערן טאג איז אלטאמאן ארויסגעגאנגען זוכען, טאמער וועט ער עפּעס געפינען: א פייגעל אדער אנ־אנדער חיה. ער איז ארומגעגאנגען א פּאר שטונדען און איז געקומען צולויפען צו זייער לאגער מיט שרעק. דער דאקטאר האט באלד דערקענט, אז דא איז עפּעס געשעהן.

— וואס איז מיט אייך? האט ער געפרעגט.

— דאָרט, דאָרט, א גאנצע פּארטיע מענשען פערפראָרען....טויט.... האט אל־טאמאן קוים ארויסגערעדט.

דער דאקטאר און דיא אנדערע זיינען געגאנגען זעהן, וואס דארט איז. א שרעק־ליכעס בילד האט זיך פּארגעשטעלט פאר זייערע אויגען. זאגאר דער דאקטאר האט אנגעהויבען צו ציטערן. — אויף א שטיקעל פּלאץ פון עטליכע איילען זיינען געלעגען צו וואָרפען צעהן טויטע. זיי זיינען געוועזן פערשאָטען מיט שנעע, נור דא האט ארויסגע־שטעקט א האנד, דאָרט — א פוס, דארט א קאָפּ. פון איינעגע האט דער ווינד אוועק־געקעהרט דעם שנעע און זיי זיינען געלעגען אין גאנצען אָפּגעדעקט, טויט, פערפראָרען, הארט, וויא אייזען. דער דאקטאר האט זיך צוגעקוקט צו איינעם און איז אויפגעשפּרונגען, גלייך וויא א שלאנג וואָלט איהם א ביס געטהאן.

— שאנדאן! האט ער אויסגערופען

באלד האבען זיי דערקענט דיא איבעריגע: פּען, גריפּארי און דיא אנדערע מאט־ראָזען פון דער „פּאָרוואַרד“. מען האט דייטליך געזעהן, וויא שרעקליך זיי האבען געליטען. אין איניגע ערטער זיינען געלעגען שטיקער מענשען־פלייש, פאר הונגער האבען זיי איינער דעם אנדערן אויפגעפרעסען.

— געהט אוועק פון דיזען אונגליקסאָרט! האט דער דאקטאר געבעטען. איך קען עס ניט זעהן.

וויא שוואך און מיעד זיי זיינען געווען, האבען זיי באלד צונויפגעפּאקט זייער שליטען און זיינען ווייטער געגאנגען. עס זיינען פערגאנגען נאך עטליכע טעג, זיי האבען זיך צוגעשלעפּט צו באפינס־ביי. דער פּראוויאנט האט זיך ביי זיי אויסגעלאָזען, זיי האבען געליטען הונגער. זיי האבען זיך שוין בערייט געמאַכט צו שטארבען, ווען אלטא־מאן האט דערזעהן דיא זעגעל פון א שיף.

— א שיף! א שיף! האט ער אנגעהויבען צו שרייען.

אלע זיינען צוגעלאָפען צום ברעג און האבען געקוקט אויף דאס שיף. זיי האבען געשריען, זיי האבען געשאָסען, זיי האבען געמאַכט מיט דיא הענד אום דער קאפּיטאן פון דער שיף זאל זיי דערזעהן און זאל שיקען א באָאט זיי נעהמען. דאס שיף אבער איז געוועזן זעהר ווייט און קיינער אויפ'ן שיף האט זיי ניט בעמערקט.

— לאמיר זיי נאכלויפען מיט אונזער באָאט! האט אלטאמאן אויסגעשריען.

מיט גרויסע שוועריגקייטען איז עס זיי געלונגען ארױפּצולאָזען דאס באָאט אין וואסער. זיי זיינען געוועזן אזוי שוואך פון הונגער, אז עס האט ביי זיי פערנומען פיעל צייט איידער זיי האבען געזעהן דאס באָאט אין וואסער. זיי האבען זיך שנעל אריינגעזעצט און האבען געררודערט צום שיף. ענדליך האט זיי דאך דער קאפּיטאן בעמערקט און

האט זיי ארויפגענומען צו זיך. פערפראָרען, הונגעריג, קוים לעבעדיג האט מען זיי ארויפ־גענומען אויפ'ן דעק.

דאס איז געווען א נאָרוועגישע שיף און האט געהייסען „האנס־קריסטיאן". זיא איז געפאהרען חאפען וואלפישען און האט זיך יעצט געאיילט א היים, דער ווינטער זאָל זיא ניט פערחאפען. אין צוועלף טאג ארום זיינען זיי אנגעקומען קיין בערגען, א שטאדט אין נאָרוועגען.

קוים איז מען געוואָהר געוואָרען, ווער זיי זיינען און וואס זיי האבען ענטדעקט, איז געוואָרען א רעש אין גאַנץ אייראָפּא. דיא ענגלישע רעגיערונג האט געשיקט א שיף עקסטרא פון זייערטוועגען און מען האט זיי געבראכט קיין לאָנדאָן. ווען זיי זיינען אנ־געקומען קיין לאָנדאָן, זיינען אלע מיטגליעדער פון דער ענגלישער קעניגליכער געאָגראַ־פישער געזעלשאפט זיי ענטגעגען געפאהרען און האבען זיי אריינגעפיהרט אין שטאדט יעדען מיט גרויס פּאראד. דאקטאר פולמאן האט געמוזט אבענד פאָרלעזען א פּאָר שטונדען איבער זיין מערקווירדיגער רייזע. דיא קעניגין וויקטאריא האט זיי געוואָלט זעהן, מען האט איהר פּאָרגעשטעלט אלע, וועלכע זיינען איבערגעבליעבען פון'ם "פאָרוואַרד". זיא האט אלעמען געגעבען מעדאילען. זאָגאר דער יענקי אלטאמאן האט זיך ניט געשעהמט אנצונעהמען א מעדאילע פון דער ענגלישער קעניגין. נור איין האטטעראס, דער אנהויבער און דיא אורזאכע פון אלע דיעזע עהרען, האט קיין טהייל אין זיי ניט גענומען. ער האט מיט קיינעם ניט גערעדט קיין וואָרט, פלעגט ארומגעהן שטיל און פערטראכט, נור פון צייט צו צייט פלעגט ער א גלעט טהאן זיין הונד דיוק.

דער דאקטאר האט איהם אריינגעגעבען אין א קראנקען־הויז פאר אזעלכע קראנקע. זיין קראנקהייט איז געווען אין דער בעציעהונג בעמערקענסווערטה, אז ער פלעגט זיך בעוועגען נור אין איין זייט — קיין נאָרדען.

דיא קעניגין האט בעשטימט א פּענסיאָן פון צוויי הונדערט פונט שטערלינג א יאָהר פאר דשאנסאן און בעלל אויף זייער לעבען לאנג.

29טעם קאפּיטעל.

שלום.

קאפּיטאן האטטעראס איז געפאלען אן אָפּפער פון זיין וואונש צו ענטדעקען דעם נאָרד־פּאָל. סער דשאן פראנקלין און זיין גאנצע עקספּעדיציאָן זיינען אויסגעפראָרען געוואָרען אויף קינג־וויליאמס לאנד. הודסאָן, בארענץ, בעהרינג און פיעלע אנדערע זיינען אומגעקומען אויף זייערע רייזען אויפ'ן אייז־מעער. דוד ליווינגסטאָן, דאקטאר פאָגעל, בארטה, בורקע, בעקער און פיעלע אנדערע זיינען אומגעקומען אויף דער שרעקליכסטער ארט אויף זייערע רייזען אין ווילדען שווארצען אפריקא. — אלע דיעזע עדעלע און געבילדעטע מענער זיינען געפאלען איין אָפּפער פון דער וויסענשאפט.

וואס האט דערפון דיא מענשהייט? וועט געוויס דער לעזער פרעגען. פאַרוואס האבען זיי געאָפּפערט זייער לעבען? וואס פאר א נוצען האט עס געבראכט?

אויף דיעזע פראגען קענען מיר אנטוואָרטען, אז מיר האבען זעהר פיעל צו פער־דאַנקען דיעזע גרויסע מענער און צו געדענקען זייער נאמען מיט עהרע. זיי האבען אונז

בעריבערט מיט א גרויסען אוצר פון וויסען און קענען, וועלכע מיר בענוצען. מיר ווייסען אייניגע מאל זאגאר ניט, פון וואנען מיר שעפּען און וואו מיר נעהמען עס. מיר ווילען נור ווייזען אויף איין זאך, ווען דיא ענגלענדער האבען אנגעהויבען ארויסצושיקען קאָלאָניעס קיין אמעריקא אין 1607, פלעגט געדויערן דיא רייזע פון לאָנדאָן קיין באָסטאָן וועניגסטענס זעכציג טאג, היינט מאכט זאגאר א זעגעל־שיף דיעזעלבע רייזע אין אכצעהן צוואַנציג טאג. דאס בעגעגענען פון אן אייז־בערג אויפ'ן וועג האט א מאל געהייסען א זיכערער טויט, היינט ווייסט יעדער קאפּיטאן, וויא אזוי זיך אויסצודרעהן פון אן אייז־בערג.

מיר ווילען מאכען אונזערע לעזער אויפמערקזאם אויף א בעזאנדערס אינטערעסאנטע פראגע, וועלכע האט מיט עטליכע יאהר צוריק אינטערעסירט דיא גאנצע געלערנטע וועלט און איז ערשט ניט לאנג געלעזט געווארען. — דיא פראגע איז: וויא טיעף איז דאס מעער?

אויפ'ן ערשטען בליק וועט יעדער פרעגען: וואס גערט עס מיך אן? וואס הארט עס מיך, וויא טיעף דאס מעער איז? וואס פאר א נוצען קען איך דערפון האבען, ווען איך וועל שוין וויסען, וויא טיעף דאס מעער איז? — דיעזע פראגען האט ניט געשטעלט דיא קאמפּאני, וועלכע האט צוערשט זיך אונטערגענומען צו לעגען דעם קייבעל — דיא טעלעגראפישע דראָטהען — פון ענגלאנד קיין ניו־יאָרק. ביי איהר זיינען דיעזע פראגען געווען זעהר וויכטיג. זיא האט געמוזט וויסען, וויפיעל דראָטהען צו מאכען און וויא אזוי זיי צו מאכען. זיא האט צוערשט געמוזט ענטפערן גאר אויף אנאנדערע פראגע און צוואר: וויא אזוי זאל מען אויסמעסטען דיא טיעפעניש פונ'ם מעער?

דאָרט, וואו עס איז ניט שטארק טיעף — ביז צוויי טויזענד פינף הונדערט פוס דיא טיעף — איז עס נאך לייכט אויסצומעסטען מיט א לאָטה. דאס איז א שטיקעל בליי צוגעבונדען צו א לאנגען פאָדים. וויא קען מען אבער אויסמעסטען דיא ערטער פונ'ם וועלט מעער, וואו ער איז טיעף ביז 50—60 טויזענד פוס? דא ווערט דער שטארקסטער שטריק צוריסען, ער קען ניט אויסהאַלטען אויף זיך אזא גרויסע מאסע וואסער און צולעצט ווייס מען דאָך ניט, אויב ער האט שוין געגרייכט דעם גרונד. וויא אזוי קען מען וויסען אויף אזא שרעקליכע טיעפעניש, אויב מען האט דערגרייכט דעם גרונד?

אום צו געבען א ביישפּיעל, וואס פאר א קראפט דיא מאסע וואסער האט, וועלען מיר ברענגען א שפּיעל, וועלכע דיא מאטראָזען מאכען אָפט אויפ'ן מעער אום דיא פּאסאזשירען צו אמוזירען. זיי נעהמען א לעדיגע פלאש, פערקאָרקען זיא גאנץ שטארק און בינדען זיא צו צו א לאנגען שטריק מיט א געוויכט פון צוויי — דריי פונט. מען לאָזט אראָפּ דיא פלאש גאנץ טיעף אין וואסער און מען הייבט אן לאנגזאם און פאָרזיכטיג זיא צוריק ארויפצו ציעהען. — מיט א מאל זיא ארויסשלעפּען טאָר מען ניט, ווייל דער שטריק וועט זיך צורייסען. מען מוז עס טהאן גאנץ פאָרזיכטיג. — ווען מען שלעפּט ארויס דיא פלאש, זעהט מען א וואונדער — דער קאָרק איז ניט געריהרט, ער איז גאנץ און פערשטעקט גוט דיא פלאש און דענאך איז דיא פלאש פול מיט וואסער.

דער שטאַרקער דרוק פון'ם וואסער האט דורכגעטריעבען גאנץ קליינע טהיילעכלעך וואסער דורך דעם קאָרק, ביז דיא פלאַש איז געוואָרען פול.

אלזא, וויא אזוי מעסט מען אויס, וויא טיעף איז דאס מעער? וויא אזוי קען מען לעגען דיא דראָטהען פון'ם טעלעגראַף, ווען מען ווייס ניט, וויפיעל מיליאָנען יאַרד דראָטהען מען וועט דאַרפען? — דיא טעלעגראַפישע דראָטהען מוזען ליעגען אויפ'ן גרונד פון'ם מעער, מען קען זיי ניט לאָזען הענגען אין דער מיט וואַסער: זיי וועלען זיך צורייסען. אלזא, וואס טהוט מען? עס זיינען פערגאנגען צעהנדליגער יאהרען און עס האט געקאָסט הונדערט טויזענדער, איידער מען איז געפאלען אויף איין אייגפאכעס און זיבערעס מיטעל. א שטארקער שפאָגאט איז אויסגעמאָסטען. אויף יעדע הונדערט פוס מאַכט מען א קנופ. דער שפאָגאט איז ארויפגעוויקעלט אויף א רעדעל. צום שפאָגאט בינדעט מען צו א קוגעל פון 30 פונט און מען לאָזט זיא אריין אין וואַסער. ווען דיא קוגעל קומט צו צום גרונד, דאס רעדעל דרעהט זיך ניט מעהר, שניידט מען אָפּ דעם שפאָגאט און מען וואַרפט איהם אריין אין וואסער. קוגעל און שפאגאט זיינען פערלאָרען; מען ווייס אבער, וויא פיעל הונדערטער פוס דער שפאגאט האט געהאלטען. מען האט אויסגעפונען, אז קוים וועגט דיא קוגעל וועניגער פון 30 פונט, פאלט זיא ניט אראָפּ גלייך אין וואסער, זאנדערן ווערט זעהר אָפט אוועקגעשלעפט איז א זייט פון דיא טייכען, וועלכע געפינען זיך אין מעער.

דורך דיעזעס אייגפאכע, ווען אויך אביסעל טהייערע, מיטעל איז עס געלונגען אויסצומעסטען דיא טיעפענעש פון'ם מעער. מען האט אויסגעפונען, אז דער אטלאַנטישער אָקעאַן צווישען ענגלאַנד און ניו־יאָרק איז פון 9 טויזענד ביז 40 טויזענד פוס דיא טיעף. ביי דיא ברעגעס איז ער פיעל טיעפער, וויא אין דער מיט. ניט ווייט פון ארגענטיניען, וואו דער טייך לא פלאַטא פאלט אריין אין אטלאנטישען אקעאן, איז ער אריבער 50 טויזענד פוס טיעף, דאס איז דער טיעפסטער אָרט אין אטלאַנטישען אקעאַן.

פיער יאהר נאך אנאנדער זיינען ארומגעפאהרען שיפען אויפ'ן מעער און האבען אויסגעמאסטען זיין טיעפקייט. מען האט אויפגעצייכענט אַקוראַט יעדען אָרט, וויא טיעף ער איז און מיר האבען היינט א פאָלשטענדיגע מעער־קארטע פון דער טיעפעניש פון'ם מעער. דער מיט אבער האט זיך דיא פראגע נאך ניט געענדיגט. מען האט אויסגערעכענט, אז ווען מען זאל לעגען דיא טעלעגראפישע דראָטהען אויף אזא טיעפענעש, וועלען זיי זיך אלע מאל צורייסען, זיי וועלען ניט אויסהאלטען דעם דרוק פון'ם וואסער. אויסערדעם וואָלט א טעלעגראַמע פון אמעריקא קיין אייראפא אדער פערקעהרט פון אייראפא קיין אמעריקא געדאַרפט קאָסטען אזוי טהייער, אז עס וואָלט זיך ניט געלוינט צו שיקען א טעלעגראַמע.

דא האט אויסגעהאָלפען א קאפיטאן פון דער אמעריקאנישען פלאָטע, א געוויסער מאורי Maury. איהר האט געוויס פון איהם קיין מאל ניט געהערט, מיינע ליעבע לעזער. ער האט אויסגעפונען, אז אויפ'ן באָדען פון'ם מעער זיינען דא בערג און טאָהלען, אזוי וויא אויף דער יבשה. דיא גאנץ טיעפע ערטער אין מעער זיינען טאָהלען, פאלגליך מוזען זיין בערג; ווען עס זיינען דא בערג, זיינען געוויס דא בערג קעטען, דאס הייסט, א רייהע פון בערג, וועלכע שטעהן איינער לעבען אנדערן, וויא צום ביישפיעל, דיא בערג קייטען אין אמעריקא, „דיא קארדאליערען“, דיא בערג קייטען אין דער שווייץ, „דיא אלפען“; דיא בערג קייטען אין איטאליען, „דיא אפענינען“ און דערגלייכען.

ער האט אזוי לאַנג געמאָסטען דאס מעער און אזוי לאנג געזוכט, ביז ער האט אויסגעפונען, אז פון דעם בערג „קאַפּ קליר“ אין אירלאַנד ביז דעם בארג „קאַפּ רייס“ אויף דער אינזעל ניופונדלענד, לעבען קאנאדא, ציהט זיך אין מעער א לאנגע רייהע פון בערג, וועלכע הייבען זיך אן אין אירלאנד, אין אייראפא, און ענדיגען זיך אין ניופונדלענד, אין אמעריקא. אזוי וויא דיא בערג זיינען זעהר הויך, איז דאָרט דאס מעער

ניט שטארק טיעף און עס איז לייכט צו לעגען אויף זיי דעם קייבעל. און ווירקליך אויף דיעזע בערג אונטערן וואסער ליעגען דיא דראָטהען, וועלכע פעראייניגען דיא אלטע וועלט מיט דער נייער. דאנק דיעזער ענטדעקונג פון קאפּיטאן מאורי קענען מיר אין איינינע מינוטען זיך צוזאמען רעדען מיט אונזערע פריינד אין דער אלטער וועלט שנעל און ביליג.

דאמיט אבער איז דיעזע פראגע נאך ניט געווען געלעזט. מען האט שוין געקענט אויסמעסטען, וויא טיעף דאס מעער איז, מען האט אבער אויך געדארפט וויסען, פון וואס בעשטעהט דער גרונד פון'ם מעער אין פערשיעדענע ערטער. דאס איז זעהר וויכטיג, מען זאל וויסען, וואס פאר א דראָטהען צו מאַכען פארן קייבעל.

אויך אין דיעזער בעציעהונג האט אן אמעריקאנער קאפּיטאן ברוק Brooke ערוויעזען א גרויסען דיענסט דער וויסענשאפט. ער האט אויסגעפונען א מאשין, מיט וועלכער מען קען ארויפציעהען-אביסעל ערד פון'ם גרונד פון'ם מעער אום צו וויסען, פון וואס עס בעשטעהט. ליידער, זיינען מיר ניט אים שטאנד צו בעשרייבען דיעזע מאשין, ווייל אהן א צייכנונג, וועט מען זיא ניט פערשטעהן און מיר האבען יעצט ניט דיא צייכנונג דערפון.

מיט הילפע פון דיעזער מאשין, האט מען אויסגעפונען, אז דער גרונד פון'ם מעער בעשטעהט אויסשליעסליך פון קליינע און פיינע מושעלן, אדער דיא פאנצער פון קליינע טהיערע, וועלכע לעבען אויפ'ן גרונד פון'ם מעער. דיא מושעל זיינען אזוי דין און אזוי פיין, אז ווען מען בעריהרט זיי מיט דער האנד, ווערן זיי צוריעבען אויף שטויב. דאס איז א בעוויז, אז אונטען אין דער טיעפענעש איז דאס מעער גאנץ רוהיג. דיא וואסערן שטעהן אויף איין אָרט און בעוועגען זיך ניט. דערפון האט מען געלערנט, אז מען וועט ארייגווארפען דעם קייבעל טיעף אין וואסער, וועט ער דאָרט ליעגען גאנץ רוהיג.

ווען מען זאל וועלען בעשרייבען דיא געשיכטע פון'ם טעלעגראף אין אטלאנטישען אָקעאן, וואָלט מען געדארפט אנשרייבען עטליכע גראבע ביכער.

נאך דעם אלעמען קענען מיר שוין דאס מעער? האבען מיר עס שוין אויסשטודירט, אויסגעפאָרשט? ווייסען מיר שוין, וואס עס טהוט זיך אין זיינע טיעפענישען און זיינע אבגרונדע? קענען מיר שוין אלע טהיערע און אלע פלאנצען, וואס וואקסען און לעבען אין דער טיעפעניש פון 40—50 טויזענד פוס? — אויף דיעזע פראגען מוזען מיר ענטפערן: ניין און ניין! דאס מעער איז נאך יעצט פאר אונז א רעטעניש, וויא עס איז געווען מיט טויזענד יאהר צוריק. מיר ווייסען, אז אין מעער געפינען זיך גאנצע וועלדער פון זאָנדערבארע ביימער און גראזען; מיר ווייסען, אז אין איינינע ערטער זיינען דיא גראָזען אזוי הויך, אז זיי שטעקען ארויס פון וואסער. זיי זיינען אזוי געדיכט, אז זיי בילדען גאנצע פעלדער און וועלדער אויף מייל'ען ווייט דיא ברייט און דיא לענג.

מען קען זיך לייכט דענקען, וויא שטארק עס האבען זיך דערשראָקען דיא מאט־ראָזען, וועלכע זיינען געפאהרען מיט קאָלומבוס אויף זיין ערשטער רייזע צו ענטדעקען אמעריקא, ווען דיא שיפען זיינען פּלוצלונג ארייגעפאהרען אין אזא געדיכטען וואלד פון מעער־גראז. אנפאנגס האבען זיי געמיינט, אז דאס מעער איז דארט ניט טיעף. וויא ערשטוינט אבער זיינען זיי געווען, ווען זיי האבען אראָפּגעלאָזען א שטריקעל מיט א שטיקעל בליי און האבען אויף עטליכע טויזענד פוס טיעף ניט געקענט דערגרייכען דעם גרונד.

— יעצט זיינען מיר פערלאָרען! האבען זיי אויסגערופען. אונזערע שיפען וועלען אזוי ווייט פערקריעבען אין דיעזע פעלדער, אז זיי וועלען שוין ניט קענען ארויס צוריק. דא ענדיגט זיך שוין דיא וועלט.

מיט שווערער מיה איז עס געלונגען קאלומבוסען זיי איינצורעדען, אז זיי זאלען

ווייטער פאהרען, אז דאס איז א געוועהנליכער וואלד פון'ם מעער, וועלכער האט זיך א ביסעל מעהר צו וואקסען.

יעצט ווייסען מיר שוין, אז דאס איז קיין וואונדער ניט. דאס גראז הייסט סארגאסום Sargassum און געפינט זיך אין פיעלע מעערן, וואו דאס קלימאט איזווארם. א גרעסערעס וואונדער שטעלט אונז פאר דיא ריעזען בלומע. איהר שטענגעל איז עטליכע טויזענד פוס דיא לענג און וואקסט אויפ'ן גרונד פון'ם מעער, דיא בלומען אליין אבער שטעקט ארויס איהר גרויסען קאפ מיט שנעע ווייסע עטליכע פוס לאנגע, בלעטער פון'ם וואסער, גלייך וויא זיא וויל זיך ווארעמען אין דער שעהנער. העלער זון.

אנאנדערע, זאנדערבארע פפלאנצע איז דאס גראז קעלפ Kelp אדער Laminaria דאס איז אייגענטליך ניט קיין גראז, זאנדערן א סארט ראהר (טשערעט). ער איז גראב, וויא א פינגער, הארט און גלאנצענדיג, וויא א הארן פון א בהמה. עס וואקסען גאנצע וועלדער פון איהם אין מעער ארום ענגלאנד און שאטלאנד. מען שניידעט איהם אפ און מען פערברענט איהם. פון זיין אש מאכט מען יאד, א געוויסעס מיטעל אין דער מעדיצין.

ווען דער גרויסער געלערנטער דארווין האט געמאכט זיין בעריהמטע רייזע ארום דער וועלט אין 1839—1845, האט ער געפונען אין דער מאגעלהאן שטראסע, וואו דאס אייז־מעער הייבט זיך אן לעבען זיד אמעריקא א זעלכע גרויסע און געדיכטע וועלדער פון קעלפ, אז זאגאר ער, וולכער האט אזוי גוט געקענט דאס מעער, איז געוועזן איבער־ראשט.

— אין אייניגע ערטער, שרייבט דארווין, איז דער קעלפ אזוי געדיכט און אזוי שטארק, אז מען קען ארומגעהן אויף איהם. אין א פאר גוטע ראבער שטיוועל קען מען ארומשפאציערען אין דער מיט פון'ם מעער, וואו עס איז אייניגע טויזענד פוס טיעף. קוקט מען זיך בעסער צו צו דיעזען זאנדערבארען וואלד, זעהט מען, וויא לוסטיג עס געהט דארט צו; וואס פאר א לעבען און וועבען עס הערשט דארט. מיליאנען סארטען פון פיש און אנדערע טהיערע שווימען, קריעכען, לויפען און קלעטערן אין דיעזען וואלד. זיי בויען זיך דארט נעסטען, לעבען דארט, יאגען זיך נאך איינער נאך דעם אנדערן און פערשלינגען איינער דעם אנדערן. מען וואלט געדארפט פארברענגען יאהרען לאנג אין יענע געגענדען אום זיך אביסעל צו בעקענען מיט דיא אלע סארטען פיש און טהיערע, וועלכע לעבען אין דיעזע זאנדערבארע וועלדער.

אלזא, מיר ווייסען נאך יעצט זעהר ווענג פון'ם מעער, מיר קענען נאך דאס מעער ניט; מיר לערנען ערשט דעם אלף בית פון דער וויסענשאפט. מיט יעדען טאג עפענען זיך פאר אונז נייע וועגען צום לעבען. מיט יעדען טאג ווערט געמאכט נייע ערפינדונגען און נייע ענטדעקונגען. עס עפענען זיך אויף נייע פעלדער פאר מענשליכען גייסט צו דענקען און פאר דיא מענשליכע הענד צו ארבייטען. יעדע נייע ערפינדונג עפענט אויף א ניי פעלד פאר דיא מענשען, גיט זיי א נייע בעשעפטיגונג.

דער מענשליכער גייסט שטרעבט אימער פארווערטס. עס געפינען זיך מענשען, וויא האטטעראס, פראנקלין, ראס, פאררי, מאק קלינטאק, וועלכע אפפערן זיך אויף אום צו בערייכערן אונזער וויסען און אונזער קענען. זיי שטארבען, זיי קומען אום אויף דעם שווערן וועג פון זייער פארשען און לערנען, אבער פון זייערע גרעבער וואקסען ארויס דיא טהייערסטע פריכטע פון דער וויסענשאפט, וועלכע ברענגען דער גאנצער מענשהייט נוצען, פרייד און גליק.

ע נ ד ע.

לעצטע שריפטען

— פון —

מענדעלי מוכר ספרים.

(ש. י. אבראמאוויץ)

דיא לעצטע שריפטען איז א זאמלונג פון פערשיעדענע זשורנאלען אונד ציטונגען וואו דער פאטער פון דער אידישער ליטעראטור ש. י. אבראמאוויץ האט אין דער לעצטער צייט געשריבען.

יעדע פון די שריפטען איז א מייסטערהאפטע קריטיק איבער דעם אידישען לעבען אונד ווירקען אין רוסלאנד, אונד אין דער זעלבער צייט איז עס פול מיט הומאר, וויטץ אונד שארפזינן אונד זעהר אינטערעסאנט אונד שפאנענד צו לעזען.

אין איינע פון דיא שריפטען ווערט געשילדערט מיט דער קראפט פון מענדעלי'ס פעדער די לעצטע אידישע צרות אונד פאגראמען אין רוסלאנד, אונד דיעזע שילדערונג אליין איבערשטייגט אללעם וואס ער האט פאָרהער געשריבען, אפילו פון זיינע צוויי בעריהמטע ווערק ווי דיא „קליאטשע“ אונד „פישקע דער קרומער“ עס איז א קונסט ווערק אונד עס איז ווערטה צו לעזען אונד שטודירען.

פרייז 35 סענט (פארטא פרייא)

צו בעקומען ביי אלע בוכהענדלער, ווי אויך ביי די פערלעגער

THE HEBREW PUBLISHING COMPANY,

83-85-87 Canal Street — New York.

דרייא נייע ביכער

יעצט עבען ערשיענען!

קין'ס צואה.

פון א. טאַנענבוים.

דיעזע ווערק איז א קריטיק איבער דיא מענשליכע פערדאָרבענהייט, אונד ציינט וויא ווייט דער מענש איז בלוט־דורשטיג אונד אז ער שטעהט ניט פיעל העכער פון א ווילדעס טהיער. אונד אין דער זעלבער צייט איז עס א וויסענשאַפט־ליכע ווערק, וועלכע מאכט אייך בעקאנט מיט פיעלע אינטערעסאנטע זאכען.

פרייז, 15 סענט.—פּאָרטאָ פרייא.

ניקאָלאַי דער ערשטער.

פון נ. מ. שייקעוויטש.

א ראָמאַן פון דעם פערגאַנגענעם אונד געגענווערטיגען אידישען לעבען אין רוססלאַנד, וואו עס ווערט געשילדערט מיט ריכטיגע פארבען דיא לעצטע אידישע צרות אונד פּאָגראָמען וואס אידען זיינען אויסגעשטאַנען אין צארענלאַנד.

פרייז, 10 סענט.—פּאָרטאָ פרייא.

פ אַ ו ס ט.

פאָן געטהע.

וועלכע איז א וועלט־בעריהמטע דראמא אונד א וועלט־בעריהמטע אָפּערא איז בעאַרבייטעט אין איין ערצעהלונג פאָרמע פון

א. טאַנענבוים.

דיעזע ווערק איז זעהר אינטערעסאַנט אונד יעדער אידישער לעזער וואס האט נאָך קיין מאָל געזעהען אויפשפּיעלענדיג דיעזע וועלט־בעריהמטע דראמא אין איין טהעאַטער, קען האבען א פאָלשטענדיגען בעגריף פון דיעזע קונסטווערק ווען ער לעזט דאס בייא זיך אין הויז.

פרייז, 10 סענט.—פּאָרטאָ פרייא.

נייע ביכער יעצט ערשיענען

דער

≡: סיזאָן :≡

נאָכ'ן נייעם געזעץ

פון אלעקסאנדער הארקאווי.

אלע נייע געזעצע וועלכע זיינען אריין אין קראפט דעם 27טען סעפטעמבער 1906 מיט די פארמען פון די אפליקיישיאנס וואס עס דארף געמאכט ווערען אום צו ווערען א בירגער אין די יונייטעד סטייטס.

פרייז 5 סענט.

הערשעלע א ראמאן פון קליינשטעדטעלדיגען לעבען אין רוסלאנד, פון יעקב דינעזאהן, פרייז . . . . 25 סענט.

יאסעלע איין ערצעהלונג פון ישיבה בחור'שען לעבען אין דער ליטא פון יעקב דינעזאהן, פרייז . . . . 15 סענט.

ישראליק דער משוגענער א מייסטערהאפטע קריטיק איבער דיא לעצטע פאגראמען אויף יודען אין רוסלאנד, פרייז . . . 10 סענט.

שרעקליכע געהיימניסע א ראמאן וואס איז פול מיט מערקווירדיגע און איבעראשענדע פאסירונגען אונד איז זעהר אינטערעסאנט אונד שפאנענד פון שמ"ר פרייז . . . . 15 סענט.

דער פעדלער א ראמאן פון פעדלערשען לעבען אין אמעריקא פון שמ"ר, פרייז . . . . 15 סענט.

אין שטראם פון רעוואלוציאן א שילדערונג פון דער געגענווערטיגע רעוואלוציאנערע צייט אין רוסלאנד פון מרדכי דאנציס, פרייז 5 סענט.

צו בעקומען בייא אלע בוכהאנדלונגען, און בייא דיא

HEBREW PUBLISHING COMPANY,

83-85 Canal Street, New York.

300 פיידזשעס

וועלט בעריהמטע

אפּעראס

300 פיידזשעס

בעשריעבען און ערקלעהרט
אין פליין אידיש
— פון —
ווילליאם עדלין.

דעם אינהאלט פון דעם דראמאַטישען סוזשעט און דער כאַראַקטער פון דער מוזיק פון דיא בעסטע 25 איטאַליענישע, פראַנצויזישע און דייטשע אָפּעראַס. סיי דער וואָס געהט אין אָפּערא און סיי דער וואָס האָט ליעב לעזען וועגען דיא פראַכטפאָלע סוזשעטען פון דיא גרעסטע אָפּעראס קען אין דיעזען בוך געפינען פיעלעס וואָס פערשאפט דעם העכסטען עסטהעטישען פערגעניגען.

קויפט דעם בוך איבער דיא שענסטע קונסט.

און זעהט וואָס פאַר אַ וועלט פון גענוס עס איז דאַ פאַר אַלע מענשען פון אַלע קלאַסען. דער בוך דארף זיך געפינען ביי יעדען וואָס האָט ליעב צו לעזען די בעסטע ראָמאַנען, דראַמאַס און פּאָעזיע.

„מאצארט“
„בעטהאווען“
„וואגנער“
„ווערדי“
„מייערבעער“
„האלעווי“
„גונא“
„גאלדמארק“
„ראסיני“
„בעליני“
„דאניצעטי“
„פוטשיני“
„מאסקאני“
„לעאָנקאָוואלא“
„מאסענע“
„שטראוס“
„ביזע“
„דאן זשואן“
„פידעליא“
„טאנהייזער“
„לאהענגרין“
„פארסיפאל“

„טריסטאן און איזאלדע“
„אאידא“
„ריגאלעטא“
„טרובאדור“
„טראוויאטא“
„הוגענאטען“
„פראפעט“
„דיא יודין“
„פאוסט“
„מלכה שבא“
„בארבער פון סעוויל“
„פיוריטאני“
„לוציא“
„לא באהעם“
„מאדעם באטערפליי“
„קאוואלעריא“
„פאליאטשי“
„נאווארעז“
„סאלאמע“
„קארמען“

פרייז 35 סענט בראשירט און 50 סענט געבונדען

Hebrew Publishing Co.,

85 Canal Street, New York, City.

קאטאלאג

אונד פרייז־קוראנט

אויפ׳ן פידעל שלום עליכם	5
אונגליקליכע אמאליע	2.00
אוריאל אקאסטא	.10
איבער געלד און עהרע	.75
אידישע ביהנע 1טע טהייל, טהעאטער קריטיק	.25
אידישע ביהנע 2טע טהייל, טהעאטער יעדער,	.40
אידישע געשיכטע פון פ. וויערניק	.75
אידישע קרבנות	.15
אידישער קאנגרעס אין באזעל	.03
אייזמעער	.20
אינדיאנער פירסט	.40
אין שטראם פון רעוואלוציאן	.05
אלט־ניילאנד, דר. הערצל	.50
אמעריקאנישע הגדה	.03
אשמדאי	.05
ביטערע נקבה	.25
ביים טהיר פון גן־עדן	.05
בלאנדער יונגער מאנטשיג	.25
בעטלער גרעפין	.40
בערויבטער קבר	.10
ברוך שפינאזא	.20
גאטטהייט	.10
גאלד גרובען פון קאליפארניא	.60
א גאסט פון יענער וועלט	.05
גוטער טייפעל, שמ״ר	.35
גלות מאסקווא	1.50
געבילדעטער מערדער	1.50
געהיימער מארד	.05
געהיימע יודען	.15
געזוכט און געפונען	.60
גערויבטע קינד,	2.00
געריהמטער טרעפער,	.05
געשיכטע פון אמעריקא,	.15
גראספירסט קאנסטאנטין,	1.25
גראף מאנטא קריסטא	.40
גראף עסטערהאזי,	.40

גראף פאטאצקי,	.05
גרעסטער דעטעקטיוו	.10
דאן קיכאט, פון א. הארקאווי,	.75
דאקטאר און צויבערער,	.10
דור הולך ודור בא, א. גאלדפאדען	.25
דער משוגענער פילאזאף, א. גאלדפאדען	.25
דריי פארשוויגען,	.05
דרייפוס, פון יאהאן פאליי נויארק,	1.50
הגדה פיר בארדער,	.03
הייראטה פון ד. מ. הערמאלין,	.25
הימעל און וואסער.	.45
היפנאטיזמוס,	.03
המן׳ס מפלה,	.03
הערשעלע, דינעזאהן,	.15
וואשינגטאן, (ערשטער פרעזידענט אין אמעריקא)	.10
וויכנא דוואשא פאהרט אין אמעריקא	.02
וויכנא דוואשע פאהרט פון אמעריקא	.05
וויכנא דוואשע דיא שדכנ׳טע	.10
ווילדע מענשען,	.10
אין ווילדען אפריקא	.10
וויעדער אין דער היים, 2טע טהייל פון א רייזע אין אונבעקאנטע געגענדען	.10
א וועלט אהן טרעהרען,	.03
וועלט באנדיטען,	.45
זילבערנע האכצייט	.10
חאדישי מטאווראס,	.10
חכמת היד,	.03
חרם דרבנו גרשם,	.10
טיראן,	1.25
טיראנישע מוטער,	2.00
טערקישער משית,	.05
טרילבי,	.10
יאסעלע, דינעזאהן	.15
יאקום בעטבע,	.03
יודקע שמערקעס פאהרט נאך אמעריקא	.05
יודקע שמערקעס גליקען אין אמעריקא	.10
יונגער שיפסקאפיטאן, 2טער טהייל, פון אין ווילדען אפריקא,	.10

ישוע הנוצרי, ד. מ. הערמאלין,	.10
ישוע הנוצרי אָדער יוסף פאנדרי,	.10
לא תרצח פון פרענקעל 1טער טהייל,	.10
לא תרצח " " 2טער טהייל,	.15
לא תרצח " " 3טער טהייל,	.15
לא תרצח " " 4טער טהייל,	.15
ליטווישער קעניג פון דיא שנאָרערס,	.25
ליעבע פון ד. מ. הערמאלין,	.10
ליעבע און מיליאָנען,	.45
ליעבע און ראכע,	.75
ליעדער אלבום	.20
לעצטער בלוט שטורם,	.10
מאדאם באבעטא,	.10
מאדאם יצר הרע,	.15
מאריא מאגדעלענא	.03
מגילת דרייפוס,	.03
מויקים, פון ב. גארין,	.10
מחמד,	.05
מסתרי פאריז,	.60
מעשי בראשית,	.15
משוגענער פילאָזאָף, גאָלדפאדען	.25
נקמה פון א בר־מנן,	.15
נתן דער חכם,	.10
סאפהאָ פון אלפאָנז דאָדע,	.15
סטעמפעניו, פון שלום עליכם,	.15
סיבירישער אייזענבאהן,	.25
עדעלשטאטס געדיכטע,	.15
פאוסט פון געהטהע,	.10
פאסקארעלא,	.10
פליה מאשין,	.10
פלעווגא,	.25
פסח מאגאזין 100 וויטצן,	.10
פעדלער, שמ״ר,	.15
פעטער שמואל, יאפפע	.10
פערלאָרענע שיף,	.50
פראנצויזישע רעוואָלוציאָן,	.25
פרובט פון ווינד,	.10
פרייע ליעבע,	.15
פרינצעסין צולייקא,	.10
פרינץ אלם דעטעקטיוו,	.45
פרץ'ס פעשת'לאך,	.35
פרץ'ס שריפטען,	1.50
פתרון חלומות	.05
צוואנציג אידישע פאָלקס ליעדער פון אליקום צונזער,	.25
צוואנציגסטער יאהר־הונדערט	.10
צווייא פאָרלאך,	.10
קאָלומבוס,	.03
קאמעליענדאמע, פון דיומא,	.30
קארמען דעם טייוועלס טאָכטער,	.05
קיובא,	1.00
קין'ס צואה, א. טאננענבוים,	.15
קליינע מענשעלאך,	.10
קלעאָפאטרע,	1.00
קעטען און קראָנען,	.50
ראָטהשילדס ביאָגראפיע,	.10
ראָמאנען אלבום,	.15
רוסישע געהיימניסע,	2.00
ריעזען,	.10
א רייזע אין אונבעקאנטע געגענדען,	.10
א רייזע ארום דער וועלט אין 80 טעג,	.25
א רייזע אין הימעל,	.10
א רייזע צו זיד פאָל,	.15
רעגינע,	.15
רמב״ם לעבענס בעשרייבונג,	.03
שאילאָק, שעקספיער	.15
שווארצע דיאמענטען,	.15
שווארצע האנד,	.45
שווארצע חברה,	.25
שווארצע קונסט,	.10
שווינדלער,	.10
שמאָדט מסור,	.15
שמאריקער פון אייזען,	.85
שמומער בעטלער,	1.25
שמייערנער מענש, שמ״ר,	.50
שעהנע העלענא,	.05
שפאניש־אמעריקאנישער קריעג,	.40
א שפאציער אין גיהנום,	.03
א שפיצעל פון א פורים שפיעלער,	.03
שרעקליכע געהיימניס, שמ״ר,	.15
תחית המתים, פון נאָרדוי,	.03

גראף טאלסטאי'ס ביכער.

איוואן איליטש'עס טויט, .10
איוואן דער נאר, .03
איך און מיין מאן, .10
אננא קארענינא, .25
טאלסטאי'ס ביאגראפיע, .03
מיין ווידוי, .10
מיין פריינד'ס פרויא, .10
דער נסיון, .10
פאליקושקא, .10
דיא פערפיהרונג, .10
צווייא דורות, .10
קריעג און פריעדען, .50
קרייצער סאנאטא, .10
תחית המתים, .15

עמיל זאלא'ס ביכער.

בלוטיגע חתונה, .10
א גלח'ס זינד, .10
דיא דארפס מיידעל, .10
ווייבערשער גן־עדן, .25
ושערמינאל, .40
דער טויט שלעגער, .30
ליעבעס נאכט, .10
לעבען און טויט, .10
מענשליכע בעסטיעס, .15
נאנא, .35
נאנטאס אדער דער געקויפטער מאן, .10
פערגיפטעטער קוס, .25
פאריזער דאמען, .10
פון חופה צום קבר, .10
פרויען־ליעבע, .10

אבראמאוויטש'ס ווערקע.

אלטע מעשה, .10
דאס וויגש פינגעריל, .15
דיא טאקסע, .15
יודעל, .15
ישראליק דער משוגענער, .10
פישקע דער קרומער, .15
דער פרייזיו, .15
דיא קליאטשע, .15

קליין מענשלע, .15
רייזע בעשרייבונג פון בנימין דעם דריטען .10
שלמה ר' חיים'ס, .10

גאלדפאדען'ס טהעאטערשטיקע
(פיעסען.)

אחשורוש, .10
באבע מיט'ן אייניקעל, .10
ביידע קוני לעמעל'ס, .10
בר כוכבא, .10
דאקטאר אלמאסאדא, .10
כשוף מאכערין, .10
מליץ יושר אדער ר' יאזעלמאן, .10
קבצנזאהן און הונגערמאן, .10
שולמית, .10

שייקעוויטש'ס טהעאטערשטיקע.

דיא קאקעטע דאמען, .10
דיא שפאנישע אינקוויזיציאן, .10

וויטצען ביכער.

אמעריקאנישער וויטצלינג, .05
אנעקדאטען בוך, .05
הערשעלע אסטראפאליער, .10
וויטצען אלבום, .15
וויטצען פון קארט, .03
חייקיל דער ליץ, .05
מאטקע חב"ד, .05
שייקע פייפער, .05

מעטהאדעס צו לערנען ענגליש.

אלענדארף'ס מעטהאדע מיט'ן שליסעל, 1.25
אמעריקאנישער לעהרער, בראשירט אין טאשען פא־מאט, .20
אמעריקאנישער לעהרער, געבונדען אין טאשען פארמאט, .25
דייטש פיר אנפאנגער, .05
יודיש־אמעריקאנישע שוהלע, געבונדען, .25
ענגלישער אלף־בית .05
נייעסטע ענגלישע מעטהאדע בראשירט .25
נייעסטע ענגלישע מעטהאדע, געבונדען, .35
ענגלישער לעהר־בוך, .15
ענגלישער לעהרער, בראשירט, .30

הארקאווים ענגלישער לעהרער, געבונדען,	.40
ענגליש רוסיש מעטהאָדע, געבונדען,	.35
נוראק'ס ענגליש־רוסיש מעטהאָדע,	.65
קראנץ'ס מעטהאָדע,	.75
תורת לשון אנגלי, א ענגליש־העברע־אישע מעטהאָדע,	.25

בריעפענשטעלער.

הארקאווים ענגליש־יודישער בריעפענשטעלער און ספעלער,	.30
הארקאווי'ס בריעפענשטעלער געבונדען,	.40
װארן'ס ענגליש־יודישער בריעפענשטעלער,	.75
פריינקעל'ס ענגליש־יודישער בריעפענשטעלער,	.25
הארקאווי'ס ענגליש־יודישער בריעפענשטעלער, פאָלשטענדיג,	1.00

ווערטער ביכער

ענגליש־יודישעס און יודיש־ענגלישעס טאשען ווערטער־בוך, קלאט באנד,	.65
דיטאָ לעדער באנד,	.90
ענגליש־יודישעס האנד ווערטער־בוך געבונדען,	1.00
פאָלשטענדיגעס ענגליש־יודישעס ווערטערבוך, געבונדען,	2.25

מעטהאדעס.

דער סיטיזען נאכ'ן נייעם געזעץ,	.05
אריטהמעטיק, אָדער רעכנען לעהרער,	.10
בוכהאלטונג און געשעפטס־פיהרונג,	.25
דאָקטאָר בוך, פון דר. לאנדעס,	.25
דער לאָיער, לאנדעס געזעצע,	.10

קאָך בוך וויא צו קאָכען און באקען,	.25
קאנסטיטוציאָן פון דיא פעראייניגטע שטאאטען, און דער סיטיזען נאכ'ן נייען געזעץ פון א. הארקאווי,	.10
דער עמיגראנט דיא געזעצע פון איינוואנדערונג,	.10
קאשינגס האנד בוך, מיטינגס געזעצע,	.25
קאשינגס האנד בוך געבונדען,	.30
שוואנגערשאפט און קינדער ערציהונג,	.15

מעטהאדעס פיר קינדער צו לערנען פון אנפאנג אלף־בית.

אלף־בית באותיות גדולות מאד,	.03
וואנט אלף־בית, פיר חדרים אויף לייוואנד, סייז 44x28	.50
תמכין מיט אידישער און ענגלישער איבערזעצונג	.15
בית הספר, מיט אידישער און ענגלישער איבערזעצונג, שניידער	.35
דברי הימים לעם בני ישראל, געבונדען,	15
שלחן ערוך לבני הנעורים,	.15
ההתחלה, הלל מאלאכאָווסקי	.10
המתחיל מיט 150 בילדער, געבונדען,	.15
הפדגוג העברי מיט ענגלישע איבערזעצונג, געבונדען,	.15
למדו היטב פון מ. פיק,	.05
למודי הקריאה מיט ענגלישע איבערזעצ.	.10
מורה לשון עבר, הלל מאלאכאָווסקי	.25
ראשית דעת שפת עבר, קרינסקי	.15
שפה חיה מיט 200 בילדער, געבונדען,	.15
שפה חיה חלק שני,	.25
תולדות ישרון מיט ענגלישע איבערזעצונג, געבונדען,	.15

דיעזע אללע ביכער, בראָשורען, מעטהאָדעס און ווערטער ביכער זיינען פאָלשטענדיג גאראנטירט אז עס פעהלט ניט איין בלאט, דיא פרייזען זיינען נור פיר יחידים (איינצעלנע קויפערס) בוכענדלער בעקומען א גרויסען ראבאט (דיסקאונט).

דיא אללע ראמאנען און העפטען זיינען ניט געבונדען, ווען יעמאנד וויל זיי האָבען געבונדען בערעכנען מיר 5 סענט פיר יעדען בונד פון 10 העפטען און 6 סענט פיר יעדען בונד פון 15 העפטען.

צו בעקומען בייא אללע בוכהענדלער וויא אויך בייא

HEBREW PUBLISHING CO., 83-85 Canal St., New York.